

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ (KLASİK ARKEOLOJİ)
ANABİLİM DALI

ARYKANDA MADENCİLİĞİ VE MADENİ BULUNTULARI

99795

Yüksek Lisans Tezi

B.S.Alptekin Oransay

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu

Ankara 2000

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ (KLASİK ARKEOLOJİ)
ANABİLİM DALI

ARYKANDA MADENCİLİĞİ VE MADENİ BULUNTULARI

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu

Tez Jürisi Üyeleri:

Adı ve Soyadı:

Prof. Dr. Cevdet Bayburtluoğlu
Prof. Dr. İlham Bıçkıcı
..11..11.. DÖNERGAPAR
.....
.....
.....

İmzası:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tez Sınav Tarihi: 30.04.2001

Annem ve Babama;

İÇİNDEKİLER:

KISALTMALAR:

ÖNSÖZ:

I-GİRİŞ:	1
II-ANTİK ÇAĞDA LYKİA BÖLGESİNDEKİ MADENCİLİK FAALİYETLERİ:	6
III-DOĞU LYKİA'DA GÜNÜMÜZDEKİ MADENCİLİK FAALİYETLERİ:	11
1-KULLANILAN ALETLER:	12
Ocaklar:	12
Körükler:	13
Örsler:	14
Çekiçler:	16
Maşalar:	17
Tokmak:	18
Makas:	18
Tornada Çekim:	19
2 -İŞLİKLER:	20
Demirci İşliğı:	21
Bakırcı İşliğı:	23
IV- AYKIRIÇAY VADİSİNİN JEOLJİK YAPISI VE MADEN ZUHURLARI:	26
Bölgedeki Bakır Zuhurları:	26
Bölgedeki Demir Zuhurları:	28
Bölgedeki Diğer Zuhurlar:	30
V- ARYKANDA'DAKİ MADENCİLİK FAALİYETLERİ:	21
Kentteki İşlik Kalıntıları:	32
Kentteki Cüruf Buluntuları:	33
Kentteki Madencilik Faaliyetleri ile İlgili Diğer Bulgular:	35
VI- DEĞERLENDİRME:	38
I- MUTFAK EŞYALARI:	
Kaplar:	38
Kulplar:	51

Kap Aplikleri:	62
Kaşıklar:	63
Kap Ayakları:	65
II- SÜS EŞYALARI:	
Yüzükler:	66
Küpler:	69
Bilezik:	71
Kemer Aksanı:	73
Düğme:	76
III- ALETLER VE ARAÇLAR:	
Savaş Araçları:.....	77
Marangoz Aletleri:	82
Taşçı Aletleri:	86
Derici Aletleri:	87
Demirci İşliğindeki Aletler:	88
Tarım Aletleri:	91
Kozmetik Ve Tıp Aletleri:	97
Tuvalet Aletleri:.....	103
Yazı Araçları:	106
Yün Eğirme Araçları:	108
Kesici Aletler:	109
IV- MİMARİ VE MOBİLYA AKSAMLAR:	
Kanca:	113
Zincir:	115
Halka:	117
Filise:	118
Kenetler:	119
Kapı Aksamları:	121
VII-KATALOG:	126
I- MUTFAK EŞYALARI:	
Kaplar:.....	126
Kulplar:	133

Kap Aplikleri:	144
Kaşıklar:	145
Kap Ayakları:	147
II- SÜS EŞYALARI:	
Yüzükler:	148
Küpelere:	151
Bilezik:	154
Kemer Aksanı:	156
Düğme:	158
III- ALETLER VE ARAÇLAR:	
Savaş Araçları:	159
Marangoz Aletleri:	165
Taşçı Aletleri:	168
Derici Aletleri:	169
Demirci İşliğindeki Aletler:	170
Tarım Aletleri:	172
Kozmetik Ve Tıp Aletleri:	186
Tuvalet Aletleri:	190
Yazı Araçları:	194
Yün Eğirme Araçları:	196
Kesici Aletler:	198
IV- MİMARİ VE MOBİLYA AKSAMLAR:	
Kanca:	207
Zincir:	211
Halka:	214
Filise:	215
Kenetler:	218
Kapı Aksamları:	219
Aplikler:	234
VIII-SONUÇ:	235
ÖZET:	239
SUMMARY:	241

BİBLİYOGRAFYA:243

EK 1:Arykanda cüruf buluntuları üzerinde MTA tarafından yapılan optik spektografik yarı kantatif analiz sonuçları:

EK 2: Analiz Sonuçları üzerine Dr. Ergun Kaptan tarafından verilen rapor

EK 3: Arykanda Cüruf buluntularının Dr. Kemal Türelî tarafından yapılan mikroskop incelemele raporu.

EK 4: Arykanda cüruf buluntuları üzerinde MTA tarafından yapılan Minerolojik-Petrografik Analiz Sonuçları.

KISALTMALAR:

Genel:

a.g.e.	: adı geçen eser
Bkz.	: bakınız
ca.	: circa- yaklaşık
Env. No	: Kazı Envanter Numarası
Müze Env. No	: Müze Envanter Numarası
İ.Ö.	: İsadan önce
İ.S.	: İsadan sonra
Lev.	: Levha
vd.	: ve devamı
y.y.	: yüzyıl
s.	: sayfa

Ölçüler:

y.	: yükseklik
kl.	: kalınlık
max.	: maximum- en fazla
min.	: minimum- en az
gen.	: genişlik
u.	: uzunluk

Yer İsimleri:

TA.	: Ticaret Agorası
YE.	: Yamaç Evler
Nlt.	: Naltepesi
BBY.	: Bazilikanın Batısındaki Yapı (Kütüphane)
Sto.	: Stoa
DN.	: Doğu Nekropolü
DV.	: Doğu Villası
B.Ham.	: Büyük Hamam
MM.	: Mağara Mezar- Sarnıç
YÜ.	: Yüzey Buluntusu
Sta.	: Stadion
BATE.	: Bouleuterion Altı Toprak Elemesi

ÖNSÖZ:

Antik çağdaki madeni buluntular, Türkiye'deki arkeolojik çalışmalar içinde henüz gerektiği gibi önem verilmeyen bir grup olmuştur. Bu bakımdan özellikle İ.Ö.1.binden itibaren Anadolu'daki madencilik faaliyetleri hakkındaki bilgilerimiz oldukça sınırlıdır. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda eldeki yayınlar ışığında, özellikle Roma Dünyasında kaliteli maden işçiliğinin İmparatorluğun batıdaki merkezlerinde üretildiği yönünde bir görüş hakim olmuştur. Ancak Türkiye'deki müzelerde sergilenen ve kazılardan ele geçen eserlere baktığımızda, Anadolu'da da, aynı dönemde, farklı özelliklere sahip olmasına karşın bu merkezlerle yarışacak seviyede eserler olduğu anlaşılmaktadır. Bu eserlerin Anadolu'daki madencilik faaliyetleri ile bağlantılarının araştırılması bir çok bakımdan Anadolu arkeolojisine yeni veriler sunabilecek bir konudur.

Tez kapsamında, Arykanda'dan 1971 yılından bu yana sürdürülen arkeolojik kazılar sırasında ele geçen madeni günlük kullanım eşyaları ile cüruflar ele alınmış; madeni eşyaların işlevlerine bağlı olarak bir ayırım yapılarak, mümkün olan örneklerin tarihlendirmesi ve köken sorunlarının incelenmesi üzerinde durulmuştur. Önceki yıllarda kent içinde farklı alanlarda ele geçen cüruflar örneklerinin analiz sonuçlarının da biraraya getirilmesiyle, bir yandan Arykanda'nın maden endüstrisi ile ilgili önemli sonuçlara ulaşılırken bir yandan da kentin sosyo-ekonomik tarihine katkıda bulunacak veriler elde edilmiştir.

Gerek tez konusunu oluşturan malzemeyi çalışmama izni veren, gerekse çalışmam süresince her türlü yardım ve desteğini esirgemeyen sayın Prof.Dr. Cevdet Bayburtluoğlu'na şükranlarımı burada belirtmek istiyorum.

Arykanda'dan ele geçen maden cüruflarının minerolojik-petrografik incelemelerini yapan MTA'dan jeoloji yüksek mühendisi sayın Dr. Kemal Türeli'ye ve cürufların optik spektografik yarı kantitatif analizlerini yaptırın ve değerlendirmeleriyle incelemelerime ışık tutan MTA Tabiat Tarihi Müzesi'nden sayın Ergun Kaptan'a yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Bu çalışmada incelenen buluntulardan bir kısmı (zellikle Naltepesi 1984-1986 ile 1989-1990 yılları başta olmak üzere) Dr. Zeynep Kuban tarafından incelenerek kazıdan çıktıktan kısa bir süre sonra çizimleri yapılmıştır. Böylelikle maden gibi çabuk bozulan ve ilk şeklini kaybedebilen bir materyal için oldukça önemli bazı verilerin, bu çalışmada eksik kalmadan değerlendirme içine alınmasını sağlamıştır. Bu bakımdan Sayın Kuban'a teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Kaynaklara ulaşmam konusunda sağladıkları yardım ve desteklerinin yanısıra, fikirlerini benimle paylaşan ve çalışmam sırasında her zaman yanımda olan, Anadolu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi ğretim Görevlileri sayın A.Tolga Tek'e, sayın A.Oğuz Alp ve Sayın Elif Uğurlu'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Eskişehir,2000

I-GİRİŞ:

Maden ve madeni eşya, hem uzmanlaşmış üretim teknolojisine olan gereksinimi, hem de ekonomik değeri nedeniyle Antik Çağ'da gelir düzeyi yüksek kesimin kullanabildiği ürünler arasında önemli bir yer tutmuştur. Gerek hammadde ve gerekse işlenmiş eser olarak ticareti yapılan metallerin arasında başta gelmesi nedeniyle de bir kentin antik çağdaki sanayisi, ekonomik ve sosyal durumu ticaret yaşamı hakkında oldukça fazla bilgi verebilen bir gruba meydana getirir. Bu da Antik kentlerle ilgili çalışmalarda madeni malzemelerin incelenmesini kaçınılmaz hale getirmektedir.

Arykanda kentinin içinde bulunduğu Lykia Bölgesi'nde, bugüne kadar madencilik faaliyetleri açısından sistemli bir araştırma yapılmamıştır. Bununla birlikte kazılardan ele geçen buluntular, mevcut mitolojik ve epigrafik veriler bize, bölgede oldukça köklü bir madencilik geleneğinin izlerini sunar. İ.Ö. III'ncü binde Elmalı düzlüğünde, dönemi için gelişkin bir madencilik sektörünün varlığı, kazılarda ele geçen madenden yapılmış malzemelerden anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra, Doğu Lykia'da, Arykanda'ya yakın sayılabilecek bir konumda bulunan Olympos kenti Yunan Mitolojisinde adı demircilikle birlikte geçen ve demircilerin tanrısı olarak bilinen Hephaistos'un doğum yeri olarak kabul edilmektedir.

Bölgede, bugüne kadar yapılan araştırmalarla tespit edilmiş demir ve bakır zuhurları yerel çapta bir madencilik sektörünün ihtiyacını karşılayabilecek durumdadır. Ancak, bu zuhurların Antik çağda kullanılıp kullanılmadığı henüz kesin olarak saptanamamıştır.

Bölgenin Antik Çağdan günümüze kadar devam eden madencilik faaliyetleri ve gelenekleri konusunda Samim Şişmanoğlu tarafından yapılmış olan araştırmalar, bölge madencilik tarihine ilişkin az sayıdaki çalışmaların başında gelmektedir. Söz konusu bölgede bulunan değişik maden zuhurları ve rezerv tespitleri M.T.A. tarafından yapılmıştır. Ancak bütün bu çalışmalarda Arykanda; hemen yakınına kadar gelinmiş olmasına karşın kapsam dışı bırakılmış ve sonuçta çalışmalarının özellikle Arykanda civarıyla ilgili kısımlarında bazı yanlış değerlendirmeler ve cevabı bulunamayan sorularla araştırmalar yarıda bırakılmıştır.

Bu çalışmada 1971 yılından beri kazısı yapılan Arykanda kentinin Antik Çağdaki madencilik faaliyetleri mevcut kazı buluntuları ve civardaki bilinen zuhurlar ile karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve bu incelemenin ışığında kentteki madeni buluntuların değerlendirmesinin yapılması amaçlanmıştır.

Kent içinde farklı yerlerden ve sayıca dikkat çekici miktarda maden cürufu ele geçmiştir. MTA'dan sayın Dr. Ergun Kaptan'ın yardımlarıyla bu cüruflardan bazılarının analizinin yapılma olanağı elde edilince, mevcut cürufların içinden bir seçim yapılması gerekmiş ve bu durumda kentin farklı alanlarından karşılaştırma yapılmasına olanak veren örnekler seçilmiştir.

Kent çevresinde maden yatakları incelenirken büyük ölçüde MTA'nın saptadığı ve sayın Dr. Samim Şişmanoğlu'nun yerinde incelediği zuhurlar ile ilgili çalışmalar esas alınmıştır. Bunun yanı sıra yerel halkın “ Bakır ” olarak adlandırdığı Üçkuyular yaylasının doğusundaki alanda inceleme yapılmıştır.

Çalışma sırasında Arykanda Madeni Buluntuları kendi içinde kullanım alanlarına ve niteliklerine bağlı bir gruplandırmaya tabi tutulmuştur. Ancak tez

kataloğu hazırlanırken bütün gruplar dahil edilmediği gibi gruplardaki bütün eserlerin incelenmesi de mümkün olamamıştır.

Kataloğa alınamayan eserlerin büyük kısmı Antalya müzesinde, envanterlik deposu ile vitrin içi sergide olanlardır. Sergide olanların vitrinden çıkarılarak incelenmesinin özel izne bağlı olması nedeniyle bu eserlerin çizimleri yapılamamış, ancak, bunlardan ikisi envanter bilgilerine dayanılarak kataloğa alınmıştır. Etüdlük ve envanterlik malzeme depolarında ise eserlerin çizimlerinin yapılarak gerekli kayıtların tutulması ise çeşitli nedenlerle sınırlı olan zaman içinde tamamlanamamıştır. Kazı deposundaki eserlerin ise tamamının kayıtları yapılmıştır.

Eser gruplarından kataloğa alınacak olanların seçilmesinde ise kayıtları tutulamayan eserlerin grubun bütünü ile ilgili değerlendirmeyi etkileyip etkilemediği konusu üzerinde durulmuştur. Bunun dışında eserlerin içinde ağırlıklı olarak günlük kullanıma yönelik olanlarına öncelik verilmiş; heykel gibi üretimi çok daha kompleks olan ve değerlendirme ölçütleri içinde plastik unsurların ağır bastığı eserler kapsam dışı tutulmuştur. Bunun başta gelen nedenlerden biri, sözkonusu eserlerin değerlendirmesinin bu tezin kapsamını aşacak ölçülerde farklı uzmanlık alanlarını içinde barındırmasıdır.

Çalışmanın konu başlıklarının belirlenmesinde genelden özele bir sıralama izlenmiştir. Bunda bir kentin incelenmesinde çevresindeki komşu kentler ve bölgelerin de gözönünde bulundurulmasının kaçınılmaz oluşu etkindir. Buna madencilik gibi geçmişten günümüze çok fazla değişiklik göstermeden devam eden bir sanayii dalının incelenmesini eklediğimizde ise bu defa aynı yörede günümüzdeki madencilik çalışmalarını da katmamız çalışmanın kapsamlı

olması açısından gereklidir. Bu nedenle tez kapsamında öncelikle bölgenin genel anlamda madencilik tarihi üzerinde durulmuş, ardından yöredeki geleneksel madencilik faaliyetleri inceleme kapsamına alınmıştır. Arykanda'daki madencilik faaliyetlerini incelemeye kentin çevresindeki bilinen maden yataklarından başlanmış ve bu bilgilerin ışığında kentteki madencilik faaliyetleri ile ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

İkinci bölümde başlayarak öncelikle, Arykanda'nın içinde bulunduğu Lykia bölgesindeki madencilik faaliyetleri ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi bölgenin genelindeki madencilik faaliyetleri hakkında bugüne kadar hiçbir çalışma yapılmamıştır. Bu tez kapsamında incelenen konunun bölge kapsamında bazı ön bilgiler olmaksızın ne derece güvenilir sonuçlara varabileceği düşünüldüğünde böyle bir değerlendirmenin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu değerlendirme aynı zamanda bölge ile ilgili olarak ileride yapılabilecek olan çalışmalarda kullanılmak üzere konu ile ilgili dağınık durumdaki verilerin biraraya getirilmesini de amaçlamıştır.

Bölgenin doğu kesiminde, özellikle, Elmalı ve civarında günümüzde halen geleneksel yöntemlerle çalışan eski atölyelerin incelendiği üçüncü bölümde, bu işliklerdeki günümüz çalışma yöntemleri ile yazılı kaynaklar ve arkeolojik bulgularla hakkında bilgi sahibi olduğumuz antik atölyelerin karşılaştırması yapılmıştır.

Bugün olduğu gibi Antik Çağda da madencilik faaliyetlerinin mevcut maden rezervlerine bağlı olması nedeniyle dördüncü bölümde antik kentin çevresindeki maden yatakları ve zuhurlarının durumu değerlendirilerek, bunların bir listesi verilmiştir.

Bütün bu verilerin ışığında beşinci bölümde Arykanda buluntuları içindeki cüruf, kalıp, pota parçaları gibi küçük buluntular ve işlik kalıntıları incelenerek kentteki madencilik faaliyetleri üzerinde durulmuştur.

Altıncı bölümde madeni buluntulardan kataloğa alınanların gruplandırması yapılarak inceleme ve değerlendirmesi yapılmıştır. Değerlendirmede eserin kullanım yeri ve şekli, yapım tekniği, tarihlendirmesi ve yapım yeri üzerinde durulmuştur. Bu verilerin aslında kentin günlük yaşamı ve konteks verileri ile ilgili sonuçları dışında genel arkeolojik veriler bakımından çok önemli sonuçlar vermeyeceği düşünülebilir. Ancak bu gibi kent monografileri bazındaki araştırmaların sayısı arttığı takdirde bütün verilerin biraraya getirilmesiyle Lykia Bölgesi ve hatta Anadolu genelinde bazı önemli çıkarımlarda bulunulması mümkün olabilecektir.

Anadolu'daki sürdürülen kazıların büyük bir kısmında madeni buluntularının detaylı olarak yayınlanmadığı gözönüne alınırsa, bu çalışma özellikle karşılaştırma yönünden oldukça eksik kalmıştır. Bu nedenle sonuç bölümündeki değerlendirmelerin birçok eksiklerinin olduğu şüphesizdir. Bu bakımdan Anadolu'daki madencilik faaliyetleri ve madeni buluntular ile ilgili çalışmaların artırılması en büyük dileğimizdir.

II- ANTİK ÇAĞDA LYKİA BÖLGESİNDE MADENCİLİK FAALİYETLERİ:

Arykanda'nın da içinde bulunduğu Doğu Lykia, mitolojide demirciliğin tanrısı olarak kabul edilen Hephaistos kültünün en önemli merkezlerinden biri olmasına karşın, bugüne kadar yapılan araştırmalarda bölgedeki madencilik faaliyetlerinin yoğunluğu hakkında bilgi edinilememiştir. Anadolu'daki madencilik faaliyetleri hakkında bilgi veren antik kaynaklarda da Lykia'dan çok az bahsedilmektedir.

M.T.A. tarafından bölgedeki maden, endüstriyel hammadde ve birincil enerji kaynaklarını tespit etmek amacıyla yapılan incelemelerde saptananlar arasında, Antik Çağ'da bilinen ve kullanılanlar oldukça az sayıdadır. Göynük'de bakır, gümüş, kurşun ve kalaya birarada; Salur'da ise sadece bakıra rastlanmıştır. Ayrıca Alacadağ'ın zirveye yakın kısımlarda kireçtaşı dizilerinin çatlak yerlerinden damlalar halinde sızan doğal asfalt tespit edilmiştir.⁶

Bu maden kaynaklarının dışında, Lykia Bölgesinde küçük ölçekli bir çok zuhurun varlığı yapılan incelemelerle anlaşılmıştır. Ancak, günümüzde rezervi çok az olan bu zuhurların, Antik Çağdaki durumları hakkında da elimizde bilgi yoktur. Dr. Samim Şişmanoğlu, Doğu Lykia'daki maden zuhurlarını ele aldığı çalışmasında, söz konusu zuhurların bir kısmında maden saflaştırma işleminden geriye kalan cüruf izlerine rastlamıştır. Bu izler, bölgede, her ne kadar Antik

⁶ MTA 1980 s.56-85 "Antalya" maddesi; Ryan 1960 s.35; Şişmanoğlu 1991, s.399
Asfaltın Antik Çağda aydınlatmada kullanıldığı bilinmektedir. Ortaçağ kaynakları Myra'daki Saint Nikolaus kilisesinde hem suda hemde taş üzerinde yanan böyle bir maddenin kandillerde kullanıldığını bildirmektedir (Bkz. Forbes 1964, s.31). Bunun yanısıra Eski Mısır papirüslerinden asfalt ile birlikte sedir yağının mumya yapımında kullanıldığını öğreniyoruz (Bkz. Forbes 1964, s.31; Şişmanoğlu 1991, s.400). Her iki kullanım alanı da asfaltın Antik Çağda talep gören önemli bir tüketim maddesi olduğunu göstermektedir. Bazı Antik kaynaklar Lykia'da asfalt üretiminden bahsetmektedir (Bkz. Forbes 1964, s.32). Doğu Akdeniz'deki Asfalt kaynaklarının Antik Çağdaki

kaynaklardan saptanamasa da, madencilik faaliyetlerinin varlığına işaret eden en önemli kanıttır. Ancak bu faaliyetler sonucu elde edilen işlenmeye hazır durumdaki madenin işlendiği atölyeler ve üretilen eserler hakkındaki bilgilerimiz, büyük ölçüde kazı buluntularından oluşmaktadır.

Bölgede saptanan en eski madeni buluntular, Kuzey Lykia'da Elmalı ovasında ele geçmiş ve Erken Bronz Çağına tarihlendirilmektedir. Karataş mezarlarında ele geçen sözkonusu buluntular, tek parça halinde bronz savaş aletleri ve spatula gibi günlük kullanım eşyalarıdır.⁷ Tek parça döküm gibi dönemi için gelişmiş bir teknolojiye ihtiyaç gösteren bir tekniğin kullanılmış olması, yerleşimin maden teknolojisindeki durumunu göstermesi açısından önemlidir.

İ.Ö. II.binde diğer bir çok buluntu grubunda olduğu gibi, madeni buluntular ve maden teknolojisine yönelik buluntularda dikkat çekici bir gerileme görülür. Yapılan yayınlar içinde saptanan tek malzeme, yine Karataş mezarlarından basit süs takıları, iğne ve v.b. gibi basit günlük kullanım objeleridir.⁸

Lykia Bölgesinde, madeni buluntular bakımından, İ.Ö. I.bin için önemli bir artış yaşanmasına karşın, bu durum beraberinde bunların üretim merkezleri konusundaki sorunları da birlikte getirmektedir.

Demir Çağı, Doğu Akdeniz dünyasında, yeraltı madenciliğinin gelişmesiyle o zamana kadar kısıtlı olan hammadde konusunda yaşanan sorunların ortadan kalktığı ve dolayısıyla maden sektöründe önemli gelişmelerin izlendiği bir dönemdir. Özellikle, Ege bölgesinde kurulan koloniler ile yaşanan ekonomik

durumu bilinmemekle birlikte, bölgedeki üretimin önemli bir pazar payına sahip olduğu düşünülebilir.

⁷ Antalya Museum, T.C. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, 1992. Kt.no25-26

refahın sanattaki etkilerinin izlenmesi bakımından da dikkat çekicidir. Böyle bir ortamda, bütün diğer sektörlerde olduğu gibi madencilik sektöründe de, dış görünümü ve süslemeleriyle, estetik yönü pratik kullanımının üstüne çıkan eserler verilmiştir.

Lykia Bölgesinde kazısı yapılan merkezlerin madeni buluntuları içerisinde, gerek yapım tekniği gerekse süsleme stilleri açısından kaliteli eserler karşımıza çıkmaktadır. Bölgede bu döneme verilebilecek en erken buluntu grubu, Elmalı'daki Bayındır tümülüslerinde ele geçen ve İ.Ö. 7. y.y.'dan daha erken olmayan gümüş buluntulardır. Burada ele geçen madenden yapılmış heykelcikler ve kapların yansıra, fibula ve kemer tokası gibi günlük kullanım eşyalarından oluşan bu grup son derece kaliteli bir işçiliği temsil etmektedir. Döküm ve dövme tekniklerinin kullanıldığı örneklerin ele geçtiği mezarlar, tipik Frig Tümülüsü karakterinde olup diğer buluntularla birlikte maden eserler de Gordion tümülüsünden ele geçenlerle yakın paralellikler taşımaktadır.⁹ Özellikle, omphaloslu phialeler ve fibulaların Frig işçiliği yansıması ve bir kapta Frigçe bir yazıta rastlanması, bu eserlerin yapım yerlerinin Frig kökenli bir atölyede aranması gerekliliğini doğurmaktadır.

İ.Ö. I. binyılın ikinci yarısında Batı Lykia'daki Patara mezarlarından az sayıda, ancak işçilik kalitesi yüksek altın, gümüş süs eşyaları, takılar, bronz patera ve strigilis gibi örnekler bulunmuştur¹⁰. Birlikte bulundukları seramikler ile İ.Ö. 5. y.y'a tarihlendirilen bu eserlerin, Klasik Devir Yunanistan buluntularıyla form ve süsleme bakımından yakın paralellikler taşıması, sözkonusu eserlerin, yapım

⁸ a.g.e.s.33

⁹ a.g.e.s.32-33 Kt. No. 32-40

¹⁰ F.İşık; Patara 1997, XX. Kazı Sonuçları Toplantısı; s.159 vdd.

yerleri bilinmese de, atölyelerinin büyük ölçüde Hellen kültürü ve sosyal yaşamının etkileri içinde olduğunu göstermektedir. Patara'da bu dönemde üretim yapan bir atölye henüz saptanamamıştır.

Bölgenin madencilik sektörü ile yakından ilişkili olması gereken bir buluntu ise üzerinde Likçe yazıt olan gümüş bir vazodur. Mısır'da Tell-el-Maskutha'dan, Attik sikkeler ve İ.Ö.400-350 arasına tarihlenen bir Akhamenid gümüş tabağıyla birlikte bulunan vazo da yine aynı yıllara tarihlendirilmektedir.¹¹ Sadece üst yarısı ve büyük ölçüde hasarlı olarak ele geçmesine karşın, restorasyon sonucu kantharos formunda bir kap olduğu anlaşılmıştır. Kabın üst yarısında, bir yarısı erkek bir yarısı ise kadın başı şeklinde plastik olarak şekil verilen kabın boynu etrafında ise Likçe olarak yer alan tanrı isimleri, bu kabın, en azından Lykia kökenli bir usta tarafından yapıldığını düşündürmektedir. Figürlerin yüz ifadesi ve giyim tarzlarındaki Anadolu etkisi ise dikkat çekici ölçüdedir. Bu bakımdan eserin üretim yerinin Lykia Bölgesi içinde aranması, kanaatimce üzerinde durulması gereken bir noktadır.

Bölgenin diğer bir önemli liman kenti olan Limyra'dan ise, Hellenistik ve Roma Dönemine verilebilecek bronz Ayna ve aplik parçaların çıkmış olması, her ne kadar burada kesin bir madeni obje üretimine işaret etmese de, en azından merkezin bu dönemlerde benzer eşyalar üreten diğer merkezlerle ilişki içerisinde olduğunu göstermektedir. Yine Limyra'da ele geçen çok sayıdaki demir buluntu ise, yakın civardaki bir üretime ait olmalıdır. Ancak bölgede yapılan çalışmalar ışığında, Arykanda'daki Geç Roma işliğı dışında, bölgede Hellenistik ve Roma

¹¹ Barnett,1974: s.893-903

Dönemlerinde bugüne kadar yeri kesin olarak saptanabilmiş bir maden işliğı yoktur.

Bizans Dönemi Lykia Bölgesinde dikkat çekici bir buluntu grubu Kumluca (Korydalla) Definesidir. Üç gümüş tepsi, bir polykandelon ve bir de tütsülükten oluşan buluntular gümüş üzerine kakma olarak yapılmış olup teknik bakımdan yüksek bir seviyeye işaret etmektedir. İ.S. 6. yy.'a tarihlendirilen bu eserlerin bölgede yapılmış olabileceğine dair elimizde hiç bir bilgi yoktur.¹²

Bölgede Geç Roma ve Erken Bizans Dönemlerine tarihlendirilebilecek tek yayınlanmış işlik Patara'dan bulunmuştur. Liman Hamamının batısında iki safhalı olduğu düşünülen bir duvarla çevrili olan işlik, ortada bir küp fırın, onun yanında tezgah ve bir çeşmeden oluşmaktadır. Hafirleri tarafından işlik olarak nitelendirilen bu mekanda üretimle ilgili aletlere rastlandığına dair bir bilgi yoktur. Ancak, çevresinde yüksekliğı 1 m.'ye yaklaşan birikinti halinde bir cüruf kitlesi bulunmuştur. Küp fırının içinde de az miktarda ele geçen cüruf, kazının hafiri tarafından yeni eşyaların üretiminden çok, eski madenlerin ikinci defa ergitildiğı bir işlik olduğu yönünde yorumlanmıştır.¹³

Görüldüğü gibi ele geçen az miktardaki buluntu, bölgenin madencilik sektörüne ışık tutmak için yetersiz kalmaktadır. Ayrıca mevcut eserler üzerinde gerek form, gerekse stil bakımından Lykia'ya özgü bir üslup belirlenememiştir.

¹² Antalya Museum,T.C.Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara,1992. Kt.no158-162

¹³ F.İşık, Patara 1992, XV. Kazı Sonuçları Toplantısı;S.286,Res.17

III- DOĞU LYKİA'DA GÜNÜMÜZDEKİ MADENCİLİK FAALİYETLERİ:

Bakır ve demir, Antik Çağda olduğu gibi bugünde, günlük yaşamda çeşitli gereksinimleri karşılamada önemli bir yere sahiptir. Antik Çağda sağlık ve kullanışlılıkları ile çok sayıda ve farklı alanlarda karşımıza çıkan bu madenlerin, bugün yerini her ne kadar başka maden ve maddeler almışsa da, bunların, sözkonusu iki madenin kendine has özelliklerini doldurması ve karşılaması oldukça zordur. Bunu demir ve bakır işçiliğinin günümüzde, özellikle yöresel çapta küçük ölçekli işliklerde halen devam etmesinde görmemiz mümkündür.

Bugün Antik Arykanda kentiinin yakınlarında bulunan Modern Elmalı, Turunçova ve Gömbe kentlerinde de halen demir ve bakır işçiliği küçük ölçekli yerel atölyelerde karşımıza çıkmaktadır. 20. yüzyılın ortalarına kadar özellikle Elmalı'da, bu atölyelerin bir arasta oluşturacak kadar çok sayıda olması, bölgede yakın zamana kadar oldukça yaygın bir madencilik sektörünün olduğunu göstermektedir. Ancak bugün madencilik zanaatinin yukarıda değindiğimiz nedenlerden dolayı gerilemiş olması, bu alanda çalışanların azalmasına ve atölyelerin büyük kısmının kapanmasına yol açmıştır.

Var olan az sayıdaki atölye, bazı teknolojik gelişmeleri kullanmakla birlikte, hala geçmişten günümüze gelen bir gelenekle çalışmaya devam etmektedir. Bu geleneğin Elmalı'daki iki iyi örneği; demir aletler üreten bir demirci ile daha çok mutfak kapları, terazi, süs eşyası üreten bir bakırcıdır. Bu atölyelerde eşyaların şekilendirilmesinden, örs ve çekicin kullanılmasına, ocağın

ısınmada odun kömürünün kullanılmasından körükle hava üflenmesine kadar uygulanan üretim geleneklerinin hepsi Antik Çağdan beri kullanılmaktadır.

Bölgedeki Antik Çağ madenciliğini daha iyi anlamak için, günümüz madencilik zanaati ile araç, gereç ve uygulanan yöntemler açısından karşılaştırmalı olarak incelememiz gerekmektedir.

1- KULLANILAN ALETLER:

Dövme tekniği ile çalışan atölyelerde çok çeşitli aletler kullanılmaktadır. Bunların başta gelenleri ocak, körük, örs, çekiç, tokmak, makas ve maşa gibi aletlerdir.

1.Ocak:

Ocak, madeni işlemek için ısıtması nedeniyle atölye ekipmanı içinde önemli bir yere sahiptir. Antik Çağda dayanıksız maddelerden yapılmış olması ve işi bittikten sonra bakımı yapılmaması gibi nedenlerle sağlam örnekleri günümüze kadar gelememiştir. Ancak Antik tasvirler bu eksikliği bir ölçüde giderebilmektedir. Genellikle taş ya da tuğladan yapılmış bir platform üzerinde duran ocaklar silindirik bir şekle sahiptir.¹⁴ Bazı küçük ölçekli işliklerde daha küçük boyutlarda, kareye yakın gövdeli olan ocaklar bilinmektedir. Ateşin beslenmesi ve madenin ısıtılması için sokulduğu bir açıklık, ocağın alt tarafında yer almaktadır.¹⁵

Elmalı'daki iki atölyede kullanılan ocaklar biraz daha farklı düzenlemelere sahiptir. Demirci atölyesindeki ocak, bir yanma odası ile bunun önünde, demirin dövülme işlemlerinin üzerinde yapıldığı bir masa şeklinde düzenlenmiştir. Yanma

¹⁴ Berlin Staatlicher Museum'dan bir kırmızı figür tekniğinde kabın üzerindeki betimleme. İ.Ö.5.yy.

¹⁵ Museum Aguilcia'dan bir demirci ustasının mezar taşı. İ.S.1.yy.

odası yaklaşık 1.10 m. yükseklikte olup, dörtgen bir iç mekana sahiptir. Ateşi beslemek ve demiri ısıtmak için kullanılan ağız, demir dövmenin gerçekleştirildiği masanın tarafındadır. Ocak 1000-1100 C° sıcaklığa rahatlıkla ulaşabilmekte, ancak istendiğinde 1500 C° 'ye kadar çıkarılabilmektedir. Bakırcı atölyesinde bulunan ocak, bakırın ısıtılmasına yetecek ölçüde ve biraz daha küçük ölçektedir. Yaklaşık olarak 1m. yüksekliğindeki bir platform üzerinde iki yuvarlak ocak yerinden oluşmaktadır. Ocak buraya konulan odun kömürünün ateşlenip alttan körüğün soluğuyla güçlendirilmekte ve madeni obje bir altlığın üzerinde ateşe çok yakın tutularak ısıtılmaktadır. Ocağın ısısı ustanın belirttiğine göre 1000 C°'yi bulmamaktadır. Bu da bakırın dövülmek üzere ısıtılması ve kalaylama amaçlı kullanıldığı gözönüne alındığında yeterlidir.

2.Körükler:

Körükler, bugün olduğu gibi Antik Çağda da ateşi beslemek amacıyla kullanılmıştır. Ateşin ısısında doğrudan etkili olması nedeniyle, madencilik teknolojisinin gelişmesindeki rolü büyüktür. Çoğunlukla deri veya seramik gibi günümüze kadar sağlam olarak gelmeyen malzemelerden yapıldığı için, erken örneklerinin biçimleri hakkında detaylı bilgiye sahip değiliz. Antik Çağda ocağa hava akımının sağlanması için boru şeklindeki üfleçlerin kullanıldığını ele geçen kalıntılardan öğreniyoruz. Ancak, madenciliğin gelişmesiyle bu yeterli olmamış, borunun yerine deriden yapılan tulum veya pişmiş topraktan yapılma çanak şeklindeki körükler geliştirilmiştir. Çanak körükler Assur kolonileri çağından başlayarak kullanılmıştır.¹⁶

¹⁶ Müller-Karpe 1994, s.184

Daha güçlü hava akımı sağlayan çift çanaklı körükler, Roma çağında çok yaygın olarak kullanılmıştır. Domatilla'daki bir katakombun üzerindeki tasvir edilen böyle bir körük açıkça görülmektedir.¹⁷ Bu örnekte, usta bir demir parçasının üzerinde çalışırken, çırağı olması gereken bir figür ocağı ısıtmak için körükle hava üfleemektedir. İki eliyle körüklerin üzerine bastırır bir şekilde gösterilmiştir. Bu körükler sırayla biri hava üflerken, diğeri ise havayla şişecek şekilde birbiri ardısıra çalışmaktadır.

Modern atölyelerdeki çift tulum körüklerde aynı prensiple çalışmaktadır. Zıt yönlerde bakacak şekilde yerleştirilen tulum körüklerin kolları bir iple birbirine bağlanarak, ucu uzatılmaktadır. Böylece ip bir defa çekildiğinde, körüklerden biri hava üflerken diğeri şişmekte; ip bırakıldığında ise körükler bu defa aynı işlemin tersini yapmaktadır.

3. Örsler:

Demir objelerin üzerinde çekiçlenerek şekil verildiği kütleli araçlardır. Gerek buluntular gerekse betimlemeler aracılığıyla, örslerin Antik Çağda iki ana form grubuna sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki; basit bir blok biçiminde, üstte ortasına doğru hafif bir çukurluğun olduğu gruptur. İkincisi ise daha yaygın olarak karşımıza çıkan kolcuklu tiplerdir¹⁸. İlkinin anahtar levhası gibi düz yüzeyli objelerin üretiminde; ikincisinin ise, profilli objelerin yapımında kullanıldığı düşünülmektedir. Blok örsler arasında; altında bir dört ayak meydana getirecek şekilde, ortasında boşluk bulunan örnekler bilinmektedir. Buna karşılık kolcuklu örslerin, ince uzun sapları doğrudan ahşabın içine sokularak kullanılmayı

¹⁷ Gaitsch 1985 , s.4

¹⁸ Gaitsch 1985, s.179

gerekli kılmaktadır. Kolcuklu örslerin kolları, üzerinde çalışılan objeyi delmemesi için yuvarlatılırdı.¹⁹

Her iki tipteki örslerin de üzerinde bazen, henüz işlevi hakkında kesin bir fikir birliğine varılamamış küçük bir delik yer alır. Manning, bunların yapılan objenin ahşap sapa girecek çıkıntısının sokularak çalışmayı engellememesinin sağlanması amacına yönelik olduğunu söylerken²⁰; Gaitzsch ise, çekiçleme sırasında meydana çıkan kırıntı madenin atılması için kullanıldığı görüşündedir²¹.

Kolcuklu örslerin kolcukları, yapılacak olan objenin şekline göre değişiklik göstermektedir. Bu nedenle özellikle dövme olarak yapılan obje repertuarının arttığı geç dönemde çok çeşitli kolcuk tiplerinin olduğu görülmektedir.²²

Elmalı'daki demirci atölyesinde kullanılan örs, bu iki tipin bir bileşimidir. Üst yüzeyi geniş ve dörtgen olup, iki yanda küçük kolcuklardan oluşmaktadır. Antik Çağdaki örslerde olduğu gibi, bu örsün üzerinde de bir delik görülmektedir. Ustanın belirttiğine göre bu delik, hem çivi başlarını yapımında, hem de, aleti bükmek için kullanılan belirli açılı bükülü şekil verme kalıplarının, saplarından örse tutturulmalarında kullanılmaktadır.

Bakırcı işliğinde ise, özellikle değişik formlu kapların yapımı için değişik formlu çok sayıda örs kullanılmaktadır. Bunlardan ilki iki kolcuklu, Antik Çağdaki "T" tipi örsler ile çok yakın özelliklere sahiptir. Sapı ile kalın bir kütüğün içine saplanmıştı. Bu örs şeklinden dolayı bir çok amaçla kullanılmaktadır. Diğer

¹⁹ Manning 1985, s.1-6

²⁰ Manning 1985, s.1

²¹ Gaitzsch 1985, s.179

²² Gaitzsch 1978, s.16

bir örs ise ucu topuz şeklindeki örslerdir. Yine saplaması ile kütüğe sabitlenen bu örsler, eşyaların bittikten sonra perdahlanmasında kullanılmaktadır.

4. Çekiçler:

Madencilikte çekiçler, basit şekillendirme vuruşlarından, eserin bitimindeki son çekiçlemeye kadar yoğun olarak kullanılır. Romalı demircilerin, iki elle kullanılan büyük ve ağır olanlarından, darbe vurabilecek çaptaki en küçüklerine kadar, bir dizi çekiç kullandıkları, yapılan kazılarda elde edilen malzeme ile anlaşılmıştır.

Çekiçlerin belli başlı gruplarından birini ‘kakma çekiçleri’ oluşturmaktadır. Bunlar özellikle bronz kap ve süslemeli saç eser yapımında kullanılmaktadır. Karakteristik olarak yuvarlak ve kemerli kolcuklarıyla tanınmaktadır. Bu çekiçlerin örnekleri, Pompeii’de Porta del Vesuvio’da ve Augst ile Vindonissa’daki Lejyoner kalesinde bulunmuştur²³. ‘Vurma çekiçleri’ ise kalem keski ile yapılan işlerde kullanılır. Bütün bu alet tipleri Roma eyaletlerinde de sıklıkla karşımıza çıkmaktadır²⁴.

Elmalı’daki bakırcı işliğinde işlevlerine göre farklı özelliklere sahip çekiçler ile karşılaşırız. Kap yapımının her safhasında ayrı bir çekiç kullanılmaktadır. Kap aşağıda değinileceği gibi tornada şekillendirilmekte, çekiçle işlenmesine bundan sonra geçilmektedir. Son ince şekillendirme için, ağzı yumru şeklinde tek taraflı bir çekiç kullanılmaktadır. Kabın içine müdahale edilmesi için, ağız kısmı uzun olan bir yumru ağızlı bir çekiç daha vardır. Kabın parçalarının birleştirilmesi sırasında ek yerlerinin inceltilmesi için büyük ve ağır, iki taraflı bir

²³ Gaitsch 1985, s.178 Mustilli, D., Botteghe di scultori marmorari, bronzieri e caelatores in Pompei. Pompeiana (1950) s.206-229

²⁴ Gaitsch 1985, s.178

Çekiç kullanılmaktadır. Perçin yapılması için kullanılan eki ise, bir ucu yuvarlak diğerk ucu keskin olup, bu işlevinin dışında kabın boynunun içten genişletilmesinde ve onarım gibi fonksiyonlara da sahiptir. Benzer işlev ve boyuta sahip bir ekiğın, Ankara Beypazarı'ndaki bakırcıların atölyesinde de kullanıldığı ve burada "nallama" adı verildiğı saptanmıştır.²⁵

5. Maşalar:

Maden ustaları tavlama, kalaylama ve maden şekillendirme sırasında sıcak madeni tutmak için maşaları kullanmaktadır. Bir pimle birleştirilen iki koldan oluşan maşalar, kullanım yerine göre farklı boyut ve şekillerde olabilmektedir. Antik Çağda en sık olarak karşımıza çıkanlar, "yassı ağızlılar" denilen ve ağız kısmı madeni tutabilmesi için dışbükey olarak ağız ucuna kadar uzanan ve burada birbirine paralel bir şekil alan maşalardır. Bu tip maşalar, özellikle sac işçiliğında kullanılmaktadır. Bu tipin değışik türlerini kazı buluntularında ve müzelerde görmek mümkündür.

Elmalı'daki demirci işliğinde, maşaların işlemlerin hemen bütün safhalarında kullanıldığını görmekteyiz. İşlikteki maşaları temel olarak iki grupta inceleyebiliriz. Bunların biri "açılı maşa" dediğimiz; ağız kısmı 'L' şeklinde bükülerek aç ıyapan ağız formuna sahiptir. Bu türün benzer örneklerini Roma Döneminde de görmekteyiz²⁶. Bir diğerk örnekte ise, ağız kısmının sapa oranı normal maşalarda 2:7 iken, bundan biraz daha uzundur. Uzun ağız, bu maşaya objeyi ocakta ısıtırken daha rahat bir kullanım sağlamaktadır. İlkinin ise objenin üzerinde öncelikle ince işçilikli çalışılacağı zamanlarda daha kullanışlı olduğı ustası tarafından belirtilmiştir.

²⁵ Arlı 1984, s.24

Bakırcı işliğindeki maşalar ise daha az sayıda ve bir örnektir. Bu işlikteki üretim sırasında ocakta ısıya bağlı çalışmanın, demirci işliğindeki kadar çok olmamasından kaynaklanıyor olabilir.

6. Tokmak:

Bakırcılıkta yapımı biten eserlerin son düzeltme aşamasında kullanılan tokmakların bugüne kadar örneği ele geçmediği için, Antik Çağda kullanılıp kullanılmadığı bilinmemektedir. Ancak modern işliklerde, ahşap bir sapa takılı silindirik gövdeli örnekleri karşımıza çıkmaktadır.²⁷

Elmalı'daki bakırcı işliğinde, bu tokmakların küçük ve büyük boyuttakileri mevcuttur. Bu aletler atölyede kapların yapımı son aşamasına ulaştıktan sonra gerekli düzeltmelerin yapılması amacıyla kullanılmaktadır. Bu işlemin aynı zamanda kabın dayanıklılığını arttırdığı, atölyede çalışanlar tarafından belirtilmiştir.

7. Makas:

Modern bakır işliklerinde, levha halindeki bakırdan parça parça yapılan eserlerin birleştirilmesi için, ek yerlerini birbirine kenetleyerek kaynak yapılması esnasında levha üzerinde diş açmak için "Diş Makası" adı verilen bir alet kullanılmaktadır.

Levhaları birbirine bağlamak için diş açma tekniğinin, Antik Çağ'da da kullanılmış olduğu arkeolojik buluntulardan anlaşılmaktadır.²⁸ Ancak, bu işlemin nasıl gerçekleştirildiği bilinmemektedir. Antik Çağda aynı amaçla kullanılmış olabilecek bir alet henüz kesin olarak tanımlanamamıştır. Boyut olarak modern diş

²⁶ Gaitsch, 1978: s.6vdd.

²⁷ Arlı 1984: s.24

²⁸ Böyle bir örnek katalogdaki 5 no'lu bakır kabın boyun kısmında karşımıza çıkmaktadır.

makaslarıyla yakın ölçülerde makas örneklerine, Kreimbach-Heidenburg'daki bir demirci işliğinde rastlanılmıştır.²⁹ Kolcuklarının biçimi diş makasıyla oldukça yakın olmakla birlikte, ağız kısmı modern örneklerdeki gibi dar bir yay yapmayıp düz olarak uzanmaktadır.

8. Tornado Çekim:

Tornado kap çekme tekniği, esas olarak madeni bir diske, tornado baskı ve ısı yoluyla istenen kap formunun verilmesidir. Daha çok seri üretime uygun bir teknik olan bu teknikle yapılan kaplar yuvarlak profillidir.³⁰ Dövme ve döküm tekniklerinin yanısıra, İ.Ö. 4. y.y.'dan başlayarak tornado kap yapma tekniği gelişmiştir.

Bu yöntemde, istenen kap formunda hazırlanan ahşap bir kalıp torna tezgahına yerleştirilerek, önceden tavlanan bronz levha bu kalıbın ortasına tutturulur ve torna çalıştırılmaya başladıktan sonra, bir aletle levhaya kalıbın üstüne sarılacak şekilde baskı uygulanır. Bu işlem bittiğinde kalıbın şeklini alan kap kalıptan çıkarılır.³¹

Aynı yöntem bugün motorlu torna tezgahlarında uygulanmaktadır. Elmalı'daki bakırcı işliğinde bakırdan, bir kaç parça halinde yapılan kap parçalarının şekillendirilmesinde büyük ölçüde bu torna tezgahlarından yararlanılmaktadır.

²⁹ Gaitsch 1978: s.37 Lev.9

³⁰ Maryon 1994: s.49

³¹ Ergünsoy 1978: s.ç28

2- İŞLİKLER:

Daha önce de değinildiği gibi, maden işçiliğinde kullanılan aletlerin yanısıra, işlemlerin yapıldığı atölyeler ve çalışma yöntemleri de teknolojinin getirdiği bazı yeniliklerin dışında Antik Çağ'dan beri çok fazla değişmemiştir.

Anadolu'da bilinen ilk işlik, bugün yukarı Fırat Bölgesinde kalan Değirmentepe yerleşmesinde bulunmuş olup, İ.Ö. VI.bine tarihlenmektedir.³² Troia'da İ.Ö. III.binin ilk yarısına tarihlenen katmanlarda atölyelerin bir alanda toplanarak, bilinen ilk arastayı oluşturduğu araştırmacılar tarafından ileri sürülmektedir. Bu erken dönem atölyelerinde merkezi bir ocak yeri ile iç duvara dayalı bir iş sekisi temel unsurları oluşturmaktadır.³³ Aynı tipte çekiçlerin ve maden kalıntılarının ele geçmesi, bu işliklerde döküm tekniğinin yanısıra, dövme tekniğinin de kullanıldığını; belki de bakır, kalay, bronz ve gümüşün aynı atölyede işlenmiş olabileceğini ortaya koymaktadır.³⁴

İ.Ö. II.bin sonlarından itibaren, demirin madencilik sektöründe kullanımının artmasıyla birlikte, dövme tekniği yaygınlaşmaya başlamış ve döküm tekniğinden ayrı bir uzmanlık halini almıştır. Bu konuyla ilgili olarak Erken Hitit krallık Dönemi yazılı kaynaklarda; altın, gümüş, kalay ve bakır imalatçılarından ayrı birer meslek dalı olarak bahsedilmektedir.³⁵

Yunan ve Roma Dönemlerinde atölyeler, genellikle kentte diğer işliklerin yanına ve agora civarında merkezlenmiştir. Sözgelimi Atina'da bronz atölyeleri ile ilgili kalıntılara ağırlıklı olarak Kerameikos ve Agora'da rastlanmıştır.

³² Müller-Karpe 1994: s.183

³³ Müller-Karpe 1994: s.184

³⁴ Müller-Karpe 1994: s.185

³⁵ Müller-Karpe 1994: s.185

Korinth'de ise aynı şekilde Agora'da bir atölye'ye, Gymnasium'da ise, gezici bir bronz döküm atölyesinin döküm çukuruna rastlanmıştır.³⁶

Antik Dünyada maden konusunda uzmanlaşmaların yanısıra, madeni objelerin yapımında da uzmanlaşmanın olduğunu görmekteyiz. Sözgelimi, ikisi de bronz kullanmasına karşın P.Cipius Polybius yaptığı kaplar ile ünlü iken, Polykleitos'da ise heykelleri ile tanınmaktaydı.³⁷

Bu bağlamda, araştırma kapsamında ele aldığımız Doğu Lykia'daki maden işliklerini demirciler ve bakırcılar olmak üzere iki grupta inceleyebiliriz.

1-Demirci İşlikleri:

Bölgede halen eski teknikleri kullanan demirci işlikleri, Turunçova, Elmalı ve Gömbe'de varlıklarını sürdürmektedir.³⁸

Elmalı'da eskiden arasta olduğu anlaşılan "Demirciler Caddesi"nde kalan tek işlik, Mustafa Akbak tarafından çalıştırılmaktadır. İlçede, kendisinin belirttiğine göre uzun bir süreden beri yapılmakta olan bu zanaatin eski aletlerle çalışan son ustalarından biridir. Turunçova'daki Demirci Hamdi tarafından çalıştırılan işlik de benzer koşullar içindedir. Bu işlikler, bölgedeki yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayacak ölçülerdedir. Ürettikleri aletler arasında tarım aletleri, göçebeler için çadır malzemeleri ve çeşitli boylarda bıçaklar vardır.

Söz konusu işlikler küçük alanlardan oluşmaktadır. İşliklerde genelde bir ara duvar mekanı ikiye bölmektedir. Arkadaki kısım depo olarak kullanılmaktayken, ön kısmın ortasında, bir seki üzerinde ocak vardır. Bunun gerisinde ise körük durmaktadır. Turunçova'da işlikte elektrikle çalışan körük

³⁶ Zimmer 1990: s.34 vdd.

³⁷ Lamb 1930: s.243

³⁸ Turunçova ve Gömbe'deki işlikler için Bkz.Şişmanoğlu 1991: s.205 vd.

kullanılırken, Elmalı'da işlikte ise halen çift tulumlu körüğün çalıştırılmaktadır. Körükler bir iple ocağın önünden kontrol edilebilmekte ve ocağı ısıtmak için odun kömürü kullanılmaktadır.

Objenin üretimine, endüstriyel demirin kaynak kumu kullanılarak ısıtılmasıyla başlanır. Demirci maşayla tuttuğu demiri kor haline gelinceye kadar ısıtır ve sıcak demiri örsün üzerine koyarak soğuyuncaya kadar döver. Alete son şekil verildikten sonra, yüzeyin cilalanarak düzlenmesi gereklidir. Tekrar ısıtılan demir, zeytinyağlı sabunla yağlanır ve hemen suya daldırmak soğutulur. Şişmanoğlu'na göre aletin sabunlanması, sertliğini artırıcı bir etkidir. Aynı amaç için Elmalı'da kızgın zeytinyağı da kullanılmaktadır.³⁹

Bölgede, özellikle Gömbe'de demircilerin halen uyguladığı geleneksel bir teknik ise, maden parçalarını birleştirmede kullanılmaktadır. "Ateş Kaynağı" olarak da adlandırılan bu teknikte, ergime derecesi düşük olan bir tür kum, birleştirilecek parçalar sıcakken, üzerlerine dökülerek çekiçe dövülür. "Kaynak kumu" olarak da adlandırılan bu kum özellikle dere yataklarından elde edilebilmektedir. S. Şişmanoğlu Limyra yakınındaki Saklısu çayından (Limyros), Arykanda'nın hemen güneyinden akan Arykandos çayından ve Başgöz çayından aldığı kum örnekleriyle, maden parçaları üzerinde kaynak işlemi yapmıştır. Buna göre Saklısu çayı ve Aykırıçay örnekleri kaynak için elverişliyken, Başgöz örneği ile kaynak işlemi gerçekleştirilememiştir. S. Şişmanoğlu Aykırıçay ve Saklısu örneklerinin başarılı sonuçlar vermesini bu çaylardaki magnetit oranının yüksek olmasına bağlamıştır.

³⁹ Şişmanoğlu 1991: s.206

2- Bakırcı İşliğı:

Madenden yapılma günlük kullanım eşyalarının birincil kullanım nedeni, daha önce de belirttiğimiz gibi sağlam olmasıdır. Tarihsel süreç içinde keşfedilen her maden, ancak bir öncekinden daha sağlam ve kullanışlı ise yaygınlaşmıştır. Bu bakımdan bakır, demirin keşfedilmesinden sonra büyük ölçüde mutfak aletleri ve ucuz olması gereken eşyalarının yapımında kullanılmıştır. Modern çağlarda, bu özelliklere sahip başka materyallerin ortaya çıkması ile bakırcılık artık oldukça gerileyen bir zanaat dalına dönüşmüştür. Bakır, daha çok ibrik, kase v.b. eşyalar üreten işlikler, bunları turizm sektörü dışında pazarlama olanağı bulmakta zorlanması nedeniyle bugün oldukça gerilemiştir. Elmalı'da bakır işleri yapan tek bir atölye kalmıştır. İlçedeki pazar yerinde bulunan atölyenin sahibi olan usta, burada 20. yüzyılın ortalarında çok sayıda işliğin yanyana çalıştığını bildirmektedir.

Atölye iki katlıdır. Üst katta bir kenarda 70-80 cm. yüksekliğindeki bir sekinin üzerinde yanyana iki ocak yeri vardır. Ocaklar, sekinin üzerinde içine bir miktar odun kömürünü alabilecek boyutlarda çanak şeklinde açılmış oyuklar şeklindedir. İşlikte bakır işçiliğinin yanı sıra, kapların kalaylanması gibi yan işlemlerde uygulanmakta olup, ocak aynı zamanda bu açıdan da kullanılmaktadır. Ocaktaki işlemlerin sonunda açığa çıkaran dumanı mekanın dışına atmak için kullanılan davlumbaz, atölyedeki ustanın söylediğine göre Elmalı'da ve yörede ilk defa bu atölyede uygulanmıştır. Bu katta, ayrıca elektrik motoruyla çalışan bir torna ve burada kapların şekillendirilmesi sırasında kullanılan ahşap kalıplar bulunmaktadır.

Günümüze kalmayan eski biçimdeki ocaklar, bir seki olmaksızın yere kuruluyorlardı. Kullanımı sırasında ortaya çıkan dumanın dışarıya atılması, mekanın hava akımı sağlıklı biçimde tasarlanması ile sağlanmaktaydı. Ocak tamamıyla odun kömürü ile çalışmaktaydı ve ısının sağlanması ve sabit tutulmasında yaşanan zorluklar nedeniyle, çalışma hızı daha yavaştı.

Alt katta ise kapların üzerinde ince işçiliğin yapıldığı tezgah, örs, çekiç, tokmak, makas v.b. gibi çeşitli araçlar vardır. Burası aynı zamanda üretimi bitmiş olan örneklerden oluşan bir sergi şeklinde düzenlenmiştir.

İşlikte kullanılan bakır, disk şeklinde levhalar halinde Antalya ve Elmalı'nın batısındaki Korkuteli'den gelmektedir. Levha, yapılmak istenen objeye uygun olarak kesildikten sonra ocakta hafif ısıtılır ve torna tezgahında ilk şekil verilir. Özellikle büyük boyutlu kaplar birkaç parça halinde yapılmakta olup, tornada her bir parça ayrı ayrı önceden hazırlanmış kalıplarına göre şekillendirilir. Bu bağlamda işliğı, bir bakıma seri üretim yapan bir fabrika gibi değerlendirmekte mümkündür. Mekaniklerine oranla 10-12 kat daha hızlı çalışması nedeniyle önemli bir avantaj getiren elektrik motorlu tornalar, biçim ve prensip olarak eski tornalardan hiç bir farklılık taşımamaktadır.

Bir sonraki safhada temel formu verilmiş olan kap parçaları, önceden belirlenmiş kısımlardan birbirine ateş kaynağı ile birleştirilerek temel biçimleri verilir. Kabın hem sağlamlığının artırılması ve hem de üzerindeki torna izlerinin kapatılması için tokmak ile darbeler aracılığıyla ustanın deyişiyile “terbiye edilmesi” safhası, kabın son halini almasını sağlar. Boyun kısmına konulacak olan r pousse halkalar da, yine bu safhada içten çekiçleme ile yapılır. Son olarak, özellikle eski ve köklü atölyelerde kabın tabanına, nokta vuruş çivisine benzer bir

aletle arkasından vurmak suretiyle, çivinin üzerine önceden kazınmış ustanın imzası vurularak, yapanın ismi de kabın üzerine yazılmış olur. Bu son aşama, bugünkü atölyelerde artık çok fazla ünlü usta kalmadığı için uygulanan bir yöntem değildir.

IV- AYKIRIÇAY VADİSİNİN JEOLJİK YAPISI VE MADEN

ZUHURLARI:

Arykanda'nın bulunduğu Aykırıçay vadisi ve özellikle kentin yaslandığı Beydağları silsilesi Mesozoyik bir oluşumdur.¹ En alt kat, ultrabazik kayalardan meydana gelirken, onun üzerinde yer yer hematit ve mangan cevheri içeren tuf ve silisli tabakalar vardır. Ancak, özellikle vadinin faylı ve bindirmeli olmasından ötürü, katmanlar düzensiz bir sıralama gösterir.² Bu bakımdan, arazideki mevcut maden zuhurlarını saptayabilmek, bugün olduğu gibi Antik Çağ için de büyük bir problem olmuştur. Bölgede saptanabilen cevherler oldukça dağınık bir haldedir ve bulunabilmesi ancak tesadüflere bağlı olmalıdır.

Lykia bölgesinin topografik yapısı, bilindiği gibi son derece dağlık ve ulaşım koşulları zor bir ortam sunmaktadır. Bu bakımdan, yörede metalik madenlerin saptanması kadar, kentteki işliklere ulaştırılması da ayrı bir problemdir. Buna karşılık, ulaşılması zor noktalardaki maden kaynaklarının da Antik Çağlarda küçük çaplı üretimler için kullanılmış olmaları mümkündür.

1- Bölgedeki Bakır Zuhurları:

i- Göynük :

Kemer yakınlarında Göynük Köyü'nün 10-12 km. kadar batısında, Kavak Dağı ile Kalfal Alanları arasında yer alan *Pamucak Tepesinde*, Kretase katmanları içerisinde bakır- gümüş ve kurşun damarlarına rastlanmıştır. Damarın kalınlığı 1 - 1,4 m'dir.³ Tepede bulunan bazı filizlerin, bozulmaya uğramış silis ve galanit özellikle oldukları saptanmıştır. Antik Çağ'da burada madencilik

¹ Ketin 1983; s.191

² Şişmanoğlu & Spoerl 1992; s.403

³ Ryan 1960; s.35, MTA 1972; s.1097

yapıldığına ilişkin doğrudan bir bulgu olmamasına karşın, Şişmanoğlu, çevrede saptadığı maden cevheri galerilerinin bu açıdan değerlendirilmesi gerektiğine dikkati çekmektedir.⁴

ii-Yalnız Kuyuları:

Belen Yaylası'nın kuzeyinde, Beydağları'nın kuzeyindeki *Yalnız kuyuları* olarak adlandırılan düzlüklerde cüruf kalıntılarına rastlanmıştır. Demirci veya ergitme cürufu olması mümkün olan cürufların, bulunduğu bu düzlüklerin ağaçlıklı olması madencilik faaliyetleri bakımından da bir avantaj sağlamaktadır.⁵

iii- Üç Kuyular (Bakır Yaylası):

Bey Dağlarının *Üç Kuyular Mevkii*'nde yerel ahalinin "bakır" olarak adlandırdığı yerde tarafımızdan yapılan incelemelerde oldukça yoğun olarak bakır cürufunun yüzeyde gözlendiği bir düzlük alan saptanmıştır. Alanın normal koşullarda en uygun ulaşım yolundan Arykanda'ya uzaklığı, yaya olarak 6 saati bulmaktadır. Bununla birlikte, engebeli fakat oldukça kısa bir yol aracılığıyla bu mesafe 2 saate inmektedir. Arazi şartlarına alışık olan yerel halkın bu yoldan yükle birlikte zorlanmadan geçebileceklerini söylemesi, Antik Çağ insanının sırtında külçe yüküyle bu yolu kullanabileceğini düşündürmektedir. Alan bugün Arykanda'nın yakınındaki Aykırıçay ahalisinin yaylalarına ulaşan yolun üzerindedir.

Etrafı yoğun ağaçlıklı ve dağlarla çevrili bir alanın ortasındaki düzlükte çok miktarda bakır cürufu bulunmaktadır. Arazinin genelinde boz renkli olan

⁴ Şişmanoğlu& Sperl 1993; s.138

⁵ Şişmanoğlu& Sperl 1993; s.140-141

toprak rengi, cürufların bulunduğu düzlükte, kırmızı demir-oksit rengini almıştır. Bu durum arazide maden cevheri bulunmasından kaynaklanıyor olabilir. Arazide cürufların dışında, çok küçük kırıklar halinde kaba seramik parçaları ele geçmiştir.⁶ Bazı yerlerde arazinin doğal olamayacak bir şekilde çöküntü yapması, bunların cevher çıkarma kuyuları olabileceğini ve zamanla bunların düzlüğün etrafındaki dağlardan gelen akıntı toprakla dolarak kullanım dışı kaldığını düşündürmektedir.

Alanın hemen kuzeyinde bir tümsek üzerinde oval planlı taş bir mekanın kalıntıları görülmektedir. Mekan, toplama taşlardan örülmüş olup iç tarafında bol miktarda harç kalıntıları göze çarpmaktadır. Mekanın girişi olabilecek tek açıklıktan geriye birbiriyle açılış yapan ve sövenin en alt sırasını oluşturan taşlar kalmıştır. Mekanın yan duvarları daha geniş bir temel duvarı üzerinde yükselmektedir. Başka kalıntı ve iz bulunamamasına karşın, burasının bakır cevheri elde etme ve çok büyük bir olasılıkla da ergitme amacıyla faaliyet gösterdiği söylenebilir.

Araziden bulunan bakır cürufları, kırmızımsı- kahverengi olup, kısmen griye yakın renktedir. Bal Peteği gözenekli bir yapıya sahip olan cüruflar boyutlarına oranla son derece hafiftir.⁷ Bunların büyük kısmı araziye serbest bir şekilde yayılmış durumdadır.

2- Bölgedeki Demir Zuhurları:

Civardaki demir zuhurları, bakıra oranla daha çok sayıdadır. Bunların bir kısmı çok az miktarda demir içermekte olup saptanması tesadüflere bağlıdır.

⁶ Sayın Prof.Dr. Cevdet Bayburtluoğlu çark üretimi, kaba ve monokrom olan bu seramik parçalarının geç Roma- Bizans dönemine ait olabileceği ihtimali üzerinde durmuştur. Kendisine bu bilgi için teşekkür ederim.

⁷ Sayın Ergun Kaptan yaptığı inceleme sonucu cürufların oldukça başarılı bir bakır ergitmesine

Dolayısıyla bölgede bilinenden çok daha fazla zuhur olduğu düşünülebilir. Bilinenlerin az olması, bir yönden bunların Antik Çağda kullanılmaları yüzünden günümüze kadar gelememiş olmaları ile de açıklanabilir.

i- B u c a k K ö y ü :

Beydağları'nda, Avlan Gölü'ne doğru inen vadide, Bucak Köyü'nün kuyusunun bulunduğu alanda yapılan incelemelerde az miktarda cüruf ele geçmiştir. Söz konusu cüruflar demir bakımından fakirdir ve demirci veya saflaştırma cürufu olabilir.⁸

ii- E r n e z K ö y ü :

Köy evlerinin arasında bahçelerde Şişmanoğlu'nun yaptığı araştırmada sadece iki adet cüruf bulunmuştur. Tipik demirci cürufu olarak değerlendirilen bu örneklerde metalik demir çok; karbon ise oldukça azdır.⁹

iii- S ü t l e ğ e n K ö y ü :

Köyün batısında, güneye doğru uzanan Katran Dağı üzerindeki ormanlık alanın içindeki çukurluk alanlarda henüz analizi yapılmamış demir cürufları bulunmuştur.¹⁰

iv- G ö d e n e :

Gödene Köyü üzerindeki fay çöküntülerinin meydana getirdiği büyük bir çukurluk yer almaktadır. Basamaklar halindeki çukurlardan oluşan bu alan, köy halkı tarafından "Demir Boku Alanı" olarak adlandırılmaktadır. Arazideki kısmen silis içeren kırmızı renkli taşlar, Şişmanoğlu tarafından hematitli cevherin

ait olduğunu söylemiştir. Verdiği bilgi için kendisine teşekkür ederim.

⁸ Şişmanoğlu & Sperl 1992; s.401

⁹ Şişmanoğlu & Sperl 1992; s.401

¹⁰ Şişmanoğlu & Sperl 1992; s.401

zenginleştirme işleminden kalan ve zamanla bozulmaya uğramış artıklar olarak düşünülmektedir¹¹.

v- Hördübek Yaylası:

Arykandos Vadisi'nin batısındaki Mancarlı Dağı üzerinde, Ernez Köyü'ne kadar uzanan Hördübek Yaylası'nda metalurjik faaliyetlere işaret eden cüruf örneklerine rastlanmıştır.

Şişmanoğlu, Gödene ve Yalnız'ın vegetasyon durumunun elverişliliğine bağlı olarak, ergitme işlemleriyle ilgili olması gerektiğine; buna karşılık Belen ve Hördübek Yaylaları'ndaki cürufların odun kömürü izini fazlaca taşımaları nedeniyle burasının demircilik veya ergitme faaliyetlerinin yapıldığı bir alan olabileceğine işaret etmektedir.¹²

3- Diğer Zuhurlar:

Antik Çağda bölgede kullanıldığı bilinen başka madenlere ilişkin çok fazla veri yoktur. Göynük Köyü'nün batısında, Pamucak Tepesi'nde saptanan bakır- gümüş- kurşun damarlarındaki gümüş, varlığı kesinlikle saptanabilen tek gümüş zuhurudur.¹³ Şişmanoğlu'nun Elmalı Ovası'nda yaptığı yüzey araştırmalarında, günümüzde maden çıkarılmasından geriye kalan çekiç darbelerinden başka izin bulunmadığı bazı galeri kalıntılarının gümüş zuhurlarına ait olduğunu söylemektedir.¹⁴ Bölgenin kireçli yapısı gümüş oluşumuna olanak tanımayacağından, bu görüş şüpheyi karşılanmalıdır.

¹¹ Şişmanoğlu & Sperl 1993; s.138

¹² Şişmanoğlu & Sperl 1993; s.140

¹³ Ryan 1960; s.35, MTA 1972; s.109

¹⁴ Sayın Şişmanoğlu bu görüşünü 1996 yılı Kazı, Araştırma ve Arkeometri sonuçları toplantısında sunduğu bildirisine dile getirmiştir. Ancak söz konusu bildiri aynı yılın araştırma sonuçları raporunda yer almadığı için referans verilememiştir.

V- ARYKANDA'DAKİ MADENCİLİK FAALİYETLERİ:

Arykanda kenti, İ.Ö. III.binden itibaren devam eden bir maden endüstrisinin yakın coğrafyası içinde bulunmaktadır.

Kazılar sırasında kesin yeri tespit edilebilen Geç Roma döneminden bir işlik ve bunun dışında daha erken dönemlere ait üretim artıkları ve kalıp parçaları, kentte farklı zamanlarda farklı yerlerde; yerine göre değişen kapasitelerde işlikler olduğunu ortaya koymuştur. Ancak bunlar, doğrudan külçe madenden eşya üreten işliklerdir. Madenin külçe şeklinde kente getirilmesi konusunda arkeolojik bir bulguya sahip değiliz. Bununla birlikte, madenin getirildiği yeri çok uzakta aramak yerine, özellikle yakın çevrede, etrafında cüruf kalıntıları bulunan cevher zuhur yataklarına bakmak yerinde olacaktır. Bu gibi durumlarda, ihtiyaçların yakın çevreden yerel olanaklarla karşılanması en uygun çözümdür.

Arykanda civarındaki maden kaynakları, bir önceki bölümde değinildiği gibi, ağırlıklı olarak demir ve bakır zuhurlarından oluşmaktadır. Kalay ve kurşun gibi, bronz üretiminde gereken diğer madenler ise muhtemelen bölgede bugüne kadar yeri tespit edilemeyen yataklardan veya deniz taşımacılığıyla temin edildiği düşünülebilir. Kıbrıs'tan Roma'ya bakır ve kalay taşıyan gemilerin, Limyra-Phoinikos veya Myra-Andriake gibi Doğu Akdeniz ticari yollarının üzerindeki önemli limanlara uğramış olmaları muhtemeldir. Bu bakımdan kentin metal eşya üretiminde ihtiyaç duyduğu diğer madenleri nasıl elde ettiği sorusu, bu konuda kesin kanıtlar bulununcaya kadar belirsizliğini koruyacaktır.

Hördübek Yaylası ile Belen Yayla'daki Üçkuyular "Bakır" Yaylası, Arykanda'ya topografik bakımdan en yakın ve ulaşımı kolay noktalar olmaları

nedeniyle, kentin külçe maden ihtiyacını karşılayabilecek birincil yerlerdir. Nitekim bu iki zuhurun çevresinde yine cevher ergitmesinden arta kalan bakır ve demir cüruflarının bulunmuş olması, buralarda işlenmeye hazır maden üretiminin yapıldığına ilişkin güçlü bir kanıttır.¹⁵

1- Kentteki İşlik Kalıntıları:

Arykanda'da yapılan kazılarda, bugüne kadar yeri kesin olarak saptanan tek işlik kalıntısı Geç Roma dönemine tarihlenen bir demirci işliğidir.

İşlik eldeki veriler ışığında dövme tekniğinde çalışmaktadır. Döküm tekniğinde çalışıldığına ilişkin bir veri bulunamamıştır. İşlik, kentin güney batısında, birkaç yapı safhası gösteren Naltepesi adı verilen yapı grubunun kalıntıları içinde kurulmuş ve muhtemelen buradaki sikke buluntularına göre, İ.S 4. y.y. sonu- İ.S. 5. y.y.'ın başlarında faaliyet göstermiş ve kentin bu kesimini etkileyen bir yangınla İ.S. 5. y.y.'ın ilk çeyreğinde terkedilmiştir. Atölye içerisinde kullanılan aletlerin büyük kısmı günümüze ulaşmıştır.

İşlik, kentin, Elmalı- Finike yolunun tam ortasında olmasından yararlanarak, mola verme amaçlı han benzeri bir yapıya ek olarak kurulmuştur. İşliğin, bulunan aletler ölçeğinde çok kapsamlı olmaması da, hana uğrayan misafirlerin basit ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik faaliyet gösterdiğini düşündürmektedir.¹⁶

İşlik olarak kullanılan mekanın düzenlemesi ve ocağın konulduğu yer hakkında yeterli veriye sahip değiliz. Bu durum, muhtemelen yukarıda değindiğimiz İ.S. 5. y.y.'ın ilk çeyreği içinde olan yangın sırasında hasar görmesiyle bağlantılı olabilir. Ayrıca kilden, tuğlaların desteklemesiyle yapılmış,

¹⁵ Demir cevheri için bkz. Bakır cürufları için bkz. Dipnot.

olasılıkla 1200 C'ye kadar çıkabilen küçük bir fırın, bakım görmemesi halinde kısa sürede ortadan kalkacağı düşünmek akla yakındır. Dolayısıyla Arykanda'daki işliğı, sadece elimizdeki küçük buluntularla incelemek durumundayız.

İşlikte bulunan aletler; örs, maşa, çeşitli boyutlarda çekiçler ve örse bağlı olarak kullanılan diğer küçük aletlerden ibarettir.¹⁷ Daha önce de değinildiğı gibi, döküm kalıbına benzer bir parçaya rastlanılmamıştır. Çok miktarda ele geçen çörek şeklinde demirci cürufları ise, demirin kor halde dövülmesi sırasında çekiç darbesinin etkisiyle objeden koparak yerde biriken artıklardan meydana gelen birikintilerdir.¹⁸

Naltepesi olarak adlandırılan kesimde yer alan bu demirci işliğinde, özellikle örsün elverişliliğı nedeniyle, bu konuda çalışan Zeynep Kuban tarafından, aynı zamanda bakır kap kacak üretimi de yapıldığı şeklinde yorumlanmıştır.¹⁹ İşlikten ele geçen örs, Maryon'un metal kap yapımı için ideal ölçü ve şekle sahip bir örstür.²⁰ "T" şeklinde üstteki iki koldan biri düz, diğeri ise yuvarlak kesitlidir ve kolların üst yüzü kabın dip profilini vermeye uygundur.

2- Kentteki Cüruf Kalıntıları:

Kentte yapılan kazılar sırasında çok miktarda cüruf örneğine rastlanmıştır. Anadolu'daki kazılarında cüruf kalıntılarına çok az miktarda rastlanılmaktadır. Antik Çağdaki madencilik endüstrisinin durumu ile ilgili en iyi

¹⁶ Kuban 1991, s.135-136

¹⁷ İşlikten ele geçen aletler aşağıda değeriendime kısmında detaylı olarak incelenmiştir.

¹⁸ Söz konusu cürufların demirci cürufu olduğı bilgisi Sayın Ergun Kaptan tarafından verilmiştir. Kendisine bu bilgi için teşekkür ederim.

¹⁹ Kuban 1990: s.131-132

²⁰ Maryon, 1949: s.95-97

bilgi kaynakları olan cürufların incelenmesi bu bakımdan büyük bir önem taşımaktadır.

Maden cüruflarını başlıca iki grupta toplayabiliriz: cevher ergitme cürufu, işlik cürufu.

Bakır ve demir gibi madenler doğada nadiren tek başlarına ele geçmektedir. Çok daha sık olarak, başka elementlerle bileşik olarak karşımıza çıkan madenlerin işlenmesi, saflaştırılması gerekmektedir. Bu işlem Roma Döneminde oldukça sistematik bir şekilde yapılmakta olup, demir zanaatçiliğinden ayrı bir kol halini almıştır. Bu işlem sırasında açığa çıkan istenmeyen kalıntılar, cevher olarak tanımlanır.

İşlik cürufu olarak adlandırdığımız cüruf tipi ise işlikte dövme sırasında kopan sıcak eriyik halindeki parçaların, örsün altında birikerek oluşturdukları şekilsiz boyutları küçük, az sayıdaki kalıntılardır.

Cevher ergitme işlemi esas olarak zor ve sağlığa zararlı atıkları fazla olan bir işlem olduğu için, kentlerin dışında kurulan işliklerde yapılmaktadır. Kentin dışında yapılan bu işlemlerle ilgili bilgilerimiz, bu işliklere tesadüfen rastlanmadığı sürece az ve eksik kalmak durumundadır. Bu nedenle ergitme işlemi ile ilgili olarak özellikle cürufların önemi oldukça fazladır.

Arykanda'da kent içi yapılarının kazısı sırasında Naltepesi-Demirci İşliği, Kütüphane(BBY), Stadion ve Karayolu Nekropolü olarak adlandırılan kesim gibi günlük yaşamın geçtiği yerler başta olmak üzere, çok miktarda küçük boyutlu demirci cürufu bulunmuştur. Bunlardan Demirci İşliğinden çıkan cüruf örnekleri külçe metal ergitmesine aittir. Mat siyah renli ve gözenekli bir yapıya sahip olan

cürufların mineralojik- petrografik incelemeleri M.T.A.'dan Jeoloji Yüksek Mühendisi Dr. Kemal Türeli tarafında yapılmıştır.

Stadion ve Kütüphane (BBY) yapılarından elde edilen üç cüruf örneği ise M.T.A. Tabiat Tarihi Müzesi'nden Arkeolog Ergun Kaptan tarafından optik-spektrografik yarı kantitatif analizi ile minerolojik-petrografik determinasyon sonuçları karşılaştırılarak irdelenmiş ve yorumları yapılmıştır. Buna göre bu üç örnekte Fe % 10'dan büyüktür. Si % 0.3, % 1.5, % 1.5 iken Cu ise % 0.007, % 0.01, % 0.0015'dir. Ayrıca görülmeyen elementlerde dedeksiyon limitleri ise Pb % 0.004, Sn % 0.004, As % 0.04, Ag %0.0004, Au % 0.004, Zn % 0.1, Ni % 0.004, Sb % 0.04, Co% 0.004'dür (Bkz.Ek.1).

Bu sonuçların değerlendirilmesi ile, Arykanda'da bir demir cevheri metalurjisinin yapıldığı kesinleşmiştir. Sayın Kaptan, cüruflardaki elementler arasında istenmeyen elementlerin sayısının az ve yüzde miktarının düşük olmasının ergitme öncesi cevher hazırlamanın çok iyi yapılmasına bağlı olduğunu ve dolayısıyla Arykanda'da çok başarılı bir demir cevheri ergitmesinin yapıldığını belirtmiştir.

Ayrıca minerolojik-petrografik analiz sonuçlarına göre, cüruflarda hematit'in (Fe_2O_3) magnetit'e dönüşümünün saptanması, kullanılan cevherin büyük bir olasılıkla hematit olduğunu belirlemektedir.

Bütün bu verilerin ışığında, Anadolu'da Kelenderis'ten sonra demir cevheri metalurjisinin yapıldığı saptanan ikinci kent Arykanda'dır.

3- Kentte Madencilik Faaliyetleri İle İlgili Diğer Bulgular:

Erken dönemlerden yeri kesinlikle saptanmış bir işlik olmamasına karşın, üst kesimlerdeki Hellenistik ve Erken Roma yerleşimlerinden toprak kayması

yoluyla aşığılara inmiş bazı kalıp ve pota örnekleri ele geçmiştir. Kesin bir tarihlendirme mümkün olmamakla birlikte, sözkonusu buluntular, bize, Arykanda'nın genel olarak erken dönemlerde de döküm teknolojisini, en azından yüzük gibi küçük boyuttaki eserlerde uygulayabilecek çapta bir atölyenin varlığına işaret etmektedir. Ayrıca 1979 yılında, Ticaret Agorası'nın stoasından ele geçen bir kilit aynasında (bkz. kat.no. 336) büyük olasılıkla, yine bu kilidi yapan usta tarafından yapılmış bir onarım izi, Erken Roma dönemine tarihlenebilecek bu atölyenin, günümüze ulaşan izlerinden biri olarak kabul edilmelidir. Ancak, kentteki bu atölyenin kapsamı hakkında henüz bir şey söyleyemiyoruz. Özellikle kentin yukarı kotlarından ele geçen çok sayıdaki bronz tıp aleti, heykel ve kap fragmanlarının form ve süsleme açısından gösterdiği çeşitlilik, bunların tek bir atölyeye bağlanmasını güçleştirir. Ayrıca, bunların yapılabileceği çapta bir atölyenin kesin izleri henüz bulunamamıştır.

İ.S. 5. y.y'ın ilk çeyreğinde çıkan bir yangınla kullanımı sona eren Naltepesi'ndeki atölyeden başka, geç dönemde Ticaret Agorasının bir üst terasındaki Helios tapınağının doğusunda bulunan bir bronz ergitme ocağı dışında²¹, Arykanda'da madencilik faaliyetleri hakkında bir izle karşılaşmıyoruz. Ancak, kentin bundan sonra büyük ölçüde aşağıdaki kale çevresine kayması nedeniyle, yerel ihtiyaçları karşılayan bir işliğin burada kurulmuş olması akla yakındır. Nitekim kentte bundan sonraki döneme tarihlenebilecek buluntu sayısındaki ani düşüş, bölgedeki sosyal yaşamın büyük ölçüde bu kaleye kaydığını göstermektedir.²²

²¹ Bayburtluoğlu 1991: s.229

²² Henüz bu alanda kazı çalışmaları yapılmadığı için Bizans döneminde Arykanda maden kullanımı üzerine bir şey öne sürebilecek verilere sahip değiliz.

Kaledeki yerleşimin sona ermesinin ardından, eski kent içinde yakın zamanlarda tekrar görülmeye başlayan bazı yerleşim izleri, bu dönemdeki yörüklerle ait olabilir. Bu dönemden ele geçen kalıntılar arasında, Yörüklerin son zamanlara kullandıkları, bazı Geç Roma devri kalıntılarında, üzerinde Osmanlıca yazıt olan kurşun mermi kalıbı ile bu kalıpta üretilmiş bir mermi ele geçmiştir (Ary 94 T 93 Mermi Kalıbı; Ary 94 Kb 94 Mermi). Yine aynı kesimden bulunan ibrik kapağı, kilit, anahtar gibi buluntular, olasılıkla 19. y.y. ve sonrası Türkmen göçerlerinin küçük çaptaki üretimine örnek olmaktadır.

VI- DEĞERLENDİRME:

I- MUTFAK EŞYALARI:

KAPLAR:

Antik Çağda günlük kullanım kapları arasında madenden yapılmış olanlar, daha çok gelir düzeyi yüksek kesime hitap etmeleri dolayısıyla, bulundukları yerlerin ekonomik düzeyinin ve alım gücünün bir göstergesi olarak önemli bir veri sağlamaktadır. Çoğunlukla altın, gümüş ve bronzun kullanıldığı bu kaplardan en ucuzu ve dolayısıyla en yaygın olanını bronzdan yapılanlar oluşturmaktadır.¹ Ancak, yine de sınırlı bir kesimin sofralarını süsleyen bu kaplar, özellikle, bronzun ana ögesi olan bakırın az bulunduğu dönemlerde diğer değerli madenler kadar değerliydi. Homeros'un İlyada'sında, Agamemnon'un Akhilleus'a savaşa geri dönmesi karşılığında bir gemi dolusu altının yanısıra, bir gemi dolusu bronz da teklif etmesi bu nedene dayanıyor olmalıdır.² Çünkü bronz, altın ve gümüşe oranla daha fazla bulunsa da, sağlamlığı ve kullanışlılığı nedeniyle daha uygun bir malzemeydi. Roma Döneminde derin damar cevherlerine inilebilmesi sayesinde artık çok daha bol miktarda bronz elde edilebilmekteydi. Plinius (Yaşlı) *Naturalis Historia*'da çeşitli bölgelerin bronzlarından bahsederken, bunlardan bir kısmının piyasada altın kadar değerli olduğundan söz etmesi, bu durumun kısmen de olsa geçerliliğini koruduğunu göstermektedir.³ Ancak, Roma Döneminde bronzun sanatsal çalışmalarda eskisi kadar kullanılmadığı, daha çok günlük ev eşyalarının yapımında tercih edildiği dikkati çekmektedir.⁴ Ama, madeni eşyalar hala seramikten yapılmış benzerlerine oranla daha az yapılmaktadır. Bu nedenle de,

¹ Hense- Leonard 1953: s. 342

² Homeros- İlyada IX,138

³ Plinius N.H. XXXIV,1

⁴ Lamb 1969: s.255

usta, bir bronz kabın başında uzun bir emek vermeye devam etmekte ve sonuçta ortaya sanatsal olmasa da, kaliteli bir işçiliğe sahip ürünler çıkmaktadır. Erken İmparatorluk Dönemindeki merkezi üretimin özelliklerini de burada yakalayabilmekteyiz; çarkta son cilalalamanın yapılmasının yanısıra, derin oyulmuş taban ve dış yüz halkaları, az olmakla birlikte plastik süslerdeki işçilik, genel olarak görülen bir kalite.⁵ Bu kalitenin İ.S. 2. y.y'ın sonuna kadar çok fazla değişiklik göstermeden, İ.S. 1. y.y'dan başlayarak merkezi üretimin yerini alan yerel atölyelerde de devam etmesine karşın, giderek İmparatorluk ekonomisinin gerileme dönemine girmesi sonucu, özenli işçilik ve kalite gibi maliyeti artırıcı etkenlerin geri planda kalmasına yol açar. Piyasadaki bronz miktarının, derin damar cevherlerinin de devreye girmesiyle artması, bronz fiyatlarının düşmesini sağlamış, bu da madenin daha yaygın olarak kullanılmasını mümkün kılmıştır. Bronzun yaygın olarak daha geç dönemlerde de tercih edildiği veya devlet tarafından da üretiminin desteklendiği anlaşılmaktadır. Bu konuda özellikle Theodosius codex'nin ilgili hükmü anılmaya değerdir; “ *Emrediyoruz ki; Eyaletlerde bronz için istenen fiyatlar 25 pound, bronz 1 solidus olacak şekilde indirilsin.*”⁶ Sonuçta ustalar, artık daha seri ve basit formların yapımına yönelmeye başlamıştır ki; bu da, birinci sınıf Roma bronz kap işçiliğinin sonu demektir.⁷ Arykanda'daki bronz kapların tamamı bir bütün olarak incelendiğinde, bu sürecin safhalarını görmek mümkün olmaktadır.

Arykanda'daki bronz kapların büyük çoğunluğu, Yamaç Evler, Ticaret Agorası ve Naltepesi'nden ele geçen örneklerle temsil edilmektedir. Buluntu yeri

⁵ Brown 1976: s.35

⁶ Theodosian Code 1969: s.314 no.11.21.2 (İmp. Arcadius ve İmp. Honorius dönemi İ.S.ca.396)

⁷ Theodosian Code 1969; s.25

ve paralellere göre yapılmaya çalışılan tarihleme ise yukarıda bahsedilen genel gelişim sürecine uyum göstermektedir. Buna göre, bulunan kap örnekleri esas olarak İ.S. 1. y.y'da Güney İtalya'da faaliyet gösteren merkezi üretim ile ilişkilendirilebilecek bir örneğe sahip değildir. Yapım kalitesi bakımından İ.S. 1. y.y. - İ.S. 2. y.y'lara verilebilecek olanlar ise aynı dönemde faaliyet gösteren yerel atölye veya sipariş üzerine çalışan gezici ustalara verilebilecek niteliktedir. Gerek bunların, gerekse İ.S. 3. y.y kaplarının benzerleri bulunmakla birlikte, aşağıda herbirinde yeri geldikçe değinilen farklılıklar, bunları belli bir kökene bağlamak konusunda bir dizi güçlüğü beraberinde getirmektedir. İ.S. 4. y.y ve İ.S. 5. y.y'lara tarihlenebilen kaliteli kap sayısının azlığı ise, ekonomik açıdan belirgin bir gerilemenin sonucu olarak ele alınmalıdır. Söz konusu kaplar, bu dönemde, yerel çapta bir işliğin kaliteli ve sağlam olmasa da ürettikleri ile yerel pazarı elinde tutmasına bağlanabilecek niteliktedir. Bu Döneme ait kentin değişik yerlerinden ele geçen madeni kaplar, aynı dönemlerde faaliyet göstermiş olduğu bilinen Naltepesi işliğinde yapılmış olabilir. Bununla birlikte, İ.S. 2. y.y ve .3. y.y'lara tarihlenen örnekler başta olmak üzere, Arykanda da ele geçen bütün kapların yapım yerleri için Anadolu'daki bu dönem atölyelerinin durumu hakkında daha fazla bilgiye ihtiyaç olduğu kesindir.

Lenger:

No:1

Kulp ve kaide birleşimindeki bazı farklılıklar dışında yaygın olarak görülen bir forma sahip olduğunu söyleyebiliriz. En yakın benzerini ise Eggers'in sınıflamasındaki Nordland- Seerup'tan ele geçen Tip-87'de buluyoruz.⁸ Onurkan,

⁸ Eggers 1951: lev. 9

öbür lenger formlarıyla birlikte bu formun da kökeninin Güney İtalya’da “merkezi üretim” döneminde çıkmış olabileceğini; ancak, sonradan İ.S. 1.y.y.’ın ikinci yarısından itibaren yerel atölyelerde de aynen üretilmiş olma ihtimalinden bahsetmektedir⁹. Eggers ise “gewellte steilwandigen becken” olarak adlandırdığı ve Tip-87’nin de içinde bulunduğu grubun kökeninin esas olarak Danimarka olmakla birlikte, İ.S. 2. y.y’dan itibaren aynı tipin, başta Batıdaki merkezler olmak üzere birçok yerde, özellikle, mezar veya hazine buluntusu olarak karşılaşıldığını söyler ki: bu durumda tarihleme açısından bunu bir “terminus ante quem” olarak alabiliriz.¹⁰ Yapım tekniği açısından kabın ayak halkası içindeki eş merkezli halka çizgiler ve öteki çizgi bezemelerin yapılışı ve devamına ait sikke konteksleri de bunu destekler niteliktedir. Tip-87 hakkında söylenebilecek bir nokta da yayılım alanı konusunda Egges’in, yayınlanmış buluntulara bakarak, bu kapların daha çok imparatorluğun batısındaki bölgelerde görülmekte olduğunu, doğuda bilinen tek örneğin ise Polonya’dan ele geçtiğini ve dolayısıyla bu formun en doğu sınırının burası olması gerektiğini söylemesine karşın, elimizdeki Arykanda örneğiyle artık bu tipin doğu Akdeniz’e kadar ulaştığını söylememizin mümkün olduğudur.

Ancak, tip bu bölgeye kadar ulaşırken bazı küçük değişiklikler geçirmiş ve kabın yan kenarlarının tabana bağlanan kısmındaki kesitinde farklılaşmalar ortaya çıkmıştır. Bu da Arykanda lengerinin, merkezi imparatorluk üretimini iyi bilen fakat bunları birebir takip etmeyen yerel bir atölyede üretildiğini düşündürmektedir.

⁹ Onurkan 1988: s. 41

¹⁰ Eggers 1951: s.56

Tava:

No:2

Bu örnek yapımındaki özensizlik ve sadeliğiyle işlevsel özelliği ağır basmaktadır. Kaidesinin olmaması ve tabanında görülen yanık izleri nedeniyle bir ocak kabı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Üzerinde görülen paralel yivler özensiz yapılmış olup bazı yerlerde paralelliğini koruyamamıştır. Kabın kesiti keskine yakın açılarla bükülmektedir. Bu özelliği ile tek parçadan ve dövme olarak kaldırma tekniğinde yapıldığı anlaşılmaktadır. Tek başına, tarihlendirmesinde yardımcı olabilecek bir veriye sahip olmayan örnek, yörük buluntularıyla birlikte ele geçmiş olması nedeniyle yörük işi olarak tanımlanabilir.

Oinokhoe:

No:3

Küçük gaga ağızlı bir oinokhoe Pannonia'dan bulunanlarla birebir benzerlik göstermektedir. Kap çeperinin ağız kenarından içeri kıvrılarak kenar oluşturduğu bu tipin, Roma Dönemindeki formunun en eski örnekleri Pompeii'den karşımıza çıkar. Tek kulplu olan bu örneklerin kulbu ağız kenarını iki yandan sarmakta ve alt bitiminde ise çoğunlukla bir mask bulunmaktadır. Pannonia'da Komitate Veszprem'den ele geçen örnekte kulbun hiçbir parçası ele geçmemiştir. Üzerinde herhangi bir bezemenin bulunmadığı bu örnek İ.S. 1. y.y'a tarihlendirilmiş ve İtalya ithali olarak değerlendirilmiştir.¹¹ Pannonia örneğiyle gerek form ve gerekse ölçüler açısından tam bir uyum içinde olan Arykanda örneğinin de kulbu ele geçmemiştir. Bununla birlikte kabın üzerindeki izlerinden

¹¹ Radnoti 1938: s.150

Pompeii'dekiler gibi kabın ağız kenarını iki yandan saran ve aşağıda en şişkin yerinden kaba bağlanan tipte olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, tüm bu verilere karşın kabın, günlük kullanıma yönelik temel bir formu göstermesi ve buluntu yerinin karışık konteksi nedeniyle kesin bir karşılaştırmaya olanak vermemektedir. Döküm tekniğinde ve gövde ile taban olmak üzere iki parça halinde yapılmış olan kabın tabanındaki torna tezgahında yapılmış derin halkaların varlığı nedeniyle İ.S.1.y.y -2. y.y.'larda yapılmış olması gerektiği ileri sürülebilir.

Sûrahi:

No:4

Bu örnek geniş karınlı, ince uzun silindirik boyunlu bir sûrahidir. Kulp ve gövdenin ayrı ayrı dövme tekniğinde yapıldığı bu eserin form olarak en yakın benzerleri Trakya'dan ele geçmiştir. Bu örnekler geniş karın ve dar bir boyuna sahip olup İ.S. 2. y.y. - 3. y.y.'lara tarihlenmektedir. Arykanda örneğinin ise bu kaplarla olan form benzerliği dışında değerlendirmeye uygun bir veriye sahip değildir. Ancak gerek işçilik yönünden gerekse buluntu yeri açısından 2.y.y.'dan önceye tarihlenemeyeceği açıktır.

No:5

Gövde ve taban olmak üzere iki parçalı olarak dövme tekniğinde yapılmış kompozit bir kaptır. Kabın form olarak yakın bir benzerine rastlanamamıştır. Döküm tekniğinde olan Kulbun üst bitimde yaprak biçimli çıkıntı yer alır. Aynı zamanda stilize kuş başı biçimindeki yan kolcuklarla kabın ağız kısmı iki yandan çevrelenmiştir. Bu tip kulpların özellikle Naltepesi'nden çok sayıda örneği ele geçmiştir. Bu tip örneklerle aşağıda kulplardan bahsederken daha detaylı olarak

değinilecektir. Arykanda örneği buluntu yeri itibariyle İ.S. 3. y.y - İ.S. 4. y.y. konteksi içinde bulunmuş olsa da, gerek kulp formu ve gerekse kap formunun Erken Roma Dönemi Pannonia¹² örnekleriyle benzer olması bakımından, Erken Roma dönemi içinde değerlendirilmesi gerekir.

İbrik:

No:6

Üç parçadan oluşan kap dövme tekniğinde yapılmış. Boyunda levhanın iki ucunun birleşmesi, uçlardaki dişlerin birbiri üstüne geçirilmesi ile sağlanmış. Parçalar üstteki alttakinin içine geçecek şekilde birleştirilmiştir. Bronz levhadan yapılan kabın kulbu demirdendir ve gövdeye lehimlenmiştir. Özensiz yapımı ve formu nedeniyle, masa üstü kabından çok günlük kullanım amacı taşıması mümkün olan kabın, ağız kısmında akıtma amaçlı bir kanalın bulunması, kabın bu işlevi ile bağlantılı olmalıdır. Kulbun ağıza yakın kısmındaki çıkıntı, kabın buraya bağlanan bir kapağı olduğunu göstermektedir. Ancak bu kapak kapla birlikte ele geçmemiştir. Benzer form ve yapım tekniğindeki örnekler, Trakya ve Bulgaristan'da İ.S. 4. y.y.'ın ortalarından itibaren görülmeye başlar.¹³ Ayrıca, İ.S. 7. y.y.'a tarihlenen Yassıada¹⁴ batığından ve Corinth'de¹⁵ İ.S. 12. y.y. katmanından bilinmektedir. Kap formunun İ.S. 4. y.y.'dan başlayarak bir gelişim içine girdiği görülmektedir. Büyük ölçüde yerel atölyelerin elinden çıkan bu kapların gelişimini, bu atölyelerdeki farklılaşmalarla açıklamak mümkündür. Omuzdaki *répousse* halka sayısı azalırken, bu halkalar boyunda yapılmaya başlanmaktadır. Karın kısmı zaman içinde daralmakta ve boyun ise başlangıçta

¹² Radnoti 1938: s.

¹³ Raev 1978 s.150

¹⁴ Bass 1982: s.270

¹⁵ Davidson 1952: no: 559

aynı boyda olup, form olarak konikten silindiriğe doğru bir değişim göstermektedir. İ.S. 6. y.y.'ın sonlarından başlayarak yeniden silindirik bir form kazanmakta ve incelmektedir. Bu durumda Arykanda örneği, geniş sayılabilecek karın ve silindirik boynu ile Trakya'dan ele geçen İ.S. 4. y.y. ortalarına tarihlenen örneklerle daha yakındır. Tarihleme açısından buna dayanarak 4.y.y. sonlarına verilebilecek olan örnek, buluntu yeri olan B.B.Y.'deki Geç Roma dönemi konteksi (İ.S.360/370- İ.S. 5. y.y.'ın ilk çeyreği)¹⁶ ile uyum göstermektedir. Yapım tekniğindeki özensiz ve kalitesiz işçilik nedeniyle yerel bir atölyeye ait olduğu kesin olan bu eser, aynı dönemde Arykanda'da faaliyet halinde olan Naltepesindeki demirci atölyesinde yapılmış olabilir.¹⁷

No:7

İki parça halinde dövme tekniğinde yapılmış olan örneğin, boyun-karın birleşimi oldukça başarılı yapılmıştır. Buna karşılık, kabın tabanında, kabın yapımı sırasında oluşan çekiç izleri düzeltilmeden bırakılmıştır. Kulp ağız kenarından başlamakta, yarısının elimize geçmiş olmasına karşın, lehim izinden ibriğin omuzunun hemen altında sona erdiği anlaşılmaktadır. Ağıza iki çiviyle perçinlenen kulbun üzerindeki çıkıntı no 5'de olduğu gibi kapağın buraya bağlanması amacıyla yapılmış olabilir. Kabın daha büyük boyuttaki form benzerleri no:5'de verilmiştir. Ancak aynı ölçülerdeki, akıtacaklı ağız dışında birebir benzeri Sardes'teki Erken Bizans dönemi (İ.S. 395-616) dükkanlarından ele geçmiştir.¹⁸ Eserin buluntu yeri olan Naltepesi'nde aynı dönem içinde bir

¹⁶ Vapur 1997: s.44

¹⁷ Fethiye Müzesi deposunda henüz yayınlanmamış bu tarz 10 civarında kap daha olduğu bilgisi A.Tolga Tek tarafından verilmiştir. Bu konuda verdiği bilgi için kendisine teşekkür ederim.

¹⁸ Waldbaum 1983: no.528,529,530

dükkanın bulunduğunu bilinmektedir.¹⁹ Kentin bu bölümünde en son yerleşim safhası olan İ.S. 4. y.y. sonu- İ.S. 5. y.y., bu eser içinde uygundur.

No:8

İbrik Geç Roma devrinden itibaren yaygınlık kazanmaya başlayan bir kap formudur. Geniş karnı ve dar boynu ile oniokhoe'ye yakın bir form gösteren ibriklerin adlarında farklı dönemlerde değişiklik gösterir. Bizans dönemindeki adını kesin olarak saptayamamakla birlikte, günümüzde Osmanlı'dan gelen bir gelenekle yapımına devam eden kap formuna verilen ibrik ismini hala yaşaması sayesinde tanıyabiliyoruz. Geç Roma devrindeki formlarını önceki örneklerde gördüğümüz ibrikler, Osmanlı döneminde kesiti daha oval bir hal almıştır. Özellikle boyun ve taban geçişleri yumuşak bir eğimle yapılmıştır. Kapağın kapla bağlantı menteşesi ise kapağa daha yakın olarak yapılmıştır.

Atriumlu Ev'de ele geçen ibrik kapağı tipik bir Geç Osmanlı örneğidir. Kapağın gövdesinin ve kaba bağlantı menteşesinin sağlam olarak ele geçtiği örneğin, tepesinde topuzun tutturulduğu yer kalmıştır. Bu ibrik kapağının benzer örnekleri, bugün Arykanda kentinin yakınında Antalya iline bağlı Elmalı İlçesinde, Bakırcı işliklerinde hâlâ üretilmektedir.

Aryballos:

No:9

Eser gövde ve taban olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Döküm tekniğinde yapılan parçalar sonradan birleştirilmiş olup tabanda torna işleminden geriye kalan halkalar görülmektedir. İ.S. 1. y.y. - İ.S. 2. y.y.'larda yapılan döküm kapların hemen tamamında görülen bu halkalar, bu dönem içinde oldukça derin

¹⁹ Bayburtluoğlu 1986: s.94

yapılmalarıyla tarihlemeye kullanılabilecek temel unsurlardan biridir. Bu tip aryballosların, küçük boyuttakileri kozmetik sanayiinde kullanılırken, daha büyük (13-14cm ca.) boyuttakileri, spor malzemeleri arasında, özellikle, Strigilislerle birlikte bulunmaları nedeniyle spor karşılaşmaları öncesinde sporcuların kullandıkları yağın saklandığı kaplar olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Kozmetik amaçlı aryballosların arasında bronzdan yapılanların dışında, camdan ve pişmiş topraktan olanlara da sıklıkla karşılaşılmaktadır.²⁰ Arykanda'da Doğu Nekropolü civarından çıkan aryballosunun mezar eşyası olarak değerlendirilmesi gerekir. Bu aryballos'un en yakın üç benzerinden ilki, Royal Ontario Museum'daki örnek satın alma yoluyla ele geçmiş olup bronz bir ayna ile birlikte bulunmuştur. Çıkış yeri olarak "Sharon Ovası" gösterilmektedir.²¹ İkinci örnek ise halen Berlin, Staatliche Museum'da olup Atina'daki bir mezardan ele geçmiştir²². Roma Devrine tarihlenen üçüncü örnek ise, Suriye'den ele geçmiş olup Metropolitan müzesinde bulunmaktadır.²³ Söz konusu üç örnekten ilkinin İ.S.1 y.y.- İ.S. 2. y.y.'lara, ikincisinin ise İsa'nın doğduğu yıla tarihlenmesi önerilmiştir.

Arykanda örneği özellikle enli taban halkası ve omuzdaki yivlerin varlığı ile, daha çok İ.S. 1 y.y. - İ.S. 2. y.y.'lara tarihlenen Royal Ontario Museum'daki örneğe benzemektedir. Arykanda aryballosunu, çağdaşı aryballoslardan ayıran önemli bir fark ise, bu dönem aryballoslarının genellikle bir çift küçük yunus formu kulplu iken, Arykanda örneğinde bunlar bulunmaz. Sonuç olarak Arykanda aryballosu gerek yapım tekniği gerekse benzerleriyle yapılan karşılaştırma sonucu İ.S. 1. y.y. - İ.S. 2. y.y.'lara verilebilir.

²⁰ Arykanda kazılarında 1985 yılında bu aryballosun camdan yapılmış çok yakın bir benzeri ele geçmiştir.

²¹ Hayes 1984: no.146

²² Neugebauer 1927: lev.32.2

Kâse:**No:10-11**

Kâse formundaki iki kaptan ikincisi dışa açık dudak kenarı ve tabana doğru yumuşak bir eğimle kıvrılan profili ile karakteristiktir. Profili fazla değişiklik göstermeden Geç Roma ve Bizans dönemlerinde karşımıza çıkar²⁴. Ancak, ikinci örnek profilinin dışında etrafını çeviren ajur tekniğinde yapılmış şerit levha ile dikkati çeker. İncelenen yayınlarda hiç bir benzerine rastlanmamış olup ne gibi bir işleve sahip olduğu ise tespit edilmemiştir. Her iki örnek te buluntu yeri itibariyle İ.S. 1. y.y. - İ.S. 2. y.y. başına verilebilir.

Kymation'lu Kap Fragmanı:**No:12**

Döküm tekniğinde yapılmış olan bu parça, yaklaşık 20 cm. çapıyla, büyük olasılıkla bir Hydria'nın ağız kısmının kenarına aittir. Ağız kısmında kyma motifi bulunan bu türde örneklere Klasik Devirden itibaren sıklıkla karşılaşılmaktadır. Parçanın üzerindeki ion kymationu tarihlemeye kullanılabilecek tek veri olmasına karşın, bu bezemenin M.Ö. 5. y.y.'dan M.S. 3. y.y.'a kadar yoğun olarak kullanılması, tarihlendirmede ölçüt olarak alınmasını zorlaştırmaktadır. Teknik açıdan incelikli işlenmiş hydria parçası, Arykanda'da ele geçen maden buluntuları göz önüne alındığında Roma İmparatorluk Döneminin ince eserleri içerisinde değerlendirmek mümkün gözükmektedir.

Kap Parçaları:

²³ Richter 1915: no.514,515

²⁴ Bkz. Davidson kt.no 551-Bizans Çağı

No:13-17

Mutfak ve depo kaplarına ait parçalardan 9. Dövme, 10., 11., 13. Döküm, 12. ise tornada çekme yöntemiyle yapılmıştır. Kâse ve situla formundaki kaplardan 19. dışındakilerden hiç birinin kulbu yoktur. Bu örnekte kulbun lehim izinden anlaşıldığına göre, küçük bir lenger formu göstermektedir. 12 no'lu eser, özellikle yapım tekniği açısından diğer örneklerden farklılık göstermektedir. Bütünüyle oval bir form gösteren kap bu şekliyle tornada çekme yöntemiyle yapılmıştır. İç kısmında torna izlerini görmek mümkündür. Bu yapım tekniği daha çok seri üretimde kullanıldığı için bu kabın başka örneklerinin de olması gerekir. Üzerindeki dıştan çekiçleme tekniğinde yapılmış olan bezek tüm buluntular içerisinde tektir. Diğer örneklerde kap dış yüzü ya sade bırakılmış, ya da tornada, çalma ve kazıma yöntemleriyle kap boyunca dolanan şeritler halinde süslenmiştir. Kabin tabanı ele geçmemesine karşın, dış yüzdeki halkaların oldukça sık yapılmış olması, bunların, İ.S. 2. y.y. sonuna kadar ki "merkezi üretim" in kaliteli işçilik safhasından sonraya, dolayısıyla İ.S. 3. y.y. ve sonrasına tarihlendirmeyi gerektirmektedir.

Amphora Parçası:

No:18

Küresel gövdeli bir amphora'ya ait boyun kısmı, dövme tekniğinde yapılmış ve gövdeye birleştiği yerden kırılarak ayrılmıştır. Arykanda'daki büyük boyutlu kaplar repertuarına dahil edilebilecek olan bu örnek, ağıza doğru genişleyen boyun ve içeri kıvrılan dudak kısmı ile, en yakın benzerlerine Trakya'daki Umurca B2'de ve ayrıca Pompeii buluntuları arasında rastlanmıştır.²⁵

²⁵ Onurkan 1988: no:66, Pompeii içinse Bkz. Neapel Museo Nazionale env. no:69454(779)

Kulp olarak no:19'daki tipte kulplara sahip olması gereken boyun, her ne kadar form benzerleri İ.S. 1. y.y. ilk yarısındaki merkezi üretim devresine verilse de, Arykanda örneği için kesin bir yargıya varabilmek için yeterli veriye sahip değiliz. Nitekim no:19'un İ.S. 3. y.y. ortalarına tarihlenmesi, bu formun Arykanda'da bu devirde de kullanıldığını göstermektedir.

No:19

Bir kabın tabanına ait olan fragman dövme tekniğinde yapılmıştır. İnceliği ve aşınma nedeniyle kısmen delik ve çatlaklara sahip örnek, taban halkalarının sağlığı nedeniyle İ.S. 2. y.y.'dan sonraya ait olmalıdır. Ancak, buluntu yerinin kesin bilinmemesi nedeniyle daha kesin bir tarihleme mümkün olmamaktadır.

Kap Emziği:

No:20

Döküm tekniğinde yapılmış olan emziğin ağız kısmı bir çatal şeklinde ileriye çıkıntı yapmaktadır. Bu kısma muhtemelen bir apliğin bağlandığı örneğin, akıtacağının oldukça dar olması, kabın tek başına işlevsellik amacı taşımadığını ortaya koymaktadır. Bu şekilde döküm olarak yapılmış emzik örneği, yayınlanmış Roma Dönemi kap örnekleri içinde bulunamamıştır. Buuntu yeri konteksinin geniş bir zaman dilimi içinde olması nedeniyle kesin bir tarihlendirme mümkün olmamaktadır.

KULPLAR:

Tava Kulbu:

No:21

Döküm tekniğinde tek parça halinde yapılmış olan eser üzerindeki akanthus yaprakları ve volütlerden oluşan bezeme ve alt bitimdeki ördek başıyla özenli bir işçilik göstermektedir. Kulpun form benzerleri Pompeii ve Herculaneum'dan ele geçmiştir.²⁶ Hellenistik döneme tarihlenen benzerleri dışında çok sayıda örneği bulunmadığından yayılım alanı hakkında fazla birşey söylemek mümkün değildir. Bu tür tavaların Campania bölgesinde üretilip, buradan mı ithal edildiği, yoksa ilk örneklerin ortaya çıkmasından sonra, başka atölyeler tarafından da mı üretildiği kesin bilinmemektedir. Buluntu yeri itibariyle Hellenistik Döneme tarihlenen bu tava tutamakları, Arykanda örneğinden daha süslü olmaları ve alt bitimde ördek başı yerine bir maska sahip olmalarıyla ayrılırlar. Ancak, başın iki yanındaki volütler, gövdenin formu ve üst bitimdeki bitkisel bezeme ile tam bir uyum gösterir. Ağız kenarını saran kısmın uçları kırıktır. Bununla birlikte bu formun ele geçen tüm haldeki benzerleri, bu eksik kısımları kuş-başı şeklindeki bitimlere sahip olabileceğini işaret etmektedir. Anadoludan ele geçen yayınlanmış tek örnek Priene'dendir. Bu eser süslemeleri açısından Güney İtalya ile benzerlik taşımaktadır. Priene ile Güney İtalya arasında ticari ilişkiye işaret eden aynı döneme ait sigillata örneklerinin de bulunmasına karşın, kazının hafiri bu eserin doğrudan İtalya'dan gelmesinin güç olduğu söylemektedir.²⁷ Bu açıdan bakıldığında Priene'dekinden daha az bezemeli ve ince işçiliğe sahip olan Arykanda örneğini üreten ustanın Priene'deki tava sapının

²⁶ Bkz. Museo Nazionale di Neapel Env.No:73746, 73456, 73439

benzerlerini görmüş olması olasılığı yüksektir. Diğer yandan gezici bir ustanın uğradığı kentlerde, sipariş üzerine yaptığı eserlerde, zaman içinde değişikliklere gitme yolunu seçerek, yeni kompozisyonlar yaratmış olması da düşünülebilir. Bu durumda, sözkonusu örnek, Pompeii ve Priene örneklerinden sonraya, İ.S. 1. y.y. başlarına verilebilir. Ancak, varyasyonları çok iyi tanınmayan bu tipin tarihlendirilmesinde daha fazla veriye ihtiyaç vardır.

Masklı Kulplar:

No:22-24

Tek parça halinde döküm tekniğinde yapılmış olan bu üç kulptan, ilk ikisi oinokhoe formu kaplara, üçüncüsü ise küresel gövdeli bir amphora'ya aittir. Ayrıntıların kazıma ile yapıldığı kulpların üçünün de ortak özelliği alt bitimdeki masklardır. Bu tür masklar özellikle Flavius'lar devrinden başlayarak yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁸

No:22'deki örnek üst bitimindeki kabın ağız kenarını saran iki kolcuğuyla dar ağızlı bir oinokhoe'ye ait olmalıdır. Yukarıya kıvrılan yaprak biçimli çıkıntı İ.S. 1. y.y.'dan itibaren karşımıza çıkan bir formu yansıtmaktadır. Alt bitimdeki maskın başında duran başlıktaki Frig etkisi, olasılıkla yapıldığı atölye ile ilişkilidir. Maskın, iki yanındaki volütler ve alttaki beş parçalı palmet ile sınırlandırılması, "merkez üretim" Pompeii bronzları arasında sıklıkla rastlanılan bir öğedir ve sonradan yerel atölyeler tarafından da sevilerek kullanılmıştır.²⁹ Kulbun formu ve aynı zamanda maskın yapım tarzı açısından kulbun en yakın benzeri Royal Ontario Museum'dan iki örnekte görülür.³⁰ İ.S. 1. y.y. sonu – İ.S. 2.

²⁷ Wiegand, Schrader, Kummer, Wildberg, Winnefeld 1964: s.280 vdd

²⁸ Radnoti 1938: s.146

²⁹ Onurkan 1988: s.57 dipnot 309

³⁰ Hayes 1984: No:153,154

y.y. başına tarihlenen iki örnekle hem kulbun hem de üstündeki maskın işçilik açısından gösterdiği benzerlik nedeniyle İ.S. 1. y.y.sonu - İ.S. 2. y.y.'a verilebilir.

No:23'de görülen mask özellikle maskla bezemenin yaygınlaştığı Flavius'lar dönemindeki Dionysiak maskları çağrıştırmaktadır. Bu açıdan Erd oinokhoe'sindeki maskla benzerlikler gösteren Arykanda örneği de İ.S. 1. y.y. sonu - 2. y.y.'a verilebilir.³¹

Küresel gövdeli çift kulplu amphora formundaki bir kaba ait olan No:24'deki mask ise daha özensiz bir işçilik göstermektedir. Özensiz işçiliğin paralelleri, Trakya'daki Umurca B2 ve Eriklice oinokhoelerinin kulp attaş bezemelerinde bulunmaktadır.³² Maskın saç biçimi, özellikle, İ.S. 3. y.y. portre heykellerinde karşımıza çıkan ve "scheitelzopf" olarak adlandırılan saç biçimiyle çok yakındır. Bu formda saçlar ortadan ikiye ayrılarak şakaklara kadar inerek geriye doğru kıvrılmaktadır. Arkadan örülen saç daha sonra başın üzerine doğru sarılır. Başlangıçta çok uzun olmayan bu örgü, İ.S. 3. y.y.'ın sonlarına doğru giderek altına doğru yaklaşır. Bu tip saç tuvaletine sahip olan portrelere sikke üzerindeki tasvirlerin yanısıra, Pamphylia eyaletinden ele geçen portre heykellerinde rastlanmaktadır.³³ Arykanda örneğinin saç biçimi, portelerdeki kadar ince işçiliğe sahip olmamakla birlikte, bu biçimin belirgin özelliklerini göstermektedir. Arykanda örneğinde saç topuzu altına çok yaklaşmadığı için bu saç tipinin erken bir örneği olarak kabul edilebilir. Bu bakımdan İ.S. 2. y.y.'a vermek mümkündür.

³¹ Radnoti 1938: s.146

³² Onurkan 1988: No.66,67

³³ Bu tipin gelişimi ve bölgede Side, Perge ve Alacami yöresinden çıkan portreler için bkz. İnan 1965.

Kulbun üzerindeki “A” monogramının ne anlam taşıdığı anlaşılamamıştır. Atölyelerin imzalarını kabın üzerine atmalarının yaygın bir özellik olduğu bilinmekle birlikte, incelenen yayınlarda kulbun üzeindeki bir imzayla karşılaşılmamıştır. Öte yandan Yunan ticari amphoralarında benzer monogramların kapların veya içindeki malın değerini belirtmek için kullanıldığı bilinmektedir.

Figürlü Kulp:

No:25

Eser form olarak “ayak biçimli tutamak ataşlı oinokhoe’ler” grubuna dahil bir kaba aittir. Yuvarlak ağızlı, dar karınlı ince uzun bir forma sahip olan bu tip oinokhoeler daha farklı tutamaklarla İ.S. 1. y.y’den itibaren görülmektedir.³⁴ Ağız kısmını iki yandan saran ve tutamak kısmına dike yakın bir açıyla bağlanmaktadır. Alt bitimdeki ayak biçimli attasıyla belirgin tutamak formu, İ.S. 2. y.y. - İ.S. 3. y.y’larda ortaya çıkmakta ve özellikle Trakya, Pannonia ve Suriye’de yaygınlık kazanmaktadır.³⁵ Arykanda örneği alt bitimindeki Eros’lu ataş ile bu tipin daha geç bir varyasyonu olmalıdır. Bu durumda İ.S. 3. y.y. bu eser için uygun bir tarihlendirmedir.

Yaprak Ataşlı Kulp:

No:26

Döküm tekniğindeki örneğin sadece alt bitimi ile tutamağı sağlam olarak ele geçmiştir. Ticaret Agorası stoa’sındaki kazılarda ele geçen bu eserde üstte, kulbun üst yarısıyla bağlantıyı sağlayan eklem yeri görülmektedir. Tip olarak

³⁴ Raev 1977: s.620

Ulpia Traiana'daki alt bitimi yaprak-biçimli bir ataşla sona eren örnek dışında, benzerlerine rastlanamamıştır.³⁶ Tarihlendirmede kullanılabilecek veriler sınırlıdır.

Asma Kulplar:

No:27-39

Bu grubu oluşturan asma kulplar, çoğunlukla Situla veya Lengerlerde kullanılan hareketli kulplardır. Bunlar içinde iki esas tip ayırt etmek mümkündür; kare kesitli bir çubuktan bükülerek uç kısımları kalıba sokulanlar, tek parça halinde döküm tekniğinde yapılanlar. İki ucu bükülerek buradan geçirilen aplikler yoluyla kaba bağlantının sağlandığı bu kulpların uçları, aynı zamanda ördek, yılan gibi çeşitli hayvan başlarıyla da süslenmiştir. Gövde üzerinde halkalar veya paralel kazıma çizgi bezemeler bulunmaktadır. Bu kulp tipinin ait olduğu kap formunun tespiti, kapla birlikte bulunmadığı sürece kesin olarak yapılamamaktadır. Ayrıca, bir aplik yerine ince bir şerit bantla tutturulanların, çoğu zaman bir kaba ait olması bile kesinlik kazanamamakta, aşağıda değinileceği gibi daha yaygın kabul gören şekilde mobilya çekmecesini v.s. tutamağı olarak değerlendirilmektedir.

Tarihlendirme konusunda kesin bir veriye sahip olmadığımız asma kulplara Orientalizan dönemden İ.S. 5. y.y. - İ.S. 6. y.y.'lara kadarki zaman içinde rastlanılmaktadır.³⁷ Bu tür kapların ağırlıklı olarak günlük yaşamın geçtiği ev ve dükkân gibi mekânlarda ele geçmesinden dolayı masaüstü kabı olarak

³⁵ Raev 1977: s.621

³⁶ Ulpia Traiana 1994, no:811

³⁷ Çeşitli dönemlere ait örnekler için Bkz. Davidson, *Corinth XII* sf.132 No:897 (Roma); Robinson, *Olynthus X* sf.207-221 No: 737-746 (İ.Ö.348'den önce); Furtwangler, *Olympia IV*

tanımlanmaktadır. Bu kapların mezar buluntusu olarak kullanıldığı bazı durumlar da sözkonusudur. Trakya'da Umurca B2 tümülüsünden ele geçen lenger buna örnek olarak verilebilir.³⁸ Arykanda'daki örnekler ise Agora ve Yamaç Evler gibi günlük yaşamda önemli yer tutan mekanlardan ele geçmiştir.

29-31 no'lu kulplar yuvarlak kesitleri ve üzerindeki boğumlardan oluşan süslemeleri açısından, Palestine'den³⁹ çıkan bir Situla'nın kulbuyla birebir benzerlik göstermektedir. Palestine ve Sardes örneklerinde olduğu gibi genel olarak İ.S. 2. y.y.'a verilen bu tip kulpların Arykanda'daki örneklerinden ilk ikisinin kesin konteksi saptanamamakla birlikte, üçüncü örnek Geç Hellenistik-Erken Roma dönemine tarihlenen kontexde ele geçmiştir. Bu durum bu tip kulpların Augustus çağında üretilmiş olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Üçüncü örnek ile diğer iki örnek arasındaki boğumların sayı ve gruplanışında görülen farklılıklar, bu kulp türünün iki yüzyıl içinde gösterdiği değişimle ilişkilendirilebilir.

Diğer örnekler de 29-31 no'lu kulplarla benzerlikleri gözönüne alınarak, İ.S. 1 y.y. - İ.S. 2. y.y. içinde değerlendirilebilir.

34-39 no'lu kulplar ise önceki grupta olduğu gibi iki ucu kıvrılmış yarım daire şeklinde bir forma sahiptir. Farklı olarak sapın kesiti baklava dilimi şeklindedir. Tutamakların asıldığı aplikler situla tutamaklarından farklı olarak, tutamağın içinde hareket edebildiği, ortası göz haline getirilmiş apliklerle birlikte bulunmuştur. Bu grup tutamaklar çekmece ve kutu gibi mobilya aksamı olarak kullanılmıştır. Corinth ve Sardes buluntuları içinde benzerleri mevcuttur⁴⁰.

No:664,865-867 (Orientalizan ve Grek)

³⁸ Onurkan 1988: no:38

³⁹ Hayes 1984: no:142

⁴⁰ Davidson,1952: no:897, Robinson,1941: no:737-746,Waldbaum,1983: no:558-559

36,38 ve 39 no'lu örnekler buluntu yeri itibariyle Geç Hellenistik-Erken Roma dönemine tarihlendirilebilir. Geri kalan örneklerin genel olarak Roma dönemi içinde değerlendirilmesi mümkündür.

Bodur Oinokhoe Kulpları:

No:40, 41

Ait oldukları kap formu kesin olarak tespit edilemeyen, fakat olasılıkla bodur birer oinokhoe'ye ait olan bu iki kulp, ağız kenarını iki yandan çevreleyen kolcukları ve yukarı doğru yaprak biçimli çıkıntılarıyla Roma İmparatorluk devrinin başından itibaren görülmeye başlar.İ.S. 1. y.y. başlarında “merkezi üretim” örneklerinde kulbun üst bitimi, kap tek kulplu olduğu zaman kabı daha iyi kavrayabilmek amacıyla ağız kenarının iki tarafı boyunca uzanan kolcuklarla çevrelenmiştir. Bu dönemde oldukça incelikli yapılmış olanları özellikle oinokhoe'ler arasında mevcuttur. Bunların arasında Eggers'in sınıflandırmasında Tip-125 basık tıknaz oinokhoe'ler, bazen aslan bazen de insan başı ve kolları şeklindeki süslemeleriyle geniş dağılım alanına sahip en beğenilen tiptir.⁴¹ Ancak, daha mütevazî örneklerde, tutamağın üst bitiminin bir filiz olarak betimlenip, buradan çıkan üç akanthus yaprağından yanlardakinin kabı çevrelediği, ortadakinin de aynı zamanda parmak desteği işlevi görmesi için yukarıya doğru

⁴¹ Bu tipin örnekleri için Bkz Onurkan 1988: No:54-60 ve bunlar için verilen bibliyografya.

kaldırıldığı görülmektedir. Bu örneklerde kolcukların uçları ise çoğunlukla kuş-başı şeklindedir.⁴²

Sonraki üçyüzyıl boyunca kulp tipi şeklini değişikliklerle korumuştur. Ancak, başlangıçta oldukça özenli bir işçilikle doğala yakın işlenen kompozisyon giderek stilize olmuş, yaprakların ve kuş-başlarının dış konturlarından başka özelliklerine yer verilmemiştir.

No. 40, 41 buluntu yerindeki cam buluntulara dayanılarak İ.S 241 yılı depreminden önceye tarihlenmesi gerektiğinden,⁴³ bu gelişim çizgisinde ortalara konulabilecek örneklerdir. Bu üst bitim kompozisyonunun Erken Bizans devrine tarihlenen örneklerini Sardes'ten bilinmektedir.⁴⁴

Lenger Kulbu:

No:42

Döküm tekniğinde tek parça halinde yapılmış olan bu kulp bir lengere aittir. Benzerleri Rosava Dragana⁴⁵ ve Bulgaristan'ın başka yerlerinden⁴⁶ ele geçen bu kulp tipinin, buradaki örnekleri İ.S. 1. y.y.'a tarihlenmektedir. Polonya'da da ele geçen bu tip oldukça yaygın olup Arykanda örneği tarihlemede yararlanılabilecek karakteristik özellikler taşımamaktadır.⁴⁷ Bununla birlikte no:1'in dışında, ikinci bir lengerin varlığına işaret etmektedir.

Lades Kemiği Formlu Kulplar:

⁴² Hayes 1984: no:77

⁴³ Tek 1994; s.25

⁴⁴ Waldbaum 1983: no:520-522

⁴⁵ Raev 1977: s.10 vdd.

⁴⁶ Welkow 1928-29: s.20

⁴⁷ Eggers 1951: no:95

No:43 ve 44

Küçük boyutlu tava benzeri kaplara ait olan bu iki kulp tek parça halinde döküm tekniğinde yapılmıştır. Üzerindeki delikleri nedeniyle duvara asılabildiği anlaşılan kulpların daha uzun saplı benzerleri Priene’de Hellenistik Dönem tabakalarından ele geçmiştir.⁴⁸ Aynı boyuttaki örnekleri Sardes ve Delphi’ten tanınmakta ve Hellenistik, Roma ve daha geç devirlere tarihlendirilmektedir.⁴⁹ Dolayısıyla Arykanda örneği için de kesin bir tarihlendirmeye gitmek mümkün değildir.

Aplike Kulplar:

No:45-50

Bu tür kulplarda esas olarak tutamak kaba bir aplik ile bağlanır. Bu aplikler farklı formlar göstermektedir. Döküm veya dövme tekniğinde yapılan aplikler özellikle situla türü kaplarda kullanılmıştır. Kulbun iki ucu için iki ayrı apliğin gerektiği gözönüne alındığında, bunların, en azından her bir kap üzerinde bir çift olacak şekilde üretilmiş olması gerektiği anlaşılabacaktır. Bu türdeki kulplarda stilistik açıdan bir gelişim çizgisi saptanmamıştır.

Arykanda örnekleri içinde birbirinin aynısı, bir takım oluşturan aplik grublarına rastlanmamakla birlikte, benzer özellikte ancak farklı ölçülerde aynı türden kulplar bulunmaktadır.

No:45 aplik, kulplar içinde tarihlendirilebilen en erken örnektir. Buluntu yeri itibarıyla Geç Hellenistik- Erken Roma dönemine tarihlenen makara formu

⁴⁸ Wiegand, Schrader, Kummer, Wildberg, Winnefeld 1964: s.280 vdd.

aplik kulp, aynı zamanda incelenen yayınlar içerisinde bir benzerine rastlanmamış olması ile ünik bir eser olarak değerlendirilebilir. Kaba bağlantıyı sağlayan levhası stilize balık formundadır.

No 46-47, ters üçgen veya damla formu olarak tanımlanabilecek gövdeleriyle kendi içinde bir grup meydana getirir. Ancak, profilleri gözönüne alındığında farklı profillere sahip kaplara ait oldukları anlaşılmaktadır. Bu bakımdan aynı döneme ait olmaktan çok, bir tipin değişik dönemlerdeki birbirini izleyen varyasyonları olarak da değerlendirilebilir.

No:48, 49

Bakır levhadan kesilip dövülerek yapılan bu aplikler iki farklı kaba aittir. Kap üzerindeki karşılıkları bulunamamış olan bu örneklerin en yakın benzerleri Sardes'te Erken Bizans dönemi dükkânlarından ele geçmiştir.⁵⁰ Kaba aplike edilen yüzey, üst kısımda levhanın kıvrılmasıyla yapılan tutamak ve alt bitimde bir çıkıntı ile kendine özgü bir forma sahip olmakla birlikte, bu kısımların kendi içinde bazı varyasyonları da bulunmaktadır. Bu tip aplik-tutamakların Erken Roma Dönemine tarihlenen bir benzeri olmakla birlikte, yakın sayılabilecek örnekler vardır. Özellikle asma kulp apliklerinin çok benzer yapıda olduğu dikkati çekmekle birlikte, bunların zamanla bu aplik-tutamakların formunun oluşmasında rol oynadığını söylemek için henüz yeterli bilgiye sahip değiliz.

No:50

Bir levhanın ortada göz oluşturacak şekilde bükülmesiyle yapılmış sade ve tamamiyle işlevsel tutamak buluntu yeri itibariyle Yörük işidir. Daha erken

⁴⁹ Waldbaum 1983; no:562, Perdrizet, *Delphes V*, No:320

⁵⁰ Waldbaum, 1983; no:565-569

döneme ait örnekleri Bizans situlalarında olduğu gibi Corinth'ten tanınmaktadır.
(Davidson 1952, no:563).

KAP APLİKLERİ:

No: 51- 52

Arka uçlarıyla kabın tutulmasını sağlayan bu örnekler kaplara doğrudan doğruya lehimlenmiştir. İlki döküm tekniğinde, ortasında stilize yaprak motifiyle başparmağa destek sağlayan bir tutamak işlevini görmektedir.

İkinci örnek gümüş bir skyphos tutamağıdır. Gümüş skyphosların, özellikle Augustus çağında yaygınlık kazandığı, imparatorluğun sınırları içindeki birçok yerde yapılan kazılarda ele geçen örneklerle anlaşılmıştır⁵¹. Répousse tekniğinde yapılmış olan skyphoslar hem yemek servisi hem de sergi için aranan ve oldukça değerli bir meta halini almıştır.

Söz konusu örneğin iki ucunda görülen kabartmalarda kuğu başı işlenmiştir. Özellikle, Augustus Çağı için karakteristik sayılabilecek bu motif daha çok gümüş skyphosların tutamaklarının iki kenarında kullanılmıştır. Madeni örneklerin taklit edildiği seramik kaplarda da raslanan bu motif, Arykanda'da ele geçen terra sigillata ve kurşun sırlı seramikler üzerinde görülmektedir. Genellikle güzel ve hoş giden şeyleri simgeleyen kuğu kuşu mitolojide Tanrı Apollon'a atfedilmiştir. Özellikle Augustus Çağında sıklıkla kullanılan bir süsleme ögesi olmasının altında yatan neden ise Toynbee'ye göre Apollon'un Augustus'un koruyucu tanrısı olarak kabul edilmesidir.⁵²

⁵¹ Strong 1966; s.135

⁵²Toynbee 1973; s.259-261

KAŞIKLAR:

Günümüzde olduğu gibi antik çağda da kaşıklar çeşitli kullanım yerlerine sahiptir. Mutfak eşyaları içinde sıklıkla karşımıza çıkan kaşıklara, ayrıca, tıp ve kozmetik aletleri arasında rastlamaktayız.

Kullanım yerlerine göre kaşık kısmının taşıma kapasitesi farklılıklar gösterebilmektedir. Büyük boyutlu olanlar mutfak eşyaları arasında, yemek ve içki servisi için kullanılırken, küçük boyutlular ise ağırlıklı olarak tıp ve benzeri amaçlara hizmet etmektedir.

Burada değerlendirilen kaşıklar mutfak eşyaları olarak gruplandırılan örneklerdir. Küçük boyutlular “Kozmetik ve Tıp Aletleri” bölümünde incelenmiştir.

No:53

Sığ kaşık kısmı ve sivrilerek biten sapıyla tipik bir günlük kullanım eşyası olarak tanımlayabileceğimiz örnek, buluntu yeri itibariyle Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemine tarihlendirilebilir.

No:54

İ.S. 4. y.y.- İ.S. 5. y.y.’larda ortaya çıkan armut biçimli hazne, uca doğru sivrilerek biten sap ve bunları birleştiren volüt şeklindeki bağlantı kısımlarından oluşan kaşıklar özel amaçlarla kullanılmıştır. Yazıtlı örneklerin büyük kısmında görülen Hristiyan sembolleri, bunların rituelde liturjik amaçlı kullanıldığına işaret etmektedir.⁵³ Arykanda örneği sapın düz olarak bitmesi dışında, bu tipin bütün özelliklerini taşımaktadır. Volütün üzerindeki “ΙΩΑΝΑΩΥ” yazıtı ise özel bir isim olup genitiv şekilde bitmesi bir aidiyeti ifade etmektedir. Yazıtta adı

⁵³ Strong 1966: s.200-201

geçen şahsın eseri üreten usta mı yoksa sahibi mi olduğu kesin olarak tanımlanamaz.

No:55-56

Bu kaşıklar bakır levhadan dövme olarak yapılmıştır. 55 no'lu örneğin üzerindeki stilize süslemeler kazımadır. Yörük eşyalarıyla birlikte bulunması nedeniyle, bu dönem içerisinde değerlendirilebilir.

No:57-59

Kaşık kısımları bulunmayan bu üç kepçeden ilki, ucundaki ördek başı ile karakteristik bir tipe sahiptir. Enli bir sapın ucu daralarak ördek başı şeklinde bittiği kepçeler, Geç Hellenistik Dönemden itibaren yaygınlık kazanmaya başlamaktadır. Şarap servisinde kullanılan ve büyük ölçüde gümüş örnekleri bilinen kepçelerin, başlangıçta çok derin olan kaşık kısmı, Roma döneminde daha sığ bir kesit kazanır. Ördek başlarının üzerindeki işçilik eserin işçiliğinde gösterilen özen ile uyumludur.⁵⁴

Sapın yuvarlak kesiti ile Arykanda örneği, benzeri yayınlarda saptanamayan ünik bir tipdir. Buluntu yeri itibariyle Geç Hellenistik - Erken Roma Dönemine verilebilecek olan kepçenin ucundaki ördek başının bir rozetin içinden çıkması, İmparatorluğun Batı ve Orta kesimlerinden başka bir atölyenin üretimi olarak değerlendirilmelidir.

Diğer örneklerden ilki, ördek başlı kepçe ile benzer profiliyle olasılıkla şarap servisine yönelik bir işleve sahiptir. Son örneğin (no:59) formu, kepçe kısmı çok küçük bir parça halinde olduğu için belirlenememiştir.

⁵⁴ a.g.e.; s.115 vdd.

KAP AYAKLARI (No:60-71):

Küçük bir yay şeklinde olan bu parçalar Helios Tapınağı Doğusu Sektöründe çok sayıda ele geçmiştir. Corinth'de aynı tipte dört örnek ele geçmiş olup Kasserole formlu kapların ayağı olarak değerlendirilmiştir.

Arykanda örnekleri süslemeleri ve biçimdeki detaylar açısından üç grupta değerlendirilmiştir. Gruplar arasında işlev ve konteks bakımından farklılık yoktur.

Üç tipin de kullanım şekli aynıdır. Geniş bir yay formundaki ayaklar, kabın taban kenarı boyunca aplik edilerek, kabın zeminle en az teması ve düzgün olarak durmasını sağlamıştır. Mevcut izlerden ayakların lehimlendiği anlaşılmaktadır.

İlk tip (No:60-67) üzerinde içiçe geçmiş üç halkadan oluşan kazıma süsleme yer alır. İkinci ve üçüncü tiplerde süsleme biçimi benzerdir. İkisinde de kazıma süsleme bulunmazken, ikinci tipte (No:68-70) yarım daire şeklinde biten ayak uçları, üçüncü tipte (No:71) ise testere ağzı şeklindedir.

Efes'te İ.S. 1. y.y.'a, Corinth'de ise İ.S. 1. y.y. - İ.S. 2. y.y. başına tarihlendirilen örnekler, Arykanda'da Geç Hellenistik - Erken Roma konteksinde bulunmuştur.⁵⁵

⁵⁵ Forschungen in Ephesos 13.1.1 kt.no.925 Davidson 1952 no.539

II- SÜS EŞYALARI:

YÜZÜKLER:

İlkçağ öncesinde de çeşitli taşlardan yapılan süs eşyaları, teknolojinin gelişmesi ve madenlerin işlenmeye başlamasıyla daha çok altın ve gümüşten yapılmıştır. Bu nedenle, özellikle, bu madenlerden yapılanlarda kaliteli işçilik uygulanırken, gelir düzeyi düşük kesime hitap eden bronz ve demir örnekler her ne kadar daha çok sayıda yapılsa da, diğerleri kadar ince bir işçilik göstermezler. Bu nedenle de süs eşyaları arasında bronz örnekler gerek form ve gerekse repertuar açısından en kısıtlı grubu oluşturur.

Grup 1: (Kaşlı Yüzükler:)

Oval Kaşlılar:

No:72-76

Arykanda'dan ele geçen yüzük grupları içinde en çok sayıda örneği olan oval kaşlı yüzükler her ne kadar kaşın ve yüzüğün ölçüleri bakımından farklılıklar gösterebilirler de, yapım tekniği ve kesit açısından benzerdir. Dört yüzük kaşının üzerinde kazıma olarak yapılmış negatif desen yer almaktadır. Bu desenler ilk ikisinde nispeten iyi tanımlanabilir durumda iken, diğerlerinde oksidasyon nedeniyle anlaşılamamaktadır.

İşçilik ve form açısından benzerlik gösteren ilk iki örnek Doğu Nekropolünde birarada bulunmuştur. Birinci yüzük kaşı üzerinde oturan bir figür vardır. Figürün kim olduğunun tespiti patina ve bozulma nedeniyle oldukça güçtür. Eğer bir tanrı ise üzerinde bilinen atribütlerden hiçbirisinin kesin belirlenememesi nedeniyle daha çok yerel, Arykanda'da henüz tam bilinmeyen bir

külte ait olması olasılığından söz edilebilir. Diğer yandan figürün duruşunun özellikle Anadolu'dan ve diğer bölgelerden ele geçen gem tasvirlerinde Hephaistos'un betimlenme şekliyle oldukça benzer olması da dikkat çekici bir noktadır. İki ayağıyla yerden destek alır pozisyonda durarak bir eliyle tuttuğu objeyi, diğer elindeki çekiçle dövmesi bu betimlemelerin ana konusudur⁵⁶.

İkinci örnekte bulunan hilal motifi esas olarak Hellenistik dönemden itibaren Suriye kökenli Ay-Tanrı kültüyle bağlantılı olarak karşımıza çıkar. Bununla birlikte hilalin alt bitimine eklenen bir topuzla yeni bir tip olarak Roma İmparatorluk Döneminde tekrardan kullanılmaya başlamıştır. Higgins'e göre bunda İ.S. 1. y.y.'dan başlayarak yaygınlaşan Suriye kökenli Baal kültürünün etkisi bulunmaktadır.⁵⁷

Boğumlu Kaşlı Yüzük:

No:77

Boğum yaparak yüzük halkasından kenara doğru taşan kaşıyla diğerlerinden farklı bir tip oluşturmaktadır. Kaşın üzerinde kazıma olarak yapılmış süslemeler yer alır. Tip olarak benzeri incelenen yayınlarda tespit edilememiştir.

Omuzlu Yüzük:

No:78

Döküm tekniğinde yapılmış yuvarlak bezemesiz bir kaşa sahiptir. En yakın benzerlerinin Marshall'ın sınıflamasında Tip-29'da bulunduğu bu örneğin, biçiminin daha çok altın ve gümüş yüzüklerde kullanıldığı görülmektedir. Ancak bronzdan yapılmış örnekleri de mevcuttur. Marshall bu tipe giren örneklerin

⁵⁶ Brommer,1978:

⁵⁷ Higgins 1961: s.179

tamamını mezar buluntularına dayanarak İ.S. 3. y.y. ilk yarısına tarihlemektedir.⁵⁸

Buluntu yeri konteksi bu tarihi destekler niteliktedir.

Kare Kaşlı Yüzük:

No:79

Antik Çağda Demir, yüzük yapımında diğer madenler kadar tercih edilmemiştir. Ancak, gelir düzeyi düşük kesimlerin bu tür yüzükleri daha çok kullandıklarını düşünebiliriz. Bu kare yüzük oldukça sade bir görünüşe sahiptir. Buluntu yeri itibarıyla Geç Roma- Erken Bizans Dönemine verilebilir.

Grup2: (Kaşsız Yüzükler:)

No:80-82

Bu yüzükler Antik çağda en sık karşımıza çıkan yüzük tipidir. Sade ve çoğu zaman süslemesiz bu yüzüklerin bazı örneklerinde kazıma çizgilerden oluşan süslemeler de mevcuttur. Yaygın olarak kullanılan bu tip yüzüklerin kesin olarak tarihlendirilmesi mümkün değildir.

⁵⁸ Marshall 1968: no:1405,1180

KÜPELER:

Telkari Küpeler:

No:83-91

Roma İmparatorluk Dönemi içinde, özellikle Doğu Akdeniz bölgesinde yaygın olan tiplerdir.⁵⁹ Bir kısmı lehim kullanılmadan telkâri tekniğinde, diğer kısmı ise doğrudan telin bükülmesi ile yapılmış olan bu örnekler tarihlendirmede yararlanabilecek karakteristik unsurlara sahip değildirler. Çoğunlukla buluntu yerlerinin konteksine dayanılarak yapılan tarihlendirmelerin farklılıklar göstermesi, bunların uzun süre çok fazla değişim geçirmeden yapılageldiğini veya yapılan eserin uzun süre kullanıldığını düşündürmektedir. Arykanda örneklerinin benzerleri Salamis'te İ.S. 3. y.y.'ın sonlarına, Askalon'da İ.S. 3. Y.y. - İ.S. 4. y.y.'lara, El-Basra'da İ.S. 396 yılına, Samaria-Sebaste'de İ.S. 2. y.y.- İ.S. 3. y.y.'lara ve son olarak Tarsus'da İ.S. 1. y.y.'a tarihlendirilmiştir.⁶⁰ Bu tip küpelerin kentin çeşitli yerlerinden ve dağınık konteksle çıkması, geniş bir zaman dilimi içinde talep görerek kullanıldığını ortaya koymaktadır.

No:92:

Bu örnek diğerlerinden farklı olarak döküm tekniğinde yapılmıştır. Üzerindeki üç boğum ile diğerlerinden farklı bir süslemeye sahiptir. Konteks verilerine dayanarak Geç Hellenistik- Erken Roma dönemine tarihlendirilebilir.

⁵⁹ Waldbaum 1983: s.124

⁶⁰ Chavane, Salamine; VI,no:409, Iliffe, "Vaulted Tomb at Askalon" QDAP2(1933);no:7,8,10,11, Iliffe,

Olta- Formlu Küpe:

No:93

İ.S. 1. y.y. ve. İ.S. 2. y.y.'da İmparatorluğun doğusunda yaygın olarak görülen bir tipdir. Altından yapılmış benzerlerine Girit'te ve Hadrianus dönemine tarihlenen Lüleburgaz'dan⁶¹ bir mezarda rastlanmıştır.. Arykanda örneği de kesin bir konteks verisine sahip değildir. Yukarıdaki örneklerle benzerliğinden yola çıkarak İ.S. 1 y.y - İ.S. 2. y.y.'lar içinde değerlendirilebilir.

“ A Tomb at El-Bassa” QDAP3(1934)no:9

⁶¹ Greifenhagen, 1975; no:1-4

BİLEZİKLER:

Erken Roma Bilezikleri:

No:94-95

Bu gruptaki bileziklerin iki ucu açık olup ortaya yakın bir yerden iki uca doğru daralan bir form gösterirler. En azından iki örnekte standart bir form göstermesine karşın, incelenen yayınlarda benzerlerine rastlanamamıştır. Doğu Nekropolünde, Erken Roma (İ.S. 1. y.y - İ.S. 2. y.y.) buluntularıyla birlikte bulunmuş olmalarından dolayı aynı döneme tarihlendirmeleri önerilebilir.

Geç Roma Bilezikleri:

No:96- 99

Üç örnek de Geç Roma dönemi özellikleri gösterir. İnce sert bronz levhadan yapılmış olan bileziklerin iki ucu açıktır ve üzerindeki bezemeler çalma tekniğinde yapılmıştır. 96 ve 97 no'lu tipler bezemelerindeki farklılığa karşın, aynı tipin varyasyonlarıdır. Benzer tipte ancak farklı bezemeye sahip olanlar Sardis'te İ.S. 3. y.y. sonundan İ.S. 6. y.y. sonuna kadarki döneme tarihlenirken, Corinth'de ise İ.S. 4. y.y. ve sonrasına verilmiştir.⁶² No. 96'nın buluntu yeri olan Doğu Villasında Geç Roma evresinin İ.S. 5. y.y. ilk çeyreğinde sona ermesi nedeniyle, Arykanda örneğinin daha geç bir döneme tarihlendirilmesi mümkün gözükmemektedir.

No. 98'in gerek tip ve gerekse bezeme olarak benzerleri güney Rusya'dan ve Trakya'dan, Vize B tümülüsünden ele geçmiştir.⁶³ Bileziğin üst yüzünün uzunlamasına iki panele ayrılmasıyla diğer Geç Roma bileziklerinden farklılık göstermektedir. Bir grup oluşturan bu örneklerden, ilki bezemesizdir ve Ortaçağ

⁶² Waldbaum 1983: no: 804-806, Davidson 1952: no:2131-2132.

verilmektedir. Basit ancak devrinin tiplerini ve modellerini iyi tanıyan bir taşra atölyesinde yapılmış olabileceği, Pfeiler tarafından ileri sürülen Vize B örneği İ.S. 2. y.y.'a verilmiştir.⁶⁴ Üzerideki paralel bantlar ve nokta şeklindeki répousse bezeme bakımından benzerlikler taşıyan Arykanda örneği, iki ucunun açık olmasıyla daha çok Geç Roma ve sonrasının özellikleri göstermektedir. Eserin bulunduğu B.B.Y.'nın üzerinde İ.S. 4. y.y. sonu- İ.S. 5. y.y. başına tarihlenen bir Geç Roma evinin bulunması, söz konusu bileziğin yapının ikinci evresine ait olabileceğini düşündürmektedir.

⁶³ Greifenhagen 1975: no:79/18, Onurkan 1093: no:14

⁶⁴ Pfeiler 1970: s.54

KEMER AKSAMLARI:

Kemer Aksamı:

No:104

Kemer dilinin sabitlenmesi için kullanılan parça önündeki elips ve lotus yapraklarından oluşan bir süslemeye sahiptir. Her ne kadar Geç Roma- Yörük dönmlerine tarihlendirilebilecek buluntularla birlikte ele geçmiş olsa da, Erken Roma dönemi içinde değerlendirilmelidir. Genel elbise aksamı içinde küçük bir yere sahip olan bir parçanın gümüşten yapılmış olması da kentin ekonomik açıdan güçlü olduğu Erken Roma (İ.S. 1. y.y.- İ.S. 2. y.y.) dönemine ait olması olasılığını güçlendirmektedir.

Oval Formlu Kemer Tokası:

No:105

Arykanda kemer tokalarının en geç örnekleri oluşturan tokenın yakın benzerleri Corinth ve Sardes'te İ.S. 4. y.y. ve sonrasına tarihlendirilmiştir⁶⁵. Geç Roma ve Yörük yerleşim evrelerinin arka arkaya geldiği Doğu Villası'ndan ele geçen kemer tokası, bu bakımdan, konteks verileri ile de uyumludur.

Dörtgen Formlu Kemer Tokası:

No:106

Basit dörtgen formlu bu kemer tokasının yakın benzerleri oldukça geniş bir zaman dilimi içerisinde kullanılmıştır. Bu bakımdan benzerlerine dayanarak tarihlendirmek mümkün değildir.

⁶⁵ Davidson 1952; no:2176,2219,2230 Waldbaum 1983; no:210

Fibula:

No:107

Arykanda fibulası, Aucissa tipi fibulaların geç bir örneğidir. Kuzey İtalya'daki Aucissa kentinden ismini alan bu fibulaların en belirgin özelliği, üzerlerindeki yazıtlardır. Çoğunlukla yapıldığı atölye, usta veya kentin ismini içeren bu yazıtlar arasında en yaygını olan Aucissa'dan adını alan bu tip, ilk olarak M.S. 1. y.y.'ın ilk yarısında üretilmeye başlamıştır. AUCISSA'dan sonra en yaygın olarak karşımıza çıkanlar *CARTILIUS*, *QCOM*'dur.⁶⁶ Daha çok İtalya'da üretilen bu fibulalar, özellikle, Flavius'lar devrinde, Balkanların batı sahilleri, Galya ve G.Rusya'ya yayılmıştır.⁶⁷ Bunların arasında yazıt bulunanların yanısıra, yazıt veya işarete sahip bulunmayan bir çok örneği bulunmaktadır. Yazıtlı olanların büyük çoğunluğu M.S. 1. y.y.'a tarihlendirilirken, yazısız olanlar için İ.S. 2. y.y. ve sonrası uygun görülmektedir.⁶⁸

Bunların yayılma şekli konusunda, Marovic daha çok Roma'dan eyaletlere dağılan askeri birliklerle gitmesi ihtimalinden bahseder. Buna göre, Arnavutluk'taki Salona'da çok sayıda bulunmasının nedeni, Balkanlara girişte önemli kapılardan biri olmasıdır.⁶⁹ Bu durumda, Arykanda örneğini de bu şekilde düşünülebilir. Üzerinde yazıt bulunmayan bu örnek, iğne yayının tutturulduğu kısmın ortadan bir boğumla ikiye ayrılması açısından, bahsettiğimiz Aucissa Typ'in alt grupları arasında, en çok AUCISSA yazıtlılarla benzerlik göstermektedir. Ancak, üzerinde yazıt bulunmaması açısından onlardan daha geç

⁶⁶ Marovic 1976: s.107

⁶⁷ Waldbaum 1983: s.116

⁶⁸ Marovic 1976: s.108

⁶⁹ a.g.e. s. 110

bir döneme aittir. Aynı forma sahip yazıtlı olmayan iki örnek Sardes⁷⁰ ve Dura-Europas'tan⁷¹ ele geçmiştir ve İ.S. 2. y.y.'a verilmektedir. Bu açıdan Arykanda örneğinin de M.S. 2. y.y.'a verilmesi düşünülebilir.

⁷⁰ Waldbaum 1983: no.681-683

⁷¹ Frisch & Toll 1949: no.6-11

DÜĞMELER:

A: Kurşun Düğmeler:

No:108-114

Arykanda'dan ele geçen kurşun düğmelerin kataloğa alınan örneklerinin büyük çoğunluğu toplu halde ele geçmiştir. Yayınlanmış buluntular içerisinde benzerine rastlanmamıştır. Üzerinde delik olmayan bu düğmelerin elbiseye nasıl monte edildiği kesin olarak bilinmemektedir. İplik muhtemelen ortasındaki boğumdan dolanmakta, daha sonra elbiseye sıkıca tutturulmaktaydı. Buluntu yeri konteksi itibariyle Geç Hellenistik-Erken Roma katmanından ele geçmiştir.

B:Gümüş Düğmeler:

No:115-124

Aplik olarak kullanılmış olması gereken bu düğmelerin, iğne boyutları nedeniyle büyük boyutlu bir objeye değil, kumaş gibi daha yumuşak bir nesneye bağlı olması mümkündür.

Buluntular düğme başının konik veya düz olması bakımından iki gruba ayrılmaktakla birlikte, tarihlendirme bakımından farklılık bulunmamaktadır. Örneklerin tamamına yakını Geç Hellenistik- Erken Roma katmanından ele geçmiştir.

III- ALETLER VE ARAÇLAR:

SAVAŞ ARAÇLARI:

Mermiler:

No:125-127

Mermi örneklerinden ilki yuvarlak olup bir ucunda döküldüğü kalıbın akıtma deliği artığı kalmıştır. Üretildiği kalıpla (Ary 84 T 93) birlikte bulunan örnek bu bakımdan Arykanda'daki madencilik faaliyetleri için önemli bir kanıttır. Üzerindeki Osmanlıca yazıt ile yörüklerin kentte yaşadıkları dönemden olması gereken kalıp, mermiyi de tarihlemektedir.

İkinci ve üçüncü örnekler sırasıyla 1917 ve 1909 tarihlerini vermektedir. 126 no'lu örnek arkasındaki yazı ile bir İngiliz, 127 no'u örnek ise Yunanca yazı ile bir Yunan mermisi olarak tanımlanabilir. Bu bakımdan 126 no'lu örnek I.Dünya Savaşı'nda işgallere karşı meydana gelen yerel direnişlerle yapılan ve kentin içinde meydana gelen bir çarpışmadan kalmış olmalıdır. Ucuna tel geçirilerek bir kolye sallantısı haline getirilmiş olan Yunan mermisi ise yine bu direnişler sırasında galip gelen yerel halkdan birinin sakladığı ve savaş anısı olarak alıkoyduğu bir örnek olabilir.

Okuçları:**Kanatlı Okucu:****No:128**

Okucu iki yandaki kanatlarıyla diğerklerinden ayrılır. Oldukça uzun bir süre kullanılan bu tipin benzerlerine incelenen yayınlarda karşılaşılmıştır. Olynthus'da İ.Ö. 5. y.y – İ.Ö. 4. y.y.'a tarihlenen örnekleri varken⁷²; Corinth'de İ.Ö. 4. y.y.'a⁷³, Tarsus'da genel olarak Hellenistik- Roma dönemine tarihlenmektedir.⁷⁴

Arykanda örneğ i her ne kadar buluntu yeri itibariyle kesin bir konteks vermese de benzerleri yoluyla yapılan tarihlendirmeye göre, genel olarak Hellenistik- Roma Dönemi içinde değ erlendirilebilir.

Yay Mancınığı-Okuçları:**No:129-133**

Yay Mancınıklarının (Yun:γαστραφνης), ne zaman ortaya çıktığını bilinmemektedir. Ancak Peloponnesos Savaş ını (İ.Ö. 431 – 404 yılları) anlatan tarihi Thukydides tarafından ayrıntılı olarak tanımlanan savaş araçları arasında bulunmaması nedeniyle, genel olarak İ.Ö. 4. y.y.'dan önce olmadığı düşün ebilir⁷⁵.

Yay mancınığ ının mekanizması, boyut olarak normal yaydan farklı olmayan çok daha sert bir yaydır. Silahda kullanılan mancınık mekanizması, bu yayı gererek oku atmayı sağlar. Güçlü yayı nedeniyle normal yaylara oranla atış menzili daha fazla ve vurucu gücünde daha yüksektir.

⁷² Robinson 1941, Type D1, s.387-391, no:1940-1971

⁷³ Davidson 1952, s.199, Pl.91 no:1512-1514

⁷⁴ Goldman 1950; s.389 pl.264.3

Bu mancınık tipi Hellenistik dönemde varlığından haberdar olduğumuz, ancak mekanizmanın geliştirilmesiyle etkili halini Roma döneminde almaya başlayan bir silah türüdür. Özellikle kara ve deniz savaşlarında ne kadar etkili olduğunun anlaşılmasıyla yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Vitruvius'un kitabında mancınının mekanizmasıyla ilgili detaylı bilgiler vermesi, bu aletin Erken Roma döneminde belli bir sisteme kavuştuğunu göstermektedir (Vitruvius X, böl.10-12). Özellikle uzak mesafe atımlarındaki etkisi nedeniyle savaşlar sırasında büyük bir avantaj sağlayan yay mancınıklarında kullanılan okların uçları, Manning tarafından kendi içinde iki tip olarak incelenmiştir: piramidal uçlu; yassı yaprak şeklinde uçlu. Boyutları kullanıldığı mancınının boyutlarına göre değişim gösteren okuçlarının genellikle 6-10 cm. arasında olduğu görülür. Özellikle büyük boyutlu olan ve okuyla birlikte 70 cm.'i bulan mancınık oklarının menzili 300 m'yi bulmaktadır⁷⁶. Yay Mancınığı okuçları yaygınlıkları oranında, hemen her Roma kentinde karşımıza çıkan buluntulardır. Ancak sık sık tekrar kullanılması nedeniyle kesin tarihlendirilmesi, konteks verileri olmadığı sürece güçtür.

Arykanda örnekleri 8-10 cm. boyutlarıyla, mancınık okuçlarının en uzun boyutluları içinde yer almaktadır. Sağlamlıkları nedeniyle çok fazla kullanılmadığı anlaşılan bu ok uçlarından, Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemi katmanından ele geçen 131 no'lu örneğin dışındakilerin tarihlendirilmesi mümkün değildir.

⁷⁵ Landels 1996: s.106

Silindirik Ara Parçalı Okuçları-Yaprak Biçimli Okuçları:

No:134-137

Bu iki grup ortak form özellikleri doğrultusunda gruplandırılmış olmalarına karşın, incelenen yayınlarda benzelerine rastlanmamış olması nedeniyle haklarında detaylı bilgiye ulaşılamamıştır. Saplamalı okuçlarının buluntu yeri itibarıyla İ.S. 1. y.y.- İ.S. 2. y.y.'lar içinde değerlendirilebilirler.

Geç Devir Okuçları:

No: 138-140

Bu okuçları öncekilerden dörtgen bir yüzeye sahip olmalarıyla ayrılırlar. Sardes'te İ.S. 4. y.y. sonundan- İ.S. 12. y.y.'a kadar, Bizans Dönemi olarak adlandırılan dönem içerisinde; büyük kısmı Sasani akınlarının gerçekleştiği İ.S. 6. y.y. içine tarihlendirilirler⁷⁷.

Arykanda'da uzunlukları 6-10 cm. arasında değişen üç tanesinden ikisinin geç devir katmanlarıyla birlikte çıkması, bu tarihlemeyle uyumludur. Nitekim, aynı yüzyıllarda Arykanda'nın da içinde bulunduğu Lykia bölgesi Arap akınlarından etkilenmiştir. Arykanda örnekleri, bölgenin genel tarihsel gelişmelerine paralel olarak İ.S. 6. y.y. sonu - İ.S. 7. y.y. başına tarihlendirilmelidir.

No: 141

Bu son okucu örneği, oksidasyon sonucu büyük ölçüde bozulmuş ve belirli bir form tespitine imkan vermemektedir. Bununla birlikte konteks verileri itibarıyla Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemine tarihlendirilebilir.

⁷⁶ Manning 1985 s:171 vdd.

⁷⁷ Waldbaum, 1985; Tip 7a:no:53-74

Mızrak Uçları:

No:142

Dar ve uzun yaprak biçimli gövdeye sahip bu örnek Manning'in Grup IV a sınıflandırması içerisinde değerlendirilebilir.⁷⁸ Omuz hafif bir meyille kıvrılıp, sırğa bir soket ile bağlanmaktadır. Bu, Roma kökenli bir biçim olup yerel atölyelerde benzer biçimleri üretilmiştir. İncelenen yayınlarda bütün örnekler İ.S. 1. y.y. ortalarına tarihlendirilmiştir. Manning'e göre bu tip, uzun mızrak uçlarının Roma dönemindeki en erken tipini meydana getirmektedir. Daha sonraki dönemlerde ya daha geniş gövde ya da dar, fakat en geniş noktası gövdenin ortasına kaydırılmış örneklerle karşılaşılmalıdır. Arykanda örnekleri de benzer gövde biçimiyle Erken Roma Dönemi içinde değerlendirilebilir.

No:143-145

Bu üç örnekte yaprak biçimli gövde yapıları ve hafif çıkık orta kaburgaları ile ortak bir formun çeşitli boyutlardaki varyasyonlarıdır. Gövdenin en geniş kısmı soket tarafındadır. Manning'in daha çok boyutlara dayalı gruplandırmasında, ilk örnek Grup I'e, diğer ikisi ise Grup IIa'ya girmektedir⁷⁹. Dar gövdeleri ve sokete yakın taraftaki genişleme özellikleri İ.S. 1. y.y.'a verilmektedir.

⁷⁸ Manning 1985: s.167

⁷⁹ Manning 1985: s.165vdd.

MARANGOZUN ALETLERİ:

Matkap Ucu:

No:146

Ağacın daha ince işler için oyulmasında matkap, Roma'lı marangozlar tarafından tercih edilen bir alettir. Heykeltraş ve duvarcılar tarafından da kullanılan matkaplar marangoz matkabından daha ağır ve büyük olmasıyla ayrılabilir. Marangoz matkap uçlarının özellikle biçim bakımından çok benzeyen derici bızlarıyla sıklıkla karıştırılmaktadır. Hatta, sağlam olarak ele geçmeyen örneklerde ayrımın yapılabilmesi oldukça zordur. Manning iki alet arasındaki en belirgin farkın matkap uçlarının küt bitmesine karşılık derici bızlarının ise sivri bir şekilde bitmesi şeklinde olduğunu açıklar⁸⁰.

Arykanda örneği, başka marangoz aletleriyle birlikte bulunması nedeniyle kesin olarak bu gruba girmektedir.

Keski:

Romalı marangozlar zanaatlerinin gereklerine göre çok çeşitli boy ve şekilde keskilere sahiptiler. İşlerinin ayrılmaz bir parçası olan keskiler, Manning tarafından üç tipte incelenmiştir: soyma keskileri, sert keskiler ve zıvana açma keskileri⁸¹.

Soyma Keskileri:

No:147,148

Hafif, ince ve hatta bazı örneklerde esnektir. Kendi işlerinde ağızlarına göre üç alt gruba ayrılır. Geniş, normal, dar ağızlılar. Bu keskileri hafif olmaları nedeniyle elle kontrol edebilmek mümkün olduğu için,

⁸⁰ Manning 1985 s.15-28

kullanımı diğerlerine göre daha kolaydır. Marangoz bu aleti işin sonuna doğru objenin yüzeyini düzlemek için kullanır. Bu keskinlerin örneklerine Roma İmparatorluğu içerisinde yaygın olarak rastlamak mümkündür.

Arykanda'dan bulunan iki keskidenden ilki (no.147) Manning'in Tip 1'ine girerken, ikincisi (no.148) Tip 3'e girmektedir⁸². Buna göre geniş yüzölçümlü olan ilk örneği son düzleme için dar ağızlı olanı ise derin oyma işleri için kullandığı anlaşılmaktadır.

Zivana Açma Keskinleri;

No: 149,150

Diğer iki gruptaki keskinlerden daha ince ağız yapısına sahip, fakat daha ağır ve güçlüdür. Zivana açma ve diğer zor işlerde kullanılırlar. Normal keskinlerin olmadığı durumlarda yerine de kullanılabilir. Genellikle bir tokmakla, ender olarak da çekiçle kontrol edilen bu keskinlerin sapları ahşaptır. Gövde sapa bir soket ile bağlanır.

Manning'in marangoz aletleri tipolojisinde Tip 5 ve 6 olmak üzere iki grupta⁸³ incelenmiştir. Arykanda'da iki gruptan da birer örnek mevcuttur.

Guj:

No:151

Bu alet özellikle heykeltıraşlar ve marangozlar tarafından kullanılmaktadır. Çekiçle vurularak kullanılan alet ahşap üzerinde çok daha hafif ve ince iş görmektedir. Bu nedenle, gövde, taşçı gujuna oranla daha uzun ve daha ince olabilmektedir. Aletin bir ucu darbeyi karşılaması

⁸¹ Manning 1985 : s.21

⁸² Manning 1985: s.20

⁸³ Manning 1985: s.20

amacıyla küt, diğer ucu ise iç bükeydir. Özellikle eserin üzerinde yuvarlak hatların verilmesinde kullanılmaktaydı.⁸⁴

Uç kısmı büyük ölçüde kırık ve eksik olan Arykanda örneğinin aslında bir kaşık olarak da tanımlanması mümkündür. Ancak, arkasının çekiç darbeleriyle kütleleşmiş olması guj olarak ayrılmasında etken bir rol oynamıştır.

Keserler:

No:153-155

Keser özellikle marangozlar tarafından sıklıkla kullanılan bir alettir. Roma Çağında bu aletin bir ucunun keser diğer ucunun ise çekiç şeklinde olanları yaygın kullanım görmüştür. Bu iki fonksiyonu olanların marangoz aleti olduğuna şüphe yoktur. Ancak aynı şeyi tek başına keserler için söylemek mümkün değildir. Sadece bir ağzı keskin olan aletler çapa ile rahatlıkla karıştırılabilir. Manning, bu gibi durumlarda çok kesin olmamakla birlikte, çapa ağızlarının daha geniş ve açılı; keser ağızlarının ise daha yassı ve dar ağızlı olması gibi bir ayırmadan sözedilebileceğini belirtmektedir⁸⁵.

Arykanda'dan ele geçen keser ve çekiç-keser bir grup marangoz aleti ile birlikte çıkarken, bir çekiç- keser ise Naltepesi Demirci işliğinden çıkmıştır. Bunların içinde 153 no'lu örnek, Rietsch'in Roma dönemi keserlerinin tarihsel süreç içindeki tip gelişimiyle ilgili değerlendirmesinde, İ.S. 3. y.y.'ın ikinci yarısından İ.S. 4. y.y.'ın sonuna kadar görülen çekiç-keser tipiyle yakın bağlantı içindedir.⁸⁶ Naltepesi'nde yaklaşık olarak İ.S. 4. y.y ile

⁸⁴ Manning 1985: s.24

⁸⁵ Manning 1985; s.16

⁸⁶ Rietsch 1983:s.80

İ.S. 5. y.y'ın ilk çeyreği içinde faaliyet gösteren demirci işliğinde, bu tipin bir süre daha kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır.

TAŞCI ALETLERİ:

No:153-159

Taş ustalarının duvar işçiliğinde ve heykel yapımında taşa şekil verilmesi için kullandıkları aletler ilk defa Bronz çağında karşımıza çıkar. Taş mimarının yanısıra heykeltraşlık sanatının gelişmesine paralel olarak, ihtiyaç duyulan âletlerin sayısının arttığını ve çeşitlilik kazandığını görürüz. Bunların içinde özellikle keskiler taşın yüzeyine şekile vermede kullanılan önemli aletlerden biridir. Taşa istenen etkinin verilmesi ve yüzeyin parlatılması gibi işlemlerin hepsi için ayrı bir keski çeşidinin kullanılması gerekmektedir. Ayrıca taşın cinsine göre doğru keskinin seçilmesi bir zorunluluktur. Yumuşak taşlar için düz keskiler, sert taşlar için de parçalama özelliği daha fazla olan tarak keskiler tercih edilmekteydi. Yine taşın yüzeyinin parlatılması için de yine düz ağızlı keskiler kullanılıyordu⁸⁷.

Arykanda'dan ağız kısmı kırık ve eksik olan biri dışında ele geçen dört keskinin ağız kısmı düz ve hatta bazılarında geniş bir yay şeklindedir. Arykanda'daki yapılarda kullanılan taşlar, büyük ölçüde yörenin doğal yapısında var olan, kolay işlenebilen yumuşak kireçtaşı olduğu gözönüne alındığında, bu keskilerin, kentteki yapı faaliyetlerinde kullanılmış olması akla yakındır. Naltespesinden çıkan ve ağız hasarlı olan örneğin (no.159) arka tarafının formu, bu keskinin daha güçlü darbeler için kullanıldığını düşündürür. Bu bakımdan ağız kısmı düz değil taraklı da olabilir.

Konteks verilerine göre ilk iki örnek Geç Hellenistik - Erken Roma Dönemine verilebilirken, diğerleri Geç Roma- Erken Bizans Dönemine (İ.S. 4. y.y.sonu - İ.S. 5. y.y. başı) tarihlendirilebilir.

⁸⁷ Adam,1994: s.34

DERİCİ ALETLERİ:

No:160-162

Yukarıda Marangoz bızlarından bahsederken değinildiği gibi, Marangoz bızlarıyla derici bızlarını ayıran temel fark ilk grubun uçlarının küt, ikinci grubun ise sivri bir şekilde sona ermesidir. Ayrıca, boyut itibariyle de daha küçük yapıda olmaları, bu tür aletlerin genel olarak incelenmesiyle de farkına varılabilecek bir ayrımdır.

Kesici kısımları ince ve uzun, sapları ise piramidal olan bız, derinin etlerinden ayrıldıktan sonraki işleme safhası sırasında, daha kolay işlenebilmesi için küçük parçalara ayrılmasında kullanılmaktaydı.

Arykanda örnekleri içinde kataloğa alınan üç örnekten ikisi (no.160, 161), belirtilen tanımlamaya uyan standart tipte olmasına karşın, sonuncusu bir ucu kırık, diğer ucu ise keskin biçimde biten piramidal gövdeli formdadır. Halen keskinliğini koruyan örnek boyut ve fonksiyon bakımından bu grup içinde değerlendirilmiştir.

Naltepesi kazıları sırasında bir derici işliğine ait aletler saptanmıştır. Zeynep Kuban tarafından bir makale kapsamında ele alınan bu işlikten ele geçenler, et parçalarının deriden ayrılmasını sağlayan iki ucu bükülmüş geniş bir yay şeklindeki bıçağı andıran iki ucu kol şeklinde biten bir alet ve 12 cm boyunda bir bızdır. Etleri ayırmada kullanılan bıçak, kolları ile birlikte demirden yapılmıştır. İki kolu arasındaki mesafe 26 cm.'dir. Son olarak dericilikte kullanılan bir bıçak, yine bu işlikte ele geçmiştir⁸⁸.

⁸⁸ Kuban 1993: s.133

DEMİRCİ İŞLİĞİNDEKİ ALETLER:

Arykanda'daki kazı çalışmaları sırasında, Naltepesi'ndeki geç dönem yerleşimi içinde bir demirci işliği ortaya çıkarılmıştır. İşlikten çıkarılan aletler, işliğin dövme tekniğinde çalıştığına işaret etmektedir. İ.S. 4. y.y. sonu- İ.S. 5. y.y. başına tarihlendirilen örs, makas, maşa ve keser gibi aletler, Antik Çağda hemen her demircide karşımıza çıkabilecek aletlerdir. Roma Dönemi mezar kabartmalarında bu aletlerin bir arada olduğu bir çok betimleme mevcuttur⁸⁹.

Demirci Örsü:

No:163

Gerek buluntular ve gerekse betimlemeler aracılığıyla, Antik Çağda örslerin iki ana form grubuna sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bunlardan ilki; basit bir blok biçiminde, üstte ortasına doğru hafif bir çukurluğun var olduğu gruptur. İkincisi grup ise "T" şeklinde bir forma sahip olan kolcuklu tiplerden oluşur.⁹⁰ İ.S. 2. y.y.'dan başlayarak gelişim süreci içine giren ikinci tip örs, dövme yüzeyi çeşitleri bakımından bir takım avantajlara sahiptir. Bu nedenle, daha spesifik aletlerin üretilmeye başladığı Geç Roma Döneminde, ilk tipe göre daha fazla tercih edilmiştir. Özellikle üst yüzeyi hafif dışbükey olanların, ağırlıklı olarak, bronz kap yapımında kullanıldığı anlaşılmaktadır.⁹¹

Arykanda örsü "T" tipi kolcuklu bir örstür. Demir işliği ile birlikte, kentin en son yerleşim gördüğü İ.S. 4. y.y.- İ.S. 5. y.y. başına tarihlenmesi bakımından, bu tipin geç örneklerinden biridir. Üst yüzeyin dışbükey olmasıyla kap yapımında da kullanıldığı anlaşılmaktadır.

⁸⁹ Gaitsch 1978, s.4 Museum Aquileia'dan bir mezar betimlemesi'nde kilit aksamı ve okucu üreten bir demirci kabartmasında örs, çekiç ve maşa gösterilmektedir.

⁹⁰ Gaitsch 1978: s.16 vdd.

⁹¹ Manning 1985: s.3 vdd.

Demirci Makası:**No: 164**

Özellikle levha maden üzerinde çalışılırken gereksiz fazlalıkları atmak için oldukça gerekli bir alet olan makas, günümüz makaslarında olduğu gibi, bir pim ile birbirine bağlanan iki parçadan oluşmaktadır. Form bakımından değişme göstermeden uzun süre kullanılmıştır. Arykanda örneği de aynı forma sahiptir. İlave olarak sapın uç kısmı, aleti kavramayı kolaylaştırıcı şekilde kıvrılmıştır.

Demirci Maşası:**No:165**

Makaslarla aynı mekanizmaya sahip olan maşaların ağız kısmı, üzerinde çalışılan aleti kavrayacak biçimde iki ucu birbiri üzerine kapanacak şekilde yapılmışlardır. Örnekte sıcak demir üzerinde çalışan ustanın, demirin sıcaklığından etkilenmemesi için yaklaşık 40-50 cm. civarında bir sap uzunluğuna sahip olması gereken maşalar, değişik ağız biçimlerine göre alt gruplara ayrılır. En yaygın olarak kullanılanlar tip, düz ağız formuna sahip olanlardır⁹². Bununla birlikte, Arykanda örneğinde olduğu gibi, ağız kısmı demiri gerektiğinde rahatlıkla örsün üzerinde çevirmeyi ve hareket ettirmeyi sağlayan örsler de, düz ağızlılar kadar yaygındır. Bu gruptaki maşalar, Gaitsch'e göre küçük boyutlu ve incelikli parçaların üretiminde ağırlıklı olarak kullanılmış olmalıdır⁹³.

Demirci Potası:**No:166**

Pota genel olarak döküm tekniğinde üretim yapılırken kullanılan bir alettir.

⁹² Gaitsch 1978: s.18-20

Ancak, ergimiş haldeki madenin kavranması için kullanılan potaların madenden yapılanları, yüksek sıcaklık altında çalışmak için uygun değildir. Bu bakımdan Arykanda potasının düşük sıcaklıkta ergiyen madenler için kullanıldığını düşünmek gerekir.

⁹³ Gaitsch 1978: s.20 vdd.

TARIM ALETLERİ:

Arazi Çapası:

No:167,168

Günümüzdeki çapa ile form ve fonksiyon bakımından benzerlik taşıyan bu alet grubu, ortada sap deliği ve yanlara doğru açılan iki koluyla, tarım veya başka bir amaçla toprağın kazılması için kullanılmıştır. Ticaret Agorası'ndan bulunan (no.168) çapa, olasılıkla Naltepe'sinden çıkan örnekten (no.169) daha erken döneme aittir. Çapanın üçgen kesitli kolu keskin ucunun sağlamlığını arttırmıştır. Diğer örnekte ise iki uçta oval şekilde bitmekte olup kesiti karedir.

Saban demiri(?):

No:169-172

Naltesesi'nden ele geçen ve burada üretildiği düşünülebilecek bu aletler iki tipdir.

İlk tip üç örnekle temsil edilmektedir. İçbükey kesitli ince uzun bir çubuğun ortasından 90 'den daha fazla bir açıyla bükülmesiyle oluşan bir forma sahiptir. Kesiti ortasından bir oluk oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.

İkinci tipin bir kenarı sap deliklidir ve gövdesi sap deliğinden sonra, uca doğru daralarak oval biçimde sonlanmaktadır.

Her iki tipin de incelenen yayınlarda benzerine rastlanmamıştır. Ancak sapları yukarıda tutulduğu zaman toprağı yarma için ideal bir form alan bu aletlerin, saban demiri olarak tanımlanmaları kesinlik taşımaz. Form bakımından yapımı ve kullanımı çok daha kolay olan Roma döneminin standart saban demirinin yerine neden bu formun tercih edildiği bilinmemektedir.

Çift Yüzlü Baltalar:

No:173- 177

Latince’de *Dolabra* olarak adlandırılan çift yüzlü baltalar, Roma Çağında yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir ucu geniş ve keskin olan bu baltaların, diğer ucu ya sivri ve kanca ya da düz olmaktadır. Antik kaynaklardan öğrendiğimize göre, ağırlıklı olarak kullanıldığı alan tarımdır. Toprağın işlenmeye hazırlanmasında, köklerin kazınması ve sökülmesinde ve tohum için toprağın kazılmasında kullanılırlar. Ayrıca, ormancılar tarafından kütüklerin yarılmasında da kullanılmıştır.⁹⁴ Çift yüzlü baltalar askeri faaliyetlerde de, özellikle, toprağın kazılarak çukur açılmasında kullanılmış olup hemen hemen tüm askeri kamplarda ele geçmektedir.

Oraklar:

No:181-192

Budama ve kesme işlerinde kullanılan orakların formu, düz sapı ve keskin tarafın içe gelecek şekilde bir yay halindeki bıçağıyla, fazla değişikliğe uğramadan günümüze kadar gelmiştir. Cato’nun “*Falx Arboraria*” olarak tanımladığı orakları, kendi içinde, fonksiyonlarına göre iki gruba ayırabiliriz. Büyük boyutlu (boyu 40cm. ve daha fazla olanlar) ve bıçağın eni görece ince olan ilk grup, otların kesilmesi ve hasatta kullanılırdı. Daha küçük (boyu 35cm.’den daha aşağı olanlar) ve bıçağın eni kalın olanlar, ağaç budanması ve meyve toplanmasında kullanılırdı⁹⁵. Formları aynı bu iki tip, geniş bir zaman

⁹⁴ White 1967: s.61

⁹⁵ Manning 1985, s.50 vdd. White 1967, s.86-89

diliminde birlikte kullanıldıkları için kesin bir tarihlendirme mümkün değildir.

Arykanda'dan bir büyük ot kesme orağı (no.181) ile 11 adet odun kesme orağı (no.182-192) ele geçmiştir. Günümüzde de kentin etrafındaki Akdeniz tipi küçük çalılardan oluşan bitki örtüsünün küçük orak türü bugün yerel halkın “tarha” olarak adlandırdığı aletleri kullanmayı zorunlu kıldığı bir gerçektir. Bu bakımdan antik çağ insanının ihtiyaç duyduğu alet türlerinde bugün de aynı şekilde kullanılmış olmalıdır. Ot kesme ve tarla hasadında kullanılan büyük oraklardan tek bir adet olması ise Arykanda topografyasının tarla kurmaya çok fazla izin vermemesi bakımından anlaşılabilir bir durumdur.

APLİKLER:

Aplikler Antik Çağda genellikle ahşap konstrüksiyonun birbirine tutturulmasında ve süslenmesinde kullanılmıştır. Ahşap kapı ve panolar bunun en tipik örneği olarak gösterilebilir. Geçen yüzyılda eski Türk evlerinin kapılarında da gördüğümüz apliklerin oldukça eski bir geçmişi vardır. Üzerindeki süslemenin belirlenmesinde, yerel tercihlerin etkin rol oynadığı apliklerin Hellen-Roma örnekleri çok sayıda ele geçmektedir.

Apliklerin sadece ahşap kapılarda değil, aynı zamanda ahşap masa, sandalye gibi mobilyalar üzerinde de kullanıldığı, gerek duvar resimleri ve gerekse diğer betimlemelerde karşımıza çıkan örneklerden anlaşılmaktadır⁹⁶.

Arykanda kazılarında çıkan aplikleri; (I) yuvarlak ve bazı örneklerinde göbekli olanlar ile (II) yassı plaka şeklindekiler olarak iki grup altında inceleyebiliriz.

İlk gruba giren örnekler sayıca, ikinci gruba oranla fazladır. Robinson, Olynthus bulunan aplikler için üç temel tip belirlemiştir. (I) yassı, dışbükeyler; (II) kenar bandı ile çevrili ortası göbekli olanlar; (III) ucu nokta şeklinde biten çivi-aplikler⁹⁷. Tipolojik bakımdan bir değerlendirmenin mümkün olmadığı bu örnekler, konteks verilerine dayanılarak tarihlendirilmiştir.

Arykanda örnekleri içinde dört grup halinde incelenen apliklerin, ilk üç grubu yuvarlak aplikler, son grup ise yassı plaka şeklindeki apliklerden oluşmaktadır.

⁹⁶ Orlandos I, s.106 çiz.71’de aplikleriyle ahşap bir kapıyı birebir taklid eden mermer bir mezar kapısı görülebilir.

⁹⁷ Robinson, 1941; s.260-278

1. Grup (no.193-197):

Robinson'un sınıflamasında Tip 2' örnekleri ile uyushmaktadır. Yarı-küresel ve konik formlu göbekleri üzerinde tornada kazıma ile yapılmış eş-merkezli halkalardan oluşan süslemeler yer almaktadır. Kenar bandı konik örneklerde belirgin biçimde görülebilmekteyken, yarı-küresel olanlarda profilin devamı şeklinde yapılmıştır. Son iki örnek, konteks verileri ile Geç Hellenistik - Erken Roma Dönemine tarihlendirilmektedir.

2. Grup (No:198-204):

Disk şeklinde düz yassı gövdeli olanlardan oluşmaktadır. Kendi içinde kazıma halka ile süslü olanlar (no.198-202) ile düz ve süslemesiz (no.203,204) olmak üzere iki alt gruba ayrılır. Süslemeli olanların üzerinde, merkezde bulunan pergel izi, bu apliklerin üzerindeki eş merkezli halkaların pergelle yapıldığını göstermektedir. İlk örnek Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemine tarihlendirilirken, diğerlerinin genel olarak İ.S. 1. y.y.- en geç İ.S. 2. y.y.'a verilmesi mümkündür.

Çivi- aplikler (3. Grup) (no.205-210):

Antik çağda en yaygın olarak kullanılan grubu oluştururlar. Saplama kısmı demir, başı ise bronzdan yapılan örneklerin üzerinde, tornada yapılan kazıma halkalar mevcuttur. Robinson'un sınıflandırmasında tip 3'e karşılık gelen bu grubun, benzerlerine Corinth, Sardes ve Olynthus'ta rastlamak mümkündür.

Son grup oluşturan levha şeklindeki aplikler (no.211-213) dörtgen formudur. İlk örneğin üzerinde, repousse tekniğiyle yapılmış kabartma noktalardan oluşan asma yaprağı süslemesi yer almaktadır. Kapı aynalarında da benzer teknikle yapılmış süslemeler sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Asma yaprağı

süslemesinin kandiller üzerinde İ.S. 2. y.y. sonu-İ.S. 3. y.y. başında yaygınlaştığı dikkati çekmektedir.⁹⁸ Ayrıca Hellenistik - Erken Roma Dönemi kabartmalı seramikleri üzerinde de sıklıkla rastlanan bu motifin, Hellenistik dönemin sonlarından İ.S. 3. y.y.'a kadar kullanıldığını göstermektedir.⁹⁹

⁹⁸ Vapur, Özlem; Arykanda Kandilleri, Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji ABD'ye sunulmuş yayınlanmamış Lisans Tezi.1997

⁹⁹ Oransay Alptekin: Arykanda Kabartmalı Seramikleri, Anadolu Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Klasik Arkeoloji ABD'de Yüksek Lisans Seminer Ödevi Olarak Sunulmuş Seminer Ödevi.1999

KOZMETİK VE TIP ALETLERİ:

Antik tıp aletleri üzerine oldukça detaylı araştırmalar yapılmış olmasına karşın, bunlardan tıp aleti olarak mı, yoksa başka amaçlarla mı kullanıldığı çoğu zaman kesin olarak tespit edilememektedir. Bunun başlıca nedeni tıp, ressamlık ve kozmetik gibi farklı meslek ve uğraşlar için, çoğu zaman aynı formda aletlerin kullanılmasıdır. Özellikle, sonda türü aletlerin tıbbın yanısıra kozmetik amaçlı olarak da kullanıldığının bilinmesi, bunların tanımlanmasında genellikle çekimser kalınması ve bir tıp aleti grubuyla birlikte bulunmadığı sürece tam bir tanımlamadan kaçınılmasına neden olmaktadır.¹⁰⁰ Benzer durum Arykanda örnekleri için de geçerlidir. Bu nedenle kozmetik veya tıp için kullanılmış olabilecek eserler birlikte bir grup olarak ele alınmıştır.

Antik çağda tıbbın gelişmesi ve uzmanlaşmanın artmasına paralel, giderek daha detaylı tıp aletlerinin yapılmaya başlandığını görüyoruz. Antik yazarlardan öğrendiğimize göre bronz, aynı zamanda “iyi işlenir” olması ve kullanışlı aletler yapılması” gibi nedenlerle tıp aleti yapımında sıklıkla tercih edilirken, bunun yanısıra altın, gümüş, fildişi ve kemikten yapılan aletler de kullanılıyordu.¹⁰¹

Gerek dahili gerekse cerrahi tedavide kullanılan aletlerin yapımında, kombinasyonlara gidilmesi; yani iki ayrı aletin tek bir gövdede birleştirilmesi sıklıkla karşılaşılmaktaydı. Bu durum özellikle sonda tipi aletlerde görülmektedir. Bu kombinasyonla birleştirilen aletlerin, tedavide sıklıkla birarada veya arka arkaya kullanılanlar olmasına önem verildiği anlaşılmaktadır.

Diğer bronz eserlerde olduğu gibi, tıp aletlerinin yapım yerleri konusunda da çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu konuda üzerinde görüş birliğine varılan

¹⁰⁰ Uzel 1995: s.55

başlıca konu, bu aletlerin, tıp konusunda bilgi sahibi olan uzman kişilerce yapılmış olduğudur.¹⁰² Bunu Ostia'dan ele geçen bir mezar taşının üzerinde, örs başında çalışan demirci tasvirinde de görüyoruz.¹⁰³ Buradaki betimlemede, demircinin özellikle tıp aleti olabilecek aletlerle betimlenmesi, demircinin tıp aleti yapma konusunda uzmanlaştığını düşündürmektedir. Ancak esas tartışma konusu, birçok yerden ele geçen çeşitli tipteki tıp aletlerinin tek bir merkezi atölyede yapılıp yapılmadığıdır. Milne, eyaletlerle birlikte bütün Roma Dönemi tıp aletlerinin İtalya'da yapılıp buradan dış pazara gönderildiğini ileri sürmektedir.¹⁰⁴ Uzel buna karşılık, bunların tek bir merkezi atölyeden dağılmasının mümkün olamayacağını dile getirir. Buna göre eyaletler bazında bölgesel atölyelerin bulunması mümkündür.

Tıp aletlerin üretildiği atölyelerin, en azından başlangıçta, belirli bir süre bir merkezde toplanmış olduğu, ancak bronz kap üreten atölyelerden bahsederken de değinildiği gibi, özellikle İ.S. 2. y.y.'dan başlayarak çeşitli yerel atölyelerinin büyük ölçüde merkezi üretimi taklid ederek, üretim yapmaya devam ettikleri yönündedir. Roma İmparatorluğunun bütününde karşımıza çıkan tıp aletlerinin, işlev açısından olduğu kadar, üslup ve bezeme açısından da çok sayıda ortak yönleri vardır. Buna karşılık işlevlerine göre farklı tipte üretilmeye devam edilmesi, bunların bir merkezin etkisinde olduklarını düşündürmektedir. Ancak gittikçe genişleyen sınırlarıyla bu merkezin artık imparatorluğun bütün noktalarına ulaşması mümkün olamayacağından, Roma'nın sınırlarının

¹⁰¹ Uzel 1995: s.36

¹⁰² Uzel 1995: s.39

¹⁰³ Uzel 1995: s.95

¹⁰⁴ Milne 1970: s.18-19

genişlemesine paralel olarak, yerel atölyelerin kendi istekleri doğrultusunda değişikliklere gitmiş olmaları mümkündür.

Arykanda'dan ele geçen tıp aletleri, büyük ölçüde Helios tapınağı ile Bouleuterion arasında kalan alandan gelmiştir. 1990 yılında ve devamında, çakıl mozaikle kaplı alanda yapılan kazılarda, bu aletlerin yanısıra yine tıp amaçlı olarak kullanılan taş havanlara rastlanması, ayrıca bir üst terasta bulunan tapınağın Heliosun yanısıra Asklepios'a da adanmış olması, burada bir doktorun çalışma mekanının bulunduğunu düşündürmektedir.¹⁰⁵ Ticaret Agorası ve Doğu Nekropolü'ndeki mezarlardan ele geçen bu türdeki aletlerin, yukarıda anlatılan nedenlerle tıbbi amaçlarla kullanılıp kullanılmadığını söylemek mümkün değildir. Bulunan örneklerden tıp aleti olarak tanımlanabilenler arasında dahili tedavide kullanılanlar çoğunluğu oluşturmaktadır.

Kulak-Sondaları (Oricularum Specillum):

No.213-215

Bir ucu küçük bir kaşık, diğer ucu zeytin biçimli sonda veya çoğunlukla sivri olarak biten bu aletlerin, tıpta yaygın olarak göze ilaç akıtmak ve kulağın muayenesi amacıyla kullanıldığı bilinmektedir.¹⁰⁶

Her iki Arykanda örneğinin ucu sivri biçimde bitmektedir. Biri doktorun evinde, diğeri Büyük Hamam frigidarium'undan ele geçmiş olup form bakımından tıp dışı bir amaçla kullanılan bir benzerine rastlanmamıştır. İlki, buluntu yerindeki diğer eserlerle birlikte İ.S. 3. y.y'a tarihlenirken, ikincisi için kesin bir tarih vermek güçtür. Ancak ikinci örneğin yakın paralelleri Sardes'ten¹⁰⁷

¹⁰⁵ Bayburtluoğlu; 1991:s.230

¹⁰⁶ Uzel 1995: s.60

¹⁰⁷ Waldbaum 1983: s.105

ve Anadolu dışından ¹⁰⁸ tanınmaktadır ve bu örnekler için en erken İ.S. 2. y.y.'a verilmiş olması, Arykanda için de geçerli kabul edilebilir.

Spatül-Sondalar (Spatomel):

No.216-217

Bir ucu spatül, diğer ucu bir önceki gruptaki gibi zeytin çekirdeği biçiminde sona eren bu alet tipi, tıpta yaygın olarak kullanılmaktaydı. Aynı zamanda ressamlar tarafından boya karıştırmak için ve kozmetik kutularından kozmetik ürününü çıkarmak içinde sıklıkla kullanılan bir alettir¹⁰⁹. Arykanda'da bu tipte iki örnek ele geçmiştir. Örneklerin kesin kullanım şekillerini saptamak oldukça güçtür. Ancak ilk örneğin doktorun çalışma yerinin bir alt terasında bulunmuş olması nedeniyle, bir tıp aleti olması mümkündür.

Kaşık-Sondalar (Cyathiscomele):

No:218-219

Bir başka grup ise literatürde kaşık-sonda (Cyathiscomele) olarak adlandırılan bir ucu kaşık, diğer ucu zeytin çekirdeği biçiminde veya sivrilerek biten aletlerdir¹¹⁰. Arykanda'da iki örnekle temsil edilmektedir. Spatül-sondalar gibi ilaç ölçme, karıştırma ve uygulama için kullanılabilen bu aletin, çoğu kez kozmetik amaçlı olarak da kullanıldığı görülmektedir. İlk örneğin bir mezar buluntusu olarak bir Aryballos'la birlikte bulunması, kozmetik amaçlı kullanılma olasılığını güçlendirmektedir. Kaliteli işçiliği ile Aryballos'la bir takım oluşturması mümkün olan aletin, Aryballos'la aynı döneme (İ.S. 1. y.y. –İ.S. 2. y.y.) verilmesi önerilebilir.

¹⁰⁸ Davidson 1952: s.181 , Petrovic- Jovanovic 1997: no.23

¹⁰⁹ Uzel 1995: s.57

¹¹⁰ Uzel 1995: s.58

Zeytin-Sondalar (Specillum,Specilla):

No:220,221

Sondalar, Antik Çağ tıbbında en sık başvurulmuş ve en geniş kullanım alanına sahip aletlerden biridir. Yaranın muayenesi, ilaç tatbiki, yaranın dağlanması gibi tıbbi işlevlerinin yanı sıra, kozmetik, boya karıştırma gibi diğer alanlarda da karşımıza çıkmaktadır.¹¹¹ Bu nedenle diğer bütün tıp aletlerinde olduğu gibi başka tıp aletleriyle birlikte bulunmadığı sürece kesin işlevini saptamak güçtür. Arykanda'dan ele geçen iki örnekten biri sağlam, diğeri ise sondanın bulunduğu ucu kalacak şekilde ele geçmiştir.

Çengeller (Hamus Acutus,Hamus Retusus):

No:222,223

Keskin ve kör uçlu çengeller başta damar operasyonları olmak üzere tıpta çekme, çıkarma gibi çeşitli amaçlar için kullanılır. Antik kaynaklarda bu çengellerin kullanılma şekilleri hakkında detaylı bilgiler bulmak mümkündür¹¹². Arykanda'da her iki tipin de birer örneği ele geçmiştir. Bunlardan ilki olan kör çengel, Doktor'un evinin bir alt terasından muhtemelen yukarıdan dökülme toprağın içinden ele geçmiştir. Keskin olan diğeri yüzey buluntusudur. Ancak mevcut yayınlarda bu tür aletlerin tıp dışı amaçlarla kullanıldığına ilişkin bir veri ile karşılaşmamıştır.

Kaşık:

No:224

Kaşık, Antik Çağda çok çeşitli amaçlarla kullanılan bir araçtır. Özellikle sivri saplı olanları ev eşyaları arasında bulunmuştur. Keskin kenarı balık pulu

¹¹¹ Uzel 1995: s.54-57

çıkarmak içindir.¹¹³ Öte yandan bu kaşıkların tıpla ilgili olarak ta kullanıldığı bilinmektedir. Özellikle yandan ağızlı örnekler, merhem akıtma kaşığı, drog ölçme kaşığı olarak tanımlanmaktadır.¹¹⁴ Arykanda örneği bir doktora ait olabilecek bir mekanda bulunmuş olması nedeniyle, tıbbi amaçla kullanılmış olabileceği akla gelmektedir. Nitekim British Museum'da bulunan bir kaşığın gerek boyut ve gerekse biçim ve bezeme açısından Arkanda örneğine birebir benzemesi, tıp aleti olarak tanımlama olanağı vermektedir.¹¹⁵

¹¹² Bkz.Uzel 1995:s.73-74

¹¹³ Milne 1970: s.78

¹¹⁴ Uzel 1995: s.67

¹¹⁵ Milne 1970: s.78-79 PLXIX,4

TUVALET ALETLERİ:

Strigilis:

No:225-228

Daha çok atletlerin spor aktivitelerinde vücutlarındaki yağı temizlemek için kullandıkları strigilisler, genellikle stadion, palaestra ve hamam gibi sportif faaliyetlerin gerçekleştiği yapılarında ele geçmektedir. Normale oranla biraz küçük sayılabilecek olan beş Arykanda örneği, böyle bir yapıyla bağlantılı olarak bulunmamıştır¹¹⁶. Ancak Uzel, Galen'den yaptığı bir alıntıya dayanarak strigilislerin doktorlar için, gerektiğinde kulak yoluna sıcak ilaç tatbikinde kullanılan bir tıp aleti yerine geçtiğini belirtir.¹¹⁷ Özellikle orak şeklindeki kesiti ve sıvı akıtmaya elverişli uç kısmı ile, bu iki örneğin de böyle bir işleve sahip olduğu düşünülebilir. Çok belirleyici bir özellikleri olmadığı sürece strigilislerin stilistik tarihlendirilmesi yapılamamaktadır. Bu bakımdan ilk iki örneği (no.225,226) kesin bir tarihlendirme içine koymak mümkün değildir. Ancak Helios Tapınağı doğusu ve Ticaert Agorası su kanalından çıkan son iki örnek, (no.227,228) buluntu yeri konteksleri itibariyle Geç Hellenistik - Erken Roma Dönemine verilebilir.

¹¹⁶ Bu beş örnekten dört tanesi kataloğ alınmış olup bir tanesi Müze'nin sergisinde olduğu için incelenememiştir.

¹¹⁷ Uzel 1995: s.74; Galen Med.Sec.Loc.xii 622 "Sincap yağımı strigilide ısıtıp azar azar kulağa damlat."

Aynalar:

No:229-238

İlkçağ kadınının belki de en sık kullandığı aletlerden biri olan aynalar, Yunan ve Roma devri betimlemelerinde de sık sık bir kadın tarafından kullanılır¹¹⁸. Bu bakımdan kadınların mezar hediyeleri arasında da aynalar önemli bir yere sahiptir.¹¹⁹ Antik Çağda henüz cam ayna yapım teknolojisi gelişmemiş olduğu için, aynı derecede parlak olan gümüş ayna yapımında kullanılıyordu. Ancak, gelir düzeyi düşük kesimler için oldukça pahalı olan aynaların, daha ucuz bir taklidi olan bronz aynalar da her ne kadar netlik yeterli olmasa da kullanılmaktaydı. Bronz aynalarda ayna işlevini görebilmesi için yüzeye gümüş varak çekilmesi yöntemi de bazı örneklerde karşımıza çıkmaktadır.

Arykanda örnekleri içinde tek bir gümüş ayna (no.229) dışında altı bronz ayna (no.230-235) bulunmuştur. Bunlardan ikisinin (no.230,231) gümüş varaklı olduğu anlaşılmaktadır.

Örneklerin tümü yuvarlak, disk şeklinde olup iki örnek (no.229, 234, 235) dış yüzünde eş merkezli halkalar ile çevrelenmiştir. Benzeri örnekler Olynthus'da İ.Ö. 4. y.y.'a¹²⁰, Assos'da İ.Ö. 4. y.y.'a¹²¹ tarihlendirilmiştir. Söz konusu buluntular kentin erken dönem yerleşimlerinin bulunduğu Ticaret Agorası'ndan ele geçmiş olmakla birlikte, kesin bir tarihlendirme mümkün değildir.

Ayna sapları içinde sadece 293 no'lu örnek, konteks itibariyle Geç

¹¹⁸ Bkz. Bunlardan bir kaç; Richter, The Sculptor and Sculptors of The Greeks, New Heaven, 1930 Çiz.550; Richter, Ancient Furniture, Çiz.132-134,141,225vdd. Oxford 1926

¹¹⁹ Robinson,1941 s.163

¹²⁰ Robinson 1941, no.516; lev.31

Hellenistik-Erken Roma Dönemine verilebilir. Diğer örnekler ise her ne kadar kesin tarihlendirilmiş benzerleri olmasına karşın, mevcut durumda oldukça küçük parçalar halinde olduğu için kesin bir değerlendirme yapılamamaktadır. Genel olarak Hellenistik- Roma dönemine tarihlendirilebilir.

Ayna sapları içinde Herakles sopası formundaki bir örnek (no.237) dikkat çekicidir. Aynayı tutan kolcukların da Herakles postunun ayakları şeklindeki ayna sapının bir benzeri Eskişehir Müzesi Roma eserleri seksiyonunda mevcuttur. Buradaki Herakles sopasının Herakles'i çağrıştırmasının dinsel bir anlamı olmalıdır.

¹²¹ Bishop 1992:no:2 Lev.2

YAZI ARAÇLARI:

Stilus:

No:239-247

Bir ucu sivri diğer ucu yassı ve düz olan stiluslar, antik çağda balmumu tabletler üzerine kazımayla yazı yazılmasında kullanılıyordu. Sivri ucu ile yazıyı balmumu üzerine kazıyarak yazmayı sağlayan alet, yassı ve geniş diğer ucu ile de, gerektiğinde yazının kazınarak silinmesi için kullanılıyordu. Demir Çağından itibaren yaygın olarak kullanılan balmumu üzerine yazı yazma geleneği aletin popüler hale gelmesini sağlamıştır.¹²²

Popülerliği oranında çeşitli tipleri üretilen stiluslar, yine de bir sivri uç ve bir yassı geniş uçtan oluşan temel formunu kaybetmeden yüzyıllarca kullanılmıştır. Kazıma veya boğumlarla süslenen örneklerine sıklıkla rastlanılan stiluslar özellikle Roma Döneminde süslemelerinin yanısıra yapıldıkları madde ile de estetik bakımdan güzel örnekler ortaya koymuşlardır.

Stilusların yapımında en yaygın olarak kullanılan maddeler bronz ve demirdir. Özellikle demirden yapılanlar ucuz olması bakımından yaygın kullanım görmüş ve bugün pek çok kazıda ele geçmektedir. Kemikten ve fildişinden yapılan stilus örnekleri Corinth¹²³ ve Tarsus'da¹²⁴ mevcuttur.

Arykanda'dan ele geçen dokuz örnekten beşi bronz, dördü demirdendir. Ayça Özcan belittiğine göre kemik ve fildişi objeler içinde stilus olarak tanımlanabilecek bir örneğe rastlanmamıştır.¹²⁵ Stadion ve Doğu Nekropolü'nden çıkan iki stilus (no.239,240) dışında, geriye kalanları Helios Tapınağı doğusundan

¹²² Demiriş 1988: s.4

¹²³ Davidson 1952: Kt no:1358-1376

¹²⁴ Goldmann,1950: Lev.271 no:7.-8

¹²⁵ A.Özcan; Arykanda Kemik ve Fildişi Buluntuları Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya

ve Helios tapınağının batısında “doktor’un evi” olarak kabul edilen yerden ele geçmiştir. Ele geçen stilusları bezemeli ve bezemesiz olmak üzere iki gruba ayırmak mümkündür. Birinci gruptaki örneklerin (no.239-241) üzerinde yer alan süslemeler kazıma ve döküm teknikleri ile yapılmıştır. Yapım tekniği bakımından benzerlerine Sardes’te¹²⁶ rastlanmıştır.

YÜN EĞİRME ARAÇLARI:

İğ Kancası:

No:248-251

İğ kancası ters konik kovanı ve ucundaki kancasıyla Doğu Akdeniz Dünyasında yaygın olarak görülen bir forma sahiptir. Demir ve bronz olan örnekleri Olynthus'da¹²⁷ (İ.Ö. 348 yılı öncesi) ve Corinth'de¹²⁸ (Bizans Dönemi) karşımıza çıkmaktadır.

Arykanda'da bulunan ilk örnek (no.248) Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemine tarihlendirilmekteyken, diğer üç örnek (no.251) Geç Roma tabakalarında bulunmuştur

¹²⁷ Robinson 1941;s.376 lev.119 kt.no:1223-1228

¹²⁸ Davidson 1952; s.173 no:1223-1228

KESİCİ ALETLER:

Bıçaklar:

Grup1: Ustura - Bıçak:

No:252-255

Bu örneklerde uç kısmı hafif bir meyille aşağıya doğru eğilmektedir. Sap kısmı ise çeşitlilik göstermektedir. İlk üç örnekte sapa bağlantı perçin çivilerle, dördüncü ise saplama ile yapılmıştır. Bu tip bıçakların sağlam ele geçen örneklerinde, perçin çivisi kullanılmış olanlarda sapın demir; sağlam olanlarda ise fildişi kullanıldığı görülmektedir. Örneklerin hemen hepsinde görülen ortak bir özellik, arka bitimlerinin bir halka ile sona ermesidir. Çok sayıda ve yakın paralelleri British Museum'da bulunmaktadır.¹²⁹ Bıçak veya daha büyük olasılıkla ustura olarak kullanılan bu örnek, Manning tarafından Erken Roma Dönemi içinde değerlendirilmiştir.

Arykanda'da bu tipte dört örnek ele geçmiş olup boyutları 15 – 20 cm. arasındaki değişmektedir. Sapa bağlantı iki örnekte perçin çivilerle, diğerlerinde ise saplamalarla sağlanmıştır. Tarihlendirme bakımından Manning'in tarihlendirme önerileri kabul edilebilir.

Grup 2:

No:256-258

İkinci grup bıçakların ortak özelliği, keskin kenarları düz, sırtları aç yaparak aşağıya doğru eğilen bir biçime sahip olmalarıdır. İşlevsel açıdan özel bir grup oluşturmayan bu örneklerin, Roma Döneminde bir çok benzeri karşımıza

¹²⁹ Manning 1985;s.111 vdd. kt.no:Q11-15 Type 6

çıkılmaktadır. Ulpia Traiana'da¹³⁰, Silchester, Londra, Saalburg ve Bologna buluntu merkezidir¹³¹. Buluntu yerlerinin hepsi de Roma Dönemi yerleşimleridir. Arykanda örnekleri ise herhangi bir tarihlendirici veriye sahip değildir.

Grup 3:

No:259-265

Bu gruba giren bıçakların kenarları sivrilerek ortada birleşmektedir. Manning'in, British Museum'daki örnekler üzerinde yaptığı gruplandırmada, Tip 18 b ile gövde biçimi bakımından yakın benzerlik kurulabilecek bu örneklerin, tutamağa bağlantı kısımları, farklı olarak perçin çivileri ile bağlanmaktadır¹³². Bu grubu kenarların birleşme şekline göre kendi içinde iki alt grupta inceleyebiliriz. 259-264 no'lu bıçaklarda iki kenar, gövdenin ortasına kadar paralel giderken, ortasından sonra bıçağın orta eksenine doğru daralarak sivrilir. 265 no'lu örnek ise doğrudan sivrilmektedir. İşlevleri bakımından ortak bir özelliği bulunmayan bu grub, Manning'in çalışmasında ağırlıklı olarak Erken Roma Döneminde rastlanmaktaysa da, kendisinin de belirttiği gibi geç örnekleri de mevcuttur. Arykanda örnekleri de genel olarak Roma katmanları içinde bulunmuştur. Tek bir örnek (no:264) yörük katmanından ele geçmiştir.

Grup 4:

No:266-267

İki örnekle temsil edilen bu grupta, bıçakların genişliğinin boyuna oranı diğerlerine oranla daha fazladır. Biçim olarak önceki grupla, iki ucun orta ekseninde birleşmesi bakımından benzer olan bu grubun farkı, sırtın dışbükey olmasıdır.

¹³⁰ Ulpia Traiana, 1994 no.130

¹³¹ Manning 1985: s.115

¹³² Manning 1985: s.117

Manning'in Tip 13'ü ile paralel olan bu grubun örneklerine, ağırlıklı olarak İ.S. 1. y.y.'da rastlanmakla birlikte, yakın benzerleri Erken Demir Çağından itibaren çeşitli merkezlerden bulunmuştur.¹³³ Arykanda örnekler ise birbirine yakın mekanlardan bulunmakla birlikte tarihlendirme açısından hiçbir veriye sahip değildir.

Grup 5:

No:268-274

Gövdenin sırtı düz olan bıçakların alt kenarının yukarıya doğru giderek üst kenar hizasında bitmesi, bu bıçakların ortak noktasını oluşturmaktadır. 268 no'lu örnekte keskin kenar düz bir şekilde yukarıya çıkarken, diğerlerinde geniş bir yay çizmektedir. İlk örnek, bu özelliği ile Manning'in tipolojisinde Tip 11a ile paralellik göstermektedir¹³⁴. Benzerleri yoğun olarak İ.S. 1. y.y.'a verilen bu tip, Arykanda'da Roma Dönemi katmanı içinde bulunmuştur. Diğerlerinin Roma Döneminden Yörük'lerin bölgeye geldiği döneme kadar örnekleri bilinmektedir. Ulpia Traiana'dan benzer ağız formuna sahip dört örnek ele geçmiştir¹³⁵. Benzerleri genel olarak Roma Dönemine verilen bu bıçaklar, Arykanda'da çok daha geniş bir zaman dilimi içerisinde kullanılmıştır.

Grup 6:

No:275-278

Bu üç örnek ön kısmının parçalayabilirliğinin arttırılmış olmasıyla daha çok saldırı amaçlı kullanıldığı izlenimini uyandırmaktadır. Üst kenarın yukarı

¹³³ Manning 1985 s.115 no: Q43- 47

¹³⁴ Manning 1985: s.114 no:Q34-39

¹³⁵ Ulpia Traiana 1994 s.27

doğru genişleyip, açıyla aşağıya doğru düz biçimde inmesi ve alt kenar ile yine açı yaparak birleşmesi, ön yüzün kesiciliğini artırmaktadır. Bunun yanısıra tutamağa bağlantı kısmı da halka ile güçlendirilmiştir. Üç örnek te buluntu yeri itibarıyla Geç Roma Dönemine verilebilir.

Grup 7: Satır

No:279-280

Satırlar, günümüzde olduğu gibi Antik Çağ'da da et kesmek için kullanılmıştır. Erken Demir Çağından itibaren değişik boyut ve biçimleri bilinmektedir. Ancak, Roma Döneminde, özellikle Manning'in Tip 2'sinde görülen geniş gövdeli ve soketli biçimleri yaygın olarak kullanılmıştır. Bu tipin Roma Dönemi boyunca İngiltere'den¹³⁶ Balkanlar'a kadar¹³⁷ örnekleri mevcuttur. Arykanda'da bu tipte iki örnek ele geçmiştir. İlk örnek sağlam olarak ele geçmiş olup gerek gövde biçimi ve gerek soketiyle Manning'in Tip 2'siyle uyum içindedir. Diğer örnek ise kırık olarak ele geçmekle birlikte, Tip 2'nin bir alt grubu olarak değerlendirilebilir. Ancak, sapa bağlantı, gövdenin incelerek sapın içine girebilecek bir şekile sokulması ve perçin çivileriyle sabitlenmesi yoluyla sağlanmıştır. Bu tip satırlar sadece günlük kullanım da değil, aynı zamanda dinsel törenlerde kurban kesimi içinde kullanılmıştır.

¹³⁶ Manning 1985: s.122vd. no:Q97-99

¹³⁷ Castrul Romanum de la Bucium 1972: no:116,117

III- MİMARİ VE MOBİLYA AKSAMLARI:

KANCALAR:

No:282-295

Kancalar, Antik Çağ günlük kullanım eşyaları içinde bir çok alanda karşımıza çıkmaktadır. Mimari aksamlar, kap tutacakları, elbise askısı, et askısı v.b. bunlardan birkaçıdır. Kullanım yerine göre büyük ve kalın, yerine göre son derece ince ve narin kancaların kesin kullanım yerlerini saptamak, yanında başka techizatla bulunmadığı zaman oldukça güçtür.

Bu bakımdan ilk beş örnek, boyutları ve kanca gücü itibariyle fazla ağırlıkları taşıyacak güçte değildir. Duvar kancası olarak değerlendirebileceğimiz iki örnekten ilki saplaması ile, ikincisi ise bir duvara tutturmak için kullanılan bir çivi deliğiyle duvar, ahşap pano veya benzeri dikey bir yüzeye takıldığını düşündürmektedir. İkisinin de duvara asılan elbise ve anahtar gibi objeler için kullanılmış olmaları akla yakındır. Özellikle ilk örnek kanca kısmının topuz şeklinde olması, asılan objenin yırtılması veya kırılmasını önleyici bir özellik kazandırmıştır. British Museum'da benzer bir grup örnek elbise askısı olarak tanımlanmıştır.¹³⁸

Makara Kancaları olarak adlandırılan gruptaki örnekler, mimari eleman, kalas ve taş gibi büyük ölçekli eşyaların kaldırılmasında kullanılan makaraların ucunda yer almaktadır. Kancanın ucundaki göz makara ipinin geçmesi için yapılmıştır. Bu tip bir makaranın ayrıntılı bir betimlemesi, Hatrii'lerin aile mezarındaki kabartmada görülebilmektedir¹³⁹.

¹³⁸ Manning 1985; kt.no:R23-25

¹³⁹ Coulton 1977, lev.11

Son iki örnek, iki taraflı kancalarıyla, diğerlerinden ayrı bir grup olarak ele alınabilir. Bununla birlikte işlevleri açısından diğer gruptakilerle benzer alanlarda kullanılmış olabilirler. İlk örnek, tutturma kısmının zincir biçiminde bir taşıyıcıya ait izleriyle bir makara kancası olabilir. İkinci örneğin kanca uçlarının, duvar askıları grubundaki elbise askısı ile aynı şekilde olması, benzer bir işleve sahip olduğunu göstermektedir.

ZİNCİR:

No:293-303

Antik Çağda zincirin kullanım alanı çok çeşitlidir. Özellikle bağlama veya asma gibi kullanım alanlarından çok sayıda örneği günümüze kadar gelen zincirlerin, halka biçimleri açısından üç temel tipi bulunmaktadır: (I) oval biçimliler; (II) halkanın ortasından bastırılıp iki karşı kenarın birleştirilmesiyle oluşturulan 8 biçimliler, (III) ip ikinci tipteki gibi ortadan bastırılarak iki kenarı birbirine birleştirilen karşılıklı “U” biçimliler. Üçüncü tip, diğerlerine oranla çok daha az kullanılmış olup en çok tercih edileni “sekiz-formlu” olanlarıdır. Bunda, zincir halkalarının şekli nedeniyle sağlamlılık ve dayanıklılığının artması etken olmalıdır. Bu tip Demir çağından başlayarak Roma Çağının sonuna kadar yaygın olarak kullanılmıştır.¹⁴⁰

Arykanda’da ikinci tipin varyasyonları ve üçüncü tip’in örnekleri bulunmuştur. “ 8 ” biçimli olanlar içinde iki değişik grup dikkati çekmektedir. Bunlardan ilki yukarıda tanımlandığı şekilde, halkanın iki kenarının bastırılmasıyla yapılan temel formdur. Diğer tip’te ilk olarak ince bir telin, iki ucunun ayrı ayrı halka şeklinde kıvrılmasıyla “ 8 ” biçimi oluşturulmuş, daha sonra tel kendi ekseninde etrafında tekrardan bükülmüştür. Corinth’te¹⁴¹ de benzer örnekleri bilinen bu tip zincirlerin Arykanda’da ele geçen örneklerinin bir ucunda pendentif’in bulunması, fonksiyonel olmaktan çok, bir süsleme ögesi olarak kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir.

Arykanda’da ele geçen Üçüncü gruba ait örneğin benzerleri, terazi kefelerini asmak için kullanılmıştır. İlki ve ikincisine oranla çok daha sağlam

¹⁴⁰ Manning 1985;139-142

olan bu tipin,“ 8” biçimli halkaların biraz uzatılmış biçimi olarak da tanımlanması mümkündür.

Oval halkalı ilk halka tipinin benzer örneklerine rastlanamamış olmakla birlikte, kataloga alınan ezilmiş ve deforme olmuş tekli halkaların bir kısmının aslında zincir halkası olabileceği de gözönünde bulundurulmalıdır.

¹⁴¹ Davidson 1952: no.1455

HALKALAR:

No:304-317

Halkalar çok çeşitli kullanım yerlerine sahip ve yaygın olarak ele geçen bir grubu oluştururlar. Form bakımından aynı olan halkaların işlevleri hakkında kesin bir sonuca varmak mümkün değildir. Halkaların, büyük edatlı olanları için at koşumları; 4 - 3 cm. arasında olanlar için baston ucu veya filiseler; daha küçük boyuttakiler için yüzük gibi değişik kullanım alanları gösterilebilir¹⁴². Bazı örneklerin zincir gibi başka aksamardan kopmuş olması da mümkündür.

Bu bakımdan Arykanda örneklerinin, oksidasyon nedeniyle meydana gelen ölçü değişmelerini de gözönüne alarak 4 cm. üzerindeki; 4 -3 cm. arasındaki ve 3 cm.'den küçük olanlar şeklinde üç alt grup altında incelenebilir. Tarihlendirme bakımından ise elimizde hiçbir veri yoktur.

¹⁴² Manning 1985: s.140

FİLİSE:

No:318-328

Duvar veya tahta panoya tutturularak kullanılan bu aletlerin kullanım yerleri çok çeşitli olabilmektedir. Filiseler kendi içinde iki gruba ayrılır.

İki uçlu filiseler:

No:318-323

Bir çubuğun halkanın içinden geçirilip ikiye bükülmesiyle oluşur. Uçları duvar veya tahta panoya geçirildikten sonra arkadan bükülerek dayanıklılığı daha da artırılabilir. Bu özelliğiyle, diğer tipe oranla daha fazla tercih edilmiş ve kazılarda en çok ele geçen tipi oluşturmaktadır.

Saplamalı Filiseler:

No:324-328

Daha az tercih edilen bu tip filiseler halkayı tutturmak için bir saplama eklenmesiyle oluşmaktadır. Saplama şekilleri boyuta bağlı olarak değişmekle birlikte, yukarıda halkanın geçtiği bir göz; dörtgen kesitli aşağıya doğru indikçe yassılıp keskinleşen dilden meydana gelen temel form esas olarak aynı kalmaktadır. Gözün arka tarafının yassı olması ve hatta bir örnekte (No:325) özellikle kütleştirilmesi, ilk tipin aksine, bu tip filiselerin çekiçle çakılarak tutturulduğunu göstermektedir.

KENET:

Antik Çağ'da binaların taşlarını birbiriyle bağlantısını kuvvetlendirmek amacıyla kullanılan kenetler, biçimlerine göre gruplandırılmaktadır. Kenetlerin içinde en yaygın kullanıma sahip olanlar "T" ve "II" tipinde olanlardır.

T-Kenet:

No: 331-335

Bu tip kenetler, diğer tipe oranla daha küçük boyutludur ve özellikle hamamların tuğla duvarlarda *tubuli* tuğlaların tutturulmasında kullanılır.

Arykanda'dan ele geçen iki örnekten ilki, Helios tapınağın üzerindeki Geç Antik Dönem evinden ele geçmiştir. Ancak, yayınlardan erken örneklerinin de olduğu bilinmektedir¹⁴³. İkincisinin ise yüzey buluntusudur. Her iki örneğin de saplama uzunlukları gözönüne alındığında, tuğlal duvarlar için kullanıldıkları anlaşılmaktadır.

II-Kenetler:

No:329-330

İki kolu aşağıya kıvrık şekli nedeniyle " II " kenet olarak adlandırılan bu kenetler, gerek boyut ve gerekse kolların gövdeyle olan oranları bakımından çok çeşitlidir. Diğer kenet tipleri içerisinde en yaygın olarak kullanılan bu tipteki kenetler, özellikle mimaride büyük blokların birleştirilmesinde sıklıkla tercih edilmiştir. Önce yanyana iki taşın birbirlerine bakan taraflarında kenet kollarının gireceği delikler açılır; içine eriyik halde kurşun döküldükten sonra kenet içine yerleştirilirdi. Son olarak tekrar üzerine eriyik kurşun dökülerek işlem

¹⁴³ Benzer örnekler için Bkz. Manning 1985;Kt.No:R65-72

tamamlanırdı.¹⁴⁴ Bu tipte kenetlere İ.Ö. 6. y.y.'dan başlayarak Doğu Akdeniz Dünyasının bir çok merkezinde rastlamak mümkündür¹⁴⁵.

Arykanda'da bu kenetlerden çok sayıda kırık fragman, özellikle duvar kalıntıları içerisinde görülebilmektedir. Bunların içinden sağlam durumdaki beş örnek kataloğa alınmıştır. Katalog ölçülerine bakıldığında form varyasyonlarının olduğu göze çarpmaktadır. Ancak bu, tarihlendirmeden çok duvar kalınlıkları ve yapım tekniğiyle ilgilidir.

¹⁴⁴ Orlandos, 1966,s.120 çiz.82

¹⁴⁵ Bkz. Sardes'ten birkaç örnek Waldbaum 1985:Kt.No: 278- 291

KAPI AKSAMLARI:

A: Kilit Aynaları:

No:336-347

Antik Çağ kilit örnekleri içinde ev ve kale kapılarının yanısıra, kutu kapaklarında da en sık görülen kilit tipi sürgülü olanlarıdır. En basit şekliyle yatay veya dikey bir hat boyunca, kilit sürgüsünün kaydırma veya çekme suretiyle, mekanizmanın kilitlenmesi veya açılması esasına dayanır. Basit ve sağlam olması nedeniyle, yaylı kilitler gibi diğer mekanizma sistemlerine oranla daha çok kullanılmıştır. Bu sistemin en gelişkin örneklerine Roma Döneminden itibaren rastlamak mümkündür. Mekanizma kapı veya kapağın içine gömülüdür. Bir tarafı kilit aynası ile dışarıyla bağlantıyı sağlamaktadır. Ayna üzerinde yatay veya dikey dörtgen anahtar deliği yer alır.¹⁴⁶

Kilitlerde görülen bir ikinci mekanizma ise “yaylı kilitler”dir. Kapının içine yerleştirilmesi ve kilit aynasının bulunması açısından benzer sistemdir. Kilit mekanizması, sürgülü kilitlerden farklıdır. Kilit ucu yuvaya girmeyip, kilit kasası üzerindeki kilit kancasını, ayna üzerindeki ikinci bir delik aracılığıyla zaptetmektedir. Bu tip kilitlerin, sürgülü olanlardan ayrılmasındaki temel nokta, aynanın üzerinde kilit kancasının girebileceği şekilde yapılmış ikinci bir deliktir.¹⁴⁷

Yaylı tip kilitler çok sağlam olmaması ve dışarıdan müdahale edilebilir bir mekanizmaya sahip olması nedeniyle, daha çok kutu ve kasa gibi küçük boyutlu eşyalarda tercih edilmiştir.

¹⁴⁶ Waldbaum 1985, s.70

¹⁴⁷ Jacobi 1897, s.464

Arykanda kazılarında şimdiye kadar hiç bir kilit mekanizması ele geçmemiştir. Mevcut buluntular, büyük ölçüde kilit aynalarından oluşmaktadır. Az sayıdaki yaylı kilit kancası örneğinden sağlam olan bir tanesi kataloga alınmıştır.

Kilit aynaları dörtgen ve yuvarlak olmak üzere iki formda üretilmişlerdir. Sürgülü ve yaylı kilitlerin her iki grup içinde de örnekleri mevcuttur. Aynaların üzerinde répousse tekniğinde kabartma nokta süslemeler yer alır. Dörtgen formlular içinde ilk örnek üzerinde konik çivi aplikler vardır. Yuvarlak aynalar içinde üç örnek üzerinde eş merkezli halkalardan oluşan bir süsleme bulunmaktadır. Benzer kilit aynaları bir çok merkezde ele geçmiştir.¹⁴⁸ Arykanda'da, kentin değişik tarihlemeler veren farklı kesimlerinden benzer örneklerin ele geçmiş olması, genel bir tarihlendirmeyi olanaksız kılmaktadır.

Asma Kilitler:

No:348-356

Sardes örnekleri sayesinde Roma Dönemi asma kilitlerinin formları hakkında bilgi edinebilmekteyiz. Buna karşılık asma kilitlerin Antik Çağ'daki gelişimleri hakkında elimizde çok fazla bilgi yoktur. Mekanizma sistemleri yaylı kilitlerle çok benzer olan asma kilitler, Roma Döneminde zincirin iki ucunu birleştirerek kapanan bir mekanizma sistemine sahiptir. Boyut ve form bakımından sürgülü ve yaylı kilitlerle aynı özellikleri göstermektedir. Kilitlerin geç dönem ve özellikle de göçerlerin Anadolu'daya yerleşerek etkin oldukları 19. y.y.'da asma kilitlerin boyutları küçülmüştür. Kilit mekanizmasında yay şeklindeki bir kilit kancası, kilit kutusu üzerindeki yuvaya girerek kilitlenir.

¹⁴⁸ Sardes örnekleri için Waldbaum,1985no:384-385

Günümüzdeki asma kilitlerin kökenini oluşturan bu kilitlerin Arykanda'da altı örneği ele geçmiştir. Üç kilit iyi korunmuş olmasına karşın, mekanizması oksidasyon nedeniyle çalışmamaktadır. Diğerleri ise ön ve arka yüzlerden meydana gelmekte olup bunlardan bir tanesinin üzerinde kilit çarkı mevcuttur. Dairesel bir forma sahip olan çarkın bir tarafında, anahtarın şeklini alacak şekilde çentikler mevcuttur. Arkasında, çarkın anahtardan aldığı hareketi mekanizmaya aktarmasını sağlayan bir sürgü boşluğu yer almaktadır.

Kapı menteşeleri:

No:357-358

Her ikisi de geç dönem ve hatta büyük bir olasılıkla Yörük işi olan bu menteşeler, uçlarındaki menteşe deliğinden geçen çubuğun eksenini etrafında dönerek sabitlendikleri kapıların hareketini sağlarlar.

Kapı Kancaları:

No:359-360

İlk örnek bir yaylı kilide aittir. Bir ucunda kilit dilinin girdiği "U" şeklindeki kısım vardır. Kilit aynası üzerinde yer alan anahtar deliği dışında, kilit kancasının ucundaki "U" biçimli apliğin oturduğu ikinci bir delik daha bulunur.

İkinci örnek ise geç dönem bir asma kilidine aittir. Bir ucunda kilit dilinin geçtiği oyuk görülebilmektedir.

B: Anahtarlar :

Sürgülü Anahtarlar:

No:362-367

Halka şeklindeki tutamak ile anahtar dişlerini birleştiren bir çubuktan oluşan formuyla yaygın olarak görülen bu anahtar tipi, sürgülü kilitlerin üzerinde kullanılır. Anahtar günümüzdeki anahtar mekanizmalarında da olduğu gibi kilit aynasının üzerindeki delikten girdikten sonra dişleri ile kavradığı mekanizmayı çevirerek çalıştırır.

Arykanda'daki sürgülü anahtarlar, kentin özellikle Helios Tapınağı Doğu'su ile Ticaret Agorası'nda ele geçmiştir. Tarihlendirmede kullanılabilecek verilere sahip olamadığımız bu örneklerden hiçbiri kilit sistemi ile birlikte ele geçmemiştir.

Anahtarların üzerinde süsleme olmamakla birlikte no: 366, 367'de tutamak halkaları çokgen formdadır.

Anahtar dişlerinin belirli gruplar halinde, benzer formlara sahip oldukları dikkati çekmektedir. Bu tür diş formu standartları çok uzak bölgelerde bile karşımıza çıkabilmektedir. Manning tarafından, İngiltere'deki kazılarda ortaya çıkarılan Roma Dönemi anahtarlarının dişleri üzerinde formlara dayalı bir gruplandırma yapılmıştır. Arykanda örneklerinden no.362 Manning'in Tip 6'sıyla; no.363 ise Tip 4'üyle benzerdir. No. 365'in dişlerinin devamı kırık ve eksik olmakla birlikte, Tip 4'e girmesi mümkündür.

Yüzük-Anahtar:

No:367-373

Roma Dönemi yüzüklerinin süs amaçlı olmasının yanısıra işlevsel olan örnekleri de bulunmaktadır. Anahtarla birleştirilen yüzüklerin İ.Ö. 2. y.y.'dan itibaren örneklerini bilinmektedir. Ancak Roma İmparatorluk Dönemiyle birlikte yoğun olarak kullanılmaya başlar. Bronz ve demirden yapılan “yüzük-anahtarlar” tamamiyle işlevsellik amacı taşımıştır. Kataloğa alınan örnekler Davidson’un yaptığı anahtar sınıflandırmasında Tip-C’ye girmektedir¹⁴⁹. Corinth’de bu tipe girenlerin hepsi İ.S. 3. y.y – İ.S. 4. y.y.’a tarihlendirilmektedir. Sardis’te ise genel olarak Roma dönemi önerilmiştir.¹⁵⁰ No:373’nun en yakın benzeri Winterton’da Erken Flaviuslar dönemine verilmiştir.¹⁵¹ Uzun bir süre boyunca kullanıldığı anlaşılan bu tipteki “yüzük- anahtarlar”ının kesin olarak tarihlendirilmesi mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte genel olarak Roma Dönemine verilebilir.

Yörük Anahtarları:

No:374-382

Bu anahtar tipinin büyük çoğunluğu Doğu Villası’ndaki yörük katmanından ele geçtiği için “yörük anahtarları” olarak adlandırılmıştır. Anahtarlar ince uzun bir çubuk şeklindedir. Anahtar dişleri spiral bir şekilde çubuğun ucunu sarmaktadır. Anahtarın kullanıldığı bir kilit mekanizması saptanamadığı için nasıl bir çalışma sistemine sahip olduğu anlaşılamamıştır.

¹⁴⁹ Davidson 1985: no.977 vd.

¹⁵⁰ Waldbaum no:395

¹⁵¹ Winterton, 1976:s.205 no.51

VII- KATALOG

I- MUTFAK EŞYALARI:

KAPLAR:

1. LENGER:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler – Y.E.4/3

Env.No:ARY 89 M 244

Ölçüleri: y:10,4cm kl:0,3cm üst çap:41,5cm alt çap:45cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.3.yy

Durumu: Tüme yakın. Gövde ve kulplar birbirinden ayrı. Gövde bir tarafından içeriye göçmüş. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Üç halka kulplu derin bir lenger olup dudak kenarı ağız kenarından dışarıya doğru kıvrılıyor. 1cm yükseklikteki taban halkasının içinde eş merkezli halka çizgiler var. Dışa dönük dudak kenarının üzerinde bir sıra, kabın dış yüzünde iki sıra olmak üzere bir çift kazıma çizgi bezemeden oluşan bir bant bulunuyor. Yuvarlak kesitli kulplar kaba bir aplikle bağlanmakta. Halka biçimindeki kulpların üzerinde boyuna kazıma çizgiler var.

2. TAVA:

Bulunduğu Yer: DV'94 1.oda mozağin üzeri.

Env.No:Ary 97 M 7

Ölçüleri: çap:19.1cm. y: 3.5cm. kl: 0.1cm. Sap: 3.1cm.

Yapım Tekniği: Dövme Yapım Tarihi: Yörük işi (?)

Durumu: Koyu yeşil patina. Ezilme ve oksidasyo nedeniyle büyük ölçüde oldukça hasarlı. Tutamak kırık ve eksik. Tavaya bağlantı kısmı mevcut.

Tanımı: Bakır. Yuvarlak, düz dipli tava. Tutamak yassı, düz olup gövdeye perçin çivileri ile birleştirilmiş. Dış yüzde paralel yivler yer alıyor.

3. OİNOKHOE:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- Üst kısım 2.mekan

Kt.No:T.A.7 Env.No:ARY 90 M 102 Müze.Env.No:8.33.90

Ölçüleri: y:20cm kl:0.15cm ağız çap:10.1cm gövde çap:13.1cm tab. çap:8cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.1.-2.yy.

Durumu: Oldukça iyi korunmuş. Tüme yakın. Kısmen delik ve çatlaklar var.

Eksik olan kulbun lehim izleri gövde üzerinde görülüyor. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Yonca ağızlı bir oinochoe olup iki boğumlu ağız önde küçük bir akıtma kanalı oluşturuyor. Kısa bir boyundan sonra genişleyerek şişkin bir karın halini alan gövde aşağıya doğru daralarak bir taban halkası ile sona eriyor. Üzerinde herhangi bir süsleme izi yok. Çeper kalınlığı ağız kenarında gövdeye göre daha fazla. Tabanda eş merkezli kazıma halkalar var.

4. OİNOKHOE:

Bulunduğu Yer: Büyük Hamam- Hamam 2. oda

Kt.No:B.Ham.1 Env.No:ARY 80-13 MüzeEnv.No:9.6.80

Ölçüleri: y:18.5cm ağız çap:7cm karın çap:12.5cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.2.-3.yy.

Durumu: Tüm. Kısmen hasarlı. Ağız kenarının bir kısmı, omuz ve dip tarafta çöküntü ve bükülmeler var.

Tanımı: Yuvarlak ağızlı basık, geniş karınlı bir oinokhoe. Ters konik uzun bir boyuna sahip. Dudak kenarı dışa kıvrılıyor. Gövde genişleyerek şişkin bir karın halini alıyor ve tabana doğru daralıyor.Taban halkası dışa taşık. Üzerinde herhangi bir bezeme bulunmayan oinokhoe'nin kulbu ağız kenarından başlayarak geniş bir kavisle gövdenin omuz yaptığı yerle birleşiyor. Ağız kenarını iki yandan saran kulp buraya lehimle birleştirilmiş. Kulbun ağızla birleştiği noktada yaprak formu bir çıkıntı yukarıya doğru kıvrılıyor.

5. SÛRAHİ:

Bulunduğu Yer: Naltepesi- Batı yamacı, 1.teras

Kt.No:Nlt.2 Env.No:ARY84 B78 Müze Env.No:39.23.84

Ölçüleri: y:18.5cm kl:0.2cm ağız çap:7.3cm karın çap:11cm tab. çap: 7.8cm

Yapım Tekniği: Kap: Dövme. Kulp: Döküm Yapım Tarihi:İ.S.1-2.yy

Durumu: Tüm. Kap;gövde, taban ve kulp olmak üzere üç parçadan oluşuyor.Açık yeşil patina.

Tanımı: Yumurta formlu sürahi. Dudak kenarı dışarı katlanmış;bu ağız sağlamlaştırmak için gereklidir. Ters konik kısa bir boyuna sahip. Aşağıya doğru genişleyen gövde kaide de daralarak taban halkasını oluşturuyor. Taban ve kulp ayrı olarak yapıp sonradan birleştirilmiş. Geniş bir yay çizen kulp üstte ağız kenarını iki yandan sarıyor ve altta ise karının geniş kısmında damla formlu bir parçayla gövdeye birleşiyor. Taban üzerinde herhangi bir torna çizgisine rastlanmıyor. Dövme tekniğinde yapılan gövdeye karşılık kulp döküm olarak imal edilmiş.

6. İBRİK:

Bulunduğu Yer: Bazilikanın Batısındaki Yapı - K.Ü.M.

Kt.No:20 **Env.No:**ARY92 M292 Halen kazı deposundadır.

Ölçüleri: y:37cm kl:0.2cm ağız çap max:11.2cm boyun çap:8.5cm gövde çap max:19.5cm tab. çap:17.7cm

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: İ.S.360/370- 5.yy ilk yarısı

Durumu: Tüm. Boyun, omuz, gövde ve kulp olmak üzere dört kısımdan oluşuyor. Gövde ve ağızın bir kenarı içe çökük durumda. Yeşil patina.

Tanımı: Üç bölümlü olan ağızda akıtacak iki yan tarafın içe bükülmesiyle oluşturulmuş. Uzun, dar, silindirik boynun üzerinde kabartma bir halka bulunuyor. Üzerinde iki kabartma halkanın yer aldığı konik formlu omuzdan sonra keskin bir sırt yaparak aşağıya doğru hafif bir bombeyle inen gövde üzerinde herhangi bir bezeme bulunmuyor. Enli bir bant halindeki taban hafif bombeli ve orta kısım ise içeriye çökük. Demir kulp kaba ağız ve gövdeden lehimlenmekte.

7. İBRİK:

Bulunduğu Yer: Naltepesi – Batı Terası 1.Teras.

Kt.No:Nlt.1 **Env.No:**ARY84 B77 **MüzeEnv.No:**38.23.84

Ölçüleri: y:25cm kl(yaklaşık):0.2cm boyun çap:8.5cm ağız çap:9.35cm tab. çap:15cm

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: İ.S.350- 5.yy ilk yarısı

Durumu: Tüme yakın, kulp dışında iyi korunmuş. Sağlam ve hasarsız. Açık yeşil patina.

Tanımı: Tek kulplu. Ağız kısmı üç dilimli olan kap dar, konik bir boyuna sahip. Gövde içbükey. Taban hafif bombeli ve orta kısım ise içeriye çökük. Demir tutamağın üzerinde kabın kapağının tutturulması için bir çıkıntı var. Süsleme olarak boyundaki içten réposse tekniğindeki halka ile omuzdaki dıştan réposse tekniğindeki halka bulunmaktadır.

8. İBRİK KAPAĞI:

Bulunduğu Yer: Atriumlu Ev- 1 no'lu oda.

Env.No:Ary 87---

Ölçüleri: y:4cm. çap:9.5cm. kl:0.15 tutamak y:4.3cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.yy.?)

Durumu: Açık yeşil patina. Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma ve çatlaklar mevcut.

Tanımı: Bakır. Tutamak Bronz. Aşağıdan silindirik şekilde genişleyen gövde yukarıda konik biçimde tepeye doğru sivriliyor. İbriğe bir tutamak ile tutturuluyor. Tutamak perçin çivileri ile tutturulmuş.

9. ARYBALLOS:

Bulunduğu Yer: Doğu Nekropolü – 13no'lu mezarın batısı

Kt.No:DN5 Env.No:ARY77 TMCK 10 MüzeEnv.No:21.23.77

Ölçüleri: y:7.3cm kl:? ağız çap:2cm gövde çap:4cm taban çap:3.2cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.1.-2.yy

Durumu: Tüm, sağlam, iyi korunmuş. Gövde üzerinde hafif bir çukur var.

Tanımı: Kısa boylu küçük koku kabı. Yuvarlak dışa taşık ağızlı. Kısa bir boyunla gövdeye bağlanıyor. Geniş bir omuza sahip olup omuz ve ağız kenarı üzerinde iki sıra yiv var. Ağız kenarındaki yivlerin arası kabartma halkalar oluşturmakta. Omuzdan sonra gövde ters konik bir formla aşağıya doğru

daralarak devam ediyor. Bir halka şeklindeki taban içinde kabartma taban halkaları bulunuyor. Taban halkasının dışında da yine yivler bulunuyor.

10. KÂSE:

Bulunduğu Yer: DV'96-IX B5

Env.No:Ary 96 M 54

Ölçüleri: y: 3.4cm. çap:8.6cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Çökertme ve ajur. Yapım Tarihi:İ.S.1.y.y.-2.y.y.başı.

Durumu: Patina. Ezilme nedeniyle büyük ölçüde deformasyon mevcut.

Tanımı: Bronz. Çukur bir kâse formunda. Etrafını çeviren plaka üzerinde ajur tekniğinde süsleme mevcut.

11. KÂSE:

Bulunduğu Yer: DV'96-IX B7

Env.No:Ary 96 M 55

Ölçüleri:y:4.3cm. çap:8.5cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Çökertme. Yapım Tarihi: İ.S.1.y.y.-2.y.y.başı.

Durumu: Patina. Ezilme nedeniyle büyük ölçüde deformasyon mevcut.

Tanımı: Bronz. Çukur bir kâse formunda.Üzerinde hiç bir süsleme yok.

12. KYMATIONLU KAP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Doğu Villası- 4. Oda

Kt.No:DV1 Env.No:ARY 94 M 203 Halen kazı deposundadır

Ölçüleri: y:1.2cm kl:0.3-0.4cm çap(yaklaşık olarak):21cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.1.-2.yy

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. Eldeki kısım kabın ağız kenarından kırılmış.Koyu yeşil patina

Olasılıkla bir Hydria veya benzeri bir kap formunun ağız kenarına ait olabilecek bir parça. Döküm tekniğinde yapılmış. Üst yüzey düz ve bezemesiz. Yan kenarında ise kabartma olarak yapılmış ion kymationu motifi var.

13. KAP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Stoa

Env.No:ARY79-39 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: y(mevcut):9.5cm kl:0.2cm çap(yaklaşık olarak):24cm

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: İ.S.3.yy sonu-4.yy başı?

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. ezilme Eldeki parça kabın yan çeperi ve dudak kenarından bir bölümü içeriyor. Ezilme sonucu çok hasarlı. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Olasılıkla bir situlaya ait parça. Ağız kenarı kalınlaşarak dışarı kıvrılan kap tam bir kesit vermiyor. Üzerinde biri üç, ötekileri ikişer çizgiden oluşan insize halkalar “çalma” tekniğiyle yapılmış.

14. KAP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler-Y.E.4

Env.No:ARY89 M175 Halen kazı deposunda

Ölçüleri: y(mevcut):3.3cm dudak kl:1.1cm et kl:0.25cm çap(yaklaşık olarak):24cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.3.yy sonu-4.yy başı ?

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. Eldeki parça kabın yan çeperi ve dudak kenarından bir bölümü içeriyor. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Kulpsuz geniş karınlı bir kazana ait parça. Gövde yukarıya doğru daralıyor. Kap çeperi ağız kenarının altında bir boğum yaparak dudak kenarından dışarı doğru kalınlaşarak açılıyor. Tam boğumun olduğu yerde bir, onun da altında üç tane insize halka var.

15. KAP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler-Y.E.4

Env.No:ARY89 M224 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y:5.4cm kl:0.1cm dudak kl:1cm Çap(yaklaşık olarak):20cm

Yapım Tekniği: Tornada Çekim. Yapım Tarihi: İ.S.3.yy sonu-4.yy başı ?

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. Eldeki parça kabın yan çeperi ve dudak kenarından bir bölümü içeriyor. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Kulpsuz çukur bir kâse olup ters konik bir forma sahiptir. dudak kısmına geçiş bir boğumla sağlanıyor. Ağız kısmı dışarı doğru kalınlaşarak açılıyor. Dudağın hemen dışında kabartma daire motifi var.

16. KAP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler-Y.E.4

Env.No: Ary 89 M 72 Halen kazı deposunda

Ölçüleri: y:2.6cm kl:0.15cm Çap(yaklaşık olarak):20cm

Yapım Tekniği: Döküm. **Yapım Tarihi:** İ.S.3.yy sonu-4.yy başı ?

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. Eldeki parça kabın yan çeperi ve dudak kenarından bir bölümü içeriyor. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Geniş karınlı bir kazana ait parça. Gövde yukarıya doğru daralıyor. Ağız kenarı kalınlaşarak dışarı doğru kıvrılıyor. Ağız kenarının hemen altında bir, onun da altında üç tane insize halkalar “kazıma” tekniğiyle yapılmış.

17. KAP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası-Üst teras mezar binası yanı

Env.No: ARY90 M40 Halen kazı deposunda

Ölçüleri: y:4.3cm kl:0.2cm dudak kl:0.7cm çap(yaklaşık olarak):20cm

Yapım Tekniği: Döküm. **Yapım Tarihi:** 3.yy ?

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. Eldeki parça kabın yan çeperi ve dudak kenarından bir bölümü içeriyor. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Olasılıkla bir pateraya ait parça. Üzerinde herhangi bir bezeme bulunmuyor. Dudak kısmı kalınlaşarak dışarı doğru kıvrılıyor.

18. KAP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası-Bouleuterion mabet arası açması alt mekan buluntusu

Env.No: ARY 90 M 167 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y:5.8cm kl:0.2cm dudak kl:1.1cm çap:12.2 cm

Yapım Tekniği: Döküm. **Yapım Tarihi:** İ.S.1.-3.yy

Durumu: Üç parça halinde. Büyük ölçüde kırık ve eksik. Yer yer ezilmeler var. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Olasılıkla küresel gövdeli bir amphoraya ait boyun kısmı. Gövdeden herhangi bir parça ele geçmemiş. Mevcut kısımda boyun içbükey bir kesite sahip. Dudak kenarı boyunca üstten bakıldığında bir halka şeklini alan kısımda kap çeperi içe kıvrık. Boynun altındaki kırık kısımlar gövdeyle beraber tek parça olarak yapıldığını düşündürüyor.

19. KAP TABANI:

Bulunduğu Yer: Kesin çıkış yeri tespit edilemedi.

Çıktığı Yıl:1988 Halen kazı deposunda

Ölçüleri: Max. çap:7.9cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.3.yy ve sonrası.

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. Yüzeyde çatlaklar var. Açık yeşil patina.

Tanımı: Formu tam tespit edilemeyen bir kaba ait taban halkasının orta kısmı. Taban halkasının bir kısmını eserin çevresi boyunca görmek mümkün. Taban halkasının ortasındaki çöküntü boyunca sıg eş-merkezli halkalar mevcut. Ortadaki, tormanın sabitlendiği delik ise kısmen daha derin.

20. KAP AKITACAĞI:

Bulunduğu Yer: Kabartmalı Mezar B önü

Env. No:Ary 89 M 19

Ölçüleri: 3.9cm. g:3cm. kl:2.6cm.

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:

Durumu:Tek parça halinde. Sağlam.

Tanımı:Bronz. Emzik şeklinde. Kaba bağlantı oval bir aplik ile sağlanıyor.

Yukarıdan öne doğru çıkıntı yapan kısımda akıtma kanalı yer alıyor.

KULPLAR

21. TAVA KULBU:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası doğudan 2.oda

Env.No:ARY88 M51 MüzeEnv.No:1.19.88

Ölçüleri: u:18.6cm max.gen:8.4cm min.gen:2.4cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.1.yy

Durumu: Tek parça halinde. Ait olduğu tava ele geçmedi. Oldukça sağlam, ağız kenarını saran kısmın uçları kırık. Açık yeşil patina.

Tanımı: Kulbun ağız kenarını saran kısmı lotus ve başka floral bezeklerle süslenmiş olup tutamak kısmının üzerinde ise plastik olarak iki palmet yaprağı bulunuyor. Alt bitimde ise iki volütün arasında gagası, burun delikleri ve gözleriyle oldukça plastik işlenmiş bir ördek başı bulunmakta.

22. MASKLI KULP:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası – Bouleuterion yanı 2 no'lu dükkan.

Env.No: ARY 88 M 38 Müze Env. No. 2.19.88.

Ölçüleri: y: 11.8 cm gen: 3.3cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.1-2.yy.

Durumu:Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, sağlam. Açık yeşil patina.

Tanımı: Kulbun ağıza bağlanan kısmında çatal, üstte ise yukarı kalkık bir yaprak motifi var. Alt bitim ise bir mask ve onun altında bir bitkisel motifle kaba bağlanıyor. Gövde boyunca ortadan bir kaburga devam ediyor. Masktaki figürün başında bir Phryg serpuşu var.

23. MEDUSA'LI KULP:

Bulunduğu Yer: Mağara Mezar

Env.No: ARY 88 M 94 Müze Env.No: 3.19.88

Ölçüleri: y: 10.7cm mask.gen:3.6cm tutamak max.gen:1.3cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.1-2.yy

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, sağlam. Açık yeşil patina.

Tanımı: Kulbun ağıza bağlanan üst kısmında olasılıkla monte için kullanılan ilave parça için dikdörtgen bir çukur var. Kulp hafif daralarak ve bir "S"

çizerek aşağıya doğru devam etmekte. Alt bitimde ise yanlara kıvrılan iki volüt arasında bir medusa başı bulunuyor.

24. MASKLI KULP:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası – Üst kısım 2. mekan.

Env.No: ARY 90 M 57 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y:12.3cm mask.gen:4.9cm kulp gen: 2.4cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.1-2.yy.

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Eksiksiz ve sağlam. Yüzeyde az aşınma var. açık yeşil patina. Alt kısımda kulba yapışmış gümüş ve demir cürufu mevcut.

Tanımı: Büyük olasılıkla küresel gövdeli bir amphoraya ait bir kulp. Üstten kabın dudak kısmına düz olarak birleşmekte olup burada oldukça özensiz, kazıma tekniğinde bir “A” harfinden oluşan simge yer alıyor. Simgeyi aşağıdan sınırlayan bir çıkıntı ve onun altında da kulp boyunca oval geniş bir yükselti yer almakta. Kulbu iki yandan sınırlayan kazıma çizgisel hattın bitiminde kabartma olarak yapılmış bir mask yer almakta. Maskın altında ise kulp altı dilimli bir palmetle sona eriyor.

25. FİGÜRLÜ KULP:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler – 4/3

Env.No. ARY 89 M 248

Ölçüleri: y:13.6cm kulp gen:1.1cm üst: 6.4 x 5.1cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.3.yy

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde eksiksiz ve sağlam. Yüzeyde aşırı korozyon. Açık yeşil patina.

Tanımı: Olasılıkla ince uzun boyunlu dar ağızlı bir oinokhoeye ait kulp. Üst kısım bir lotus şeklinde ve ucu ördek başı şeklinde biten kolcuklarıyla iki yandan ağız kenarını çevreliyor. Ağız kenarından aşağıya doğru içbükey bir kavisle inen tutamak alt bitimde baklava dilimi biçiminde ortasında figür

bulunan bir kısımla kaba bağlanıyor¹. Tutamak kısmı iki yandan dış kontura paralel olarak devam eden kazıma çizgilerle sınırlandırılmış olup üzerinde herhangi başka bir bezeme bulunmamakta.

26. KULP FRAGMANI:

Bulunduğu Yer: Stoa

Env.No: ARY 79-12 Müzede –Etüdlük

Ölçüleri: y:11cm tutamak en:1cm kl:0.6cm yaprak en:3.5cm kl:0.3cm

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, üst kısım eklem yerinden ayrılmış, eksik. Yeşil patina.

Tanımı: Üçgen kesitli saplı bir kulp olup üst bitimi yok. Üstte bağlantıyı sağlayan bir dil var. Alt bitim bir yaprak şeklinde kaba bağlanıyor.

27. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler –Y.E.3/2

Env.No: ARY 89 M 226 Müzede –Etüdlük

Ölçüleri: y:4.5cm iki uç arası mesafe:12.6cm kl: 0.4cm

Yapım Tekniği:Levhadan kesme Yapım Tarihi:4.yy?

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, eksiksiz ve sağlam. Açık yeşil patina.

Tanımı: Olasılıkla bir situla veya lengere ait olan kulp kare kesitli bir çubuğun kendi eksenine etrafında burulmasıyla yapılmıştır. İki ucu kanca biçiminde kıvrılan kulbun bir ucu yılan başı diğer ucu da kuyruğu şeklinde yapılmıştır.

28. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Stadion –Batı uç moloz yığını

Env.No. ARY93 AE133 Halen kazı deposunda

¹ Alt bitimde yüzeydeki aşınma ve korozyon nedeniyle figürün yüzü, saç biçimi ve figürün duruşu tam olarak tespit edilememekle birlikte kazıdan ilk çıktığı zaman yapılan incelemede bunun bir Eros olabileceği figürün sol kolunu yukarıya doğru dirsekten kırarak kaldırdığı gözlemlenmiştir.

Ölçüleri: y:7.3cm iki uç arasındaki mesafe:8.5cm kl:0.3cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, eksiksiz ve sağlam. Ezilme sonucu kısmen bükülmüş.

Tanımı: Olasılıkla bir lengere ait olan kulp bir situlaya ait olamayacak kadar küçüktür. Kare kesitli bir çubuğun kendi eksenini etrafında burulmasıyla yapılmış olup iki ucu kanca biçiminde kıvrılmıştır.

29. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler – Y.E.3

Env.No:ARY89 M120 Müzede-Etüdlük

Ölçüleri: y:15.5cm iki uç arasındaki mesafe:15.5cm kl:0.7cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.1-2.yy

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, eksiksiz ve sağlam. Açık yeşil patina. Ezilme sonucu kısmen bükülmüş olup iki uç arasındaki mesafe bu nedenle aslından daha azdır.

Tanımı: Situla kulbu. İki ucu kanca biçiminde kıvrılmış olup kulbun kesiti kıvrılma noktasında daha incedir. Üzerinde kulp boyunca üçlü gruplar halinde kabartma halkalar vardır.

30. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Kesin çıkış yeri tespit edilemedi.

Çıktığı Yıl:1988 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y:4.8cm iki uç arasındaki mesafe:11cm kl:0.6cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.1-2.yy

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, bir ucu kırık ve eksik. Açık yeşil patina.

Tanımı: Olasılıkla bir situla veya lengere ait olan kulbun iki ucu kanca biçiminde kıvrılmıştır. Kıvrım noktalarındaki, kaba bağlantıyı sağlayan aplik halkalarının üzerinde hareket ettiği kısımlar daha ince olarak yapılmıştır. Kulp üzerinde ikili gruplar halinde kabartma halkalar yer alır.

31. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- TA'98-II B2

Env.No: Ary 98 M 71 Halen Kazı Deposunda

Ölçüleri: çap: 11.5cm. kl: 0.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Yapım Tarihi: Geç Hellenistik-Erken Roma

Durumu: Tek parça halinde. Açık yeşil patina. Sağlam.

Tanımı: Bronz. İki ucu kanca şeklinde kıvrılmış olup kulbun kesiti kıvrılma noktasında incelmektedir. Üzerinde bir sıra halinde boğumlardan oluşan süsleme yer alıyor.

32. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Kesin çıkış yeri tespit edilemedi.

Çıktığı Yıl: 1988 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y: 8.9cm kl. max: 0.7cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S. 1-2.yy

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, yarısı kırık ve ekik. Açık yeşil patina.

Tanımı: Situla kulbu. Mevcut kısımdan kulbun iki ucunun da kanca biçiminde sona erdiği anlaşıyor. Kulbun dış yüzünde enine kazıma çizgilerden oluşan bir bezeme kulp boyunca devam ediyor.

33. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Kesin çıkış yeri tespit edilemedi.

Çıktığı Yıl: 1988 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y: 6.1cm iki uç arasındaki mesafe: 10.5cm kl. max: 0.4cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme Yapım Tarihi: 1-2.yy.

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, eksiksiz ve sağlam. Ezilme sonucu üstte kısmen içe bükülme var. Yeşil patina.

Tanımı: Olasılıkla bir lengere ait olan kulp bir situlaya ait olamayacak kadar küçüktür. İki ucu kanca biçiminde kıvrılmış olup üzerinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır.

34. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler –Y.E.4/3

Env.No: ARY89 M190 Müzede-Etüdlük.

Ölçüleri: y:5cm iki uç arasındaki mesafe:8cm kl:0.4cm

Yapım Tekniğı: Levhadan kesme ve döküm. Yapım Tarihi: 1-2.yy.

Durumu: Birbirine geçmiş üç parçadan oluşuyor. Sağlam, koyu yeşil patina.

Tanımı: Bir kutu veya çekmeceye ait kulp. Kare kesitli, uçları yukarıya doğru kıvrılarak boğumlarla sona eriyor. Tutamak uçlarından apliklere tutturularak kaba bağlanıyor.

35. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Doğu Villası DV'96-XVII B3

Env.No: Ary 96 M 168

Ölçüleri: çap:6.5cm.kl:0.5cm. aplik y:2.9cm. kl:0.4cm.

Yapım Tekniğı:Dövme

Durumu: İki parça halinde. Bir ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Kare kesitli uçları kanca şeklinde kıvrılmış olup bir topuz şeklinde sona eriyor. Kaba bağlantı aplik ile sağlanmış.

36. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: HTD'98- VII

Env.No: Ary 98 AE 168

Ölçüleri:çap:4.8cm. kl:0.3cm.

Yapım Tekniğı:Levhadan kesme ve döküm.Yapım Tarihi:Geç Hellenistik-Erken Roma (Augustus Çağı)

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam, ezilme sonucu kısmen bükülme var.

Tanımı: Bronz. Bir kutuya veya küçük bir lengere ait olan kare kesitli kulp.

Uçları yukarıya doğru kıvrılarak boğumlarla sona eriyor.

37. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: Stoa

Env.No: ARY 79 -16 Müzede- Etüdlük.

Ölçüleri: y:2.5cm iki uç arasındaki mesafe:4.9cm kl.max:0.4cm

Yapım Tekniği:Levhadan kesme ve döküm. Yapım Tarihi:4.yy sonu-5.yy ilk yarısı

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam, bir ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Bir kutuya veya küçük bir lengere ait olan kare kesitli kulp. Uçları yukarıya doğru kıvrılarak boğumlarla sona eriyor.

38. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: HTD'98-VI B3

Env.No:Ary 98 M 67

Ölçüleri: çap:5.5cm. kl:0.4cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve döküm

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam, bir ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Bir kutuya veya küçük bir lengere ait olan kare kesitli kulp. Uçları yukarıya doğru kıvrılarak boğumlarla sona eriyor

39. ASMA KULP:

Bulunduğu Yer: HTD'98-V B2

Env.No:Ary 98 AE 79

Ölçüleri:çap:6.7cm. kl:1.5x 0.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve bükme

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. Açık yeşil patina.

Tanımı: Bronz. Ovale yakın kesitli kulp yanlara doğru açı yaparak iniyor.

Uçlarda kıvrılarak sona eriyor. Kıvrıldığı yerlerde apliklerin oturduğu yuvalar var.

40. KULP:

Bulunduğu Yer: Naltepesi

Çıktığı Yıl:1984 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: y:6.7cm boy:8.2cm en:5cm kl:0.5cm

Yapım Tekniği: Döküm. İ.S.241 öncesi

Durumu: Tek parça halinde. Boynu saran kolcuklardan biri ve kulbun alt bitimi kırık ve eksik.

Tanımı: Olasılıkla bodur bir oinokhoeeye ait kulp. Üst bitimde ortada yaprak biçiminde çıkıntısı olup iki yandan ağız kenarını saran kolcukları vardır. Kolcuklar ortakarından dirsek yapmakta ve uçlarıda topuz biçiminde sona ermektedir.

41. KULP:

Bulunduğu Yer: Naltesesi –batı yamacı alt teras.

Env.No: ARY85 M23 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: y:1.8cm boy: 3.7cm en(mevcut):4.9cm

Yapım Tekniği: Döküm. İ.S. 241 öncesi

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde. Sol kap birleşim yeri ve tutamak alt kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Küçük bir oinokhoeeye ait kulp parçası. Ortada yaprak biçimli bir çıkıntısı olup kabın ağızını iki yandan saran kolcuklar ördek başı şeklinde sona ermektedir.

42. KULP:

Bulunduğu Yer: Stoa.

Env.No: ARY 79 -19 Müzede- Etüdlük.

Ölçüleri: y:5.8cm tutamak çap:1cm

Yapım Tekniği: Döküm. İ.S.4.yy sonu-5.yy ilk yarısı

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, sol tutturma diski kırık ve eksik.

Tanımı: Olasılıkla bir lengere ait kulp fragmanı. İki ucundaki disk şeklindeki tutturma kısımlarıyla kaba bağlanan kulbun tutamak kısmının ortasında da daha geniş çaplı bir disk bulunmakta.

43. LADES-KEMİĞİ BİÇİMLİ KULP:

Bulunduğu Yer: Naltesesi- batı yamacı

Kt.No: Nlt29 **Env.No:** ARY84 B 32 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: y:8.5cm gen:8.1cm kl. max: 1.3cm

Yapım Tekniği: Döküm. İ.S:3.yy sonu-4.yy başı?

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, eksiksiz ve sağlam.

Tanımı: Olasılıkla küçük bir tavaya ait lades-kemiği formlu kulp. tepede bir topuz ve onun altında oval bir delik bulunuyor. İki ayağın dirsek yaptığı yerlerde yukarıya doğru sivrilmiş çıkıntılar ayrıca her iki yüze doğru bakan bombeler var.

44. LADES-KEMİĞİ BİÇİMLİ KULP:

Bulunduğu Yer: Naltesesi- batı yamacı

Kt.No: Nlt31 Env.No: ARY85 B 42 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: y:7cm gen:7.1cm kl.max:1.4cm

Yapım Tekniği: Döküm. İ.S.4.yy sonu-5.yy başı?

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, eksiksiz ve sağlam.

Tanımı: Olasılıkla küçük bir tavaya ait lades-kemiği formlu kulp. tepede bir topuz ve onun altında oval bir delik bulunuyor. İki ayağın da dirsek yaptığı yerlerde her iki yüzde kazıma olarak yapılmış artı motifi bulunuyor.

45. APLİKE-KULP:

Bulunduğu Yer: HTD'99-I B2

Env.No: Ary 99 Ae 34

Ölçüleri: y:6.8cm. g:5.1cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Bronz. Balık gövdesi şeklindeki aplik üzerinde makara şeklindeki tutamak bağlantı kısmı var. alt bitim balık kuyruğu gibi iki yana doğru açılmaktadır.

46. APLİKE-KULP:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler- Y.E.4

Env.No: Ary 89 M 173

Ölçüleri:y:4.8cm. g:2.3cm.kl:1.4cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Açık yeşil patina.

Tanımı: Bronz. Ters üçgen şeklindeki gövde altta bir topuz ile sona eriyor.

Yukarıda tutamak bağlantı kısmı halka şeklinde.

47. APLİKE-KULP:

Bulunduğu Yer: ----

Env.No:----

Ölçüleri:y:4.7cm. g:3.1cm. kl:0.4cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam.Açık yeşil patina.

Tanımı: Bronz. Ters üçgen şeklinde altta iki ucu birleşerek sona eriyor.

Yukarıda tutamak bağlantı kısmı halka şeklinde. Gövde kabın profiline paralel olarak kıvrılarak gidiyor.

48. APLİKE-KULP:

Bulunduğu Yer: Doğu Villası.

Env.No:Ary 94 —

Ölçüleri: u:13cm. y:6.2cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma ve kırılma var.

Tanımı: Demir. Ortada kalınlaşan bir şerit levhadan bükülerek yapılmış.

Ortada tutamak bağlantısı için bir göz oluşturulmuş. İki uçta ise perçin çivi yerleri mevcut.

49. APLİKE-KULP:

Bulunduğu Yer: Naltepesi- batı taraf, mozaikli mekan önündeki teras.

Env.No:ARY 85 M 8 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y(aplik):8.9cm en(mevcut):6.7cm kl(aplik):0.2cm y(kulp):1.7cm

kl(kulp):0.3cm

Yapım Tekniği: Dövmeye Yapım Tarihi: İ.S.3.yy sonu-4.yy başı?

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde, sol kısım kırık. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Oval bir levha halindeki kaba bağlanan kısmın kesiti kaba uygun hale getirilmiş olup üst kısmı kanca şeklinde kıvrılarak tutamak haline getirilmiş. Alt bitim ise küçük bir uzantı halinde.

50. APLİKE-KULP:

Bulunduğu Yer: Naltepesi- batı taraf, mozaikli mekan önündeki teras.

Çıktığı yıl: 1985 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: y(aplik):6.2cm en(aplik):3.1cm kl(aplik):0.5cm

y(kulp):2cm kl(kulp):0.4cm

Yapım Tekniği: Dövmeye Yapım Tarihi: İ.S.3.yy sonu-4.yy başı?

Durumu: Ait olduğu kaptan ayrı olarak bulundu. Tek parça halinde sağlam ve eksiksiz. Apliğin kenarlarında kısmen aşınma var. koyu yeşil patina.

Tanımı: Kulp ve kaba bağlanan oval formda bir aplikten oluşan eserin alt bitimi küçük bir uzantı biçiminde sona eriyor. Kulp levhanın üst bitiminin kanca biçiminde kıvrılmasıyla oluşturulmuş.

KAP APLİKLERİ:

51. KAP APLİĞİ:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler- Y.E.4/3

Env.No: ARY 89 M 246 Müzede- Etüdlük.

Ölçüleri: boy:7.3cm en:3.9cm gen(kulp):1cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Eksiksiz ve sağlam. Ezilme sonucu kısmen deformasyon var. koyu yeşil patina.

Tanımı: Yarım ay formu aplik. Ortada yukarıya doğru dil biçimli bir çıkıntı yer alıyor. Ayrıca yanlarda ve ortada kanca biçimli çıkıntılar bulunmakta.

52. KAP APLİĞİ:

Bulunduğu Yer:

Env.No: Ary 79-54

Ölçüleri: u:6.2cm. g:4.2cm. kl:0.05cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve kazıma.

Durumu: Tek parça halinde.

Tanımı: Gümüş. Kabın kenarını saran iki kolcuk kuş başı şeklinde süslenmiş. Ortada ucu dalga yaparak sona eren bir tutamak var.

KAŞIKLAR:

53. KAŞIK:

Bulunduğu Yer: HTD'99-V B17

Env. No: Ary 99 Ae 147 Kazievinde.

Ölçüleri: u:9 cm. Kl: 0,3 cm. Kaşık gen. 2x 1,2 cm.

Yapım Tekniği: Şeritten kesilerek yapılmış; ağız kısmı dövülerek oluşturulmuş.

Durumu: Koyu yeşil patina. Oksidasyon sonucu büyük ölçüde hasarlı ve bu nedenle kesitte yer yer kalınlaşmalar var.

Tanımı: Bronz kaşık. Sapı yuvarlak kesitli, ağız kısmı yaprak şeklinde açılıyor.

54. KAŞIK:

Bulunduğu Yer: BBY-Küm'96-IV B1

Env.No: Ary 96M 94

Ölçüleri: u:15.2cm.kaşık:3.1x7.5cm. sap:9cm. kl:0.3cm.

Yapım Tekniği:Dövme, çökertme, lehim.

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam. Kaşık kısmında çatlak var.

Tanımı: Gümüş. Kaşık kısmı damla formunda. Yuvarlak kesitli sap kaşığa bir ara parça ile bağlanıyor. Bu ara parça üzerinde "ΙΩΑΝΑΟΥ" yazıtı okunuyor.

55. KAŞIK:

Bulunduğu Yer: DV'96-Apsisli Yapı XXII

Env.No:ARY 96 M 216

Ölçüleri: u:17.6cm. kaşık g:3.5 cm. sap g:2cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Çökertme. Yapım Tarihi:Yörük İşi (19.yy.?)

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle yüzeyde yer yer bozulmalar var. büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Oval bir kaşık kısmına sahip. sap kaşıktan itibaren genişleyerek arka bitimde sona eriyor. Üzerinde kazıma olarak yapılmış bitkisel ve geometrik süslemeler yer alıyor.

56. KAŞIK PARÇASI:

Bulunduğu Yer: ----

Env.No:----

Ölçüleri:u:7.6cm. g:4.4cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Kaşık sağlam. Sap kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Oval kaşık kısmı sap kısmında incelerek bir dirsek oluşturuyor.

57. KEPÇE SAPI:

Bulunduğu Yer: HTD'99-I B2

Env.No: Ary 99 Ae 11

Ölçüleri: u:26.2cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm

Durumu: Koyu yeşil patina. Tek parça halinde. Kepçe kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. İnce, uzun çubuk şeklindeki sap kısmının üst bitimi iki halka ve açılan yapraklardan oluşan bir kompozisyonun ucundaki ördek başından oluşmaktadır.

58. KEPÇE:

Bulunduğu Yer: Y.E.3/2

Env.No:Ary 89 M 217

Ölçüleri: y:16.45cm. sapg:1mc. kl:0,1cm.kaşık g:5cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Açık yeşil patina. Tek parça halinde. Kaşık kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. İnce uzun bir sap yukarıya doğru yükseliyor. Kaşık kısmı sapa dik olarak geliyor. Derin kaşık kısmı mevcut değil. Üzerinde hiç bir süsleme yok.

59. KEPÇE:

Bulunduğu Yer: ———

Env.No: ———

Ölçüleri: u:31.3cm.sap g:0.9cm. kl:0.2cm. kaşık g:4.4cm.y:0.9cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tel parça halinde. Kaşık kısmı büyük ölçüde kırık ve eksik.

Oksidasyon nedeniyle ezilme ve deformasyon var.

Tanımı: Demir. İnce, uzun bir sap ucunda, kaşık kısmı sapın devamı şeklinde.

Kaşık, sapın hizasından aşağıya doğru geniş bir kavisle kıvrılıyor.

KAP AYAKLARI:

Tip 1		
60. TA'98-II B2	Ary 98 Ae 147	u: 2.6cm. g:1.1cm. kl:0.1cm.
61. TA'98-II B2	Ary 98 Ae 148	u: 2,6cm. g:1.1cm. kl:0.1cm.
62. TA'98-II B2	Ary 98 M 241	u: 2.1cm. g:0.8cm. kl:0.15cm.
63. TA'98-II B2	Ary 98 M 242	u: 2.4cm. g:0.9cm. kl:0.15cm.
64. TA'98-II B2	Ary 98 M 243	u: 2.3cm. g:1cm. kl:0.2cm.
65. TA'98-II B2	Ary 98 M 244	u: 2.2cm. g:0.9cm. kl:0.2cm.
66. TA'99-II B1	Ary 99 Ae 234	u: 2.3cm. g:0.95cm.kl:0.2cm.
67. HTD'99-VIII B4	Ary 99 Ae 330	u: 1.9cm. g:0.7cm. kl:0.05cm.
Tip 2		
68. TA'98-II B2	Ary 98 Ae 149	U:3.2cm. g:0.9cm. kl:0.3cm.
69. TA'98-II B2	Ary 98 Ae 150	U:2.9cm. g:1.1cm. kl:0.4cm.
70. TA'98-II B2	Ary 98 Ae 151	U:2.3cm. g:1cm. kl:0.3cm.
Tip 3		
71. HTD'99-II B1	Ary 99 Ae 146	U:4cm. g:1cm. kl:0.3cm.

Tip 1:

Yapım Tekniği: Levhadan kesme,kazıma Yapım Tarihi:Geç Hellenistik-
Erken Roma

Tanımı: Bronz. Yay şeklinde. İki ucu yuvarlak olarak sona eriyor. Üzerinde üç adet iç içe halkadan oluşan kazıma süsleme yer alıyor.

Tip 2:

Yapım Tekniği: Levhadan kesme,kazıma **Yapım Tarihi:** Geç Hellenistik-Erken Roma

Tanımı: Bronz. Yay şeklinde. İki ucu içe doğru halka şeklinde oyuklarla sona eriyor.

Tip 3:

Yapım Tekniği: Levhadan kesme **Yapım Tarihi:** Geç Hellenistik-Erken Roma

Tanımı:Bronz. Yay şeklinde. İki ucu girinti ve çıkıntılarla süslü. Kenara yakın yerlerde iki tane yuvarlak delik yer alıyor.

II- SÜS EŞYALARI:

YÜZÜKLER:

72. OVAL KAŞLI YÜZÜK

Bulunduğu Yer: Doğu Nekropolü- 11no'lu mezarın önünden.

Env.No:ARY77 TMCK7 **Müze Env.No:**9.23.77

Ölçüleri: çap:2.1cm kl:0.1cm kaş: kl:0.15cm gen:1.1cm boy:1.7cm

Yapım Tekniği:Döküm ve çekiçleme **Yapım Tarihi:**İ.S.2.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.Kaş üzerinde kısmen aşınma.

Tanımı: Düz halka biçimli bir yüzük bir olup kaş kısmı oval. Üzrinde yüzü sola dönük oturanbir adam görülüyor. Oldukça özensiz işlenmiş figürün elinde tuttuğu objenin ne olduğu tam olarak belirlenememekte.

73. OVAL KAŞLI YÜZÜK:

Bulunduğu Yer: Doğu Nekropolü- 11no'lu mezarın önünden.

Env.No:ARY77 TMCK8 **Müze Env.No:**10.23.77

Ölçüleri: çap:0.19cm kl:0.1cm kaş gen:0.3cm boy:0.7cm

Yapım Tekniği: Döküm ve çekiçleme **Yapım Tarihi:** İ.S.2.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: İç kısmı hafif bombeli dışı düz bir halka olup kaş kısmı oval.

Üzerinde bir hilal motifi var.

74. OVAL KAŞLI YÜZÜK:

Bulunduğu Yer: Stadion

Env.No: Ary 93 Kb 62

Ölçüleri: çap: 2,35cm. kaş: 2.8x 2 cm.

Yapım Tekniği: Döküm

Durumu: Büyük ölçüde sağlam. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. Yuvarlak kesitli bir halkaya sahip. Kaş kısmı oval. Kaşın üzerinde negatif olarak yapılmış bazı süslemeler var. Ancak oksidasyon nedeniyle bozulmuş.

75. OVAL KAŞLI YÜZÜK:

Bulunduğu Yer: HTD'98-IX B3

Env.No: Ary 98 Fe 327

Ölçüleri: u:2.1cm. kaş :0.8x 1.3cm..

Yapım Tekniği: Döküm Yapım Tarihi:Geç Hellenistik- Erken Roma

Durumu: Oksidasyon sonucu bozulma var. Yarı kırık ve eksik.Kaş kısmı oksidasyon sonucu okunamıyor.

Tanımı: Demir. Yuvarlak kesitli halka kaşa doğru genişleyip düzleşiyor. Kaş kısmı oval bir forma sahip. Üzerindeki motif oksidasyon nedeniyle okunamıyor.

76. OVAL KAŞLI YÜZÜK:

Bulunduğu Yer: YE 4/3

Env.No: Ary 89 M 281

Ölçüleri: çap: 2.45 kl: 0,25 kaş: 1,20x 0,8

Yapım Tekniği: Çubuktan bükülüp dövülmüş.

Durumu: Az miktarda oksidasyon. Sağlam.

Tanımı: Demir. Kare kesitli halka kaş kısmında düzleştirilerek oval bir şekil verilmiş. Üzerinde hiçbir süsleme görülüyor.

77. BOĞUMLU KAŞLI YÜZÜK: (43)

Bulunduğu Yer: Stoa

Env.No: ARY79-150 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: çap: 1.9cm kl: 0.3cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S. 4.yy sonu- 5.yy ilk yarısı

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Düz halka biçiminde bir yüzük olup kaş kısmı bir yandan bir boğumla çıkıntı şeklinde uzamaktadır. Kaş üzerinde birbirine paralel enine kazıma çizgilerden oluşan bir motif bulunmakta.

78. OMUZLU YÜZÜK: (44)

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- Bouleuterion yanı açması.

Env.No: ARY90 M 153 Müze Env. No: 19.33.90.

Ölçüleri: gen: max 2.1cm kl: max 0.3cm- min 0.1cm kaş: çap: 0.8cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S. 3.yy

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Bronz. İki yandan kalınlaşan yarım daire kesitli bir halka şeklinde yüzük. Kaş ortada yuvarlak, plastik bir çıkıntı meydana getirmekte.

79. KARE KAŞLI YÜZÜK:

Bulunduğu Yer: YE'97-III B4 Sondaj A

Env.No: Ary 97 M 85

Ölçüleri: çap: 2.5 cm. kl: 0.4x 0.2 cm. kaş: 1.3x 1.3 cm.

Yapım Tekniği: Döküm Yapım Tarihi: geç Roma- erken Bizans (?)

Durumu: Patina. Büyük ölçüde sağlam. Kaşın bir kenarı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Halka kısmı çokgen kesitli. Kare bir forma sahip olan kaş üzerinde hiçbir süsleme yok.

80. KAŞSIZ YÜZÜK: (48)

Bulunduğu Yer: Stoa

Env.No: ARY79-46 Müzede- Etüdlük.

Ölçüleri: çap:1.7cm kl:0.15cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.4.yy sonu-5.yy başı?

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Düz, halka şeklinde bir yüzük olup üzerinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır.

81. KAŞSIZ YÜZÜK:

Bulunduğu Yer: Şaraphane

Env.No: Ary 86 Kb 7 Müzede-Etüdlük

Ölçüleri: ----

Yapım Tekniği: Levhadan bükülerek

Durumu: Patina var. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Kare kesitli bir bronz halka şeklinde olup dış yüzde kazıma çizgi süsleme var.

82. KAŞSIZ YÜZÜK:

Bulunduğu Yer: Nymphaion altı yapısı

Env.No:ARY90 M24 Müzede- Etüdlük.

Ölçüleri: çap: 1.8cm kl:0.1cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.4.yy sonu-5.yy başı?

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Bronz. Düz, halka şeklinde bir yüzük olup dış yüzünde birbirine paralel, enine kazınmış çizgilerden oluşan bir motif var.

KÜPELER:

Grup 1: Telkari Küpeler:

83. TELKARİ KÜPE:

Bulunduğu Yer: BH-Yüzey Buluntusu

Env. No: Ary 81- 26

Ölçüleri:4.5x 5cm.

Yapım Tekniği Telkari Yapım Tarihi: geç Roma- erken Bizans

Durumu: Tam ve sağlam. Eksiksiz.

Tanımı: Yarım ay biçiminde yapılmış, iki yarım ay telden iteki kulağa takılacak halka şeklinde. Bir ucu halkalı, diğer ucu sivri olarak işlenmiş. Bu dıştaki yuvarlak boğumlarla birlikte sarmal şekline getirilerek ikisinin arası telkeri işçilikle doldurulmuştur. Ortada bir yuvarlak dairenin içi dört tane uçları yuvarlak halkalı V ile doldurulmuştur. Dairenin her iki yanına doğru uçları yuvarlak halka şekline getirilmiş, yassı tellerle dal motifleri işlenmiştir.

84. –85.TELKARİ KÜPE ÇİFTİ:

Bulunduğu Yer:Doğu Nekropolü- 1 no'lu Mezarın doğusundaki çocuk mezarından

Env.No:ARY88 Kb21 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: çap:2.1cm kl:0.15cm

Yapım Tekniği:Telkari

Durumu: Biri tek, öteki üç parça halinde. Eksiksiz.

Tanımı: Bronz. İkişer telin birbiri üzerine burulmasıyla yapılmış olup iki uçları kanca şeklinde birleşmektedir.

86. TELKARİ KÜPE:

Bulunduğu Yer: Bazilikanın batısındaki yapı

Çıktığı yıl:1993 Halen kazı deposunda

Ölçüleri: çap:1.4cm kl: 0.2cm (bir tel):0.2cm

Yapım Tekniği: Telkari Yapım Tarihi:İ.S.4.yy sonu-5.yy başı?

Durumu: Tek parça halinde. Uç kısmı kırık.

Tanımı: Bronz. İki telin birbiri üstüne burulmasıyla oluşturulmuş. Kırık olan tellerin bir ucu bir levha parçasıyla sarılmış.

87. TELKARİ KÜPE:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- Helios tapınağı çevresi.

Env.No:ARY91 Kb91 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: çap:0.9cm kl:0.1cm

Yapım Tekniği: Telkari Yapım Tarihi:İ.S.1.-3.yy

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak kesitli telin iki ucunun üstüste getirilip birbirine sarılmasıyla oluşturulmuş bir yüzük. Üzerinde herhangi bir bezeme bulunmuyor.

88. TELKARİ KÜPE:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler

Env.No: ARY89 M287 Halen kazı deposunda

Ölçüleri: çap:2.1cm kl:0.1cm

Yapım Tekniği: Telkari. Yapım Tarihi: İ.S.3.yy ve sonrası?

Durumu: Tek parça halinde. Ezilme sonucu kısmen bükülmüş. Eksiksiz.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak kesitli tel, bükülerek halka şekline getirilmiş. İki ucu kanca şeklinde bağlanmaktadır.

89. TELKARİ KÜPE:

Bulunduğu Yer: Bazilikanın batısındaki yapı- K.Ö.C.

Çıktığı yıl: -- Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: çap:2.5cm kl:0.1cm

Yapım Tekniği: Telkari. Yapım Tarihi: İ.S.4.yy sonu-5.yy başı?

Durumu: Tek parça halinde. Bir ucu kırılmış.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak kesitli telden bükülerek yapılmış. Bir ucunda diğer uç ile kilitlenmeye yarayan bir halka var.

90. TELKARİ KÜPE:

Bulunduğu Yer: Bazilikanın batısındaki yapı- K.Ö.C.batı kısım.

Env.No: ARY92Kb108 Halen kazı deposunda

Ölçüleri: y:2.7cm çap:2.7cm kl:0.15

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. Yapım Tarihi: İ.S.4.yy sonu-5.yy başı?

Durumu: İki parça halinde. Yarısı kırık ve noksan.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak kesitli telden bükülerek yapılmış. Daire şeklinde olup yarısı mevcut. Bir ucu incelerek kanca halini almıştır.

91. TELKARİ KÜPE:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler- Y.E.33

Env.No:ARY89 M268 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: çap:15cm kl: max 0.15cm

Yapım Tekniği: Telkari. Yapım Tarihi: İ.S.3.yy ve sonrası?

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak kesitli telden bükülerek yapılmış. Üçgen bir forma sahip. Bir ucu incelererek kanca halini almıştır.

92. KÜPE:

Bulunduğu Yer: KN'98-VII

Env. No: Ary 98 Ae 190

Ölçüleri: çap: 2 cm. kl: 0.5 cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Açık yeşil patina. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak kesitli halka üzerinde ortada boğumlardan oluşan bir düzenleme var. İki ucu açık.

93. OLTA -FORMLU KÜPE:

Bulunduğu Yer: Bazilika altı toprak elemesi

Env.No:ARY91 M155 Müzede-Etüdlük

Ölçüleri: y:2.4cm gen:1.2cm kl:0.15cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. Yapım Tarihi:İ.S.1.-2.yy

Durumu: Tek parça halinde. İpe bağlanan çengel kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Kanca şeklinde olup ucu sivridir. Üzerinde enine kazıma çizgiler yer alıyor.

BİLEZİK:

94. BİLEZİK:

Bulunduğu Yer: DN-10 no'lu mezarın doğusundaki teras

Env.No: Ary 77 Etüd No: 11

Ölçüleri: u: 14 cm. kl: max.0.8 min- 0.2 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan Bükme **Yapım Tarihi:** İ.S.1-2.yy.

Durumu: Patina. Ezilme sonucu kısmen amorf bir halde

Tanımı: Bronz. İki ucu açık, ortadan yanlara doğru daralan bir forma sahip.

Üzerinde kazıma çizgilerden oluşan bir süsleme var.

95. BİLEZİK:

Bulunduğu Yer: Y.E.Mezar

Env.No: Ary 89 ---

Ölçüleri: u:18.9cm. kl: 1cm.-0.4cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. **Yapım Tarihi:** İ.S.1-2.yy.

Durumu: Patina. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle kısmen deforme olmuş. Tek parça halinde.

Tanımı: Bronz. İki ucu açık, halka şeklinde ortadan yanlara doğru daralan bir forma sahip.. Üzerinde hiç bir süsleme yok.

96. BİLEZİK:

Bulunduğu Yer: B.Ham.-Gymnasium 5.oda içi

Env. No: Ary 81- 25

Ölçüleri: -----

Yapım Tekniği:----- **Yapım Tarihi:** :İ.S.3.yy ve sonrası.

Durumu: Uçlarından biri kırılmış; diğeri ise hafif tahrip olmuş.

Tanımı: Bronz. Bir yüzü hafif yuvarlak, diğeri yüzü yassı bir çubuktan yapılmış. Uçları iyice yassılatılmış. Üzerleri içiçe dairelerle süslü. Halka kısmında enine paralel üç veya dört çizgi arasında bir daire motifi konarak süs yapılmış.

97. BİLEZİK:

Bulunduğu Yer: Kesin çıkış yeri tespit edilemedi.

Env.No: ARY81 Kb21 Müzede-Etüdlük

Ölçüleri: u:9.2cm en:0.8cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. **Yapım Tarihi:**İ.S.3.yy ve sonrası.

Durumu: Tek parça halinde. Yarısı kırık ve eksik.

Tanımı: İnce, enli bir levhadan yapılmış olup iki ucu açık ve levha bu uçlara doğru daralarak yuvarlak bir bitimle sona ermekte. Üzerinde nokta, çizgi ve yarım dairelerden oluşan kazıma bezekler yer alıyor.

98. BİLEZİK:

Bulunduğu Yer: Doğu Villası

Env.No:ARY94 Kb127 Müzede-Etüdlük

Ölçüleri: u:7.3cm en:1.3cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. Yapım Tarihi:İ.S.3.yy-5.yy ilk yarısı.

Durumu: Tek parça halinde. Eksiksizve ezilme sonucu kısmen bükülmüş.

Tanımı: İnce, enli bir levhadan yapılmış olup iki ucu açıktır ve bu uçlara doğru bilezik daralarak yuvarlak bir bitimle sona eriyor. Üzerinde nokta, çizgi ve yarım dairelerden oluşan kazıma bezekler yer alıyor.

99. BİLEZİK:

Bulunduğu Yer: Bazilikanın Batısındaki Yapı- K.Ü.M.

Env.No:ARY93 Kb213 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: u:7.2cm en:0.8cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. Yapım Tarihi:İ.S.4.yy sonu-5.yy ilk yarısı.

Durumu: Tek parça halinde. Yarı kırık ve eksik.

Tanımı: İnce, enli bir levhadan yapılmış olup iki ucu açıktır. Mevcut bitimde dörtgen bir pano içinde nokta biçimli kabartmalar yer alıyor. Bilezik boyuna iki panele ayrılarak küçük noktalardan oluşan bir bezeme yer alıyor.

KEMER AKSAMLARI:

104. KEMER AKSAMI:

Bulunduğu Yer: DV'96- II

Env.No:Ary 96 M 12

Ölçüleri:u:5.9cm. g:1cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Ön cephedeki kabartma süslemeli kısım büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı: Gümüş. Kemer dilini sabitleyen kısım. Üzerinde kabartma olarak yapılmış elips ve lotus yapraklarından oluşan süsleme mevcut.

105. OVAL FORMLU KEMER TOKASI:

Bulunduğu Yer:D.V.

Env.No: Ary 94 —

Ölçüleri: u:3.7cm. g:2.8cm.y:0.6cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Kemer tokası kırık ve eksik.

Tanımı:Bronz. Oval, ortası delik. Ortaya doğru hafif bir bombe yapıyor. Bir kenarında kemer tokasının girmesi için inceltilerek bir çubuk haline getirilmiş.

106. DÖRTGEN FORMLU KEMER TOKASI:

Bulunduğu Yer: BATE

Env.No: Ary 91 —

Ölçüleri: u:7.3cm. g:3.6cm. kl:0.75cm. tokası:u:4cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: İki parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Bronz. Dikdörtgen bir şekle sahip. Ortası delik. Kesit çokgen. Toka şeritin bükülmesiyle oluşturulmuş.

107. FİBULA:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evlerin altında harabeye giden yolda yüzey buluntusu.

Kt.No:YÜ2 **Env.No:**ARY95 M7 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: u:6.5cm en:1.5cm baş:1.8x1.1cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve çekiçleme. **Yapım Tarihi:**İ.S.2.yy

Durumu: Tama yakın. İğnesi yok. İğnenin tutturulduğu kısmın bir kanadı kırık. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Gövdede hafif bir kavisle alt bitimdeki kancaya doğru daralıyor ve yukarı doğru kıvrılarak sona eriyor. İğnenin yayının tutturulduğu kısımda

kazıma olarak yapılmış “christoteğel” benzeri bir motif var.

DÜĞME:

A- KURŞUN DÜĞME:

Buluntu Yeri:	Env. No:	Ölçüleri:
108. TA'98-II B2	Ary 98 M 93	Üst çap:1.7cm. alt çap:1.5cm. kl:0.6cm.
109. TA'98-II B2	Ary 98 Pb 249	Üst çap:1.4cm. alt çap:0.8cm. kl:0.4cm.
110. TA'98-II B2	Ary 98 Pb 250	Üst çap:3.6cm. alt çap:2.6cm. kl:0.6cm.
111. TA'98-II B2	Ary 98 Pb 251	Üst çap:1cm. alt çap:1.1cm. kl:0.7cm.
112. TA'98-II B2	Ary 98 Pb 252	Üst çap:1.5cm. alt çap:1.2cm. kl:0.8cm.
113. TA'98-II B2	Ary 98 Pb 253	Üst çap:1.4cm. alt çap:1.1cm. kl:0.7cm.
114. HTD'99-II B2	Ary 99 Kr 48	Üst çap:1.4cm. alt çap:0.9cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Tanımı: Kurşun. Yuvarlak bir forma sahiptir. Ortadan bir boğumla ayrılır. Üst çap alt çaptan daha geniştir.

B- BRONZ DÜĞME:

Buluntu Yeri:	Env. No:	Ölçüleri:
Tip 1:		
115. Ary 87 –	Atriumlu Ev 1 .oda	Çap:1.2cm. y:0.5cm. kl:0.05cm.
116. Ary 90 —	Nymphaion altı açması III no'lu mekân	Çap:1.85cm. y:0.3cm. kl:0.05cm.
117. Ary 99 Ae 3	HTD'99-II B2	Çap:2.8cm. y:0.5cm. kl:0.05cm.
118. Ary 99 Ae 14	HTD'99-II B2	Çap:1.9cm. y:0.7cm. kl:0.05cm.
119. Ary 99 Ae 198	HTD'99-III B2	Çap:1.9cm. y:0.3cm. kl:0.05cm.
120. Ary 99 Ae 288	HTD'99-VI B2	Çap:1.5cm. y:0.5cm. kl:0.05cm.
121. Ary 99 Ae 275	HTD'99-VI B2	Çap:1.75 cm. y:0.25cm. kl:0.1cm.
122. Ary 99 Ae 270	HTD'99-VI B2	Çap:1.4cm. y:0.25cm. kl:0.05cm.
Tip 2:		
123. Ary 99 Ae 13	HTD'99-II B2	Çap:1.8cm. y:0.7cm. kl:0.65cm.
124. Ary 99 Ae 265	HTD'99-VI B1	Çap:1.1cm. y:0.65cm. kl:0.6cm.

Tip 1: Bronz. Konik bir başa sahip. Altta tam ortasından bir saplama çıkıyor.

Tip 2: Bronz. Disk şeklinde bir başa sahip. Altta tam ortasından bir saplama

çıkıyor.

III- ALETLER VE ARAÇLAR:

SAVAŞ ARAÇLARI:

125. MERMİ:

Bulunduğu Yer: DV.-94-V no'lu oda yörük katmanı.

Env.No: Ary 94 Kb 94

Ölçüleri: u: 2.2 cm. mermi çap: 1.3cm.

Yapım Tekniği: Döküm

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Kurşun mermi. Yuvarlak, top şeklinde. Ucunda üretimi yapılan kalıptan geriye kalan döküm fazlası parça kesilmeden kalmış.

126. MERMİ KOVANI

Bulunduğu Yer: BE'97- Batıdan 4. oda

Env.No: Ary 97 M 15

Ölçüleri: u: 5.6 cm. çap: 1.1 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme Yapım Tarihi: 1917

Durumu: Orjinalinde iyi korunmuş. Ağız kısmında bükülerek bir tel geçirilmiş.

Tanımı: Sac. İnce uzun bir tüp şeklinde. Arkasında horozun darbe vurduğu yer ayrı bir kısım olarak bir boğumla kovandan ayrılıyor. Burada bir disk şeklinde sırasıyla 17/ SG7/ S/ 5 yazıları okunuyor. Muhtemelen 1917 yılında I.Dünya Savaşı sırasında kullanılmış bir İngiliz Mermisi.

127. MERMİ KOVANI:

Bulunduğu Yer: BE'97- Batıdan 3. oda yüzey buluntusu.

Env.No: Ary 97 M 16

Ölçüleri: u: 5.3 cm. üst çap: 0.9 cm. alt çap: 1.2 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme Yapım Tarihi: 1909

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. İyi korunmuş.

Tanımı: Sac. Mavzer kovanı. İnce uzun bir tüp halinde. Arkasında horozun darbe vurduğu yer ayrı bir kısım olarak bir boğumla kovandan ayrılıyor. Burada bir disk şeklinde sırasıyla yazısı var. Hicri 1325 miladi 1909 yılına karşılık gelmektedir.

128. KANATLI OKUCU:

Bulunduğu Yer: YE 3/2

Env.No: Ary 89 M 218

Ölçüleri: u: 9.9 cm. g: 4.1 cm.

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: Hellenistik- Roma

Durumu: Patina. Sap kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Söğüt yaprağı bi iminide , ince sivri kanatlıdır. Üst kısımda omurga kısmen görülüyor.

129. MANCINIK OKUCU:

Bulunduğu Yer: YE 4/3

Env. No: Ary 89 M 232

Ölçüleri: u: 9.8 cm. kl:0.8 cm. kovan çap: 1.45 cm.

Yapım Tekniği:Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. Kovan kısmın az miktarda kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Uç kısmı dörtgen kesitli olup kovan kısmına doğru yuvarlak bir form alıyor.

130. MANCINIK OKUCU:

Bulunduğu Yer:Helios Tapınağı

Env.No: Ary 91 —

Ölçüleri: u: 8.3 cm. kl: 0.65x 0.75 kovan çapı: 1.3 cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. Kovan kısmı kısmen ezilmiş.

Tanımı: Demir. Uç kısmı dörtgen kesitli olup kovan kısmına doğru yuvarlak bir form alıyor.

131. MANCINIK OKUCU:

Bulunduğu Yer:HTD'99-V B3

Env.No: Ary 99 Fe 156

Ölçüleri: u: 10.3 cm. kl: 0.65 kovan çap: 1.3 cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Oksidasyon sonucu bozulma nedeniyle ölçülerde yer yer değişmeler var.

Tanımı: Demir. Uç kısmı dörtgen kesitli olup kovana doğru yuvarlak bir form alıyor.

132. MANCINIK OKUCU:

Bulunduğu Yer:---

Env.No: ---

Ölçüleri:u:10.5cm. kovan çap:1.5cm. uç g:0.7cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam.

Tanımı: Demir. Uç kısmı dörtgen kesitli olup kovana doğru yuvarlak bir form alıyor.

133. MANCINIK OKUCU:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler 3

Env.No: Ary 89 M 137

Ölçüleri: u:9.8cm. çap:2cm. kl:0.25cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu:Tek parça halinde. Sağlam. Kısmen ezilmeler mevcut.

Tanımı: Demir. Gövde yuvarlak kesitlidir. Bir kenarı boyunca levhanın üstüste bindirmesi görünüyor.

134. SİLİNDİRİK ARA PARÇALI OKUCU:

Bulunduğu Yer: Stadion

Env.No: Ary 93 Fe Alet 73

Ölçüleri: u: 7.3 cm. g: 1.3 cm.

Yapım Tekniği: Dövme Yapım Tarihi: İ.S.1-2.yy.(?)

Durumu: Büyük ölçüde sağlam. Oksidasyon sonucu az miktarda bozulma var.

Uç kısmı oksidasyon ile orjinal formunu kısmen kaybetmiş.

Tanımı: Demir. Gövdesi yuvarlak kesitli olup uç kısmı bir yaprak şeklinde yassılatılmış. Sopaya bir saplama ile bağlanmış.

135. SİLİNDİRİK ARA PARÇALI OKUCU:

Bulunduğu Yer: Helios Tapınağı Teras Açması.

Env.No: Ary 91 M 65

Ölçüleri: u: 4.2 cm. g: 1.1 cm. saplama çap: 0.4

Yapım Tekniği: Döküm Yapım Tarihi: İ.S.1-2.yy.(?)

Durumu: Koyu yeşil patina. Uç kısmı kırık.

Tanımı: Bronz. Gövdesi yuvarlak bir kesite sahip olup uca doğru yassılıp sivrileşmektedir. Ucunda bir saplama yoluyla sopaya bağlanıyor.

136. YAPRAK BİÇİMLİ OKUCU:

Bulunduğu Yer: Stoa

Env.No: Ary 79-64

Ölçüleri: u: 6 cm. kl 0.85cm.

Yapım Tekniği: Dövme Yapım Tarihi: İ.S.1-2.yy.(?)

Durumu: Patina. Tek parça halinde. Sağlam. Sapa bağlanmasını sağlayan saplaması kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Yaprak şeklindeki gövdenin ortasında kaburgası var.

137. YAPRAK BİÇİMLİ OKUCU:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler 3

Env.No: Ary 89 M 136

Ölçüleri: u: 8.2 cm. g: 1.4 cm. kl: 0.3 cm.

Yapım Tekniği: Dövme Yapım Tarihi: İ.S.1-2.yy.(?)

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz. Oksidasyon var.

Tanımı: Demir. İnce yaprak formunda. Kaburgasız. Sapa bağlantı bir saplama

ile yapılıyor.

138. OKUCU:

Bulunduğu Yer: BBY

Env.No: Ary 91 Kb 101

Ölçüleri: u: 6.7 cm.g: 1.8 cm. kl: 0.1 cm.ş saplama kl: 0.3 cm.

Yapım Tekniği: Dövme Yapım Tarihi: İ.S. 6.yy.sonu-7.yy başı

Durumu: Açık yeşil patina. Az miktarda oksidasyon. Saplama az miktarda kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Uç kısmı üçgen bir şekilde. Saplama kısmına bir disk ile bağlanıyor. Sopaya bir saplama ile bağlanıyor.

139. OKUCU:

Bulunduğu Yer: DV'95- XXI

Env.No: Ary 95 M 115

Ölçüleri: u: 8.1 cm. g: 2.2 cm.

Yapım Tekniği: Dövme.Yapım Tarihi: İ.S. 6.yy.sonu-7.yy başı.

Durumu: Büyük ölçüde sağlam. Korozyon sonucu kısmen bozulma var.

Tanımı: Demir. Uç Kısmı üçgen şeklinde. Sopayla bağlantıyı sağlayan saplama kısmına bir disk ile geçiliyor.

140. OKUCU:

Bulunduğu Yer: DV'95- XXI

Env.No: Ary 95 M 121

Ölçüleri: u:10.2cm. g:2.1cm.

Yapım Tekniği: Dövme Yapım Tarihi: İ.S. 6.yy.sonu-7.yy başı

Durumu: Büyük ölçüde sağlam. Oksidasyon sonucu bozulma var. Saplama kısmı ezilme sonucu bükülmüş.

Tanımı: Demir. Uç kısmı yaprak şeklinde. Sopaya bağlanmasını sağlayan saplama kısmına geçiş bir disk ile sağlanıyor.

141. OKUCU:

Bulunduğu Yer: HTD'99-VI B2

Env.No: Ary 99 Fe 233

Ölçüleri: u: 5.1 cm. kl: 1.6 cm. saplama: 0.4 cm.

Yapım Tekniği: Dövme **Yapım Tarihi:** geç Hellenistik-erken Roma

Durumu: Oksidasyon sonucu büyük ölçüde bozulma var. Uç kısmı az miktarda kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Uç kısmı üçgen bir forma sahip. Sopaya bir saplama ile bağlanıyor.

142. MIZRAK UCU:

Bulunduğu Yer: YE 3/4

Env.No: Ary 89 M 251

Ölçüleri: u: 35.3 cm. g: 4.5 cm. kovan çap: 2.2 cm.

Yapım Tekniği: Dövme **Yapım Tarihi:** Erken Roma (İ.S.1.y.y.?)

Durumu: Oksidasyon sonucu kısmen bozulma var.

Tanımı: Demir. Uç kısmı üçgen şeklinde olup uca doğru sivrilmiştir. Ortasında kaburga vardır. Sopaya geçiş bir kovan ile yapılmıştır.

143. MIZRAK UCU:

Bulunduğu Yer:

Env.No: Ary 85 —

Ölçüleri: u: 10.6 cm. g: 1.7 cm. kovan çap: 1 cm.

Yapım Tekniği: Dövme **Yapım Tarihi:** Erken Roma (İ.S.1.y.y.?)

Durumu: Oksidasyon sonucu bozulma nedeniyle ölçülerde yer yer değişmeler var.

Tanımı: Demir. Üçgen uç kısmı omurgasız olup sopaya bir kovan ile bağlanmaktadır.

144. MIZRAK UCU:

Bulunduğu Yer: TICARET AGORASI- T.A. 5.oda

Env.No: Ary 89 M 99

Ölçüleri: u: 16.8 cm. g: 3 cm. kovan çap: 2 cm.

Yapım Tekniği: Dövme **Yapım Tarihi:** Erken Roma (İ.S.1.y.y.?)

Durumu: Oksidasyon sonucu kısmen bozulma var. Uç kısmında az miktarda kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Üçgen biçiminde olup ortasında omurga vardır. Sopayla bağlantı kovan ile yapılmıştır.

145. MIZRAK UCU:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası

Env.No: ARY 89 —

Ölçüleri: u: 15.2 cm. g: 3.7 cm. kovan ça: 1.25 cm.

Yapım Tekniği: Dövme **Yapım Tarihi:** Erken Roma (İ.S.1.y.y.?)

Durumu: Oksidasyon sonucu ölçülerde kısmen değişmeler var.

Tanımı: Demir. Yaprak şeklinde olup omurgasızdır. Sopayla bağlantı kovan ile yapılmıştır.

MARANGOZUN ALETLERİ:

146. MATKAP UCU:

Bulunduğu Yer: Y.E.4/3

Env.No: Ary 89 M 233

Ölçüleri: u:8.7cm. gövde kl:0.7cm. uç kl:0.25cm.

Yapım Tekniği: Çubuktan kesme.

Durumu: Tek parça halinde. Açık yeşil patina.

Tanımı: Demir. Kare kesitli bir çubuk iki uca doğru sivrilerek küt bir şekilde sona eriyor.

147. SOYMA KESKİSİ:

Bulunduğu Yer: Nymphaion Altı Açması IV No'lu Mekan Kuzey Duvarı

Env.No: Ary 90 M 73

Ölçüleri: u:12.1cm. g:1cm.kl:0.65cm. ağız:2.7cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon nedeniyle bozulma var. ağız kısmının bir yanı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Sap çıkıntısından başlayan gövde düz olarak aşağıya iniyor. Ortasından sonra genişleyip svrilerek sona eriyor.

148. SOYMA KESKİSİ:

Bulunduğu Yer: HTD'98-I B2

Env.No: Ary 98 Fe 59

Ölçüleri: u:8.8cm. kl:(max)1.6cm.

Yapım Tekniği: Kesme ve dövme.

Durumu: İki ucu kırık eksik. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde hasar görmüş.

Tanımı: Demir. Sekizgenar kesitli olup ortaya doğru kalınlaşmaktadır.

149. ZIVANA AÇMA KESKİSİ:

Bulunduğu Yer: Nymphaion Altı Açması IV no'lu Mekan Kuzey Duvarı

Env.No: Ary 90 M 72

Ölçüleri: u:17.5cm. g: max.3.4cm. altta:1.2cm. kl:0.4cm. saplama: u:3.3cm. kl:0.9cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Saplama kısmı dörtgen kesitli. Gövde saplamadan sonra genişleyip aşağıya doğru daralarak devam ediyor. Ucu küt olarak sona eriyor.

150. ZIVANA AÇMA KESKİSİ:

Bulunduğu Yer: Villa-Hamam I.oda

Env.No: Ary 85 M 33

Ölçüleri: u:15.7cm. g: max.2.6cm. altta:2.1cm. kl:0.4cm. saplama: u:2.8cm. kl:1.2cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Saplama kısmı dörtgen kesitli. Gövde saplamadan sonra genişliyerek aşağıya doğru daralarak devam ediyor. Ucuna doğru biraz genişliyerek sol kenara doğru tekrar sivrilerek sona eriyor.

151. GUJ:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler- Y.E.4/3

Env.No: Ary 89 M 231

Ölçüleri: u:21.7cm. g: gövde:1cm. ağız:2.2cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniğı: Bükme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma ve kırılma var.

Ağız kenarı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Dörtgen kesitli gövde ağız kısmında genişleyerek içbükey bir profil kazanıyor.

152. KESER:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler- Y.E.4/3

Env.No: Ary 89 M 260

Ölçüleri: u:13.3cm. g:3cm. ağız:1.4cm.

Yapım Tekniğı: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut. Az miktarda bozulma var.

Tanımı: Demir. Gövde dörtgen kesitli olup sap deliğinden sonra aşağıya doğru bükülmekte. Uca doğru daralan bir kesite sahip. Sap deliğı dörtgen kesitli.

153. ÇEKİÇ-KESER:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler- Y.E.4/3

Env.No: Ary 89 M 229

Ölçüleri: u:12.3cm. çekiç g:2.7cm. ağız g:6.2cm. çekiç kl:2.7x 2.8cm.

Yapım Tekniğı: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut. Az miktarda bozulma var.

Tanımı: Demir. Gövde dörtgen kesitli olup sap deliğinden sonra aşağıya doğru hafif bir eğimle kıvrılıyor. Uca doğru keskinleşerek genişleyen bir kesite sahip. Sap deliğinin arkasında gövde kalınlaşarak çekici oluşturuyor. Sap deliğı yuvarlak kesitli.

154. ÇEKİÇ-KESER:

Bulunduğu Yer: Naltepesi-Demirci İşliği

Env.No: Ary 84 D 91

Ölçüleri: u:14.6cm. g:5.8cm. kl:3.4cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı: Demir. Sap deliği ortada, yukarıdan ve aşağıdan kavis yapıyor. Ön yüzü aşağıya doğru hafif bir meyille kıvrılıyor Uca doğru keskinleşen bir kesite sahip. Diğer uç ise kalın ve dörtgen kesitli olup çekici oluşturuyor.

TAŞCI ALETLERİ:

155. KESKİ:

Bulunduğu Yer: TA'98-II B2

Env.No: Ary 98 Fe 312

Ölçüleri: u:4.5cm. kl:1.3cm. ağız:4.1cm.

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: Geç Hellenistik-Erken Roma

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde korozyona uğramış. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle sadece ağız kısmı mevcut.

Tanımı: Demir. Oval kesitli bir sapa sahip. Ucu yassılaşmış genişleyerek bitiyor. Ağız geniş bir yay şeklinde.

156. KESKİ:

Bulunduğu Yer: HTD'98-IV B3

Env.No: Ary 98 Fe 160

Ölçüleri: u:12.7cm. kl:1.6cm. ağız:3.2cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut. Ağızın bir kenarı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Silindirik kesitli bir ucu küt diğer ucu genişleyip keskinleşerek bitiyor. Ağız düz.

157. KESKİ:

Bulunduğu Yer: B.E.'97-X B2

Env.No:Ary 97 M 107

Ölçüleri:u:15.4cm. kl:1.9cm. ağız:2.8cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut.

Tanımı: Demir. Silindirik kesitli; bir ucu küt diğer ucu genişleyip keskinleşerek bitiyor. Ağız genişbir yay şeklinde.

158. KESKİ:

Bulunduğu Yer: Doğu Villası

Env.No:Ary 94 ---

Ölçüleri: u: 17.9cm. kl:1.3cm. ağız:1.5cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut.

Tanımı: Demir. Sekizgen kesitli; bir ucu küt diğer ucu genişliği aynı kalıp keskinleşerek bitiyor. Ağız düz.

159. KESKİ:

Bulunduğu Yer:Naltepesi

Env.No: Ary 84 ---

Ölçüleri:u:18 cm. ağız g:3cm. arka g:4cm. kl:1.1cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle ağız kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Gövde kare kesitli bir çubuk şeklinde. Arka kısım genişleyerek dörtgen bir kesit alıyor. Ağız kısmı ise genişleyip keskinleşerek sona eriyor.

DERİCİ ALETLERİ:

160. BİZ:

Bulunduğu Yer:BBY

Env.No: Ary 91 —

Ölçüleri: u:7.3cm. gövde kl:0.7cm. uç kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Çubuktan kesme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut. Sağlam.

Tanımı: Demir. Dörtgen kesitli olup ince uzun bir çubuk şeklindeki delme kısmı ve piramidal tutma kısmından oluşuyor.

161. BİZ:

Bulunduğu Yer: DV'95-XXII

Env.No: Ary 95 M 123

Ölçüleri: u:8.6cm. kl:0.2cm. sap kl:0.7cm.

Yapım Tekniği: Çubuktan kesme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut. Sağlam.

Tanımı: Demir. Dörtgen kesitli olup ince uzun bir çubuk şeklindeki delme kısmı ve piramidal tutma kısmından oluşuyor.

162. BİZ:

Bulunduğu Yer: DV'95

Env.No: Ary 95 Fe 25

Ölçüleri: u:8.2cm. kl:1.9cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Sadece sap kısmı mevcut. İki uçtan kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Dörtgen kesitli olup iki uca doğru daralıyor.

DEMİRCİ İŞLİĞİNDEKİ ALETLER:

163. DEMİRCİ ÖRSÜ:

Bulunduğu Yer: Nlt-Demirci İşliği

Env.No: Ary 84 D 48

Ölçüleri: u:26.5 cm. g:33.5 cm. kl: 4.8 cm.

Yapım Tekniği: Dövme Yapım Tarihi: İşlikle aynı

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulmuş

durumda.

Tanımı:Demir. T harfi şeklinde, bir sap ile üzerinde dövme işleminin yapıldığı örsden oluşuyor. Örsün iki ucundan bir yuvarlak bir forma sahip. Diğeri ise köşeli.

164. DEMİRCİ MAKASI:

Bulunduğu Yer: Nlt- Demirci İşliğı.

Env.No: Ary 84 D 50

Ölçüleri: u: 36.5 cm. g: 8.5 cm. kl: 2.2 cm.

Yapım Tekniğı: Dövme **Yapım Tarihi:** İşlikle aynı.

Durumu: Tek parça halinde. Sidasyon sonucu büyük ölçüde bozulmuş durumda.

Tanımı: Demir. İki kol ile bunların devamında ağız kısmından oluşuyor. İki parça bronz bir çivinin tuttuğı menteşe sistemiyle birbirine bağlanmış. Kollardan biri arka bitimde kıvrılarak elin tutmasını daha rahatlaştıran bir şekil oluşturuyor. Diğeri ise düz olarak sona eriyor

165. DEMİRCİ MAŞASI:

Bulunduğu Yer: Nlt- Demirci İşliğı.

Env.No: Ary 84 D 58

Ölçüleri: u: 52 cm. g: 5 cm. kl: 3.2 cm.

Yapım Tekniğı: dövme ve kesme

Durumu: Tek parça halinde. Sapın ucunda küçük bir kısım kırık ve eksik.

Oksidasyon sonucu bozulma var.

Tanımı: Demir. Tipik bir açılı maşa. Tutamaklar ağız kısmına doğru daralan geniş bir yapıyor. Ağız kısmı ise önce düz bir biçimde uca doğru gelirken dik açıyla kıvrılıyor. İki kol bir çivinin tuttuğı menteşe sistemiyle birbirine bağanıyor..

166. DEMİRCİ POTASI:

Bulunduğu Yer: Nlt- Demirci İşliğı.

Env.No: Ary 84 D 82

Ölçüleri: u:47.7cm. kl:0.8cm. pota çap:12.2cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Üç parça halinde. Az miktarda oksidasyon var. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk halindeki tutamağı ile geniş bir çanak şeklindeki potasından oluşmaktadır.

TARIM ALETLERİ:

167. ARAZİ ÇAPASI:

Bulunduğu Yer:Naltesesi

Env.No: Ary 84 ---

Ölçüleri:u:27.5cm. kl:0.9cm., 2.5cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen bozulma var.

Tanımı:Demir. Çift taraflı kazma. Sap kısmı ortada. Bir ucu kazma diğer ucu ise eşmek için kullanılmıştır.

168. ARAZİ ÇAPASI:

Bulunduğu Yer:Ticaret Agorası- T.A.doğudan II.oda

Env.No: Ary 88 M 83

Ölçüleri: u:24.6cm. g:max.5.3cm. min:2.1cm. kl:0.8cm.

Yapım Tekniği:Dövme.

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma var. Kollardan birisi sağa doğru eğilmiş.

Tanımı:Demir. İki kolu var. Sap kısmı kolların ortasında. Uca doğru daralan formlarıyla iki koldan biri düz bir kesite sahipken daha geniş olan diğer kol üçgen bir kesite sahiptir. ortada kol boyunca çıkıntı yapan bir hat mevcut.

169. SABAN DEMİRİ:

Bulunduğu Yer:Naltesesi- Tepidarium doğusu.

Env.No:Ary 85 M 17

Ölçüleri: u:14+17cm. kl:1.1cm. g:5.2cm. kovan çap:2.5cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen bozulma var.

Tanımı: Demir. Sapa bağlantıyı sağlayan silindirik kovandan itibaren genişleyip enli bir profil ile devam ediyor. Ortada aç yaparak uca doğru sivrilerek devam ediyor.

170. SABAN DEMİRİ:

Bulunduğu Yer: Naltepesi

Env.No: Ary 84 D 81

Ölçüleri: u:37cm. g:6.8cm. kl:1.8cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon var. sağlam.

Tanımı: Demir. Sapa bağlantıyı sağlayan silindirik kovandan itibaren genişleyerek enli bir profil alıyor. Ortada aç yaparak uca doğru sivrilerek devam ediyor.

171. SABAN DEMİRİ:

Bulunduğu Yer: Naltepesi.

Env.No: Ary 84 D 82

Ölçüleri: u:32.5cm. g:8cm. kl:1.6cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon var. sağlam.

Tanımı: Demir. Sapa bağlantıyı sağlayan silindirik kovandan itibaren genişleyerek enli bir profil alıyor. Ortada aç yaparak uca doğru sivrilerek devam ediyor.

172. SABAN DEMİRİ:

Bulunduğu Yer: ----

Env.No: ----

Ölçüleri: u:18.6cm. g:11.1cm kl:0.7-0.3cm..

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde.

Tanımı: Demir. Saban demir. Tutamak kısmında bir delik yer alıyor. Ortadan uca her iki yandan geniş bir yay şeklinde daralan gövde uca doğru daralarak sona eriyor.

173. ÇİFT YÜZLÜ BALTA:

Bulunduğu Yer: Naltepesi –Demirci İşliğı

Env.No: Ary 84 D 65

Ölçüleri: u:25.2cm. g:11cm. kl:3.8cm.

Yapım Tekniğı: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle yüzey büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. İki yüzlü balta. Sap deliğı ortada. Bir yüzü geniş ve ince; diğey yüzü dar ve kalın. Geniş yüz kesme, dar yüz ise kazma işlerinde kullanılıyor.

174. ÇİFT YÜZLÜ BALTA:

Bulunduğı Yer: Naltepesi –Demirci İşliğı

Env.No: Ary 84 D 67

Ölçüleri: u:21cm. ağız gen:8.2cm. kl:2.6cm.

Yapım Tekniğı: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle yüzey büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. İki yüzlü balta. Sap deliğı ortada. Bir yüzü geniş ve ince; diğey yüzü dar ve kalın. Geniş yüz kesme, dar yüz ise kazma işlerinde kullanılıyor.

175. ÇİFT YÜZLÜ BALTA:

Bulunduğı Yer: Naltepesi –Demirci İşliğı

Env.No: Ary 84 D 64

Ölçüleri: u:24.6cm. ağız gen:9cm. kl:3.4cm.

Yapım Tekniğı: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle yüzey büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. İki yüzlü balta. Sap deliği ortada. Bir yüzü geniş ve ince; diğer yüzü dar ve kalın. Geniş yüz kesme, dar yüz ise kazma işlerinde kullanılıyor.

176. ÇİFT YÜZLÜ BALTA:

Bulunduğu Yer: Naltepesi- Demirci İşliği

Env.No: Ary 84 D 66

Ölçüleri: u:30cm. g:7.5cm. kl:4cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı: Demir. İki yüzlü balta. Sap deliği ortada. Bir yüzü geniş ve ince; diğer yüzü dar ve kalın. Geniş yüz kesme, dar yüz ise kazma işlerinde kullanılıyor.

177. ÇİFT YÜZLÜ BALTA:

Bulunduğu Yer: YaE'99-I B3

Env.No: Ary 99 Fe 78

Ölçüleri: u:15cm. g:4.7cm. kl:2.4cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı: Demir. İki yüzlü balta; ortada sap deliğinden itibaren iki yana doğru incelen bir kesite sahip. Uçları küt.

178. BALYOZ:

Bulunduğu Yer: Naltepesi-Demirci İşliği.

Env.No: Ary 84 D 62

Ölçüleri: u:27.5cm. g:12.2cm. kl:6.4cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle az miktarda bozulma var.

Tanımı: Demir. Kare formlu sap deliği ortada. Bir yanı kare kesitli ve küt bir şekilde sona eriyor. Diğer ucu ise genişleyip keskinleşerek bitiyor.

179. YARMA BALTASI:

Bulunduğu Yer: Villa-Hamam I.oda

Env.No: Ary 85 M 27

Ölçüleri: y:10.1cm. g:14.2cm. kovan çap:2.5cm. kl:0.3cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. Yarım daire şeklindeki kesici kısım bir kovan ile sapa tutturuluyor.

180. TIRPAN:

Bulunduğu Yer: Naltepesi-Demirci İşliği

Env.No: ARY 84 D 99

Ölçüleri: u:30cm. g:18.5cm. kl:1.8cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Sapı kırık ve eksik. Kesici kısım ezilme nedeniyle olması gerekenden daha eğilmiş durumda.

Tanımı: Demir. Geniş bir yay çizip ucu sivrilerek sona eriyor. Sapa bağlantı yapan uçta kare kesitli olan gövde iç tarafda kalacak şekilde keskinleşerek uca kadar devam ediyor.

181. BÜYÜK ORAK:

Bulunduğu Yer: Naltepesi- Hamam I. oda

Env. No: Ary 85 M 26

Ölçüleri: u: 40.3cm. g: 2.6cm. kl: 0.3cm. kanca: 18.5cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüdeki oksidasyon nedeniyle kısmen bozulma var. Ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Ucu sapa bir çıkmayla bağlanıyor. Gövde bir miktar geriye gidip öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

182. ORAK:

Bulunduğu Yer: Naltepesi – Tepidarium.

Env. No: Ary 85 M 14

Ölçüleri: u: 28.6cm. g: 3.3cm. kl: 0.5cm. kanca: 14.2cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam. Sapa bağlantıyı sağlayan perçin çivileri kısmen mevcut.

Tanımı: Demir. Ucu sapa çiviler ile bağlanıyor. Gövde bir miktar geriye gidip öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

183. ORAK:

Bulunduğu Yer: Naltepesi – Tepidarium.

Env. No: Ary 85 M 15

Ölçüleri: u: 26.6cm. g: 3.4cm. kl: 0.4cm. kanca: 13.8cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Ucu sapa bir çıkmayla bağlanıyor. Gövde bir miktar geriye gidip öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

184. ORAK:

Bulunduğu Yer: Naltepesi – Tepidarium.

Env. No: Ary 85 M 45

Ölçüleri: u: 23cm. g: 2.5cm. kl: 0.3cm. kanca: 10.9cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam. Sapa bağlantıyı sağlayan perçin çivileri kısmen mevcut.

Tanımı: Demir. Ucu sapa çiviler ile bağlanıyor. Gövde bir miktar geriye gidip öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

185. ORAK:

Bulunduğu Yer: Naltepesi – Demirci İşliği.

Env. No: Ary 84 D 68

Ölçüleri: u: 23.4cm. g: 2.8cm. kl: 0.5cm. kanca: 11.3cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Ucu sapa bir soketle bağlanıyor. Gövde bir miktar geriye gidip öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

186. ORAK:

Bulunduğu Yer: Nymphaion Altı Açması IV No'lu Mekan Kuzey Duvarı

Env. No: Ary 90 M 71

Ölçüleri: u: 22.2cm. g: 2.7cm. kl: 0.4cm. kanca: 8.7cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen bozulma var. Büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Ucu sapa bir soketle bağlanıyor. Gövde bir miktar geriye gidip öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

187. ORAK:

Bulunduğu Yer: Naltepesi – Tepidarium.

Env. No: Ary 85 M 16

Ölçüleri: u: 22.6cm. g: 3.1cm. kl: 0.3cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Kanca kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Ucu sapa bir çıkmayla ile bağlanıyor. Gövde bir miktar geriye gidip öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

188. ORAK:

Bulunduğu Yer: ---

Env. No: Ary 89 ---

Ölçüleri: u: 17cm. g: 2.2cm. kl: 0.45cm. kanca: 5.2cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozuma var.

Kanca kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Ucu sapa perçin çivileriyle bağlanıyor. Gövde düz olarak uzanıp yukarıda öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

189. ORAK:

Bulunduğu Yer: HTD'99-III B3

Env. No: Ary 99 Fe 151

Ölçüleri: u: 12.7cm. g: 1.85cm. kl: 0.25cm. kanca: 7.6cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. İki ucu kırık ve eksik. Oksidasyon nedeniyle kısmen deformasyon var.

Tanımı: Demir. Gövde düz olarak uzanıp yukarıda öne doğru geniş bir yay çizerek kancayı oluşturuyor.

190. ORAK:

Bulunduğu Yer: HTD'99-II

Env. No: Ary 99 Fe 218

Ölçüleri: u: 14cm.g: 2.3cm. kl: 0.5cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Üç parça halinde.Oksidasyon nedeniyle bozulma ve kırılma var.

Sadece uç parçası mevcut.

Tanımı: Demir. Bir yay şeklinde kıvrılıyor.

191. ORAK:

Bulunduğu Yer: YE6

Env. No: Ary 89 —

Ölçüleri: u: 14.1cm. g: 3.2cm. kl: 0.5cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma ve kırılma var.

Sadece uç parçası mevcut.

Tanımı: Demir. Bir yay şeklinde kıvrılıyor.

192. KÜÇÜK ORAK:

Bulunduğu Yer: YE 3/2

Env. No: Ary 89 M 250

Ölçüleri: u: 7.1cm. g: 1cm. kanca: 2.6cm.

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma ve kırılma var.

Uç kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Gövde soketten sonra düz olarak uzanıp yukarıda öne doğru kıvrılıyor.

APLİKLER:**193. KAPI APLİĞİ PARÇASI:**

Bulunduğu Yer: DV mozaikli mekanın üzeri.

Env.No: Ary 94 M 201

Ölçüleri: u:4.4cm. g:2.7cm. kl:0.2cm. ort.çap:3cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve torna

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde kırık ve eksik. Kenar profili mevcut.

Tanımı:Bronz. Kenarı profilili konik kapı apliği parçası. Profil eş merkezli boğum ve yivlerden oluşuyor.

194. KAPI APLİĞİ PARÇASI:

Bulunduğu Yer:BBY-Küm

Env.No:Ary 93 M 20

Ölçüleri:y:2.4cm. çap:6cm.kl:0.3cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu:Açık yeşil patina. Tek parça halinde. İçinde kurçun izleri var.

Tanımı:Bronz. Yarı-küresel formda. Ortasında yuvarlak bir delik mevcut.

Üzerinde eş merkezli halkalar mevcut.

195. KAPI APLİĞİ PARÇASI:

Bulunduğu Yer: T.A.doğudan 8.oda

Env.No:Aty 94 Kb 25

Ölçüleri: u:2.9cm. g:1.6cm. kl:0.4cm. ort. çap:4.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve torna

Durumu: Açık yeşil patina. Büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Profilli kenarlı yuvarlak kapı apliği. Profil eş merkezli boğum ve yivlerden oluşuyor. Mevcut olan kısımda bağlantı kısmı yok.

196. APLİK:

Bulunduğu Yer: HTD'98-IV B2

Env.No:Ary 98 Ae 146

Ölçüleri:çap:5.4cm. kl:0.8cm.

Yapım Tekniği: Döküm, torna.

Yapım Tarihi: Geç Hellenistik-Erken

Roma

Durumu: Açık yeşil patina. Oksidasyon ve ezilme sonucu büyük ölçüde deformasyon var.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup ortada yukarı doğru hafifi bir bombe yapmaktadır. Üzerinde eş merkezli kazıma halkalar yer alıyor.

197. APLİK:

Bulunduğu Yer:TA'98-II B2

Env.No: Ary 98 M 70

Ölçüleri: çap:3.5cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Yapım Tarihi: Geç Hellenistik-Erken Roma

Durumu: Patina. Tek parça halinde. Büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak bir gövdeye sahip. Hafif bir bombe yapan ön cephe üzerinde profilli halkalar var. Arkasında apliğin bağlantı parçası mevcut.

198. DİSK ŞEKLİNDE APLİK:

Bulunduğu Yer:HTD'98-IV B4

Env.No:Ary 98 M 72

Ölçüleri: çap:7.6cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Döküm, torna.

Durumu: Patina. Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup üzerinde eş merkezli içiçe kazıma halkalar yer alıyor.

199. DİSK ŞEKLİNDE APLİK:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası-doğudan 6.oda.

Env.No: Ary 89 M 73

Ölçüleri: çap:4.35cm. kl:0.05cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve kazıma.

Durumu: Tek parça halinde. Bozulma nedeniyle kısmen deformasyon var.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup üzerinde eş merkezli halkalar yer alıyor.

Ortasında tutturma amaçlı bir delik mevcut.

200. DİSK ŞEKLİNDE APLİK:

Bulunduğu Yer:----

Env.No: Ary 85 M 24

Ölçüleri: çap:7.2cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve torna

Durumu: Tek parça halinde. Açık yeşil patina.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup üzerinde eş merkezli halkalar mevcut.

201. APLİK:

Bulunduğu Yer: Y.E.3

Env.No: Ary 89 M 113

Ölçüleri: çap:2.9cm. kl:0.05cm.

Yapım Tekniği: Levhada kesme.

Durumu: Patina. Sağlam ve eksiksiz.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde levha. Uçları dışarıya kıvrık. Ortadaki delikten ucu topuz biçiminde sona eren bir çivi geçiyor. Kenarlarda ve merkezde içiçe ikişer eş merkezli kazıma halka yer alıyor.

202. DİSK ŞEKLİNDE APLİK:

Bulunduğu Yer: Atriumlu Ev 1.oda

Env.No: Ary 87 ---

Ölçüleri: çap:2.5cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve torna.

Durumu: Tek parça halinde. Koyu yeşil patina. Sağlam.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde. Üzerinde tornada yapılmış eş merkezli kazıma halkalar yer alıyor.

203. DİSK ŞEKLİNDE APLİK:

Bulunduğu Yer:----

Env.No: Ary 79-52

Ölçüleri: çap:7.8cm. kl:0.05cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve torna.

Durumu: Koyu yeşil patina. İki parça halinde.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup etrafında aralıklarla kabartma çıkıntılar mevcut.

204. DİSK ŞEKLİNDE APLİK:

Bulunduğu Yer:----

Env.No: Ary 79-58

Ölçüleri: çap:6.5cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve dövme

Durumu: Tek parça halinde. Açık yeşil patina. Ezilme sonucu deformasyon mevcut.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup yüzeyi düzdür. Ortasında aplike edilmesi için bir delik yer alıyor.

205. KAPI APLİĞİ:

Bulunduğu Yer: Y.E.4

Env.No: Ary 89 M 169

Ölçüleri: y:2.5cm kl:0.2cm. baş:8.3cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu:Koyu yeşil patina. Saplama kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup ortada yukarı doğru hafifi bir bombe yapmaktadır. Üzerinde eş merkezli kazıma halkalar yer alıyor.

206. KAPI APLİĞİ:

Bulunduğu Yer: DV'94- VI no'lu oda

Env.No: Ary 94 Kb 124

Ölçüleri: çap:2.4cm. kl:0.15cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve torna

Durumu: Patina. Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı:Bronz. Yuvarlak gövdeli, üzerinde eş merkezli halkalar var. merkez bir kabartma noktayla belirlenmiş.

207. ÇİVİ BAŞI APLİK:

Bulunduğu Yer:DV'96

Env.No:Ary 96 M 20

Ölçüleri: u:3.6cm. çap:2.3cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde.Patina. Çivi ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Profilli bir başa sahip. Konik biçimde yukarı çıkıyor.

208. ÇİVİ- APLİK:

Bulunduğu Yer:Y.E.3

Env.No: Ary 89 M 245

Ölçüleri: saplama y:3.5cm. aplik çap:1.8cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Bronz. Çivi şeklinde olup baş kısmı eş merkezli yivlerle süslenmiş.

209. APLİK:

Bulunduğu Yer:Y.E.4/3

Env.No: Ary 89 M 227

Ölçüleri: y:11.8cm. baş:4cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Koyu yeşil patina. Saplama ezilme nedeniyle eğilmiş. Sağlam.

Tanımı: Bronz. Daire şeklinde kalın, enli bir banttı sonra daralarak uç kısmında boğumlarla sona eriyor. Gövde de bir kazıma halka yer alıyor.

210. APLİK:

Bulunduğu Yer: TA'98-II B2

Env.No: Ary 98 Ae 155

Ölçüleri: çap:2.4cm. y:0.6cm. 1.2cm.

Yapım Tekniği: Döküm Yapım Tarihi: Geç Hellenistik- Erken Roma

Durumu: Patina. Uç kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak bir formda olup enli bir kenar bandına sahip. Üzerinde kazıma olarak yapılmış eş merkezli halkalar yer alıyor.

211. LEVHA APLİK PARÇASI:

Bulunduğu Yer: Y.E.4

Env.No: Ary 89 ---

Ölçüleri: y:5.9cm. g:6cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme.

Durumu: Tek parça halinde. Patina ve ezilme nedeniyle büyük ölçüde kırık ve eksik. Yüzeyde çatlaklar mevcut.

Tanımı: Bronz. Düz bir levha olup bir kenarında nokta bezek var. Üzerinde noktalardan oluşan asma dalı süslemesi görülüyor.

212. AHŞAP APLİĞİ:

Bulunduğu Yer: Yamaç Hamamı-Yüzey

Env.No: Ary 97 M 90

Ölçüleri: u:4.2cm. g:1.1cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve kazıma

Durumu: Tek parça halinde. Patina ve ezilme sonucu kısmen deformasyon

var.

Tanımı: Bronz. Dikdörtgen bir levha şeklinde. Çerçeveyi saran üçgenlerden oluşan bir bordür var. Ortada ise altı yapraklı stilize çiçeklerden oluşan bir süsleme mevcut.

KOZMETİK VE TIP ALETLERİ:

213. KULAK SONDASI (Oricularum Specillum):

Bulunduğu Yer: Yazıtlı Ev (Hamam)

Env.No: Ary 83 Kb 1

Ölçüleri: u: 9,8 cm kl: 0,3cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve döküm. Yapım Tarihi: Roma

Durumu: Koyu yeşil patina. Büyük ölçüde oksidasyon sonucu bozulma var.

Tanımı: Yuvarlak kesitli gövdeli, arka uca doğru giderek sivriliyor. Ağzı küçük bir kaşık şeklinde.

214. KULAK SONDASI (Oricularum Specillum):

Bulunduğu Yer: Büyük Hamam- Praefurnium

Kt.No:B.Ham.7 Env.No:ARY89 M33 Müzede- Etüdlük

Ölçüleri: u:10.9cm kl:0.3 kaşık çap:0.6cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve çekiçleme. Yapım Tarihi:İ.S.3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Arka bitim kısmen kırık ve eksik.

Tanımı: Sap kısmı daire kesitli olup ağıza bağlanan kısımda iki grup halinde üçer boğum yer alıyor. Yassı ağız kısmı dairevi kesitli olup ortası çukurdur.

215. KULAK SONDASI (Oricularum Specillum):

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- Bouleuterion yanı açması

Kt.No:TA50 Env.No:ARY90 M150 MüzeEnv.No:17.33.90

Ölçüleri: u:13.4cm kl:0.3cm kaşık çap:0.6cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.1.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Eksiksiz ve sağlam. Ezilmesonucu kısmen bükülmüş.

Tanımı: Sap kısmı daire kesitli olup ucu yassıtılarak kaşık haline getirilmiş. Öteki ucu ise incelererek sona ermekte. Üzerinde herhangi bir bezeme bulunmuyor.

216. SPATÜL (Spatomel):

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- üst kısım 2.mekan

Kt.No:TA44 **Env.No:**ARY90 M100 **MüzeEnv.No:**5.33.90

Ölçüleri: u:15.1cm kl:0.3cm topuz kl:0.5cm spatul:5.3x1.2cm

Yapım Tekniği:Döküm ve çekiçleme. **Yapım Tarihi:**İ.S.1.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz. Ezilme sonucu kısmen bükülmüş.

Tanımı: Sapı kare kesitli olup ağız kısmı yassı ve iki yana doğru inceliyor. Arka bitim bir topuzla sona eriyor. Üzerinde herhangi bir bezeme bulunmuyor.

217. SPATÜL-SONDA(Spatomel):

Bulunduğu Yer: HTD'98-X B1

Env.No: Ary 98 Ae 207

Ölçüleri: u:12.6cm. kl:0.2cm. ağız: 1cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Patina ve ezilme sonucu kısmen bükülme mevcut.

Tanımı: Bronz. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Ağız kısmı yassıtılıp genişletilmiş.

218. KAŞIK- ZEYTİN SONDA (Cyathiscomele):

Bulunduğu Yer: Doğu Nekropolü- 13no'lu mezarın batısı

Kt.No:DN6 **Env.No:**ARY77 TMCK11 **MüzeEnv.No:**22.23.77

Ölçüleri: u:12.6cm kl:0.2cm topuz kl:0.35cm kaşık:2.9x0.7cm

Yapım Tekniği: Döküm. **Yapım Tarihi:**İ.S.1.-2.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Eksiksiz ve sağlam. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Sap kısmı yuvarlak kesitli olup ucu topuz biçiminde sona eriyor. Ağız bir yaprak biçiminde olup dışbükey bir kavisle içte bir kanal oluşturmakta.

219. KAŞIK (Cyathiscomele):

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- doğudan 3.oda

Kt.No:TA15 Env.No:ARY88 Kb70 MüzeEnv.No:4.19.88

Ölçüleri: u:13.4cm kl:0.2cm kaşık:3.7x 0.5cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi:İ.S.1.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Sap kısmının ucu kırık ve eksik. Ezilme sonucu kısmen bükülmüş.

Tanımı: Sap kısmı daire kesitli olup genişleyerek bir kaşık halini alıyor. Kaşık kısmı yaprak şeklinde olup bir kanal oluşturacak şekilde kavisli bir kesite sahip.

220. ZEYTİN-SONDA:

Bulunduğu Yer: HTD'99-V B2

Env. No: Ary 99 Ae 145 Müzede-Etüdlük

Ölçüleri: u:11,6 cm. kl.:0,2cm. Ağız kl: 0,45 cm.

Durumu: Koyu yeşil patina. Arka ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz tıp aleti. Bir ucu zeytin çekirdeği şeklinde sonda haline getirilmiş.

221. ZEYTİN-SONDA:

Bulunduğu Yer: "Fellows'un Mezarı"

Env.No: Ary 89 M 46

Ölçüleri: u:5.5cm. uç: kl.0.4cm. sap:0.15cm.

Yapım Tekniği: Telden kesme

Durumu: Tek parça halinde. Tutamak kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Bir ucu topuz haline getirilmiş.

222. ÇENGEL (Hamus Acutus,Hamus Retusus):

Bulunduğu Yer: —

Env.No: —

Ölçüleri: u:13.9cm kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Açık yeşil patina. Ezilme nedeniyle kısmen deformasyon mevcut.

Tanımı: Bronz. İnce, uzun bir çubuk şeklinde. Bir ucu kanca şeklinde kıvrılmış. Diğer ucu ise sivrilerek sona eriyor. Gövdenin kanca tarafında çubuğun etrafı boyunca kazıma bir şerit yer alıyor.

223. ÇENGEL(Hamus Acutus,Hamus Retusus):

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası Üstü

Env.No: Ary 90 M 62

Ölçüleri: u:14.6cm. kl:0.4cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle ezilme ve deformasyon var.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuğun iki ucunun kıvrılmasıyla oluşuyor.

224. KAŞIK:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası-Bouleuterion Mabet arası açması alt mekan buluntusu.

Env.No: ARY90 M143 Müze Env.No: 12.33.90

Ölçüleri: u:15.8cm max.kl:0.6cm min.kl:0.15cm

Yapım Tekniği: Döküm ve çekiçleme. Yapım Tarihi: İ.S.3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Kaşık kısmı ezilme sonucu kısmen bükülmüş.

Tanımı: Yuvarlak çanak şeklindeki çanak kısmıyla uzun yassı bir saptan ibaret olup ucu bir topuzla sona eriyor. Sap kaşık tarafından geniş, yassı bir şekilde başlayıp sonra kare bir kesit halinde devam ediyor. Kaşık kısmının içi düz, bezemesiz olup dış kısmında ise ikiyeşerli çizgilerle bölünmüş kısımlarda enine kazıma çizgiler yer alıyor.

TUVALET ALETLERİ:

225. STRİGİLİS:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- Helios tapınağı altı açması

Env.No:ARY91 M93

Ölçüleri: u:8.1cm max.gen:2cm kl:0.05cm

Yapım Tekniği:Dövme. Yapım Tarihi:İ.S.1.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Sap kısmı kırık. Büyük ölçüde demir oksitle kaplı.

Tanımı: İçbükey bir kanal oluşturacak şekilde yapılmış olup kırıldığı yerden uca doğru daralmaktadır. Arka yüzde kırıldığı noktada bir çift kazıma çizgi, ucunda ise düz kazıma çizgilerden oluşan bir "A" harfi görülüyor.

226. STRİGİLİS:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- Mabet açması 3.mekan buluntusu

Env.No:ARY90 M114/a

Ölçüleri: u:13.4cm max.gen:2.8cm min.gen:1.5cm

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: İ.S.1.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Sap kısmı kırık.

Tanımı: Ary 91 M 93 gibi olup ondan biraz daha büyüktür. Farklı olarak arka yüzde iki kenara paralel, bir bordür oluşturacak şekilde kazıma düz çizgiler bulunuyor.

227. STRİGİLİS:

Bulunduğu Yer: TA'98-II B2

Env.No: Ary 98 AE 186

Ölçüleri: u:9.8cm. g:1.1cm. kl:0.4cm.

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: Geç Hellenistik-erken Roma

Durumu: Yeşil patina.Büyük ölçüde kırık ve eksik. Mevcut kısım oldukça iyi durumda.

Tanımı: Bronz. Strigilis'in alttaki kıvrılan kısmı mevcut. İçbükey profilli bir kesite sahip olan parçanın arka yüzü V şeklinde kabartmalardan oluşan bir süslemeye sahip.

228. STRİGİLİS:

Bulunduğu Yer: HTD'99-I B2

Env.No: Ary 99 Fe 42

Ölçüleri: u: 5.8cm. g:1.5cm. kl:0.3cm.

Yapım Tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: geç Hellenistik-erken Roma

Durumu: Büyük ölçüde oksidasyon ve ezilme nedeniyle kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Alttan kıvrılan kısmından bir parça. İçbükey bir profile sahip.

İki ucundan kırık ve eksik.

229. GÜMÜŞ AYNA:

Bulunduğu Yer: YE 4

Env.No: ARY 89 M 194

Ölçüleri: çap: 21 cm. kl: 0.3 cm.

Yapım Tekniği:

Durumu: kenarda ve ortada tahrip olmuş kısımlar var.

Tanımı: Gümüş. Dairesel, dış kenarları kalınlaştırılmış. Merkezde ve kenarlarda üçer adet konsantrik kazıma olarak yapılmış halka var.

230. GÜMÜŞ VARAKLI AYNA PARÇASI:

Bulunduğu Yer: HTD'98-IV B5 (Sarnıç)

Env. No: Ary 98 Ae 82

Ölçüleri:çap:7.5cm. kl:0.5cm.

Durumu: Patina. Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağam. Üzerinde küçük bir kırık mevcut.

Tanımı: Bronz. Disk şeklinde olup kenarı, bütün gövde boyunca çıkıntılarla çevrelenmiştir. Dış yüzü düz olup iç yüz ise çok az parlaktır.

231. GÜMÜŞ VARAKLI AYNA PARÇASI:7

Bulunduğu Yer: TA'88- doğudan 4. Oda

Env.No: Ary 88 M 95

Ölçüleri: u: 6.3 cm. g: 4.4 cm.

Yapım Tekniği: kaplama

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak bir aynaya ait parça. Üzeri gümüşle kaplanmış.

232. AYNA:

Bulunduğu Yer: Sarnıç-Mezar civarı yüzey buluntusu

Env.No: Ary 97 M 73

Ölçüleri: çag: yaklaşık olarak 12cm. kl:0.2

Yapım Tekniği: Dövme

Durumu: Koyu yeşil patina. Büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Dairesel bir ayna. Çepeçevre bir halka ile sınırlanmış.

233. AYNA:

Bulunduğu Yer: HTD'99-III b4

Env.No: Ary 99 Ae 195

Ölçüleri:

Yapım Tekniği: Döküm

Durumu: Büyük ölçüde kırık ve eksik. Patina.

Tanımı: Bronz. Dairesel bir forma sahip. Etrafı profilli bir çerçeve ile çevrelenmiş.

234. DİSK ŞEKLİNDE AYNA:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası Yüzey Buluntusu

Env.No: Ary 92 Kb 11

Ölçüleri: çap: 7.2cm. kl: 0.05cm. y: 0.4cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve kazıma.

Durumu: Açık yeşil patina. Tek parça halinde. Yarısı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. İçi gümüş kaplama Disk şeklinde olup üzerinde pergelle kazıma olarak yapılmış eş merkezli halkalar yer alıyor. Ortada pergel merkezi var.

235. DİSK ŞEKLİNDE AYNA:

Bulunduğu Yer: KÇYBD

Env.No: Ary 79-129

Ölçüleri: çap: 11.8cm. kl: 1.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve torna.

Durumu: Koyu yeşil patina. Tek parça halinde. Bir kenarı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Yuvarlak ortaya doğru bombe yapan bir levha halinde olup kenarlarından kalınlaşarak bir çerçeve oluşturuyor. Üst yüzeyde eş merkezli halka daireler yer alıyor.

236. Ayna Sapi:

Bulunduğu Yer: KÇYBD

Env.No: Ary 79-48

Ölçüleri: u: 10.5cm. g: 7.4cm. kl: 0.8cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Açık yeşil patina. Tek parça halinde. Sağ kolu ve tutamak kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. İki yandan bir arkadan olmak üzere üç kol ile oval bir aynayı çevreleyen ayna sapının sadece sağ kolu mevcuttur. Kol ortada arkasından bir omuz yapmaktadır.

237. Ayna Tutamağı:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası Bouleuterion Mabet arası açması alt mekan buluntusu.

Env.No: ARY90 M155 Müze Env.No: 20.33.90

Ölçüleri: u: 9.5cm gen: 7.2cm max kl: 1.4cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.1.-3.yy?

Durumu: İki parça halinde bulunmuş ve yapıştırılmış. Açık yeşil patina.

Tanımı: Aynayı tutan iki kolcuk ve bunların birleşim noktasından başlayarak devam eden bir saptan oluşuyor. Herakles sopası formu sap kısmı bir topuzla sona eriyor. Kolcuklar ise hayvan ayağı şeklinde bitiyor.

238. Gümüş Ayna Sapi:

Bulunduğu Yer: YE 4

Env.No: Ary 89 M 195

Ölçüleri: u: 16 cm. düğüm g: 2.4 cm. kl: 0.3- 0.5 cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve bükme

Durumu: Tek parça halinde. Ezile nedeniyle büyük ölçüde kırık ve eksik .

Tanımı: Gümüş. Düğüm şeklinde birbirine geçen daire kesitli bir saptır. İki ucu yaprak şeklindedir. Üstte bulunan iç bükey; altta bulunan tek yaprak ise düz işlenmiştir.

YAZI ARAÇLARI:

239. STİLUS:

Bulunduğu Yer: Doğu Nekropolü- yol açması

Env.No: ARY91 Kb175

Ölçüleri: u:7.4cm kl:0.5cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve çekiçleme. **Yapım Tarihi:** İ.S.1.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Eksiksiz ve sağlam.

Tanımı: Bronz.Kare kesitli olup bir ucu sivriltilerek öteki ucuda balmumu üzerine yazılanları düzeltmek amacıyla yassılatılmıştır. Üzerinde kazıma çizgi bezemeler yer alıyor.

240. STİLUS:

Bulunduğu Yer: Stadion.

Çıktığı yıl:1993

Ölçüleri: y:11.4cm kl:0.5cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve çekiçleme.

Durumu: Tek parça halinde. Eksiksiz ve sağlam.

Tanımı: Ary91 Kb 175'den biraz daha uzun olmakla birlikte aynı tipte yapılmış. Farklı olarak üzerindeki bezemeler boğumlardan oluşmakta.

241. STİLUS:

Bulunduğu Yer: HTD'99-VIII B1

Env. No: Ary 99 Ae 269

Ölçüleri: u: 3,65 cm. Kl: max. 0,5 cm. Ağız gen. 0,6 cm.

Yapım tekniği: Döküm Yapım Tarihi: Geç Hellenistik-Erken Roma

Durumu: Açık yeşil patina. Büyük ölçüde kırık ve eksik. Mevcut kısım sağlam.

Tanımı: Bronz guj. Yuvarlak kesitli sap bir boğumla ağız kısmına bağlanıyor. Boğum üzerinde çapraz kazıma çizgi süslemesi yer alıyor.

242. STİLUS:

Buunduğu Yer: HTD'98-IV B3

Env. No: Ary 98 Ae 81

Ölçüleri: u:9.8cm. kl:0.35cm.

Durumu: Açık yeşil patina. Ağız kısmı kırık ve eksik .

Tanımı: Bronz. Ağıza doğru genişleyen yuvarlak kesitli bir çubuk halinde olup ağız kısmında yassıtılarak bir spatula haline getirilmiş.

243. STİLUS:

Bulunduğu Yer: Mabet-Bouleuterion arası açması.

Env.No: Ary 90 M 138

Ölçüleri:u:7.5cm. kl:0.3cm. ağız:0.7cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Ucu kırık ve eksik

Tanımı: Demir. İnce, uzun bir çubuk şeklinde. Bir ucu yassı ve geniş.

244. STİLUS:

Bulunduğu Yer: Mabet-Bouleuterion arası açması.

Env.No: Ary 90 M 162/a

Ölçüleri:u:9.8cm.kl:0.3cm. ağız:0.8cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma var.

Tanımı: Demir. İnce, uzun bir çubuk şeklinde. bir ucu yassı ve geniş; diğer ucu ise sivrilerek sona eriyor.

245. STİLUS:

Bulunduğu Yer: Mabet-Bouleuterion arası açması.

Env.No: Ary 90 M 162/b

Ölçüleri: u:9.4cm. kl:0.3cm. ağız:0.7cm.

Yapım Tekniği:

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma var.

Tanımı: Demir. İnce, uzun bir çubuk şeklinde.bir ucu yassı ve geniş; diğer ucu ise sivrilerek sona eriyor.

246. STİLUS:

Bulunduğu Yer:-----

Env.No:-----

Ölçüleri:u:12.3cm. kl:0.3cm. ağız:0.7cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle sap eğilmiş.

Tanımı: Demir. İnce, uzun bir çubuk şeklinde.bir ucu yassı ve geniş; diğer ucu ise sivrilerek sona eriyor.

247. STİLUS:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası-Bouleuteion yanı açması

Env.No:ARY90 M149 MüzeEnv.No:16.33.90

Ölçüleri: u:13.8cm kl:max0.5cm- min0.2cm

Yapım Tekniği:Levhadan kesme ve dövme. Yapım Tarihi:İ.S.1.-3.yy?

Durumu: Tek parça halinde. Eksiksiz ve sağlam.

Tanımı: Demir. Ağıza doğru genişleyen yuvarlak kesitli bir çubuk halinde olup ağız kısmında yassıltılarak bir spatula haline getirilmiş.

YÜN EĞİRME ARAÇLARI:

248. İĞ KANCASI:

Bulunduğu Yer:TA'98-II B2

Env.No: Ary 98 Fe 159

Ölçüleri: y:4.5cm. ağız çap:1.1cm.

Yapım Tekniği: Bükme. Yapım Tarihi: Geç Hellenistik – Erken Roma.

Durumu: Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. Aşağıya doğru konik biçimde daralıyor. Ortası boş. Alt ucu kanca biçiminde kıvrılıyor.

249. İĞ KANCASI:

Bulunduğu Yer: B.E.'97-II B2

Env.No: Ary 97 M 110

Ölçüleri: u:2.8cm. ağız çap:0.7cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon nedeniyle az miktarda bozulma var.

Tanımı: Demir. Aşağıya doğru konik biçimde daralıyor. Ortası boş. Alt ucu kanca biçiminde kıvrılıyor.

250. İĞ KANCASI:

Bulunduğu Yer: DV'96-XVI B1

Env.No: Ary 96 M 116

Ölçüleri: y:3.3cm. ağız çap:1cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon nedeniyle az miktarda bozulma var.

Tanımı: Demir. Aşağıya doğru konik biçimde daralıyor. Ortası boş. Alt ucu kanca biçiminde kıvrılıyor.

251. İĞ KANCASI:

Bulunduğu Yer: DV'96 TN 21 B3

Env.No: Ary 96 M 157

Ölçüleri: y:3.8cm. ağız çap:1.2cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var. Kanca kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Aşağıya doğru konik biçimde daralıyor. Ortası boş. Alt ucu

kanca biçiminde kıvrılıyor.

KESİCİ ALETLER:

252. USTURA veya BIÇAK:

Bulunduğu yer : Y.E. 4/3

Env. no:Ary 89 ---

Ölçüleri: u:19.15 cm. kl:1.9 cm.

Yapım tekniği: Dövme Yapım Tarihi: Erken Roma (?)

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle uç kısmı kırık ve eksik.

Tanımı:Demir. Ucu bir kanca biçiminde hafifçe aşağıya doğru eğik. Sapa bağlantıyı sağlayan perçin çivileri kalmış.

253. USTURA veya BIÇAK:

Bulunduğu yer :

Env. no: Ary 81 Kb 23

Ölçüleri: u:14 cm. kl:1.55cm.

Yapım tekniği: Dövme Yapım Tarihi: Erken Roma (?)

Durumu: Oksidasyon nedeniyle uç kısmı kırık ve eksik.

Tanımı:Demir. Ucu bir kanca biçiminde hafifçe aşağıya iniyor. Sapa bağlantıyı sağlayan perçin çivileri kalmış.

254. USTURA veya BIÇAK:

Bulunduğu yer :BE'97-VII B3

Env. no:Ary 97 M 148

Ölçüleri: u:18.9cm. kl:1.9cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon sonucu bozulma var. Uç kısmı kırık ve eksik. Sapa bağlantıyı sağlayan perçin çivileri mevcut.

Tanımı:Demir. Gövde uca kadar iki kenarı birbirine paralel; ucuna doğru kanca şeklinde hafifçe aşağıya kıvrılıyor. Sapa bağlantı perçin çivileriyle sağlanıyor.

255. USTURA veya BIÇAK:

Bulunduğu yer : Atriumlu Ev

Env. no: Ary 87 —

Ölçüleri: u:14.3cm. kl:2.1cm.

Yapım tekniği: Dövme Yapım Tarihi: Erken Roma (?)

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle az miktarda hasar var.

Tanımı: Demir. Ucu aşağıya doğru hafif bir eğime sahip. Sap kısmına bağlantı bir saplama ile sağlanıyor.

256. BIÇAK:

Bulunduğu yer : YE 4 merdivenlerden

Env. no:Ary 89 M 189

Ölçüleri: u:22.15cm. kl:3cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Keskin kenarı düz, arka tarafı ise hafif bir meyille aşağıya doğru kıvrılmaktadır. Sapı bağlayan perçin çivileri kalmış.

257. BIÇAK:

Bulunduğu yer : YE 3

Env. no:Ary 89 M 139

Ölçüleri: u:15.2cm. kl:2cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam. Ucu kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Keskin kenarı düz, arka tarafı ise bıçağın ortasına kadar düz ilerleyip birden aç yaparak aşağıya kıvrılıyor. Sapı bağlayan perçin çivileri kalmış.

258. BIÇAK:

Bulunduğu yer : TA 5.oda

Env. no: Ary 89 M 23

Ölçüleri: u:13.7cm. kl:1.9cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle az miktarda hasar var. alt kenar devamı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Keskin kenar olasılıkla bileylendiği için hafif iç bükey bir aç yapıyor. Arka tarafı ise yukarıya doğru hafif bir meyille yükseldikten sonra aç yaparak aşağıya kıvrılıyor. Sap kısmında perçin çivisinin tuttuğu sap halkası kısmen kalmış.

259. BİÇAK:

Bulunduğu yer : YE 3

Env. no: Ary 89 M 106

Ölçüleri: u:24.2cm. kl:2.3cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Oksidasyon nedeniyle az miktarda hasarlı. Kısmen kırık ve çatlaklar var.

Tanımı: Demir. Ucu ortaya kadar paralel giderken ortadan sonra hafif bir eğimle sivriliyor. Tutamağa sokulan kısım mevcut.

260. BİÇAK:

Bulunduğu yer : TA-Stoa'nın üstündeki terastan Yüzey Buluntusu

Env. no: Ary 99 Fe 51

Ölçüleri: u:17.4cm. kl:2.3cm.

Yapım tekniği: Dövme.

Durumu: Oksidasyon nedeniyle deformasyon var. Uç kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. İki kenar bıçağın orta ekseninde birleşiyor.

261. BİÇAK:

Bulunduğu yer : Ticaret Agorası üstü.

Env. no: Ary 90 M 27

Ölçüleri: u:11.85cm. kl:1.5cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Oksidasyon nedeniyle bozulma ve deformasyon var.

Tanımı:Demir. Ucu ortaya kadar paralel giderken ortadan sonra giderek sivrilmiştir. Tutamağa bağlantıyı sağlayan perçin çivileri mevcut.

262. BİÇAK:

Bulunduğu yer :Bouleuterion-Mabet arası açması alt mekan buluntusu

Env. no:Ary 90 M 164

Ölçüleri:u:8.6cm. kl:2.05cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu:Ezilme sonucu büyük ölçüde kırık ve eksik. Uç kısmı mevcut.

Tanımı:Demir. İki kenar gövdenin ortasından itibaren orta ekseninde birleşiyor.

263. BİÇAK:

Bulunduğu yer : HTD'98-IX B2

Env. no: Ary 98 Fe 316

Ölçüleri:u:7.4cm. kl:1.9cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Ezilme sonucu büyük ölçüde kırık ve eksik. Uç kısmı mevcut.

Tanımı: Demir. İki kenar gövdenin ortasından itibaren orta ekseninde birleşiyor.

264. BİÇAK:

Bulunduğu yer : DV'94

Env. no:Ary 94 ----

Ölçüleri:u:18.2cm. kl:1.6cm.

Yapım tekniği: Dövme Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y?)

Durumu:Tek parça halinde. Tutamak kısmı eksik. Tutamağa bağlayan perçin çivi delikleri mevcut.

Tanımı:Demir. Ucu tutamaktan sonra kalınlaşıyor. Kenarlar paralel giderken gövdenin ucuna doğru orta ekseninde sivriliyor.

265. BİÇAK:

Bulunduğu yer :T.A.6.oda

Env. no:Ary 89 M 74

Ölçüleri:u:12.1cm. kl:2.7cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu:Tek parça halinde. Tutamağa bağlantıyı sağlayan perçin çivileri mevcut.

Tanımı:Demir. Gövde tutamaktan sonra kalınlaşıyor. Bıçağın ucuna doğru düz bir hat halinde giderek orta ekseninde sivrililiyor.

266. BİÇAK:

Bulunduğu yer : YE3

Env. no:Ary 89 M 104

Ölçüleri:u:13.4cm.kl:2.5cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle az miktarda bozulma var. Tutamak kısmına bağlantı sağlayan perçin çivisinin deliği mevcut.

Tanımı:Demir. Üst kenar sapa bağlantı kısmından doğru geniş bir dışbükey yay çizerek gövdenin orta ekseninde keskin kenarıyla birleşiyor. Sapa bağlanan kısım eni artarak kalınlaşıyor.

267. BİÇAK:

Bulunduğu yer : YE4/3

Env. no:Ary 89 M 230

Ölçüleri: u:10.2cm. kl:2.3cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu:Tek parça halinde. Büyük ölçüde eksiksiz ve sağlam.

Tanımı: Demir. Üst kenar sapa bağlana kısımdan doğru geniş bir yay çizerek uçta gövdenin orta ekseninde keskin kenar ile birleşiyor.

268. BİÇAK:

Bulunduğu yer : TA 8.oda

Env. no:Ary 89 M 161

Ölçüleri:u:21.4cm. kl:3.15cm.

Yapım tekniği: Dövme. Yapım Tarihi: Roma

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve hasarsız. Oksidasyon nedeniyle keskin kenar kütleşmiş. Tutamak kısmı mevcut değil.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz olarak giderken keskin kenar gövdenin üst hizasında birleşecek şekilde düz bir hat halinde yukarı doğru kıvrılıyor. Ucu küt. Tutamağa bağlantı bir dil ile sağlanıyor.

269. BİÇAK:

Bulunduğu yer :Nympyhaion altı açması. Alt mekan buluntusu.

Env. no:Ary 90 M 69

Ölçüleri:u:25.1cm. kl:2.5cm.

Yapım tekniği: Dövme.

Durumu: Şeklini koumasına karşın oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz olarak giderken keskin kenar sap çıkıntısından sonra genişliyor. Buradan itibaren uca doğru geniş bir yay çizerek kıvrılıyor.

270. BİÇAK:

Bulunduğu yer :---

Env. no:Ary 84/85 (?)

Ölçüleri:u:25cm. kl:1.9cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle az miktarda bozulma var. Tutamağın küçük bir kısmı, perçin çivisiyle mevcut.

Tanımı: Demir. Tutamaktan gövdeye geçiş kısmında bir daralma var. Üst kenar düz olarak giderken uca doğru geniş bir yay çizerek kıvrılıyor. Keskin kenar ise geniş bir yay çizerek gövde ekseninin üstünde üst kenarla birleşiyor.

271. BİÇAK:

Bulunduğu yer :TA üstü II.mekan

Env. no:Ary 90 M 91

Ölçüleri:u:12.75cm. kl:1.5cm.

Yapım tekniği: Dövme.

Durumu:Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı:Demir. Üst kenar düz olarak giderken keskin kenar ise geniş bir yay çizerek gövde ekseninin üstünde üst kenarla birleşiyor. Tutamağa bağlantı arka bitimdeki saplama ile sağlanmıştır.

272. BIÇAK:

Bulunduğu yer : BE'97-IX B1

Env. no:Ary 97 M 146

Ölçüleri: u:13cm. kl:1.5cm.

Yapım tekniği: Dövme. **Yapım Tarihi:** geç Roma- erken Bizans (?)

Durumu:Tel parça halinde. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz olarak giderken keskin kenar ise ucuna kadar paralel olarak giderek ucunda yukarıya doğru çıkarak üst kenar ile birleşmektedir. Tutamağa bağlantı arka bitimdeki saplama ile sağlanmıştır.

273. BIÇAK:

Bulunduğu yer : KN'98-III B2

Env. no: Ary 98 Fe 187

Ölçüleri:u:10cm. kl:1.5cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde deforme olmuş.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz olarak giderken keskin kenar ise yukarıya doğru düz bir şekilde yükselerek üst kenar ile aynı hizada birleşiyor. Tutamağa bağlantı bir saplama ile sağlanıyor.

274. BIÇAK:

Bulunduğu yer : DV'94

Env. no:Ary 94 ---

Ölçüleri:u:22.1cm. kl:2.1cm.

Yapım tekniği: Dövme **Yapım Tarihi:** Yörük (19.y.y?)

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam. Tutamakla birleşen

kısımda perçin çivisi delikleri mevcut.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz olarak giderken uca kısma doğru yukarıya hafif bir meyil yapıyor. Keskin kenar ise yukarıya doğru geniş bir açı yaparak üst kenar ile üst hizada birleşiyor. Tutamağa bağlanan kısımda gövde kalınlaşıyor.

275. BİÇAK:

Bulunduğu yer :Naltepesi-Demirci İşliğı

Env. no:Ary 84 D 84

Ölçüleri: u:28.5cm. kl:3.5cm.

Yapım tekniğı: Dövme. Yapım Tarihi: Geç Roma (?)

Durumu:İki parça halinde. Oksidasyon nedeniyle bozulma var.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz olarak devam edip açı yaparak yukarıya doğru hafif bir eğim alıyor. Keskin kenar ise geniş bir yay yaparak yukarıya doğru devam edip üst hizanın üzerinde üst kenar ile birleşiyor. Gövde sapa ucundaki saplama ve etrafını saran bir halka ile sabitleniyor.

276. BİÇAK:

Bulunduğu yer : DV'95-XX B1

Env. no:Ary 95 M 103

Ölçüleri:u:30.8cm. kl:6.8cm.

Yapım tekniğı: Dövme. Yapım Tarihi: Geç Roma (?)

Durumu:Oksidasyon ve ezilme sonucu büyük ölçüde deformasyon var.

Tanımı: Demir. Gövde ortaya doğru genişleyerek devam edip uca yakın bir yerde üst kenar açıyor. Keskin kenar ise ortadan itibaren geniş bir açı yaparak üst hizaya yakın bir eksen de üst kenar ile birleşiyor. Gövde sapa arka kısımdaki sabit halka ile bağlanıyor.

277. BİÇAK:

Bulunduğu yer :Naltepesi- Demirci İşliğı.

Env. no: Ary 84 D 100

Ölçüleri: u:32cm. kl:6.8cm.

Yapım tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. Sapa bağlantı kısmında sapın içine girdiği halka kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Gövde ortaya kadar genişleyerek devam ediyor. Ortada üst kenar bir açı yaparak aşağıya kıvrılırken keskin kenar ise geniş bir yay çizerek gövdenin orta ekseninde üst kenarla birleşiyor. Tutamağa bağlantı arka kısmın bir halka şeklinde sapı sarmasıyla sağlanıyor.

278. SATIR:

Bulunduğu yer : YE3

Env. no: Ary 89 M 159

Ölçüleri: u:20.3cm. en:6.2cm.

Yapım tekniği: Dövme

Durumu: Oksidasyon nedeniyle kısmen bozulma var. sapa bağlantıyı sağlayan kovan kısmen kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz biçimde devam ediyor. Keskin kenar ise geniş bir yay çizerek yukarıya doğru kıvrılıyor ve bıçağın ucu gövdenin üst hizasında sivriliyor. Tutamak bir kovan aracılığıyla bıçağa sabitleniyor.

279. SATIR:

Bulunduğu yer : —

Env. no: Ary 89 (?)

Ölçüleri: u:17.5cm. kl:4.4cm.

Yapım tekniği: Dövme.

Durumu: Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var. ezilme sonucu uç kısmı kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Üst kenar yukarıya doğru genişleyip gövdenin ortasından itibaren aşağıya doğru kıvrılıyor. Alt kenar ise Tutamağa bağlanan kısımdan sonra düz bir şekilde aşağıya doğru iniyor. Tutamağa bağlantı kısmında perçin çivileri mevcut.

280. BİÇAK:

Bulunduğu yer :DV'94

Env. no: Ary 94 ---

Ölçüleri: u:11.4cm. kl:1.3cm.

Yapım tekniği: Dövmeye ve kesme Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tel parça halinde. Sağlam. Oksidasyon mevcut.

Tanımı: Demir. Üst kenar düz bir şekilde geçerken keskin kenar ise gövdenin ortasına kadar paralel ondan sonra yukarıya doğru hafif kıvrılıyor. Keskin kenar testere ağzı gibi girintili, çıkıntılı. Arka ucundan bir halkaya bağlı. Alt ucunda bir perçin çivisi mevcut.

281. BIÇAK:

Bulunduğu yer : Yamaç Evler 4/2

Env. no: ----

Ölçüleri: u:21.5cm. kl:2.35cm.

Yapım tekniği: Dövmeye

Durumu: Tek parça halinde. Ucunda eklenti yerinden kırılmış. Uç kısmı kırık ve eksik. Sapa bağlantı kısmında perçin çivileri mevcut.

Tanımı: Demir. Alt ve üst kenarı birbirine paralel gidiyor. Ucu olmadığı için tam biçimini anlamak mümkün değil. Ucundaki eklenti yeri yukarıya doğru devam ediyor.

IV- MİMARİ VE MOBİLYA AKSAMLARI:

KANCA:

282. KANCA:

Bulunduğu Yer: HTD'99-I B2

Env. No: Ary 99 Fe 43

Ölçüleri: y:3.2cm. g:2.9cm. kl:0.5x 0.2cm.

Yapım Tekniği: Bükme. Yapım Tarihi: Geç Hellenistik- Erken Roma

Durumu: Az miktarda oksidasyon mevcut. İki ucu kırık.

Tanımı: Demir. İnce, uzun bir çubuktan bükülerek yapılmış.

283. KANCA:

Bulunduğu Yer: HTD'99-II B2

Env. No: Ary 99 Fe 50

Ölçüleri: y:8.2cm. g:2.3cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Tek parça halinde. İki ucu kırık. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı:Demir. İnce, uzun bir çubuktan bükülerek yapılmış.

284. KANCA:

Bulunduğu Yer: DV'96-XV B1

Env. No: Ary 96 M 115

Ölçüleri: y:5.8cm. g:3.8cm. kl:0.4cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut.

Tanımı:Demir. Kare kesitli bir çubuktan bükülerek yapılmış. Üst bitim küt bir şekilde sona eriyor.

285. KANCA:

Bulunduğu Yer:Mabet- Bouleuterion arası açması alt mekan buluntusu.

Env.No: Ary 90 M 166

Ölçüleri: y:2.85cm. g:1.2cm. kl:0.2cm.

Yapım Tekniği: Bükme

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon mevcut. Sağlam.

Tanımı: Demir. İnce bir telin bükülmesiyle oluşuyor.

286. KANCA:

Bulunduğu Yer: Naltepesi

Env.No: Ary 84 —

Ölçüleri: y:7.5cm. kl:0.15cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: İki parça halinde. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı: Demir. İnce, uzun bir çubuğun bükülmesiyle yapılmış. Arka bitimi yine bir kanca şeklinde yukarıdaki bir kancaya bağlanıyor.

287. KANCA:

Bulunduğu Yer: HTD'98-III B2

Env.No: Ary 98 M 36

Ölçüleri: u: 7.6cm. kl:0.7cm. kanca g: 3.3cm.

Yapım Tekniği: Dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen bozulma var.

Tanımı: Demir. Saplama kısmı düz bir şekildeyken ucuna doğru dar bir yay şeklinde kıvrılarak kanca halini alıyor. Ucu bir topuz şeklinde bitiyor.

288. KANCA:

Bulunduğu Yer: Atriumlu Ev I.oda

Env.No: Ary 87 -----

Ölçüleri: y:9cm. g:4.2cm.kl:0.9cm. göz:3.95cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam.

Tanımı:Demir. Dörtgen kesitli bir çubuğun bükülmesiyle yapılmış. Arka bitim dörtgen bir şekle sahip göz tam ortasında yer alıyor.

289. KANCA:

Bulunduğu Yer: Ary 85 M 40

Env.No: Villa-Hamam I.oda

Ölçüleri: y:10.7cm. g:6.1cm.kl:0.8cm.göz:3.9cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve döküm

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. Yuvarlak kesitli bir çubuğun bükülmesiyle yapılmış. Yukarıda tutturulması için bir göz mevcut.

290. KANCA:

Bulunduğu Yer: Villa-Hamam I.oda

Env.No: Ary 85 M 35

Ölçüleri: y:11.35cm. g:4.8cm. göz:4.3cm. kl:0.65cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle ölçülerde yer yer değişmeler mevcut.

Tanımı: Demir. Dörtgen kesitli çubuğun alt bitimi kanca şeklinde kıvrılıyor. Üst bitim ise dörtgen bir şekle sahip ortası delik.

291. KANCA:

Bulunduğu Yer: ----

Env.No: ----

Ölçüleri:y:11.2cm. g:5.8cm.kl:0.6cm. göz:3.9cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. Yuvarlak kesitli bir çubuğun bükülmesiyle yapılmış. Yukarıda tutturulması için bir göz mevcut.

292. KANCA:

Bulunduğu Yer:DV'96- XVII B3

Env. No: Ary 96 M 154

Ölçüleri: u:11.2cm. halka çap:3.9cm. kl:0.8cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon mevcut.

Tanımı: Demir. Çubuğun bükülmesiyle yapılmış. Bükülme noktasında ortada bir göz meydana getirilmiş. İki uç üstüste gelerek bitim noktasında kıvrılarak kancayı meydana getiriyor.

293. KANCA:

Bulunduğu Yer:----

Env.No:----

Ölçüleri:y:11.8cm. g:5cm. kl:1cm. göz:3.1cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam.

Tanımı: Demir. Yuvarlak kesitli bir çubuğun bükülmesiyle yapılmış. Yukarıda tutturulması için bir göz mevcut.

294. ÇİFT- KANCA:

Bulunduğu Yer:Ticaret Agorası doğudan 8. oda

Env.No: Ary 89 M 158

Ölçüleri: y: 10.4cm. g:11.3cm. kl:1.45x 0.3cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Dört parça halinde. Oksidasyon nedeniyle ölçülerde kısmen değişimler mevcut.

Tanımı: Demir. Kalın bir şeridin ortadan ikiye ayrılıp bükülmesiyle oluşmuş. Arka bitiminde uzun bir çivi ile iki küçük levha, kancaya tutturulmuş.

295. ÇİFT- KANCA:

Bulunduğu Yer:Y.E.4/3

Env.No: Ary 89 ---

Ölçüleri: y:8.2cm. g:10.8cm. kl:0.9cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon mevcut. Sağlam.

Tanımı: Demir. Yuvarlak kesitli bir çubuktan bükülerek yapılmış. Ortada bir gözoluşturacak şekilde birleşip daha sonra iki yana geniş bir yay çizerek iki tane kanca oluşturuyor. Kancaların uçları sivri biten konik bitimlerle sona eriyor.

ZİNCİR:

296. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer:----

Env.No:-----

Ölçüleri:u:26.2cm. tek zincir:2.3cm. kl:0.3cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oniki parça halinde. Açık yeşil patina. Zincirin geri kalanı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Tellerin sekiz şeklinde bükülerek birbirine geçirilmesinden meydana geliyor. Bir ucunda daha büyük bir zincirle sona ermektedir.

297. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer: T.A.5.oda.

Env.No: Ary 89 M 228

Ölçüleri: u:20cm. tek zincir:2.5cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Dokuz parça halinde.

Tanımı: Bronz. Tellerin sekiz şeklinde bükülmesi ve birbirine geçirilmesiyle oluşturulmuş.

298. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer: Y.E.3/2

Env.No: ARY 89 M 220

Ölçüleri: u:9cm. halka çap:1.7cm. tek zincir:u:1.2 kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Beş parça halinde. Sağlam. Açık yeşil patina.

Tanımı: Bronz. Bir halka ile sekiz şeklinde bükülerek birbirine geçirilmiş tellerden meydana gelen aksamın ucunda eşkenar dörtgen bir aplik bulunmaktadır.

299. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer: Bouleuterion altı atık topraktan.

Env.No: Ary 91 Kb 16

Ölçüleri: u:6.4cm. tek zincir:u:1.7cm. kl:0.15cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Üç parça halinde. Açık yeşil patina. Zincirin geri kalanı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Sekiz şeklinde bükülerek birbirine geçirilmiş tellerden meydana gelen aksamın ucunda eşkenar dörtgen bir aplik bulunmaktadır.

300. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer: BBY-Köc batıdan 1. mekan

Env.No: Ary 92 Kb 29

Ölçüleri: u:2.2cm. tek zincir: u:0.8cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Üç parça halinde. Açık yeşil patina. Zincirin geri kalanı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Tellerin sekiz şeklinde bükülerek birbirine geçirilmesinden meydana geliyor. Sekizin birleşim noktasından tel kendi eksenini boyunca kıvrılmıştır.

301. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer: BBY-Köc batıdan 1. mekan

Env.No: Ary 92 Kb 36

Ölçüleri: u:3.5cm. tek zincir: u:2.2cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: İki parça halinde. Açık yeşil patina. Zincirin geri kalanı kırık ve eksik.

Tanımı: Bronz. Tellerin sekiz şeklinde bükülerek birbirine geçirilmesinden meydana geliyor. Sekizin birleşim noktasından tel kendi eksenini boyunca kıvrılmıştır.

302. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer: Y.E.4/3

Env.No: Ary 89 M 253

Ölçüleri: Tek zincir: u:8.6cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: İki parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. İnce uzun, kare kesitli bir çubuğun bükülüp iki ucunun

birleştirilmesiyle yapılmış.

303. ZİNCİR:

Bulunduğu Yer: Villa-Hamam 1.oda

Env.No: Ary 85 M 38

Ölçüleri: Tek zincir:u:9.1cm. kl:1.2cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Üç parça halinde.Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde hasarlı.

Tanımı: Demir. İnce uzun, kare kesitli bir çubuğun bükülüp iki ucunun birleştirilmesiyle yapılmış.

HALKA

304.	Ary 98 M 77	Halka	Bronz	HTD'98-V B2	çap: 6cm. kl:1.5cm.
305.	Ary 99 Fe 239	Halka Parçası	Demir	HTD'99-VI B1	çap:5.7cm. kl:0.75cm.
306.	Ary 89 M 125	Halka	Demir	Ticaret Agorası doğudan 7. oda	çap:4.9cm. kl:0.6cm.
307.	Ary 90 M 108b	Halka	Demir	Ticaret Agorası üzeri III.Mekan	çap:4.5cm. kl:0.5
308.	Ary 89 M 109a	Halka	Bronz	Yamaç Evler 3	çap:3.8cm. kl:0.5cm.
309.	Ary 89 M 109b	Halka	Bronz	Yamaç Evler 3	çap:3.7cm. kl:0.5cm.
310.	Ary 88 —	Halka	Bronz	—	çap:3.6cm. kl:0.5cm.
311.	Ary 90 M 165	Halka	Demir	Mabet - Boul. Arası Açması Alt Mekan Buluntusu	çap:3.6cm. kl:0.5cm.
312.	Ary 89 M 35	Halka	Demir	B.Hamam-Praefurnium	çap:3.5cm. kl:2.2cm.
313.	Ary 79- 17	Halka	Bronz	—	çap:3.2cm. kl:0.4cm.
314.	Ary 95 Fe 28	Halka	Demir	DV.95-III	çap:3.2cm. kl:0.3cm.
315.	Ary 89 M 149	Halka	Demir	Ticaret Agorası doğudan 7.oda	çap:2.7cm. kl:0.4cm.
316.	Ary 89 M 27	Halka	Bronz	T.A. Doğudan 6. oda	çap:2.6cm.kl:0.5cm.
317.	Ary 99 Ae 114	Halka	Bronz	HTD'99-II	çap:2.5cm. kl:0.6cm.

Tanım: no.309 dışında hepsi tam bir halka olup bu örnek ise iki ucu açık, bir çubuğun bükülmesiyle yapılmıştır. Halkaların hepside yuvarlak bir kesite sahiptir.

FİLİSE:

318. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: DV'96-XVII B1

Env.No: Ary 96 M 155

Ölçüleri: u:11.9cm. kl:0.9cm. halka çap:4.5cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon mevcut. İki parça halinde.

Tanımı: Demir. Halka ile ona tutturulmuş bir çubuğun bükülmesinden oluşuyor.

319. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: B.E.'97-VI B1

Env. No: Ary 97 M 109

Ölçüleri: u:5.9cm. halka çap:4cm. halka kl: 0.6cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon mevcut. İki parça halinde.

Tanımı: Demir. Halka ile ona tutturulmuş bir çubuğun bükülmesinden oluşuyor.

320. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: B.E.'97-X B2

Env. No: Ary 97 M 105

Ölçüleri: u:5.6cm. halka çap:5.5cm. kl:0.6cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon var. Oldukça iyi durumda. İki parça halinde. Oksidasyon nedeniyle iki parça bükülmüş şekilde birbirine kaynamış durumda.

Tanımı: Demir. Halka ile ona tutturulmuş bir çubuğun bükülmesinden oluşuyor.

321. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: B.E.'97-X B1

Env. No: Ary 97 M 106

Ölçüleri: u:6cm. halka çap:5.5cm. kl:0.6cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon var. Oldukça iyi durumda. İki parça halinde.

Tanımı: Demir. Halka ile ona tutturulmuş bir çubuğun bükülmesinden oluşuyor.

322. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: B.E.'97-IX B2

Env. No: Ary 97 M 161

Ölçüleri: u:5.9cm. halka çap:4.9cm. kl:0.6cm.

Yapım Tekniği : Bükme.

Durumu: Oksidasyon var. Oldukça iyi durumda. İki parça halinde.

Tanımı: Demir. Halka ile ona tutturulmuş bir çubuğun bükülmesinden oluşuyor.

323. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: YaE'99-I B2

Env. No: Ary 99 Fe 76

Ölçüleri: u:7.1cm. halka çap:4.7cm. kl:0.6cm.

Yapım Tekniği: Bükme.

Durumu: Oksidasyon var. Oldukça iyi durumda. İki parça halinde.

Tanımı: Demir. Halka ile ona tutturulmuş bir çubuğun bükülmesinden oluşuyor

324. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: ---

Env. No: Ary 84 D 127

Ölçüleri: u:12.5cm. saplama:7.3cm. kl:0.7x 1.9cm. halka kl:0.7cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: İki parça halinde. Az miktarda oksidasyon mevcut. Sağlam.

Tanımı: Demir. Bir saplama ile ona geçirilmiş bir halkadan oluşuyor. Saplama ortasından halkanın geçtiği bir göz oluşturdudan sonra genişleyip keskinleşiyor. Halka düz, yuvarlak kesitli.

325. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: ----

Env. No: ---

Ölçüleri: u:9.9cm. kl:1.1cm. halka çap: 3.7cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: İki parça halinde. Az miktarda oksidasyon mevcut. Sağlam.

Tanımı: Demir. Bir saplama ile ona geçirilmiş bir halkadan oluşuyor. Saplama dörtgen kesitli ve bir ucunda ortada göz oluşturdudan sonra hafif incelerak diğer uca doğru devam ediyor. Arka bitim küt olarak sona eriyor. Halka ortasından bir çıkıntı halka boyunca gidiyor.

326. FİLİSE:

Bulunduğu Yer: ----

Env. No: ---

Ölçüleri: u:10.8cm. kl:1.1cm. halka çap:5.8cm. kl:0.75

Yapım Tekniği: Dövme ve döküm

Durumu: İki parça halinde. Oksidasyon nedeniyle büyük ölçüde bozulma var.

Tanımı: Demir. Bir saplama ile ona geçirilmiş bir halkadan oluşuyor. Saplama ortasından halkanın geçtiği bir göz oluşturdudan sonra genişleyip keskinleşiyor. Halka düz, yuvarlak kesitli.

327. FİLİSE PARÇASI:

Bulunduğu Yer: Villa-Hamam I.oda

Env. No: Ary 85 M 36

Ölçüleri: u:6.7cm. g:2.5cm. kl:0.4cm.

Yapım Tekniği: Döküm

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam.

Tanımı: Demir.Saplama. Bir ucunda halkanın girmesi için bir göz yer alıyor. Gözün bittiği noktada bir boğum yapan gövde genişleyip keskinleşerek diğer uca doğru ilerliyor.

328. FİLİSE PARÇASI:

Bulunduğu Yer: ----

Env. No: ---

Ölçüleri: u: 6.7cm. g:1.7cm. kl:0.7cm.

Yapım Tekniği: Döküm

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam.

Tanımı: Demir. Saplama. Bir ucunda halkanın girmesi için bir göz yer alıyor. Gözün bittiği noktada bir boğum yapan gövde daralıp keskinleşerek diğer uca doğru ilerliyor.

KENETLER:

Grup 1: (T-Kenetler:)

329. T-KENET:

Bulunduğu Yer: Mabet Açması II. Mekan Buluntusu.

Env.No: Ary 90 M 110

Ölçüleri: y:10.9cm. g:5.4cm. kl:0.6cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle az miktarda hasarlı.

Tanımı: Demir. T-şeklinde bir forma sahip. kare kesitli çubuk yukarıda ikiye ayrılarak yassı bir kesit halini alıyor.

330. T-KENET:

Bulunduğu Yer:----

Env.No: ----

Ölçüleri:y:10.5cm.. g:4.2cm. kl:1cm. sap:5.5cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle ölçülerde yer yer değişmeler mevcut.

Tanımı: Demir. “T” şeklindeki çubuğun ucu kıvrılarak kanca şekline getirilmiş.

Grup 2: (Pi-Kenet:)

331. Ary 90 M 70	Demir	Nymphaion Altı Açması-IV no’lu Mekan Yangın Tabakası	u:31cm. kl:0.8cm.
332. Ary 94 —	Demir	Doğu Villası	u:17cm. kl:0.5cm.
333. Ary 90 M 111-2	Demir	Mabet III. Mekan Buluntusu	u:12.5cm. kl: 1cm.
334. —	Demir	—	u:12.6cm. kl:0.4cm.
335. Ary 90 M 137	Demir	Mabet- Boul. Arası Açması Alt Mekan Buluntusu	u:3.1cm. g:3cm. kl:0.7cm.

Tanım: Yassı, uzun bir levhanın iki ucunun birbirine paralel biçimde bükülmesiyle meydana gelmekte.

KAPI AKSAMLARI:

A: Kilit Aynaları:

336. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:—

Env.No:Ary 79- 41

Ölçüleri:y:15 cm. g: 8.7 cm.

Yapım Tekniği: levhadan kesme.

Durumu: Kırık olup tamir görmüş. Koyu yeşil patina.

Tanımı: Bronz. Dikdörtgen şeklinde olup üzerinde altı tutturma perçini var.

Kenarlar boyunca nokta süslemeler yapılmış. Ortada ters “L” şeklinde anahtar deliği var. İki yanda kaynak ile birleştirilmiş aplikler yer alıyor.

337. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer: Bouleuterion- Mabet arası alt mekan buluntusu.

Env.No:Ary 90 M 210

Ölçüleri:y:9.6 cm. g:8.4 cm. kl: 0.1 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu:Açık yeşil patina. Oksiasyon ve ezilme sonucu kısmen deformasyon var.

Tanımı:Bronz. Dikdörtgen şeklinde olup ortasında ters “L” biçiminde bir anahtar deliği yer alıyor. Kenarlarda repousse tekniğinde süslemeler yapılmış.

338. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:D. V.-XI no’lu mezarın doğusu.

Env.No: Ary 86 Kb 138

Ölçüleri:y:4.3cm. g:3.9cm. kl:0.05cm..

Yapım Tekniği: Dövme ve kesme.

Durumu: Tek parça halinde. Ezilme nedeniyle sol kenardan çatlak var. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Bronz. Dikdörtgen şeklinde. Üzerinde dört çivi deliği var. Anahtar deliği ters “L” şeklindedir.

339. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:---

Env.No:---

Ölçüleri:y:10.8cm. g:9.6cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve kesme

Durumu:Koyu yeşil patina. Ezilme sonucu kenarları büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı:Bronz. Kenarları eksik olduğu için biçimi tam olarak anlaşılamıyor. Ortada ters “L” şeklinde anahtar deliği mevcut. Gövde üzerinde perçin çivi delikleri var.

340. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:YaE VIII B2

Env.No:Ary 99 Fe 301

Ölçüleri:y:8.4cm. g:9.3cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve kesme.

Durumu:Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen deformasyon var.

perçin çivileri sağlam.

Tanımı:Demir. Dörtgen levha şeklinde olup ortasında ters “L” şeklinde anahtar deliği ile onun altında ise uzunlamasına bir yarık var.

341. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:YE 4/3

Env.No:Ary 89 M 254

Ölçüleri: y:5 cm. g: 4.3 cm. kl: 0.15 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu:Patina. Az miktarda bozulma ve kırıklar var.

Tanımı:Bronz.dikdörtgen şeklinde kilit aynası. Üzerinde altı çivi deliği var.

Anahtar deliği ters “L” şeklindedir.

342. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI

Bulunduğu Yer: “Tulga’nın Evi” Yüzey Buluntusu.

Env.No:Ary 95 M 45

Ölçüleri:y:6.9 cm. g:5.6 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan Kesme

Durumu:Açık yeşil patina. Oksidasyon sonucu büyük ölçüde deformasyon ve kırıklar var.

Tanımı:Bronz. Dikdörtgen şeklinde olup üzerinde ters “L” biçiminde anahtar deliği yer alıyor. Altı çivi deliği var.

343. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer: Bouleuterion- Maber arası alt mekan buluntusu.

Env.No: Ary 90 M 211

Ölçüleri:çap: 7.2 cm. kl:0.05 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu:Patina. Ezilme sonucu büyük ölçüde kırık ve eksik.

Tanımı:Bronz. Daire şeklinde olup üzerinde bir tarafı uzatılmış dairesel bir anahtar deliği yer alıyor. Kenarlarında repousse tekniğinde yapılmış süslemeler; üzerinde ise içiçe eş merkezli dairelerden oluşan bir süsleme

görülüyor.

344. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler

Env.No: Ary 89 M 285

Ölçüleri: çap: 7.5 cm. kl: 0.05 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu: Patina. Üzerinde yangın izleri var.

Tanımı: Bronz. Kenarları testere ağzı gibi tırtıklı. Üzerinde içiçe eş merkezli olarak yapılmış kazıma halkalardan oluşan bir süsleme yer alıyor. Dört adet perçin deliği ve ters “L” şeklinde anahtar deliği var.

345. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer: Yamaç Evler

Env.No: Ary 89 M 286

Ölçüleri: çap: 7.7 cm. kl: 0.1 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu: Koyu yeşil patina. Oksidasyon sonucu deformasyon var.

Tanımı: Bir önceki gibi.

346. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:---

Env.No:---

Ölçüleri: y: 17.7cm. g: 14.3cm. kl: 0.05cm.

Yapım Tekniği: Dövme ve kesme

Durumu: Koyu yeşil patina. Oksidasyon ve ezilme nedeniyle büyük ölçüde deformasyon var.

Tanımı: Bronz. Dörtgen levha şeklinde olup üzerinde ters “L” şeklinde anahtar deliği var. levha dört perçin çivisiyle kapıya bağlanıyor.

347. SÜRGÜLÜ KİLİT AYNASI

Bulunduğu Yer: Helios Tapınağı

Env.No: Ary 90 M 114/b

Ölçüleri: çap: 5.9 cm. kl:0.05 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan Kesme

Durumu: Patina. Oksidasyon sonucu kısmen deformasyon var.

Tanımı: Bronz. Daire şeklinde olup kenarlarında repouse tekniğinde yapılmış süsleme var. ortadaki kilit aynası dikdörtgen olup etrafı yine repousse tekniğinde süslenmiş. Üç perçin deliği görülüyor.

Asma Kilitler:

348. ASMA KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:---

Env.No: Ary 85 M 18

Ölçüleri:y:4 cm. g:2.6 cm. kl:0.1 cm.

Yapım Tekniği:

Durumu:Patina. Korozyon sonucu az miktarda bozulma var.

Tanımı:Bronz.Kilit arka paneli.Yaprak şeklinde olup üst kısımda kilit kancasının bulunduğu yerlerin çıkıntıları var. İç yüzde ön panelle bağlantı yapan ve mekanizmayı çalıştıran çıkıntılar var.

349. ASMA KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer:Doğu Villası Yüzey Buluntusu

Env.No:Ary 96 M 4

Ölçüleri:y:5.4 cm. g:5.1 cm. kl: 0.5 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu:Oksidasyon ve ezilme sonucu deformasyon var. Kısmen kırık ve eksik.

Tanımı:Demir. Dairesel bir forma sahip. Üstte kilit kancasının bağlantı yerlerinde yuvarlak çıkıntılar var. Anahtar deliği bir tarafı uzatılmış yuvarlak bir şekle sahip. İç mekanizması yok. Arka levha ile bağlantı lehim noktaları görülebiliyor.

350. ASMA KİLİT AYNASI:

Bulunduğu Yer: DV'96-IV su kanalı içinden

Env.No: Ary 96 M 44

Ölçüleri: y:3.1cm. g:2.52 cm. kl:0.9 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Oksidasyon ve ezilme sonucu kısmen deformasyon var.

Tanımı: Demir. Dörtgen bir şekle sahip. Üstte asma kancasının bağlandığı kısımlarda iki çıkıntı yer alıyor. Sol kenar bir kavis yaparak, sağ alt kenar ise küçük bir parça içe çekiktir. Anahtar deliği bir yanı uzatılmış yuvarlak bir şekle sahiptir.

351. ASMA KİLİT:

Bulunduğu Yer: BE'97- III B1

Env.No: Ary 97 T 34

Ölçüleri: y:4.9cm. g:4.4cm. kl:0.9cm. kanca: çap:0.5cm. u:3.9 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme, dövme ve bükmeYapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Oksidasyon sonucu kısmen bozulma var. Mekanizma bozulma nedeniyle çalışmaz durumda.

Tanımı: Demir. Alt ucu daralarak biten bir dörtgen şeklindeki mekanizma kutusu içinde mekanizma halen mevcut. Arka ve ön kiit aynaları üç çiviyle birbirine bağlanmış. Üzerinde bir ucu uzatılmış yuvarlak anahtar deliği görülüyor.

352. ASMA KİLİT:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: ———

Ölçüleri: y: 5.7cm. g: 5.2cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme. Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Oksidasyon sonucu kısmen bozulma var. İç mekanizma dişlisi kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Asma kilidin arka levhası ile üzerinde kilit mekanizmasının bazı parçalarını görmek mümkün. Anahtar çubuğunun ortasındaki boşluğun

oturduğu çıkıntı ve anahtarın dönerek bir dişli gibi çevirdiği disk halen kısmen sağlam olarak tespit edilebilmekte. Üzerinde ayrıca ön levhaya sabitlenmesini sağlayan bağlantı çıkıntıları yer alıyor.

353. ASMA KİLİT:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: —

Ölçüleri: y: 5.7cm. g: 4.8cm. kl: 1.3cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve dövme.Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen bozulma var. Mekanizması bozulma nedeniyle çalışmıyor.

Tanımı: Demir. Kilit kutusu alttan yarım daire biçimindedir. Mekanizması ortasından bir daralma ile ikiye ayrılan bir kutu içindedir. Kancası üst kısımda yer alırken alt kısımda ise anahtar deliği vardır.

354. ASMA KİLİT:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: —

Ölçüleri: y:8.3cm. g:5.4cm. kl:1.4cm. kanca çap: 0.5cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve dövme.Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon sonucu kısmen bozulma var. Mekanizma işlemiyor.

Tanımı: Demir. Dairesel mekanizma kutusunun üst kısmında kancanın bağlandığı çıkıntılar yer alıyor. Anahtar deliği en altta yer alıyor ve kilit aynasının üzerinde gerektiğinde anahtar deliğinin üzerini kapatan bir dil var.

355. ASMA KİLİT:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: —

Ölçüleri: y: 9.3cm. g:5.4cm. kanca çap:0.6cm.

Yapım Tekniği:Levhadan kesme ve dövmeYapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Mekanizme mevcut. Oksidasyon nedeniyle

çalışamaz durumda. Kilit anahtara kaynamış durumda.

Tanımı: Demir. Dörtgen, iki tarafından profilli sac zarf ile kapatılmış kilit kutusu. Anahtar aşağıdan giriyor. Kanca yuvarlak kesitli.

356. ASMA KİLİT:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No:---

Ölçüleri: y:6.2cm. g:3.5cm. kanca çap:0.4cm

Yapım Tekniği: Levhadan kesme, dövme ve bükme. Yapım

Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle mekanizma çalışamaz durumda.

Tanımı: Demir. Dörtgen gövde altta üçgen şeklini alıyor. Üzerinde üç perçin çivisi var. anahtar deliği yuvarlak ve uzatılmış bir kısımdan oluşuyor. Uzatılmış kısım boğumlarla anahtarın girebileceği şekilde yapılmış.

Kapı Menteşeleri:

357. KAPI MENTEŞESİ:

Bulunduğu Yer: DV'96-AYXXII

Env.No: Ary 96 M 219

Ölçüleri: u:15.3cm. g:6cm. kl:0.1cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu: Oksidasyon sonucu kısmen bozulma var. Kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Kapının açılıp kapanması sırasında kapı kasasına bağlanmasını sağlayan menteşe uzun bir çubuk şeklinde olup üzerinde iki yan boyunca kapıya sabitlenmesini sağlayan kancalar var. Üzerinde bitkisel motifler ve yay benzeri iki taraflı süsler var. Ortasında yarı küre biçimli bir kabartma yer alıyor.

358. KAPI MENTEŞESİ:

Bulunduğu Yer: BE-Yüzey buluntusu.

Env.No: Ary 97 M 14

Ölçüleri: u:17 cm. g:3.5 cm. kl: 0.2cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme

Durumu: Oksidasyon sonucu kısmen defromasyon ve bozulma var.

Tanımı: Demir. Bir öncekinde olduğu gibi kapının kasaya bağlanmasını sağlayan menteşe uzun bir çubuk şeklinde olup üzerinde hiç bir süsleme yoktur. Ortasında bir yuvarlak disk bulunan menteşe iki yandaki kancalar yoluyla kapıya sabitlenmektedir.

Kapı Kancaları:

359. KAPI KANCASI:

Bulunduğu Yer:DV'96-XVII B1

Env.No:Ary 96 M 156

Ölçüleri:y:9.3 cm. g:1 cm. kl:0.3 cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve dövme

Durumu:oksidasyon ve ezilme sonucu deformasyon ve kısmen kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Üçgen bir forma sahip. bir ucunda yuvaya oturması için halkası diğer ucunda ise sapa bağlanmasını sağlayan çubuk var.

360. ASMA KİLİT KANCASI:

Bulunduğu Yer: BE'97-VII B1

Env.No: ARY 97 M 92

Ölçüleri: y:3.5cm. g:2.5cm. kl:0.9cm.

Yapım Tekniği: Döküm ve dövme.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. Bozulma çok az.

Tanımı:Demir. Çokgen bir kesite sahip ve bir ucu yassılaşıarak bitiyor. Diğer ucu ise kilit mekanizmasına bağlantıyı sağlayan halkası yer alıyor.

B:ANAHTAR:

361. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer:----

Env.No:----

Ölçüleri:u:4.9cm. dişler g:2.1cm. halka çap:1.8cm.kl:0.4cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Uzun gövde aşağıda yay şeklinde kıvrılarak anahtarı meydana getiriyor. Dişler silindirik çubuklar şeklinde.

362. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer:----

Env.No: ----

Ölçüleri:u:4.7cm. dişler g:1.9cm. halka çap:1.6cm.kl:1.6cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen deformasyon mevcut.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Uzun gövde aşağıda "Z" şeklinde kıvrılarak anahtarı meydana getiriyor. Dişler silindirik çubuklar şeklinde.

363. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer:Yamaç Evler

Env.No: Ary 89 ---

Ölçüleri:u:5.5cm. dişler g:1.4cm. halka çap:2cm. kl:0.7cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen deformasyon mevcut.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Uzun gövde aşağıda genişleyerek anahtarı meydana getiriyor. Dişler silindirik çubuklar şeklinde.

364. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer:

Env.No: Ary 85 M 4

Ölçüleri: u:8.7cm.dişler g: 1.3cm.halka çap:2.8cm. kl:1.2cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen deformasyon mevcut.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Uzun gövde aşağıda açı yaparak anahtarı meydana getiriyor. Dişler dörtgen prizma şeklinde.

365. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: HTD'98-IV B1

Env.No: Ary 98 Ae 314

Ölçüleri:u:5.7cm. dişler g:1.3cm. kl:0.7cm. halka:2.9cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde.Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Halkanın dış kenarı beşgen biçiminde.

366. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer:---

Env.No:Ary 84 ---

Ölçüleri:u:5.4cm. dişler g:1.7cm. kl:0.7cm. halka:2.3cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde.Büyük ölçüde sağlam.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Halkanın dış kenarı altıgen biçiminde.

367. YÜZÜK- ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV.96-XV B3

Env.No:Ary 96 M 114

Ölçüleri:y:3.6cm. anahtar:1.4x 0.8 cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu:Tek parça halinde. Sağlam. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Anahtar dişleri iki adet olup ikisinin arasındaki boşluk hafif eğik.

368. YÜZÜK- ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: YaE'99-I B2

Env.No: Ary 99 Fe 55

Ölçüler: y: 2.8cm. anahtar: 1x 0.8cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Anahtar dişleri iki adet.

369. YÜZÜK- ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: T.A. üzeri II.mekan

Env.No: Ary 90 M 78

Ölçüleri: y: 3.3cm. anahtar: 1x 1.7cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde. Anahtar dişleri üç adet.

370. YÜZÜK- ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: BBY-Küm'96-IV B2

Env.No: Ary 96 M 113

Ölçüleri: y: 1.5cm. anahtar: 1x 1.6cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Açık yeşil patina. Tek parça halinde. Halka kısmı kırık ve eksik. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Bronz. Tutamak kısmı halka şeklinde. Anahtar dişleri iki adet.

371. YÜZÜK- ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: KN'98-III B2

Env.No: Ary 98 Fe 189

Ölçüleri: y: 4cm.

Yapım Tekniği: Döküm.

Durumu: Tek parça halinde. Halka kısmı kırık ve eksik. Oksidasyon nedeniyle bozulma var. Dişlerin olduğu kısım kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. Tutamak kısmı halka şeklinde.

372. YÜZÜK- ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: Mağara Mezar- Sarnıç Dolgusu

Env.No: ARY 88 M107 Müzede

Ölçüleri: çap: max2.8cm.-min2.2cm kl:0.2cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.1.-3.yy

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz. Kaş kısmının ortasında içinde oksidasyona uğramış demir izleri bulunan bir delik vardır.

Tanımı: İç kısmı düz dış kısmı bombeli bir halka. Aynı halkanın kalınlaştırılması ile yapılmış kare prizma gövdeli bir kaş. Kaşın üst kısmında üst üste üç çizgiden oluşan bir banttıan yapılmış bir üçgen var.

373. YÜZÜK- ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: Ticaret Agorası- Bouleuterion yanı batıdan ikinci oda

Env.No: ARY88 M50 Halen kazı deposunda.

Ölçüleri: çap:1.7cm kl:0.3cm

Yapım Tekniği: Döküm. Yapım Tarihi: İ.S.1.-3.yy

Durumu: Tek parça halinde. Sağlam ve eksiksiz. Kaş kısmının ortasında içinde oksidasyona uğramış demir izleri bulunan bir delik vardır.

Tanımı: Halka kısmı dıştan hafif bombeli olup üzerinde herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Kaş kısmının ortasındaki delik bir önceki eserde olduğu gibi bir “yüzük-anahtar” olabileceğini düşündürmekte.

374. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: BBY'91

Env.No: ARY 91 M 56

Ölçüleri: u:22cm. kl:0.7cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükmeYapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmında bir halka var. Diğer uçta ise spiral şeklinde anahtar dişlileri var.

375. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: ----

Ölçüleri: u:22cm. kl:0.7cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükmeYapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmında bir halka var. Diğer uçta ise spiral şeklinde anahtar dişlileri var.

376. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: ----

Ölçüleri:u:19.6cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükmeYapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmında bir halka var. Diğer uçta ise spiral şeklinde anahtar dişlileri var.

377. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: ----

Ölçüleri: u:17.2cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükmeYapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmında bir halka var. Diğer uçta ise spiral şeklinde anahtar dişlileri var.

378. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: ----

Ölçüleri: u:16.2cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükme**Yapım Tarihi:** Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmında bir halka var. Diğer uçta ise spiral şeklinde anahtar dişlileri var.

379. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: —

Ölçüleri: u:15.8cm. kl:0.5cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükme**Yapım Tarihi:** Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmında bir halka var. Diğer uçta ise spiral şeklinde anahtar dişlileri var.

380. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: —

Ölçüleri:u:21.6cm. kl:0.8cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükme**Yapım Tarihi:** Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var. Tutamak halkası kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Diğer uçta ise spiral şeklinde anahtar dişlileri var.

381. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer: DV'94

Env.No: —

Ölçüleri: u:16.3cm. kl:0.7cm.

Yapım Tekniği: Levhadan kesme ve bükme**Yapım Tarihi:** Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Az miktarda oksidasyon var. Anahtar dişlileri kırık ve eksik.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmında bir halka

var.

382. SÜRGÜLÜ ANAHTAR:

Bulunduğu Yer:DV'95-I

Env.No:Ary 95 M 20

Ölçüleri:u:16.3cm. kl:0.7cm.

Yapım Tekniği:Levhadan kesme ve bükme.Yapım Tarihi: Yörük İşi (19.y.y.?)

Durumu: Tek parça halinde. Oksidasyon nedeniyle kısmen deformasyon var.

Dişli kısmı yok.

Tanımı: Demir. İnce uzun bir çubuk şeklinde. Tutamak kısmı halka şeklinde.

Kilide giren kısımda anahtar dişlileri olmadığı için nasıl çalıştığı bilinmiyor.

SONUÇ:

Lykia Bölgesinin madencilik çalışmaları bakımından çok faal bir bölge olmadığı anlaşılmaktadır. Bunda etkin olan nedenlerden biri, bölgenin melanj özellik gösteren topografik yapısının katmanların karışmasına yol açarak, maden cevherlerinin yerlerini tespit etmede yol açtığı güçlülüdür. Bölgede tespit edilebilen demir madeni cevherlerinin sayısı yetersiz, bakır madenlerinin sayısı ise çok azdır. Buna karşılık arkeolojik bulgular özellikle, Doğu Lykia’da, bölge insanının küçük ölçekli de olsa zuhurlardan bazılarını keşfedip kullandığını göstermiştir. Samim Şişmanoğlu’nun Arykandos Vadisi’ndeki zuhurlara yönelik araştırmaları, az sayıda cevherin bulunduğu bazı maden yataklarını ortaya çıkarmıştır.

Arykanda territoryumu içinde de Hördübek Yaylası, Belen Yayla gibi, potansiyeli az olmasına karşın, kullanılmış olduğu çevresindeki cüruf kalıntılarından anlaşılan bazı zuhurlar mevcuttur. Kent içinde bu tür zuhurlardan alınan ve cevher halindeki demirin saflaştırma işleminde arta kalan cüruf kalıntılarının bulunması, kentin bu tür bir teknolojiyi kullanmış olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Gerek kent içindeki demir saflaştırma cürufları, gerekse yakın kesimde Belen Yayla’daki Üçkuyular’dan toplanan bakır saflaştırma cürufları içeriğinde artık maddelerin az olmasıyla son derece başarılı bir teknolojik işleminden geçirildiğini göstermektedir.

Bütün bu veriler ile Arykanda kenti, Lykia bölgesinde maden ergitmesi yapıldığı saptanan ilk kent olmuştur. Bu bakımdan bölge madencilik faaliyetleri içinde Arykanda önemli bir yere sahiptir.

Kentte külçe demirden madeni eşya üretimi yapıldığı da ele geçen kalıntılardan anlaşılmaktadır. Geç Hellenistik-Erken Roma Döneminden bir halka

kalıbı, henüz yeri tespit edilmeyen bir atölyeden günümüze ulaşırken, İ.S. 4 y.y. - İ.S. 5. y.y.' başlarından bir demirci işliğı kentin geç dönem yerleşimlerinden biri olan Naltepesi'nde saptanmıştır. Ele geçen örs, çekiç ve maşa gibi aletler, işliğin dövme tekniğinde çalıştığına işaret etmekle olup döküm tekniğı ile ilgili bir ize rastlanılmamıştır.

Kentte yapılan kazılarda çok sayıda bakır, bronz ve demir günlük kullanım eşyası bulunmuştur. Bunların içinde mimari aksam, anahtar, stilus gibi yerel bir atölyede rahatlıkla üretilebilecek olanların dışında, özellikle, Roma Döneminde bütün imparatorluk içinde yaygın olan standartlara göre yapılmış olan kaplar, süs eşyaları, tıp aletleri, savaş araçları yer almaktadır. İkinci gruba giren buluntuların en dikkat çekici özelliğı aynı eser üzerinde bütün imparatorluk içinde belli dönemlerde popüler olan moda akımlarının unsurlarını, yerel başka unsurlarla birleştirildiğı değışik arayışların sözkonusu olmasıdır.

Bilindiğı gibi Roma İmparatorluk Dönemi eserlerinde İ.S. 1. y.y.'ın sonlarına kadar devam eden ve araştırmacılarca "merkezi üretim" dönemi olarak kabul edilen dönem, bütün imparatorluk bölgelerinin İtalya yarımadasının güneyindeki Capua ve Pompeii üretimlerin kullandıkları ve yerel atölyelerinde piyasadaki talepleri gözönüne alarak, bu merkezdeki üretimi taklid edip, daha ucuzlarını üretmek yoluyla piyasada kendi yerlerini oluşturmaya başladıkları bir safha olmuştur. İmparator Neron'un getirdiğı ağır maden vergilerinin etkisini İ.S. 2. y.y.'dan itibaren hissettirmesiyle, merkezi atölyeler birer birer ortadan kalkarken, İmparatorluğun genelinde yerel atölyeler artık kendi özgün üretimlerini yapmaya başlamıştır.

Arykanda buluntuları arasında özellikle kaplar ve kap kulpların üzerinde, merkezi üretimden alınan bazı unsurlara yerel unsurların eklendiği görülmektedir. Bu bağlamda, sözkonusu örnekler, yerel atölyeler çağında, bir yandan kendi özgün tarzlarını oluştururken bir yandan da, kısmen merkezi üretimin özelliklerini uygulamaya devam eden yerel atölyelerin olduğu anlaşılmaktadır. _

Diğer yandan Antalya bölgesindeki portre heykellerinde İ.S. 2. y.y.'ın sonlarında görülmeye başlayan bir saç modasının işçiliğinin detayları iyi bir şekilde verilmemesine karşın, 24 no'lu kulbun üzerinde maskın saç formunda çok benzer bir biçimde kullanılmış olması, bu eserlerin yapıldığı ve henüz kesin lokalize etmek için elimizde yeterli verinin olmadığı Anadolu atölyesi (veya atölyeleri) hakkında önemli bir ipucu sağlamaktadır.

Madeni buluntular kentin sosyal ve ekonomik durumu ile ilgili bilgiler de vermektedir. İlk olarak dikkati çeken nokta Sardes ve Tarsus gibi madeni buluntuları yayınlanmış kentler ile karşılaştırıldığında, kentin günlük kullanım eşyalarının tamamı bazında süsleme ve kalite konusunda görülen kalite toplamı, özellikle, İ.S. 2. - İ.S. 3. y.y.'ın ortalarına kadarki dönemde çok daha üst bir düzeye çıkmaktadır. Özellikle, mutfak eşyaları ile süs eşyalarında görülen süsleme yoğunluğu, yukarıda saydığımız ve bir çok bakımdan Anadolu'da birer metropol konumunda olan kentlerdeki yoğunluğa oranla küçük bir dağ yerleşimi görünümündeki Arykanda'dan beklenmeyecek ölçüde fazladır. Bu da kentin iç kesimler ile sahildeki liman kentleri arasındaki ticaret hattı üzerindeki konumunu iyi değerlendirdiği açıkça anlaşılmaktadır.

Erken Roma dönemi katmanlarında çok az sayıda görülen tarım aletlerinin, İ.S. 4. y.y. -5. y.y.'larda ani bir artış göstermesi, belki de, o zamana kadar aktif

olan ticaret hattının, bu dönemde önemini yitirerek, kentin en önemli kazanç kaynağının giderek ikincil bir pozisyona düşmesi ve bunun bir sonucu olarak yerel halkın toprağa dönerek, tarımla eskiden olduğundan çok daha fazla uğraşmasının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Sonuç olarak Arykanda'nın, belirli dönemlerde madencilik faaliyetleri bakımından bölgede önemli bir konuma yükseldiği anlaşılmaktadır. Madeni buluntular ise kentin bu konumunun, ekonomik durumuyla paralel olduğunu ve belirli dönemlerde son derece canlı bir ekonomik, ticari ve endüstriyel hayata sahip olduğunu göstermiştir.

ÖZET:

Madeni buluntular, Antik Çağ araştırmalarında, bulunduğu yerin sosyo-ekonomik yaşamı, teknolojik olanakları gibi konularda önemli bilgiler veren bir gruptur. Anadolu arkeolojisinde bu alandaki çalışmalar henüz başlangıç safhasındadır.

Bu çalışma kapsamında Arykanda kazılarında ele geçen madeni buluntular arasında günlük yaşamda kullanılanlar incelenmiştir. Buluntuların sınıflandırmasında antik çağdaki kullanım alanları esas alınmıştır. Buluntuların değerlendirmesi yayınlanmış paralelleri ile karşılaştırarak ve buluntu yerine dayalı olarak yapılmıştır. Kentten ele geçen cürufların kimyasal analizleri ve mikroskopik incelemeleri yapılarak Arykanda'da ki madencilik faaliyetlerinin durumu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Arykanda'dan ele geçen madeni eşyalar, ünik olmaları ile değil; ele geçtikleri mekanlar ile bağlantıları ve kentin sosyal yaşamına ışık tutması ile önemlidir.

Buluntuların büyük çoğunluğu, herhangi bir Roma kentinde çıkabilecek standart türdeki eşyalardır. Antik Çağ Madeni Buluntuları ile ilgili çalışmalarda sıklıkla karşılaşılan bir sorun, özellikle bronzun eritilip yeniden kullanılabilen bir materyal olması nedeniyle bir çok bronz eşyanın günümüze kadar ulaşamamasıdır. Arykanda'daki bronz buluntuların bir kısmının eritilmiş olduğuna ilişkin kalıntılar vardır. Bununla birlikte, büyük kısmı herhangi bir Roma kentinden çıkabilecek olan eşyalardan oluşan madeni buluntu repertuarı, bir çok antik kente oranla çok daha geniştir.

Madeni buluntuların büyük kısmı Roma dönemine tarihlenmektedir. Hellenistik dönemden daha erken bir buluntu yoktur. Bu dönem yerleşimlerinin geç dönem katmanlarıyla tahrip görmüş olması bunda en önemli etkindir. Bizans dönemi ile birlikte buluntu sayısında önemli bir azalma göze çarpar. Arap akınları ile başlayan dönemde kentten ele geçen tarihlendirilebilir buluntu Yörüklerin kentte yerleştikleri 19.y.y. 'a kadar yok denecek kadar azdır.

Arykanda'nın içinde bulunduğu Lykia Bölgesindeki madencilik faaliyetlerinin geçmişi konusunda çok fazla bilgiye sahip değiliz. Antik kaynaklarda bu konuda bölge hakkında hiçbir bilgiye rastlanmamaktadır.

Elmalı- Karataş'da yapılan kazılarda ele geçen buluntular bölge kapsamında madencilik faaliyetlerinin İ.Ö.3.bin başlarına kadar gittiğini göstermektedir. Ancak özellikle İ.Ö.1.bin sonu ve İ.S.1.bin başında bölgeden ele geçen madeni buluntu sayısında bir artış gözlenmektedir. Bölgede bu dönemde kullanıldığı kesin olarak tespit edilmiş maden kaynağını çok fazla değildir. Saptanmış olan işliklerinin hammadde ihtiyacı, coğrafi olarak yakın bir konumdaki Kıbrıs adasındaki zengin bakır ve kalay yataklarından karşılanmış olabilir. Öte yandan Arykanda'nın yakın çevresinde, az sayıda, küçük ölçekli rezervlere sahip bakır ve demir zuhurları saptanmıştır. Kaynakların yakınında bulunan cüruf örnekleri antik çağda maden zenginleştirilmesi yapılarak külçe maden elde edildiğini göstermektedir. Bu kaynaklar, yerel ölçekte taleplerin karşılanması için yeterli olabilecek durumdadır.

Lykia bölgesi içinde bugün, halen eski yöntemleri uygulayarak madeni obje üreten işlikler bulunmaktadır. Özellikle Elmalı ve Gömbe'deki işlikler, bazı yönlerden antik çağdaki yöntemlerini anımsatan teknikleri ile bölgenin madencilik tarihini incelemek isteyenlerin gözönünde bulundurmaları gereken bir noktadır.

SUMMARY:

In minor finds, the metal objects are a very important group for ancient studies. They give us a lot of important data about the social and economical life of an ancient cities. The research projects of the metal finds, have recently began in Turkey.

The scope of this study covers objects of daily life among the metal finds of Arykanda. The classification of the finds are based upon the areas of usage. The study of the finds depend on the comparison with the parallel finds from publications and find places. The state of the metallurgical activities in Arykanda, are examined through chemical analyses and microscopical observations.

The metal objects found in Arykanda, may not be important as uniqueness;, however by the connection of the findspots, they bring light on the social life of the city.

A lot of the finds are quit standart and similar to the finds from any other Roman Sites. Obviously, a problem in the study of ancient metal finds exist in the nature of metal itself, being re-usable. Thus, much of the metal artifacts never reached modern times. Although in Arykanda a few results show us that some metal artifacts were melted;, the remaining are creating a repertoire which are wider than a lot of any other ancient cities.

Most of the finds are dated to the Roman Period. Because of the levels which earlier than the Hellenistic Period are destroyed by the levels of the late Periods, among the metal artifacts, there are no finds that are dated earlier than this time. Within the Byzantine times, the number of the metal finds are decreasing. In the Period which begin with the Arabian attacks, there are almost no metal finds in the city, until the Yoruk immigrants was re-settled on site in the 19'th cent.

We don't have too much knowledge about the history of metallurgical activities of Lycia Region which Arykanda is. Also in ancient literary resources have nothing about this matter. The minor finds in Elmalı- Karataş show us that the metallurgical activities began in Lycia in the III.millennium B.C.. It can be striking that, there are an increase on the metal finds here through the late

first millenium B.C. and early first millenium A.D.. But the number of mines recorded for this period are not that numerous. Thus, the requirements of the atelier that produced these finds would have been supplied from the rich lead and copper mines which was lying in Cyprus. Furthermore, in the Arykanda territorium, we have discovered a number of small copper and iron mines. The slags from thiese mines show us, that in ancient times, the people of Ancient Lycian region obtained metal ingots by the way of reduction. Those mines were sufficient to supply the local requirements.

Today, in Lycia, there are a few local ateliers which are still using the old techniques for producing the metal objects. For the researcher of the historical metallurgical activities in Lycia, observations of modern metal production in the region, especially in Elmalı and Gömbe, under valuable insights in understanding ancient examples.

BİBLİYOGRAFYA:

- ADAM 1994** -J.P.ADAM;*Roman Building, Material and Techniques*, London 1994
- AGRİCOLA 1950** -*De Re Metallica*; (İng. Çev. H.C. HOOVER), New York, 1950
- ALPÖZEN 1995** – Oğuz ALPÖZEN; *Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları*, Bodrum, 1995
- BAYBURTLUOĞLU 1985** - Cevdet BAYBURTLUOĞLU; “1984 Arykanda Kazı Raporu” - KST VII ,Ankara, 1985, sf.357-372
- BAYBURTLUOĞLU 1986** - Cevdet BAYBURTLUOĞLU; “1985 Arykanda Kazı Raporu” - KST VIII ,Ankara, 1986, sf.93-99
- BAYBURTLUOĞLU 1991** - Cevdet BAYBURTLUOĞLU; “1990 Arykanda Kazı Raporu” - KST XIII ,Ankara, 1991, sf.227-233
- BİSCHOP 1992** –Dieter BİSCHOP; *Metallfunde: Geraete aus Bronze, Blei, Eisen. Ausgrabungen in Assos 1990. Asia Minor Studien 1992, Bd.5*
- BLINKENBERG 1931** -C. BLINKENBERG; *Lindos. Fouilles D'Acropolis 1902-1914 I Les Petits Objects*, Berlin, 1931
- BRAUDEL 1984** –F.BRAUDEL; *Akdeniz: Mekan ve Tarih*, İstanbul,1990
- BROMMER 1978** -F.BROMMER; *Hephaistos*, 1978
- BROWN 1976** -D. BROWN; “*Bronze and Pewter*”, *Roman Craft*, London, 1976

- BOEHRINGER.&KRAUSS 1937** -E.BOEHRINGER&F. KRAUSS; *Altertümer von Pergamon IX. Das Temenos für den Herrscherkult*, Berlin und Leipzig, 1937
- COMSTOCK&VERMEULEM. 1971** -M.COMSTOCK &C. VERMEULE; *Greek Etruscan and Roman Bronzes in the Museum of Fine Arts*, Boston, 1971
- COULTON 1977** - J.J.COULTON; *Greek Architects at Work*, 1977
- CHARLESWORTH 1974** - M.P. CHARLESWORTH; *Trade-Routes and Commerce of The Roman Empire*, Chicago 1974
- CROWFOOT 1957** - G.M.CROWFOOT; *Samaria-Sebaste III The Objects from Samaria*, London, 1957
- DAVIDSON 1952** - G.R.DAVIDSON; *-Corinth XII, The Minor Objects*, Princeton, 1952
- DEMİRİŞ 1988** - Bedia DEMİRİŞ; *Eskiçağ'da yazı araç ve gereçleri*, İstanbul, 1988
- DEPERT 1977** - K.DEPERT; *Römisches Bronzegereschirr im Museum für Vor- und Frühgeschichte zu Frankfurt am Main*, Frankfurt, 1977
- DEN BOESTERD 1956** - M.H.P. DEN BOESTERD; *The Bronze Vessels in the Rijksmuseum G.M.Kat at Nijmegen*, Nijmegen, 1956
- DOEHRINGER 1970** -S. DOEHRINGER; *Art& Technology: A Symposium on Classical Bronzes*, Cambridge, Mass. and London 1970
- EGGERS 1966** - H.J EGGERS; *Römische Bronzgefäesse in Britannien Jbz. Mus. Mainz 13*, Mainz, 1966

- EGGERS 1951** - H.J EGGERS; *Der Römische Import im Freien Germanien*, Hamburg, 1951
- EKHOLM 1935** -H.EKHOLM; "Zur Geschichte des Römisch-Germanisch Handels", Acta. Arch. VI., 1935
- ERGİNSOY 1978** -Ülker ERGİNSOY; *Başlangıcından Günümüze İslam Maden Sanatının Gelişimi*, Ankara, 1978
- FORBES 1964** -R.J.FORBES; *Studies in Ancient Technology IX*, Leiden, 1964
- FREDERIKSEN 1959** -M.W.FREDERIKSEN; "Republican Capua: A Social and Economic Study" Papers of the British School at Rome vol.XIV (1959),
- FRİSCH.& TOLL 1949.** -T.G.FRİSCH.& N.P.TOLL.; *The Excavation at Dura-Europas. Final Report IV Part 4: The Bronze Object . Fasc.1. Pierced Bronzes.Enameled Bronzes and Fibulae*, New Haven, 1949
- GAİTSCH 1978** -W.GAİTSCH; *Eiserne Werkzeuge*, Stuttgart, 1978
- GOLDMAN 1950** -H.GOLDMAN.; *Excavation at Gözlükule, Tarsus I, The Hellenistic and Roman Periods*, Princeton, 1950
- GREİFENHAGEN 1975** -A.GREİFENHAGEN; *Schmuckarbeiten in Edellmetal Band I & II Einzelstücke*, Berlin, 1975
- GREENE 1986** - K.GREENE, *The Archaeology of the Roman Economy*, London, 1986
- HAYES 1984** -John H. HAYES; *Greek and Roman Related Metalware in the Royal Ontario Museum*, Toronto, 1984

- HEALY 1978** - F. HEALY; *Mining and Metallurgy in Greek and Roman World*, London, 1978
- HİGGİNS 1961** - R.A HİGGİNS; *Greek and Roman Jewellery*, London, 1961
- HİLGERS 1969** -Werner HİLGERS; *Lateinische Gefaessnamen. Bezeichnungen, Funktion Form Römischer Gefaesse nach den antiken Schriftquellen*, Beihefte der Bonner Jahresbücher Bd.31, Düsseldorf, 1969
- İNAN 1965** – Jale İNAN, *Antalya Bölgesi Roma Devri Porteleri*, Ankara, 1965
- JACKSON 1990** - R.JACKSON; *Roman Doctors and their Instruments: recent research into ancient practice*, Journal of the Roman Arcaeology 1990, Vol.3
- KENT-HİLL 1947** - Dorothy KENT-HİLL; “*The Technique of Metal Vases and It’s bearing on vase forms in Metal and Pottery*”, AJA.51, 1947
- KENT-HİLL 1976** -Dorothy KENT-HİLL; *Greek and Roman Metalware*, Walters Art Gallery, Baltimore, 1976
- KOLB & KUPKE 1989** –Frank KOLB & Barbara KUPKE; *Lykien*; AntikeWelt, Sondernummer, Mainz Am Rhein, 1989
- KUBAN 1993** -Zeynep KUBAN; *Eisenfunde aus Arykanda*, *II.Internationalen Lykien-Symposium*, 1993
- LAMB 1969** -Winifred LAMB; *Ancient Greek& Roman Bronzes*, Chicago, 1969

- LORDKIPANIDZE 1964** - O.D. LORDKIPANIDZE; *"Italijskie Bronzovye izdelija najdjenniye na territorii drevnej Gruzii"* Sov. Arch. 1964,1
- MAASS 1979** -M. MAASS; *Griechische und Römische Bronzwerke der Antikensammlungen*, München, 1979
- MANNING 1985** -W.H. MANNING; *Catalogue of The Romano-British Iron Tools, Fittings and Weapons in The British Museum*, London, 1985
- MAROVIC 1964** -I.MAROVIC; *Fibeln mit inschriften vom Typus Aucissa in den Arcaeologischen Museen von Zagreb, Zadar und Split*, Römischer-Germanischer Zentralmuseum von Mainz 8, 1964
- MARSHALL 1907** -F.H.MARSHALL -*Catalogue of the Finger Rings, Greek, Etruscan and Roman in the Departments of Antiquities*, British Museum, London, 1907
- MARYON 1949** -H MARYON; *Metal Working in the Ancient World*, AJA 53, 1949
- MARYON 1971** -H MARYON; *Metal Working and Enameling*, New York.1971
- MELLINK 1969** -M.J. MELLINK *"Excavations at Karataş-Semahöyük in Lycia, 1968"* AJA 73, 1969
- MENZEL1960** -Heinz MENZEL; *Die Römischen Bronzen aus Deutschland I. Speyer*, Mainz, 1960
- MENZEL1969** -Heinz MENZEL; *Die Römische Bronzen aus Bayern. Text und Katalog: mit einem beitrage von Alakar RADNOTI*, Römisches Museum von Augsburg, 1969

- MİLNE 1970** -J.S. MİLNE ; *Surgical Instruments in Greek and Roman Times*, Oxford, 1970
- M.T.A. 1966** -*TürkiyeBakır, Kurşun ve Çinko Envanteri Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Yayınlarından No.133*, Ankara, 1966
- MUTZ 1972** -Alfred MUTZ; *Die Kunst des Metalledrehens bei der Römern*, Basel und Stuttgart, 1972
- NEUGEBAUER 1927** -Kark Anton NEUGEBAUER; *Bronzegeeraet des Altertums (Bilderhefte zur Kunst und Kultur Geschiste des Altertums, hrsg. Von Dr. Hans Schaal Heft 2*, Bielefield und Leipzig, 1927
- ONURKAN 1988** -Somay ONURKAN; *Doğu Trakya Tümölüsleri Maden Eserleri*, Ankara,
- ORLANDOS 1966** -A.ORLANDOS; *Materials de Construction*, Paris, 1966
- ÖZDOĞAN 1993** -Mehmet ÖZDOĞAN; *Çayönü Kazısı ve Güneydoğu Anadolu Karma Projesi; 30 Yıllık Genel Bir Değerlendirme, XV.KST* Ankara, 1993
- ÖZCAN 1998** A.ÖZCAN; *Arykanda Kazılarında Bulunmuş Kemik ve Fildişi Aletler*, A.Ü.D.T.C.F. Klasik Arkeoloji Anabilimdalı'na sunulmuş, yayınlanmamış lisans tezi, Ankara 1998
- PERNİCE 1900** -Erich PERNİCE; *Bronzen aus Boscoreale*, A.A., 1900
- PERNİCE 1905** -Erich PERNİCE; *Untersuchungen zur antiken Toreutik III: Die Metalledrehbank im Altertum, JÖAI VIII*, 1905,

- PETROVIĆ & JOVANOVIĆ** –P.PETROVIĆ & S.JOVANOVIĆ; *The Cultural Heritage of Knjazevac Region*, Belgrade, 1997
- PFEILER 1970** -B. PFEILER; *Römischer Goldschmuck*, Mainz, 1970
- PHARR 1969** – Clyde PHARR; *The Teodosian Code and Novels and The Sirmondian Constitutions*, New York, 1969
- PLINIUS** -PLINIUS; *De Rerum Natura (Natural History)* (Çev.H.RACKHAM) Cambridge, Massachusetts, 1966
- WIEGAND, SCHRADER, KUMMER, WILDBERG, WINNEFELD, ZAHN 1964** -*Ergebnisse der Ausgrabung und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898 von Theodor Wiegand und Hans Schrader, unter mitwirkung von G.Kummer W.Wildberg, H.Winnefeld, R.Zahn*, Berlin, 1964
- RADNOTI 1938** -Alakar RADNOTI; *Die Römischen Bronzegefäesse von Pannonien Diss. Pann. Ser.2 no.6* ,Budapest ,1938
- RAEV 1977** - B.A.RAEV; “*Die Bronzegefäesse der Römischen Kaiserzeit in Thrakien und Mösien*”,s.605-42, pls. 9-45, Beil.4 *Bericht der Römische -Germanische Kommission* 58.2, 1977
- RAEV 1978** - B.A.RAEV; “*Brocs Forges des Provinces Romaines et Leurs Prototypes Italiques*” Arkheologer XX,3 1978
- RANDBORG 1991** –Klaus RANDBORG; *The First Millenium in Europe and The Mediterranean, An Arcaeological Essay*, Cambridge 1991

- RİCHTER 1915** -G.M.A RİCHTER; *Greek Etruscan and Roman Bronzes, Metropolitan Museum of Art, New York, 1915*
- RİCHTER 1984** -G.RİCHTER; *Yunan Sanatı (Çev.B.Madra), İstanbul, 1984*
- RIETSCH 1983** -M.RIETSCH; *Zur Entwicklung Römischer Werkzeugformen (Saalburger Jahrbücher 1983)*
- ROBINSON 1941** -D.M. ROBINSON; *Metal and Minor Miscellaneous Finds, an original contribution to Greek Life, Olynthus X, Baltimore, 1941*
- ROLLAND 1965** -H .ROLLAND; *Bronzes Antique de Haute-Provence, Paris, 1965*
- RYAN 1960** -G.W RYAN; *A Guide to the Known Minerals of Turkey, Ankara 1960*
- STEAD 1967** -I.M. STEAD; *Excavations at Winterton Roman Villa and other Roman Sites in North Lincolnshire 1958-1967 , Departments of the environment Archaeological Reports No.9, London, 1967*
- ŞİŞMANOĞLU&SPERLS.1992** -S.ŞİŞMANOĞLU & G.SPERL; *Limyra ve çevresinde bulunan cüruflar üzerine incelemeler. Arkeometri Sonuçları Toplantısı. VIII sf. 399-41 Ankara, 1992*
- ŞİŞMANOĞLU&SPERLS.1993** *Likya bölgesinde Arkeometalürjik araştırmalar. Arkeometri Sonuçları Araştırmaları. IX s.137- 153, Ankara, 1993*

- ŞİŞMANOĞLU&SPERLS.1993** *Untersuchngen zur traditionalle Schmiedetechnik in Lykien. II.Internationalen Lykien-Symposion, s.201-209 , Wiener, 1993*
- TEK 1994** - Ahmet Tolga TEK- *Arykanda'dan Antik Cam Örnekleri* - A.Ü.D.T.C.F. Klasik Arkeoloji Anabilimdalı'na sunulmuş, yayınlanmamış lisans tezi, Ankara 1994
- TEK 1996** - *Arykanda Kazılarında Bulunan Antik Sikkeler* - A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulmuş, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara 1996
- TEZ 1989** -Zeki TEZ; *Madencilik ve Metalurji Tarihi*, İstanbul,1989
- THEODOSIAN CODE 1969** -Clyde PHARR; *The Teodosian Code and Novels and theSirmondian Constitutions*, New York, 1969
- THOMPSON & WYCHERLEY 1972** -H.A.THOMPSON & R.E.WYCHERLEY; *The Agora of Athens (The Agora of Athens XIV)*, Princeton, 1972
- TOKER** -Ayşe TOKER; *Metal Vessels in The Museum of Anatolian Civilizations*, Ankara
- ULPIA TRAIANA 1994** -D.ALİCU & S,COCİŞ & C.İLİEŞ & A.SOROCEANU; *Small Finds from Ulpia Traiana, Sarmize- getusa 1 Sarmizegetusa monograph 4 The National History Museum of Transilvania Cluj-Napoca* 1994
- VAPUR 1997** Özlem VAPUR; *Arykanda Kandilleri*, And.Ü. Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji Anabilimdalı'na sunulmuş, yayınlanmamış lisans tezi, Eskişehir, 1997

- VERMEULE 1968 -** C.C. VERMEULE; *Roman Imperial Art in Greece and Asia Minor* Cambridge-Massachusetts 1968
- WALDBAUM 1983** -J.C. WALDBAUM; *Metalwork from Sardis: The Finds through 1974* ,Chicago,1983
- WHEELER 1965** -R.E.M.WHEELER; *Der Fernhandel des Römischen Reiches*, Wien, 1965
- WHITE 1967** - K.D.WHITE; *Agricultural Implements of the Roman World*, Cambridge, 1967
- WELKOW 1929** - I.WELKOW; "Novi Mogilni Naghodki" (*Neue Grabhügelfunde aus Bulgarien*) BI.Bulg.V 1928-29 13vdd. (Almanca özet 54 vdd.)
- WILLERS 1907** – H.WILLERS; *Neue Untersuchungen über die Römische Bronzindustrie von Capua und von Niedergermanien*, Hannover und Leipzig, 1907
- UZEL 1995** –İlter UZEL; *Anadolu'da Bulunan Antik Tip Aletleri Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara, 1995
- ZIMMER 1990** -Gerhard ZIMMER; *Griechische Bronze Gusswerkstätten. Zur Technologieentwicklung eines antiken Kunsthandwerkes*, Mainz am Rhein, 1990

c1:

T.C.
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MADEN ANALİZLERİ VE TEKNOLOJİSİ
DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ANKARA

Sip. No. : 73

BİL.DOK.TNT.DAİ.BŞK.

1 12/1999

Rap. No. : 2792

TAB.TAR.MÜZE MÜD.

Proje No. :99 3 M

Ergun KAPTAN

Lab. No:

Numune İşareti

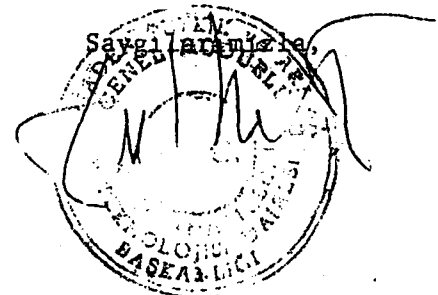
Antalya Finike, Niğde Gümüşler, Balıkesir, Sivas mevkilerinden gelen diğer işaretleri aşağıda yazılı numunelerin Optik Spektrografik Yarı Kantitatif analiz sonucu: Karot no: 99.1 1 - 7 arası

Arazi:	Fe %	Si %	Pb %	Cu %	Sn %	As %	Ag %	Au %
Arıkanda D-37128 (I) 1	b 10	0.3	G	0.007	G	G	G	G
Arıkanda 29 (II) 2	b 10	y 1.5	G	0.01	G	G	G	G
Arıkanda 30 (III) 3	y 10	y 1.5	G	0.0015	G	G	G	G
31 633	b 10	y 10	b 1	0.07	0.015	G	0.0015	G
32 640	y 2	y 10	b 1	0.0015	0.007	G	0.001	G
33 642	b 10	y 10	0.015	0.015	G	G	G	G
34 556	b 10	y 1.5	G	0.0007	G	G	G	G
	Zn %	Ni %	Sb %	Co %				
Arıkanda D-37128 (I)	G	0.007	G	G				
Arıkanda 29 (II)	G	G	G	G				
Arıkanda 30 (III)	G	G	G	G				
31	0.4	G	b 1	G				
32	G	G	G	G				
33	G	G	G	G				
34	G	0.015	G	0.007				

Görülmeyen elementlerde % olarak dedeksiyon limitleri:

DL	%	DL	%	DL	%	DL	%
Pb	0.004	Sn	0.004	As	0.4	Ag	0.0004
Au	0.004	Zn	0.1	Ni	0.004	Sb	0.04
Co	0.004						

OA/

ARYKANDA CÜRUFLARI HAKKINDA RAPOR

Arykanda kazısına ait seçilmiş üç ayrı cürufun optik spektrografik arı kantitatif analizi ve mineralojik-petrografik determinasyonları yapılmıştır. Bu sonuçların değerlendirilmesi ve yorumlanması ile Arykanda- a yapılan prosesin bir demir cevheri metalurjisine ait olduğu kesinleşmiştir. Arykanda da çağın başarılı bir demir cevheri ergitmesi yapılmıştır. Ergitme öncesi cevher hazırlama çok iyi yapılmıştır. Dolayısıyla başarılı bir demir cevheri metalurjisi oluşmuştur. Bunu ergitme sonucu açığa çıkan ürufların analiz sonuçları kanıtlamaktadır. Örneğin ergitme işlemi sırasında cürufa geçen istenmeyen elementlerin sayısı az ve yüzde miktarı düşüktür (Bkz. I). Analizi yapılan üç ayrı örnekteki istenmeyen elementlerin (Cu, Ni, Si) arasındaki bazı küçük farklılıklar ise kullanılan demir cevherinin kompozisyonundaki değişiklik oluşturmaktadır. Ayrıca mineralojik-petrografik determinasyon sonuçlarına göre hematit ($Fe_2 O_3$) 'in magnetit ($Fe_3 O_4$) 'e dönüşümünün saptanması cevherin olasılıkla hematit olabileceği kanısını güçlendirir. (x) Bu nedenle yöredeki -varsa- en yakın demir cevheri zuhurlarından örnekler alınmalı analizleri yapılarak Arykanda cüruf analizleri ile karşılaştırılmalıdır. Bu yapılmadığı takdirde mevcut verilere göre Arykanda da yapılan demir metalurjisinde olasılıkla hematit cevherinin kullanılmış olduğu belirtilebilir. Arykanda'ya ait maden üruflarının irdelenmesi cile demir cevheri metalurjisinin kent içinde ügil kent varoşlarında yapıldığı sanılmaktadır.

Anadolu'da Kelenderis'ten sonra demir cevheri metalurjisinin yapıldığı saptanan ikinci kent Arykanda'dır.

17/Aralık/1999

Ergun KAPTAN

MTA Genel Müd.

Tabiat Tarihi Müzesi

ANKARA

Metalurji Yük.Müh. Ayşe AYDOĞDU'nun konuya ilişkin görüşü de bu doğrultudadır.

Arykanda Cüruf Örnekleri Üzerinde Elektron Mikroskobu İle Yapılan İnceleme Sonuçları: *

Naltepesi–Demirci İşliğı Örnekleri:

No.1: Manyetit ve Limonit ağırlıklı demir mineralleri ana bileşenleri oluşturmakta. Limonitle açık ve koyu gri renkli; Manyetitleerde ise ısıt işlem ve ani soğuma nedeniyle iskeletsel ve damlacıklar halindeki yapılar yer yer gözlemleniyor. Ayrıca az miktarda beyaz renkli metal alaşımlar izlendi.

No.2: Benzer özelliklere sahip. Manyetitleerde, Maghemitleşme ve Hematitleşmeler kısmen izlenebilmekte.

Stadion:

No.3: Ana bileşenler: Masif ve damlacıklar halinde manyetit, limonit, metal alaşımlar izlenmekte. Ayrıca Fayalitlerde gözlenebilmekte. Manyetitleerde bazı kenarlarda martitleşme var.

Kütüphane Ön Cephe:

No.4: Magnetitler kısmen maghemitleşmiş ve martitleşmiş. Ana bileşenler: Limonit, pötite lepidokrokit, metal alaşımları, fayalitler. Kısmen kömürleşmiş ağaç parçaları mevcut. Hücre dokusu tipik.

* Örnekler üzerinde parlatma yapılarak mikroskop altında incelenmiştir. İncelemeler, MTA'dan Jeoloji Yüksek Mühendisi Dr. Kemal Türel tarafından yapılmıştır.

FL4

ile: K2.DI

30-mar-1998 1:04

hilips Analytical

PC-APD, Diffraction software

Sample identification: k2

Data measured at: 30-mar-1998 0:28:00

Diffractometer type: PW3710 BASED

Tube anode: Cu

Generator tension [kV]: 40

Generator current [mA]: 55

Wavelength Alpha1 [Å]: 1.54060

Wavelength Alpha2 [Å]: 1.54439

Intensity ratio Davenne: 0.500

Receiving slit: 0.2

Monochromator used: YES

Start angle [°2θ]: 2.510

End angle [°2θ]: 69.910

Step size [°2θ]: 0.020

Maximum intensity: 129.9600

Time per step [s]: 0.250

Type of scan: CONTINUOUS

Smooth factor: 1

Minimum peak tip width: 0.00

Maximum peak tip width: 1.00

Peak base width: 2.00

Minimum significance: 0.75

Number of peaks: 23

Angle [°2θ]	d-value a1 [Å]	d-value a2 [Å]	Peak width [°2θ]	Peak int [counts]	Back. int [counts]	Rel. int [%]	Signif.
2.805	31.4719	31.5493	0.480	19	22	14.9	1.35
11.765	7.5159	7.5344	0.320	4	5	3.4	0.91
14.080	6.2850	6.3004	0.480	4	5	3.4	1.10
18.350	4.8310	4.8429	0.160	8	4	6.5	1.00
20.005	4.4349	4.4458	0.080	59	4	45.6	1.83
21.245	4.1788	4.1890	0.200	18	4	13.6	1.08
26.705	3.3355	3.3437	0.080	21	4	16.3	0.79
29.500	3.0255	3.0330	0.140	21	4	16.3	1.35
30.165	2.9603	2.9676	0.160	18	4	14.2	1.13
30.935	2.8884	2.8955	0.200	6	4	4.4	0.87
33.045	2.7086	2.7153	0.160	7	4	5.6	1.22
35.470	2.5288	2.5350	0.100	58	5	44.4	1.26
35.945	2.4964	2.5026	0.120	88	5	68.0	1.41
39.535	2.2776	2.2832	0.480	4	3	3.4	1.51
41.775	2.1605	2.1658	0.180	130	3	100.0	4.68
43.155	2.0946	2.0997	0.400	10	3	7.9	2.55
44.730	2.0244	2.0294	0.240	5	3	3.7	1.08
46.960	1.9333	1.9381	0.640	3	2	2.0	1.50
48.720	1.8675	1.8721	0.400	4	2	3.4	1.33
53.365	1.7154	1.7196	0.640	5	3	4.1	1.07
57.060	1.6128	1.6168	0.240	7	3	5.6	1.02

ile: K2.DI

30-mar-1998 1:04

hilips Analytical

PC-APD, Diffraction software

Angle [°2 θ]	d-value α 1 [Å]	d-value α 2 [Å]	Peak width [°2 θ]	Peak int [counts]	Back. int [counts]	Rel. int [%]	Signif.
60.605	1.5267	1.5304	0.140	41	4	31.5	1.25
62.605	1.4826	1.4863	0.240	12	4	9.4	0.87

Sample identification: 12

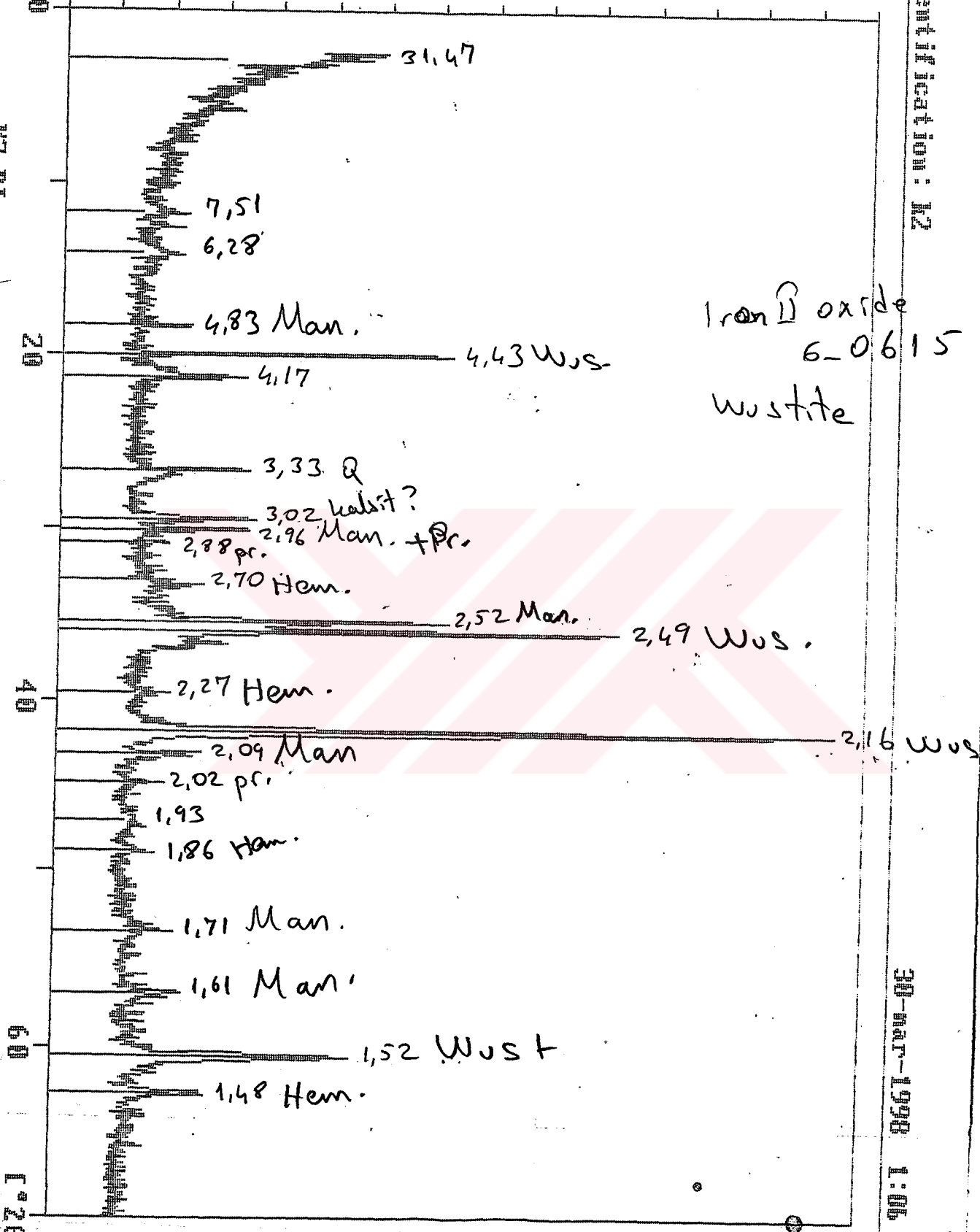
Counts

Naltepest - Derünci İşliği

0 20 40 60 80 100 120 140

12.3M

K2.D1

Iron D oxide
6-0615
wustite

30-mar-1998 1:06

12.201

file: K3.DI

30-mar-1998 1:08

Philips Analytical

PC-APD, Diffraction software

Sample identification: k3

Data measured at: 30-mar-1998 0:47:00

Diffractometer type: PW3710 BASED

Tube anode: Cu

Generator tension [kV]: 40

Generator current [mA]: 55

Wavelength Alpha1 [Å]: 1.54060

Wavelength Alpha2 [Å]: 1.54439

Intensity ratio (alpha2/alpha1): 0.500

Divergence slit: 1°

Receiving slit: 0.2

Monochromator used: YES

Start angle [°2θ]: 2.510

End angle [°2θ]: 69.910

Step size [°2θ]: 0.020

Maximum intensity: 60.8400

Time per step [s]: 0.250

Type of scan: CONTINUOUS

Smooth factor: 1

Minimum peak tip width: 0.00

Maximum peak tip width: 1.00

Peak base width: 2.00

Minimum significance: 0.75

Number of peaks: 27

Angle [°2θ]	d-value a1 [Å]	d-value a2 [Å]	Peak width [°2θ]	Peak int [counts]	Back. int [counts]	Rel. int [%]	Signif.
5.880	5.5764	5.5901	0.120	17	4	27.6	2.38
8.125	4.8904	4.9025	0.640	3	4	4.2	1.55
11.045	4.2180	4.2284	0.320	9	5	14.8	0.83
13.150	3.8390	3.8485	0.960	4	5	7.2	1.25
14.195	3.6755	3.6846	0.240	12	5	19.0	1.39
16.710	3.3349	3.3431	0.240	10	5	15.8	1.36
18.070	3.1763	3.1841	0.280	3	6	5.3	0.79
19.505	3.0250	3.0324	0.200	61	6	100.0	2.85
20.150	2.9617	2.9690	0.160	28	6	46.2	1.10
21.185	2.8658	2.8728	0.320	5	6	8.7	1.12
22.035	2.7916	2.7985	0.240	7	7	12.0	1.54
23.225	2.6943	2.7010	0.280	21	7	34.8	3.04
24.115	2.6260	2.6325	0.200	19	7	31.8	1.04
25.480	2.5281	2.5343	0.200	31	8	51.5	2.34
26.115	2.4851	2.4912	0.200	36	8	59.2	1.58
29.495	2.2798	2.2854	0.240	8	4	13.8	1.51
31.915	2.1536	2.1589	0.160	45	4	73.8	1.71
33.235	2.0909	2.0960	0.320	10	4	15.8	1.20
34.825	2.0203	2.0253	0.200	12	4	19.0	1.37
36.625	1.9465	1.9512	0.240	3	4	4.8	0.94
37.680	1.9058	1.9105	0.400	8	4	12.9	0.96

le: K3.DI

30-mar-1998 1:08

ilips Analytical

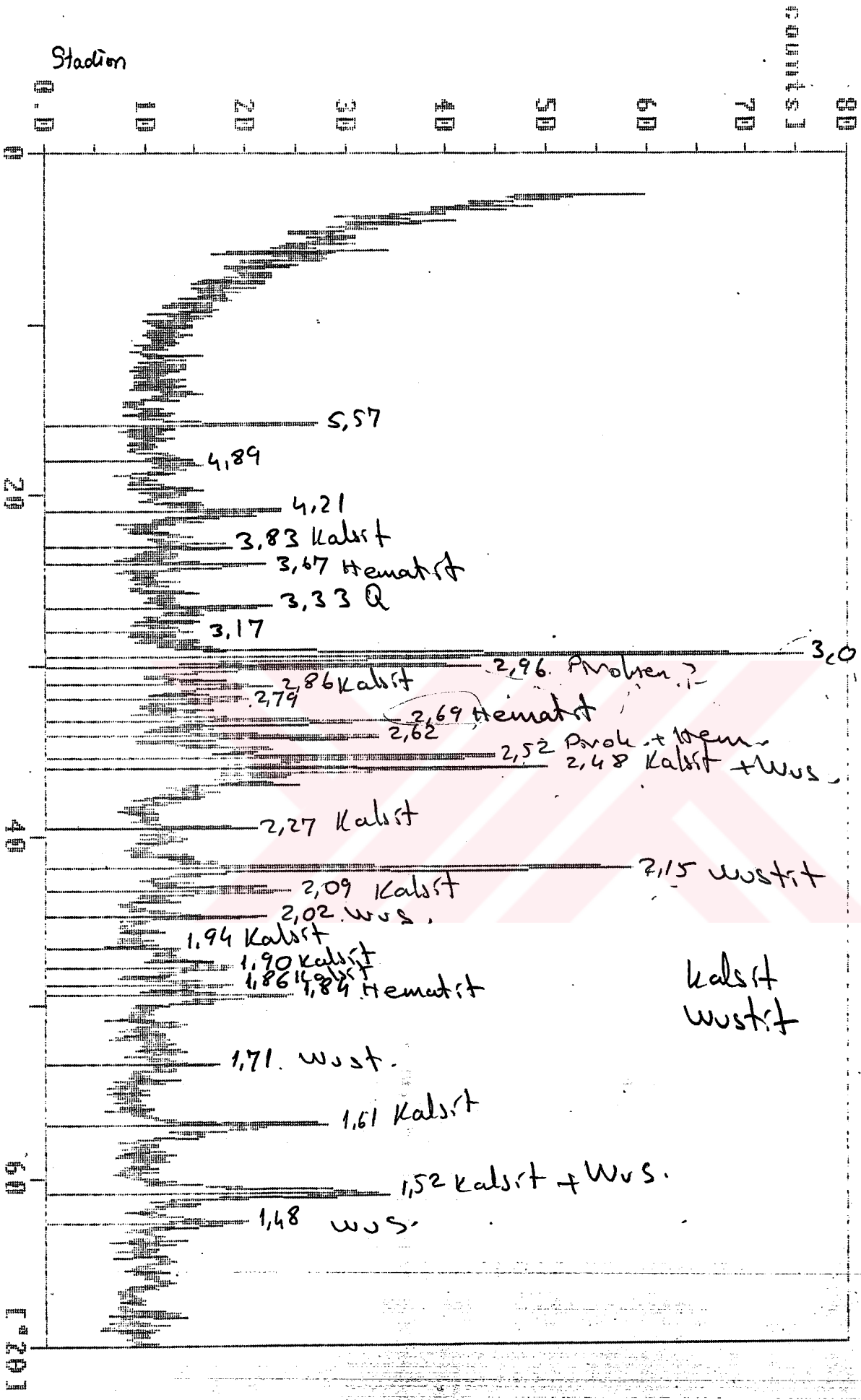
PC-APD, Diffraction software

Angle [°2 θ]	d-value a1 [Å]	d-value a2 [Å]	Peak width [°2 θ]	Peak int [counts]	Back. int [counts]	Rel. int [%]	Signif.
8.680	1.8690	1.8736	0.240	6	4	10.3	1.10
9.385	1.8439	1.8485	0.160	14	4	23.7	0.81
3.400	1.7144	1.7186	0.320	4	4	7.2	1.13
7.040	1.6133	1.6173	0.400	12	4	20.1	1.59
0.885	1.5203	1.5240	0.560	23	4	37.9	4.76
2.650	1.4817	1.4853	0.320	10	4	15.8	0.87

Sample Identification: 13

30-Mar-1998 1:11

13.21 13.21 13.21

ile: K4.DI

30-mar-1998 1:20

hilips Analytical

PC-APD, Diffraction software

Sample identification: k4

Data measured at: 30-mar-1998 1:04:00

Diffractometer type: PW3710 BASED

Tube anode: Cu

Generator tension [kV]: 40

Generator current [mA]: 55

Wavelength Alpha1 [Å]: 1.54060

Wavelength Alpha2 [Å]: 1.54439

Intensity ratio (alpha2/alpha1): 0.500

Divergence slit: 1°

Receiving slit: 0.2

Monochromator used: YES

Start angle [°2θ]: 2.510

End angle [°2θ]: 69.910

Step size [°2θ]: 0.020

Maximum intensity: 289.0000

Time per step [s]: 0.250

Type of scan: CONTINUOUS

Smooth factor: 1

Minimum peak tip width: 0.00

Maximum peak tip width: 1.00

Peak base width: 2.00

Minimum significance: 0.75

Number of peaks: 36

Angle [°2θ]	d-value a1 [Å]	d-value a2 [Å]	Peak width [°2θ]	Peak int [counts]	Back. int [counts]	Rel. int [%]	Signif.
3.735	6.4421	6.4579	0.320	14	7	4.7	2.64
5.405	5.7472	5.7614	0.960	2	7	0.7	1.25
8.935	4.6830	4.6945	0.200	10	10	3.3	1.01
11.990	4.0388	4.0488	0.140	94	12	32.6	3.87
12.850	3.8887	3.8983	0.200	17	12	5.8	1.11
13.685	3.7535	3.7627	0.160	83	12	28.7	4.34
14.405	3.6444	3.6533	0.140	44	11	15.1	1.77
15.580	3.4796	3.4881	0.320	12	11	4.2	1.31
16.455	3.3664	3.3747	0.120	46	11	16.0	1.58
17.810	3.2054	3.2133	0.140	234	10	81.0	4.08
18.040	3.1796	3.1875	0.120	289	10	100.0	4.88
18.480	3.1315	3.1392	0.160	45	10	15.5	3.31
19.460	3.0295	3.0370	0.280	40	10	13.7	2.29
20.290	2.9484	2.9556	0.140	59	10	20.5	1.77
20.820	2.8989	2.9060	0.120	38	10	13.3	0.94
21.455	2.8418	2.8488	0.100	30	10	10.5	0.77
23.760	2.6528	2.6594	0.120	12	9	4.0	0.98
24.900	2.5688	2.5751	0.200	22	9	7.6	1.18
25.575	2.5215	2.5277	0.140	67	9	23.3	2.00
27.770	2.3799	2.3857	0.240	4	8	1.4	0.77
28.265	2.3502	2.3560	0.120	5	8	1.8	0.83

File: K4.D1

30-mar-1998 1.20

Philips Analytical

PC-APD, Diffraction software

Angle [°2 θ]	d-value a1 [Å]	d-value a2 [Å]	Peak width [°2 θ]	Peak int [counts]	Back. int [counts]	Rel. int [%]	Signif.
39.465	2.2815	2.2871	0.240	10	8	3.3	1.02
42.180	2.1407	2.1460	0.120	49	8	17.0	1.96
43.015	2.1011	2.1062	0.240	16	8	5.5	0.78
44.420	2.0378	2.0423	0.480	5	8	1.7	0.94
47.225	1.9231	1.9278	0.320	8	8	2.7	0.88
48.435	1.8779	1.8825	0.320	9	8	3.1	1.02
49.755	1.8311	1.8356	0.160	21	8	7.3	0.91
51.490	1.7734	1.7777	0.100	25	8	8.7	0.87
53.350	1.7159	1.7201	0.480	9	8	3.1	1.65
54.475	1.6831	1.6872	0.120	6	8	2.0	0.79
56.525	1.6268	1.6308	0.480	13	8	4.5	1.80
59.880	1.5434	1.5472	0.240	6	8	2.0	0.83
62.655	1.4815	1.4852	0.080	29	9	10.1	0.78
65.965	1.4150	1.4185	0.640	6	8	2.2	1.00
68.445	1.3696	1.3730	0.320	6	8	2.0	0.84

Kütüphane Ön Gpht

[Count]

Labradorit

9-465

10-359

10-379

Anderm xx

6,44 ✓

5,74

4,68 ✓

4,03 (32)

3,88 ✓

3,75 (28) ✓

3,64 ✓

3,47 ✓

3,36 ✓

3,20 (81) ✓

3,17 (100)

3,13 ✓

3,02 ✓

2,84 (2,87) ✓

2,94 (20) + Man.

2,65 ✓

2,56 Manyet.

2,52 (23) Manyet. +

2,37

2,35

2,28

2,14 (17)

2,10 Man.

2,03

1,92

1,87

1,83

1,77

1,71 Many.

1,68

1,62 Many.

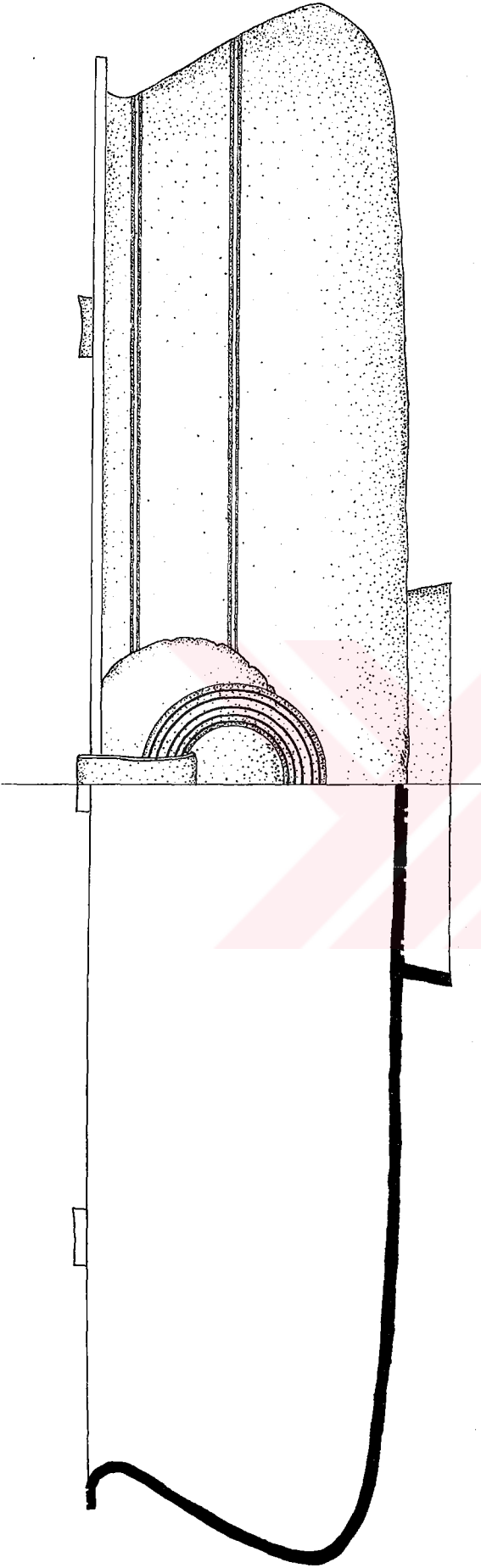
1,54

1,48 Man.

1,41 Man.

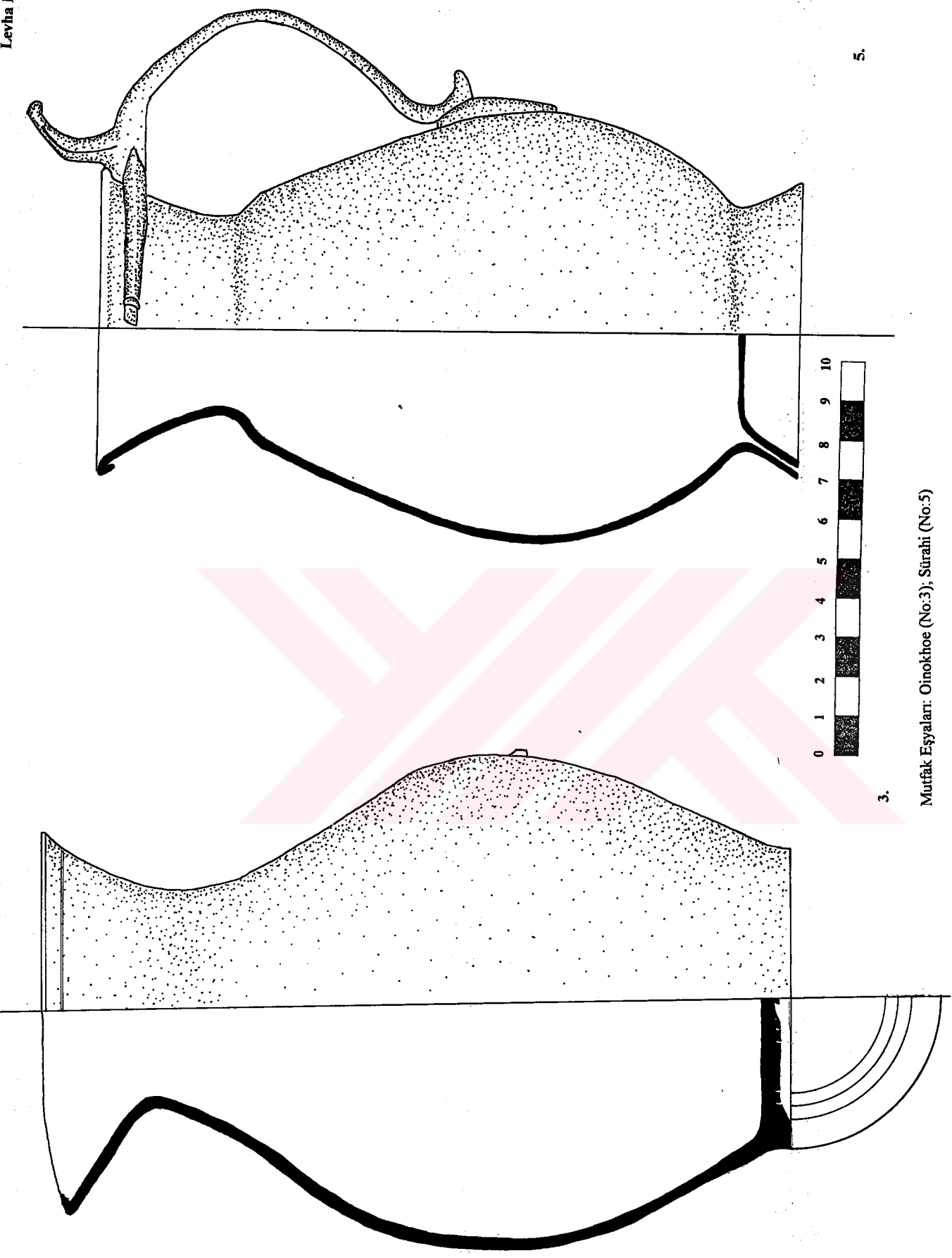
1,36

1.

2.

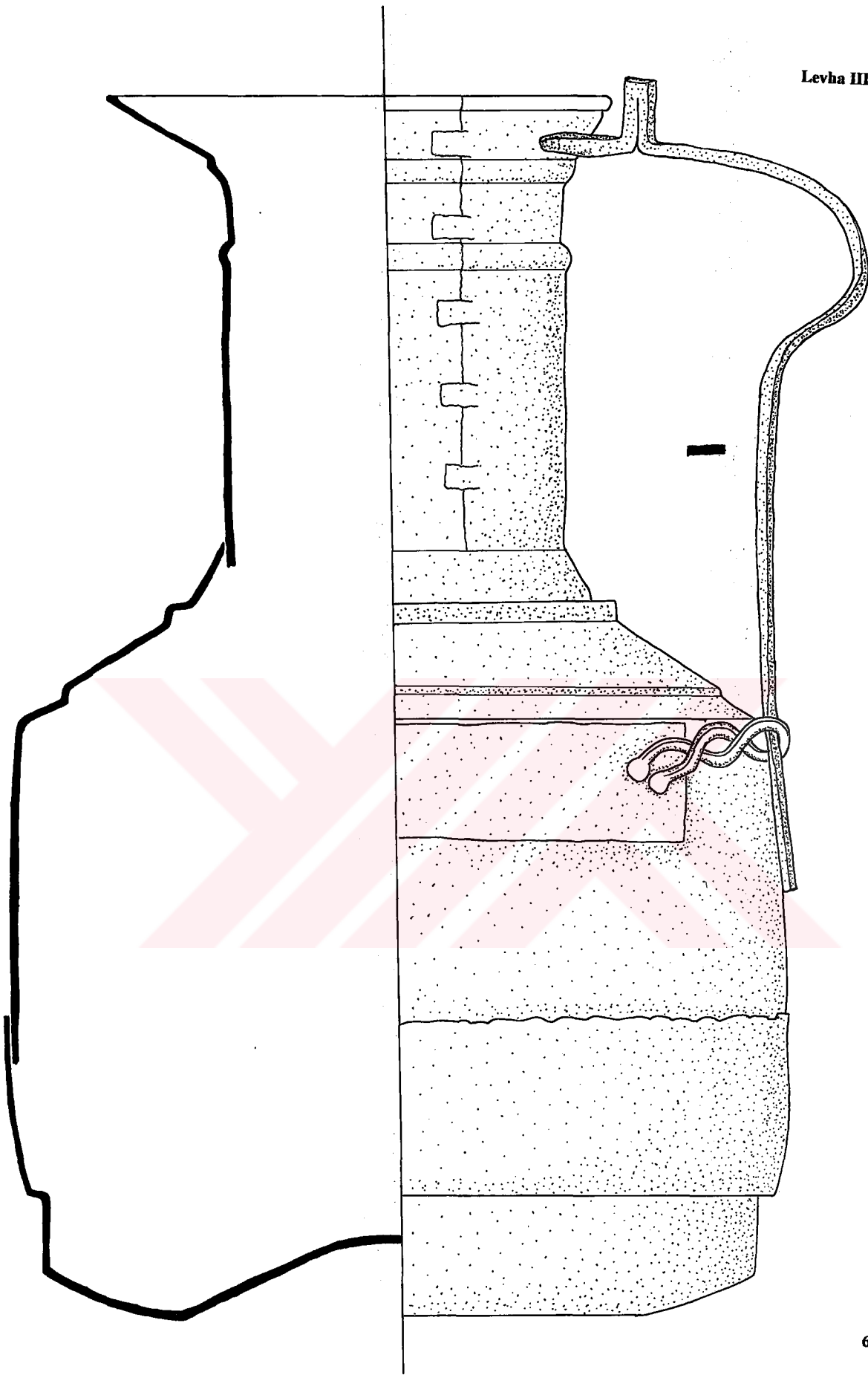

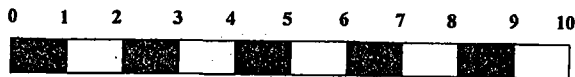
3.

5.

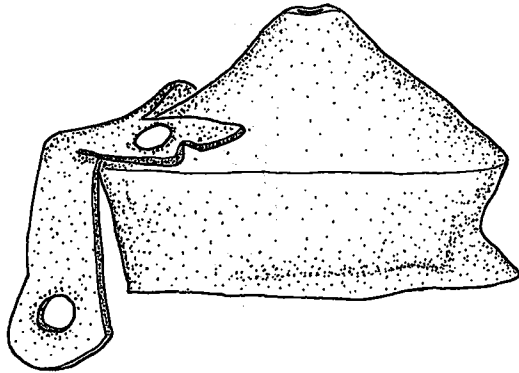
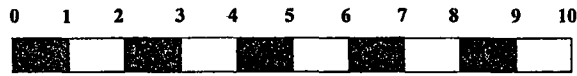
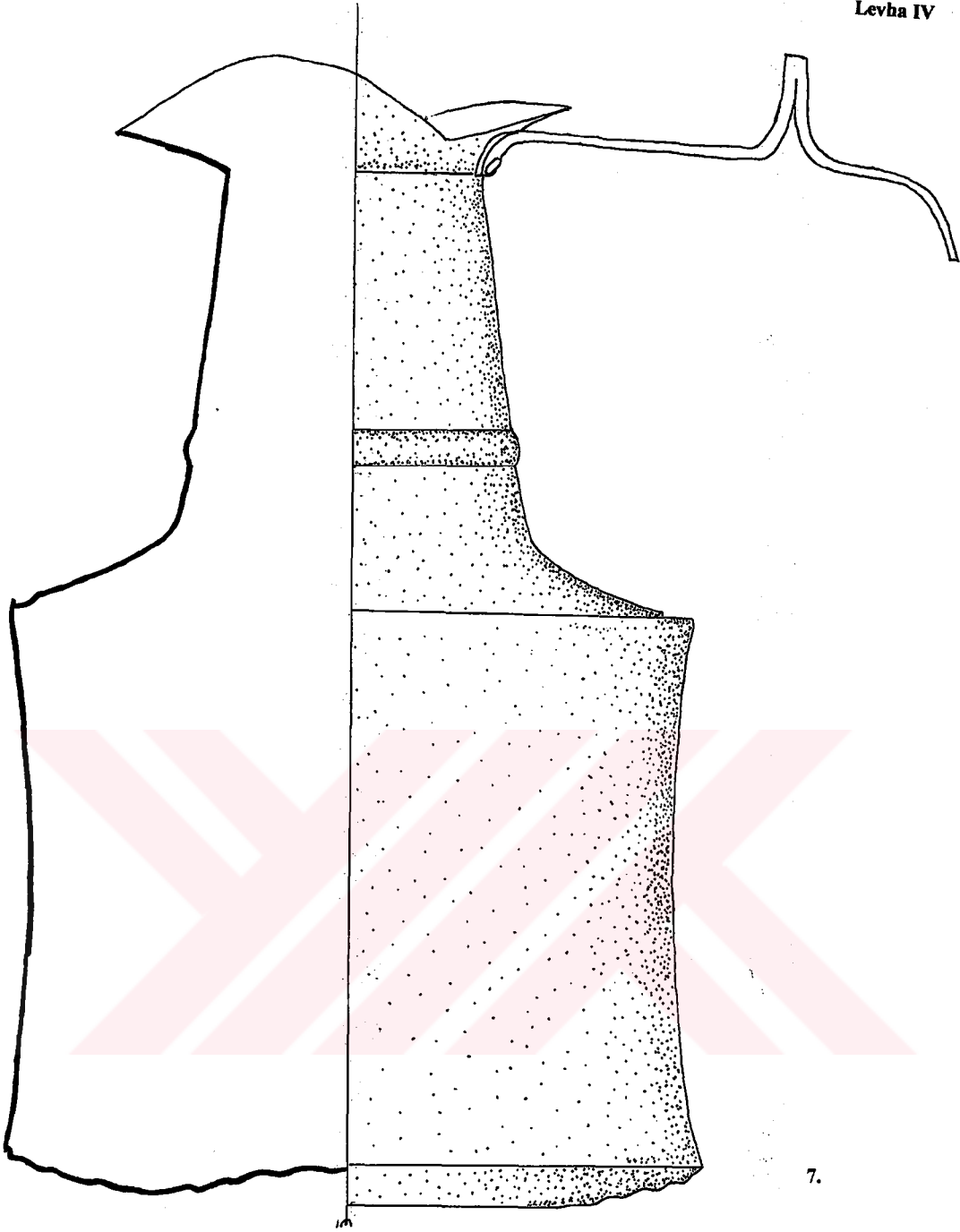
Mutfak Eşyaları: Oinokhoe (No:3); Sürahi (No:5)

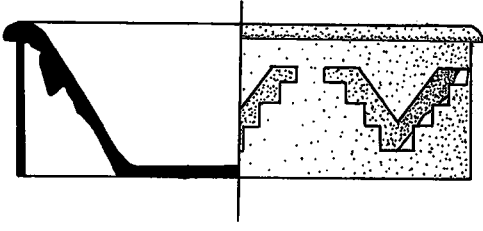
6.

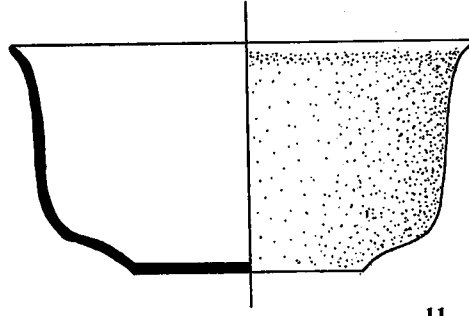
Mutfak Eşyaları: Sürâhi (No:6)

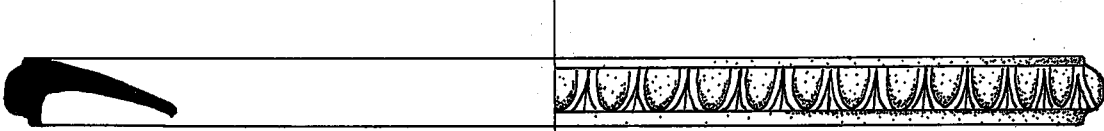
Mutfak Eşyaları: Sürâhi (No:7); İbrîk Kapağı (No:8)

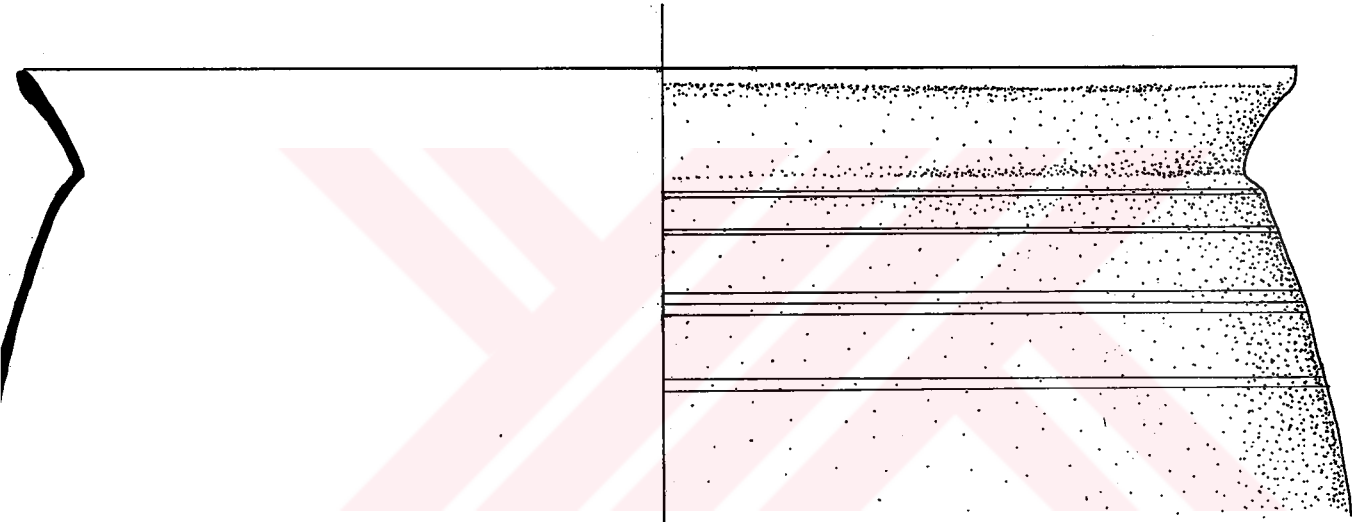
10.

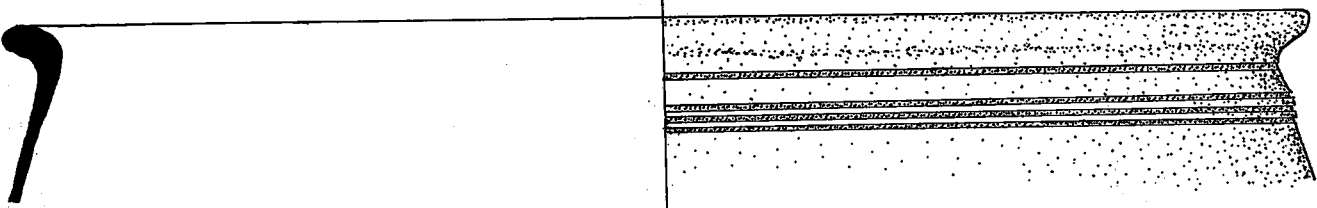
11.

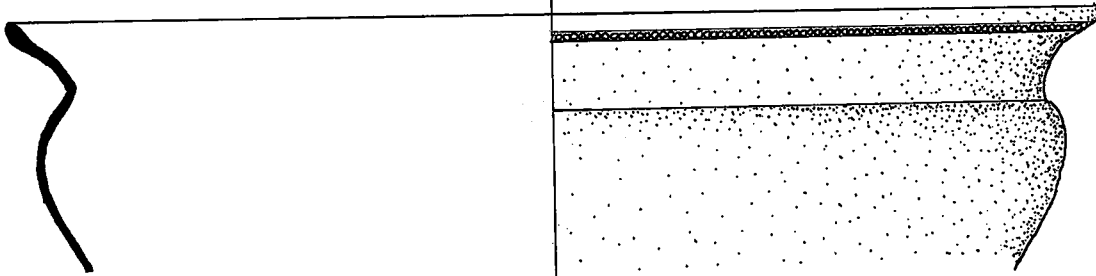
12.

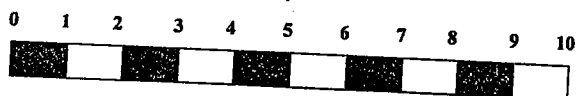
13.

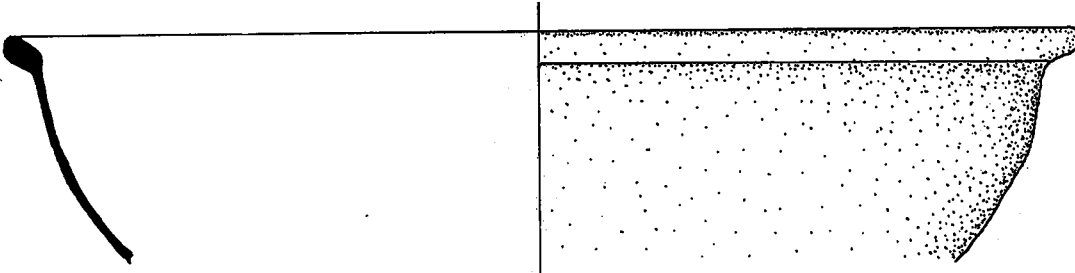
14.

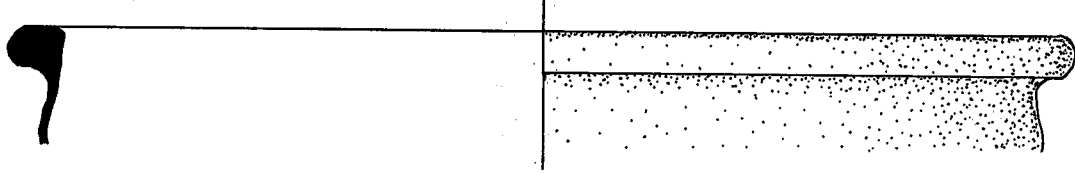
15.

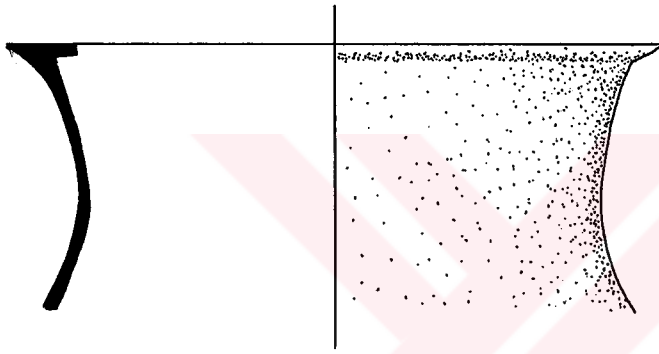
Mutfak Eşyaları: Kaseler (No:10,11); Kap Parçaları (No:12-15)

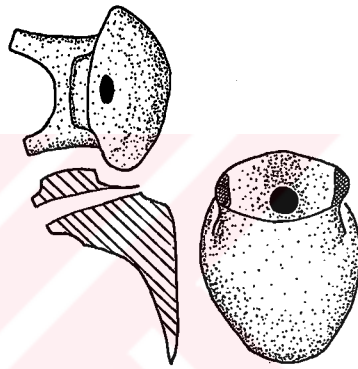
17.

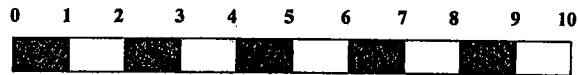
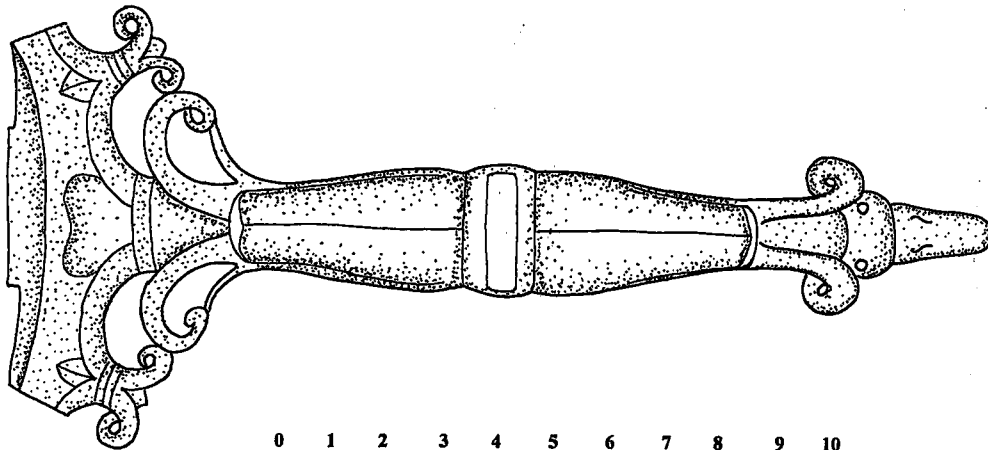
16.

18.

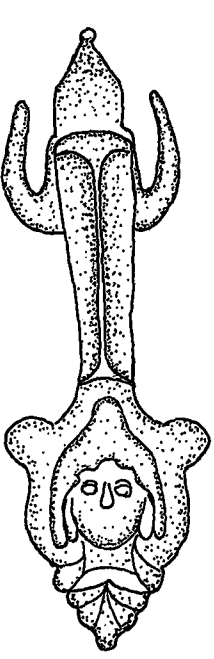

19.

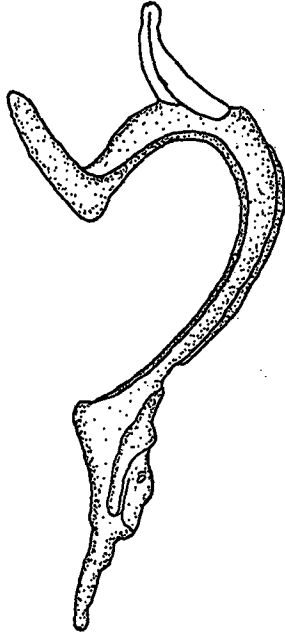

20.

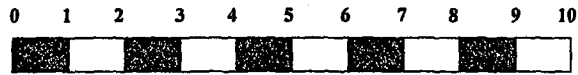
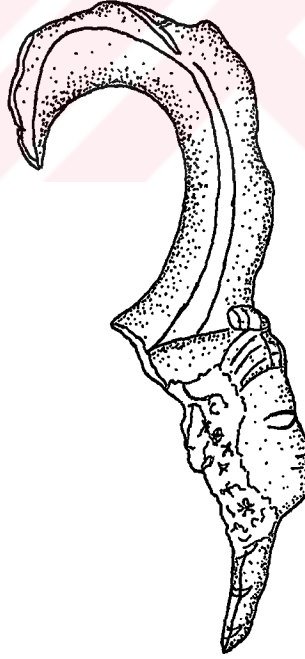
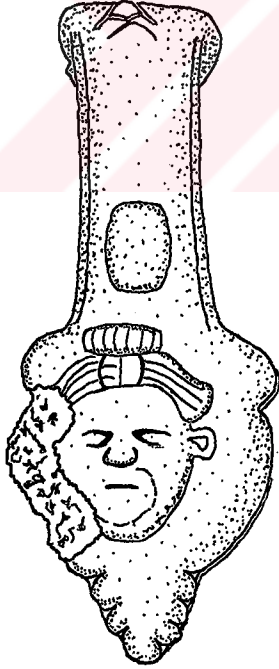
Mutfak Eşyaları: Kap Parçaları (No:13-18); Kap Emziği (No:19);
Tava Kulbu (No:20)

22.

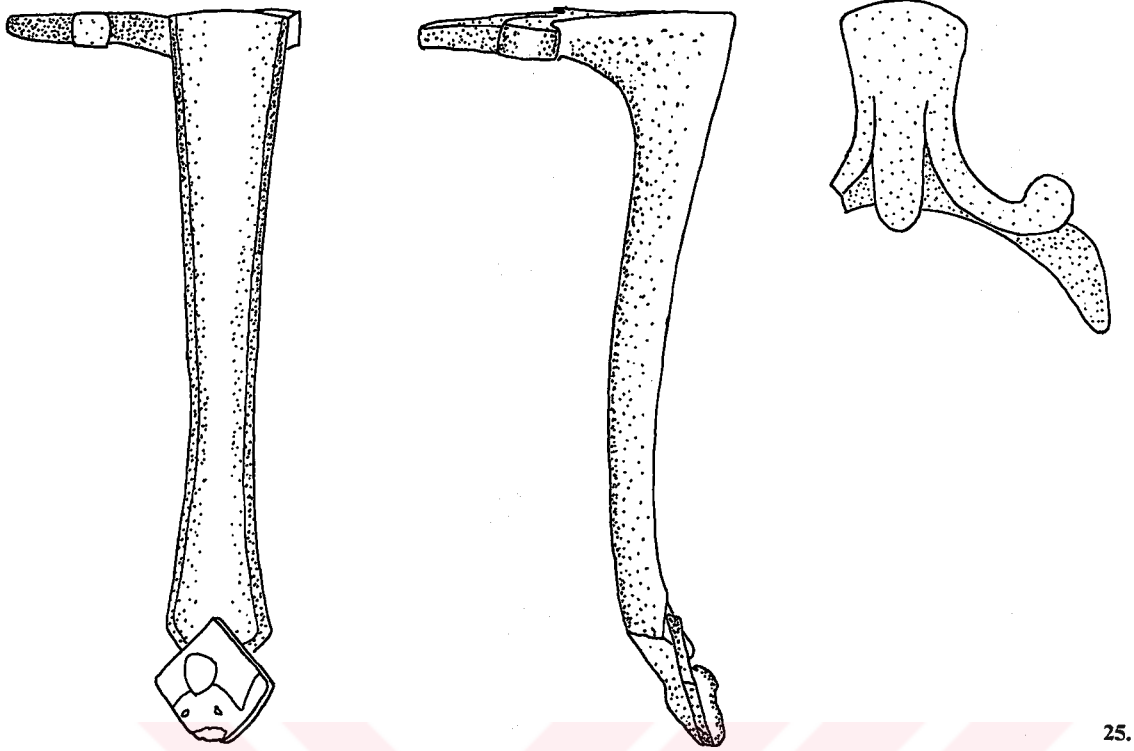

23.

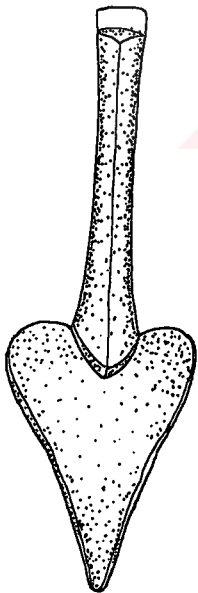

24.

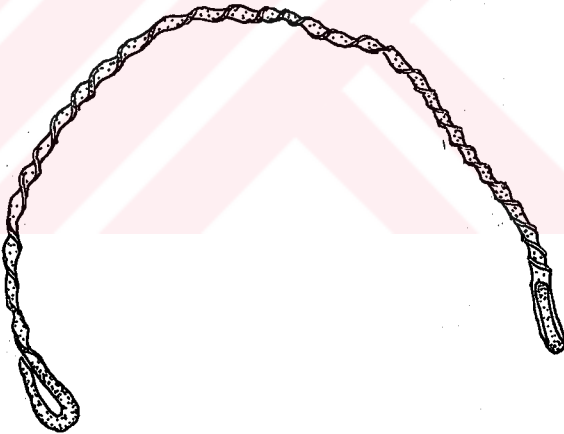
Mutfak Eşyaları: Figürlü Kulplar (No:22-24)

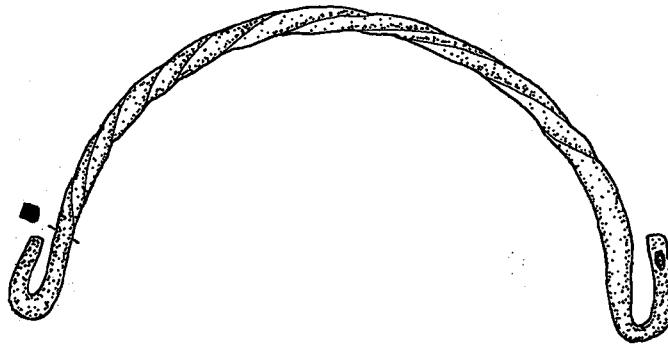
25.

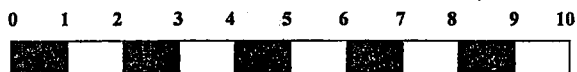
26.

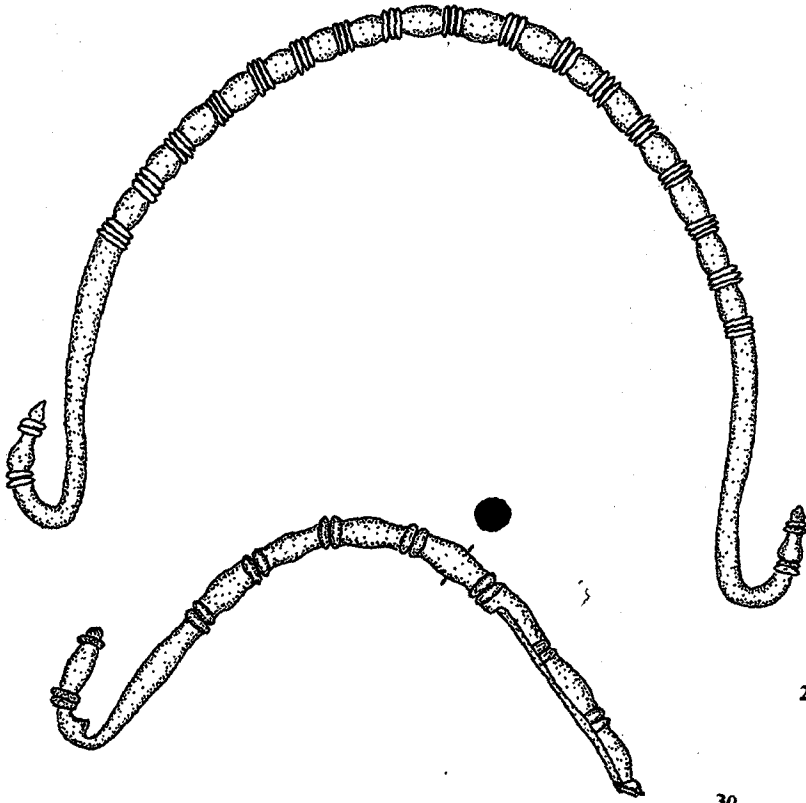
28.

27.

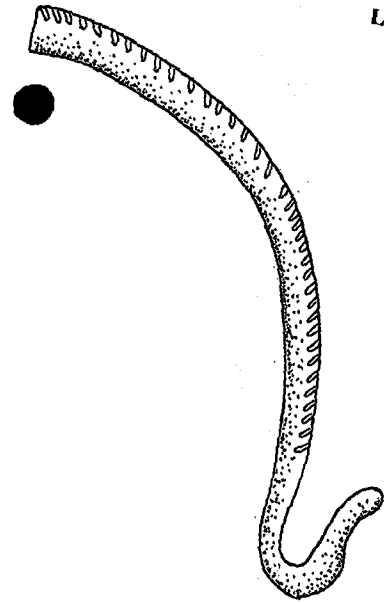

Mutfak Eşyaları: Figürlü Kulp (No:25); Kulp Parçası (No:26);
Asma Kulplar (No: 27,28)

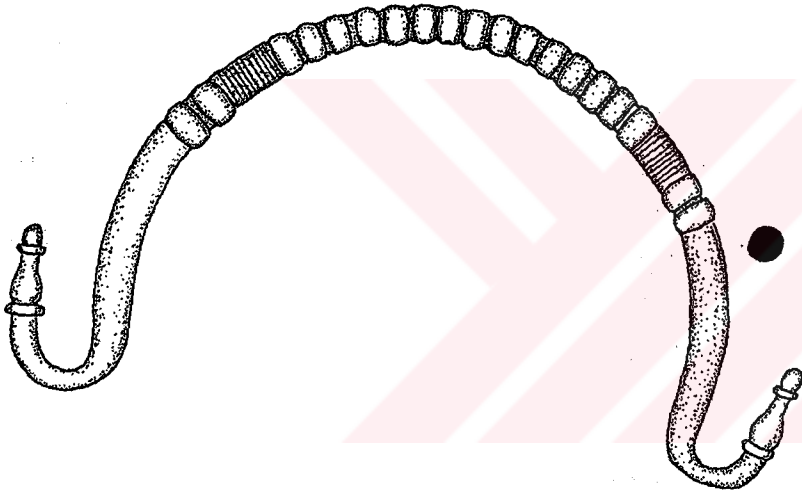

29.

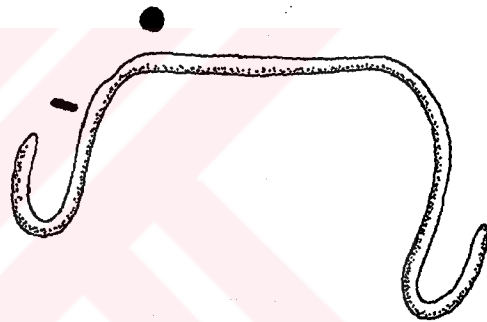
30.

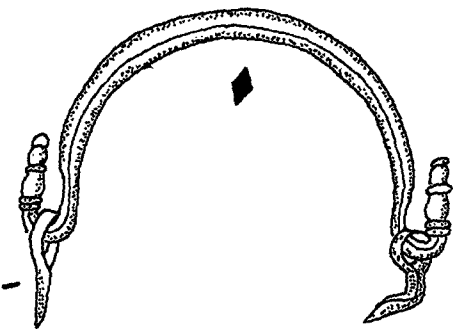
32.

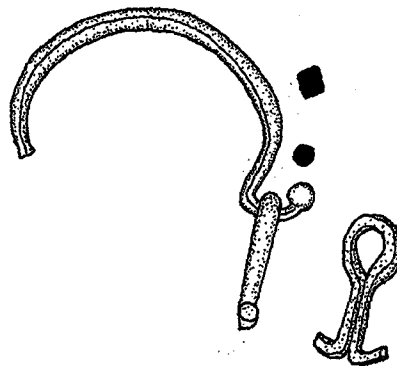
31.

33.

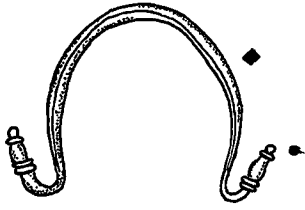
34.

35.

Mutfak Eşyaları: Asma Kulplar (No:29-35)

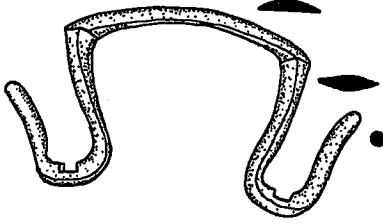
36.

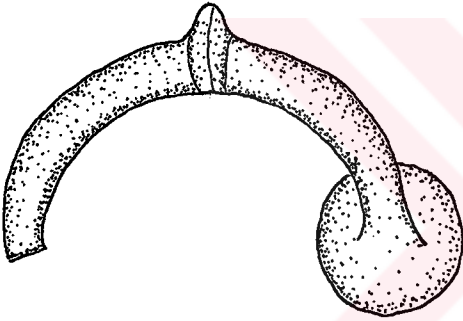
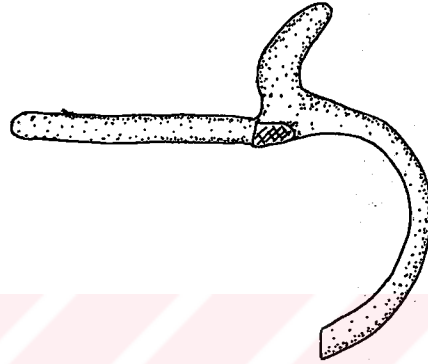
37.

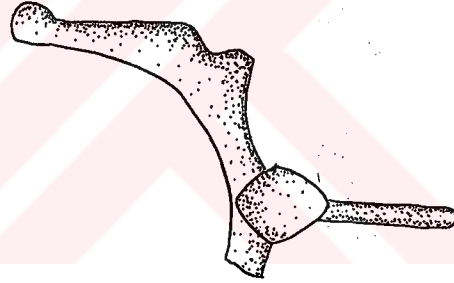
38.

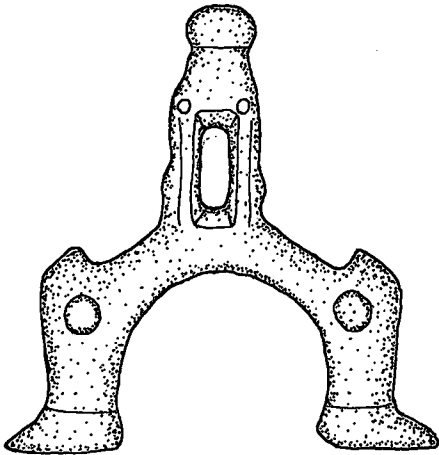
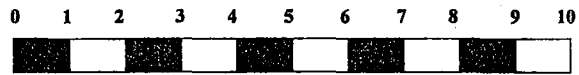
39.

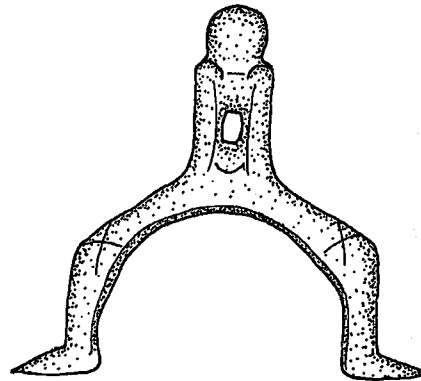
42.

40.

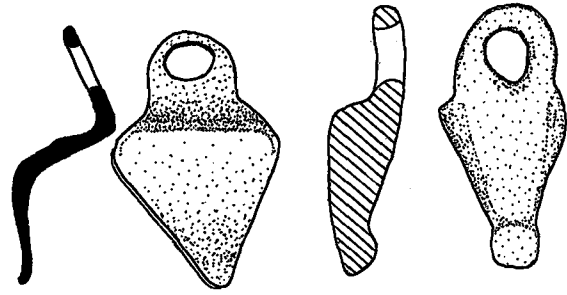
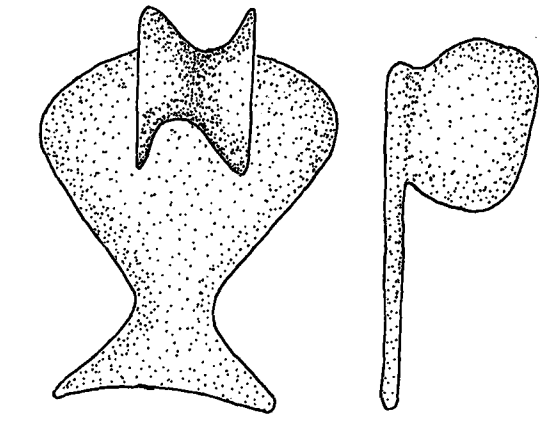

43.

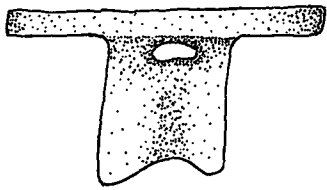

44.

Mutfak Eşyaları: Asma Kulplar (No:36-39); Bodur Oinokhoe Kulbu (No:40);
Lenger Kulbu (No:42); Lades Kemigî Formlu Kulplar (No:43,44)

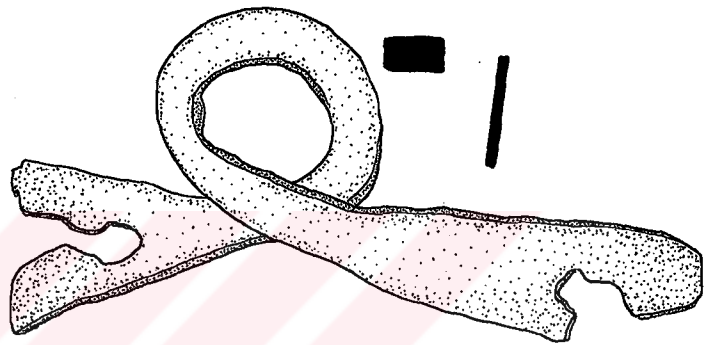

46.

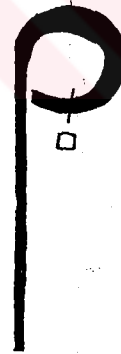
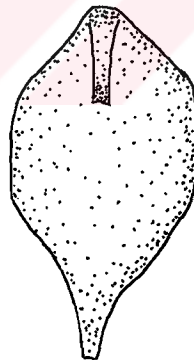
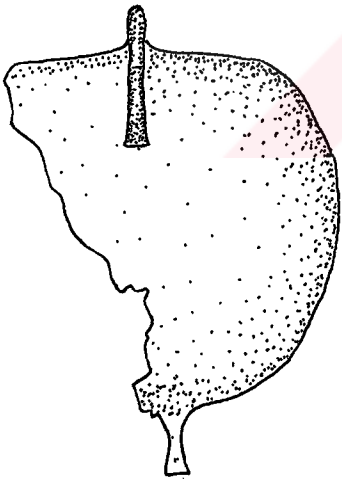

47.

45.

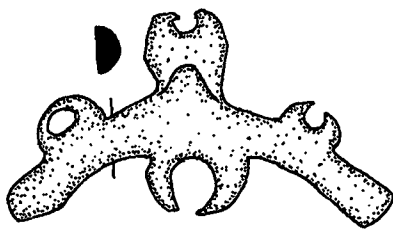
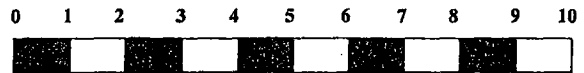

48.

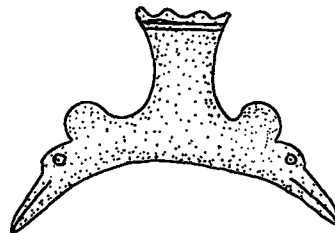

50.

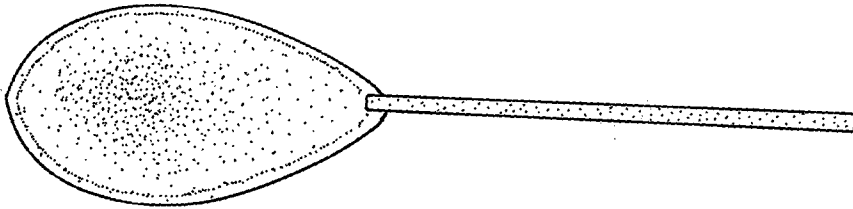
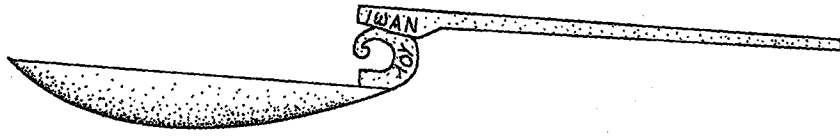
49.

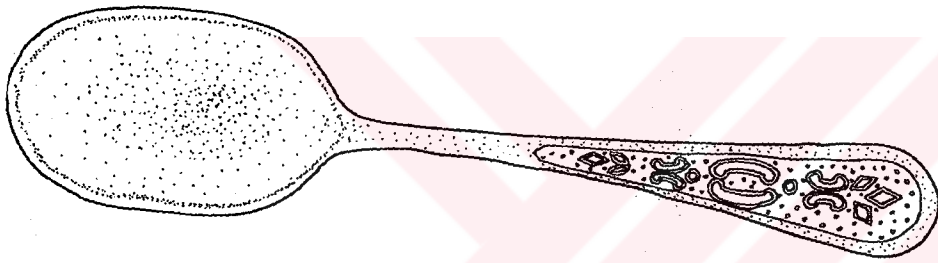
51.

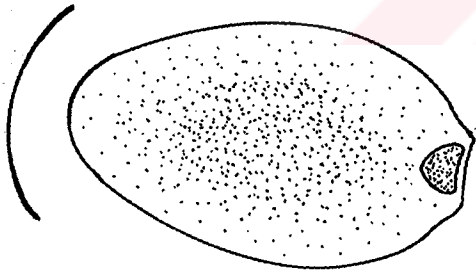
52.

54.

55.

56.

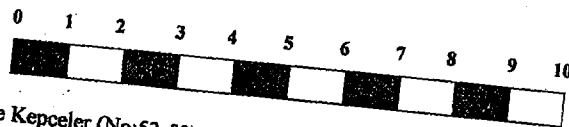
61.

68.

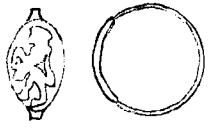

71.

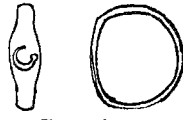

Mutfak Eşyaları: Kaşık ve Kepçeler (No:53-59); Kap Ayakları (No:60-71)

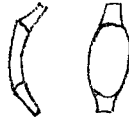
59.

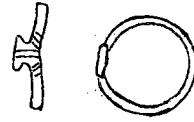
72.

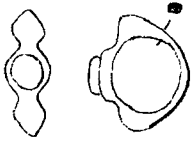
73.

75.

77.

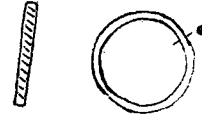
78.

79.

80.

82.

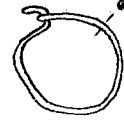
84. 85.

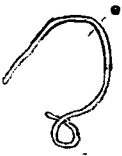
86.

87.

88.

89.

90.

91.

93.

92.

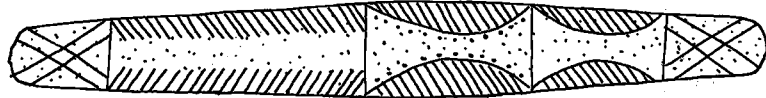
94.

95.

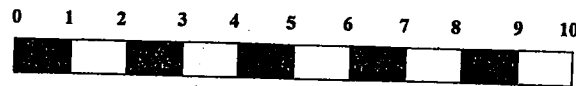
97.

98.

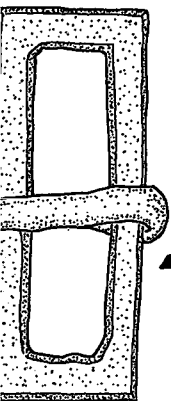
99.

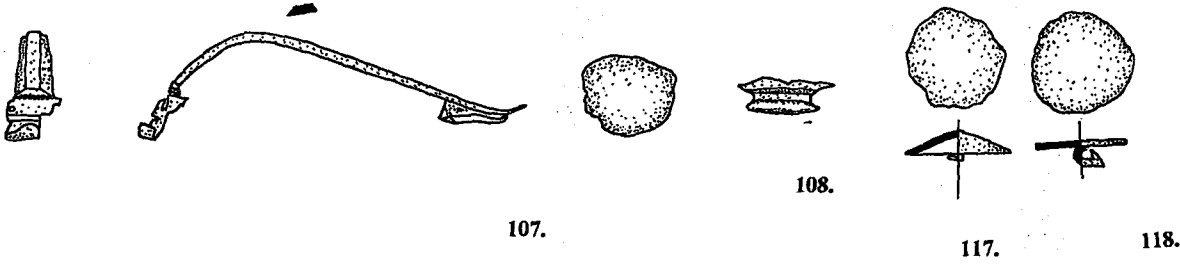

Süs Eşyaları: Yüzükler (No:72-75,77-80,82); Küpeler (No:84-93);
Bilezikler (No:94-99); Kemer Aksamları (No:106,109)

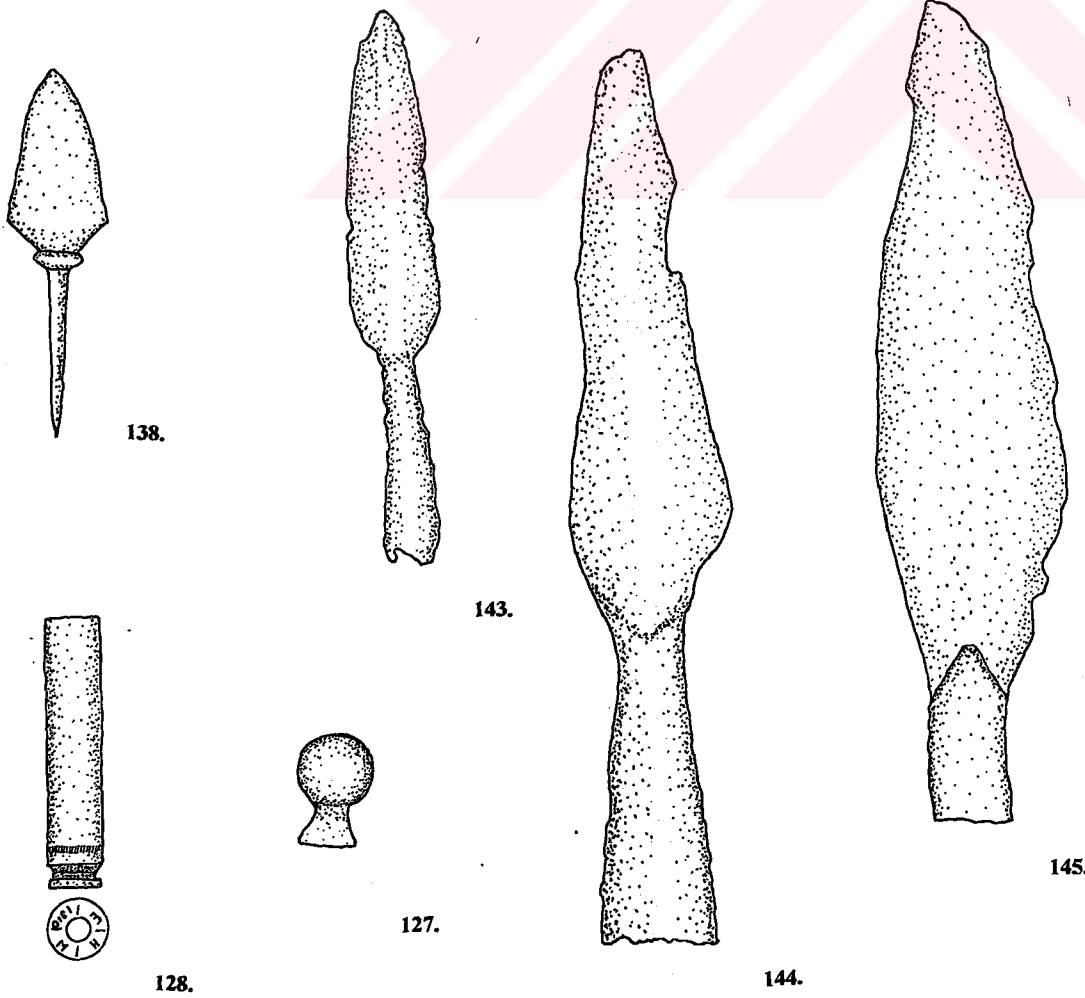
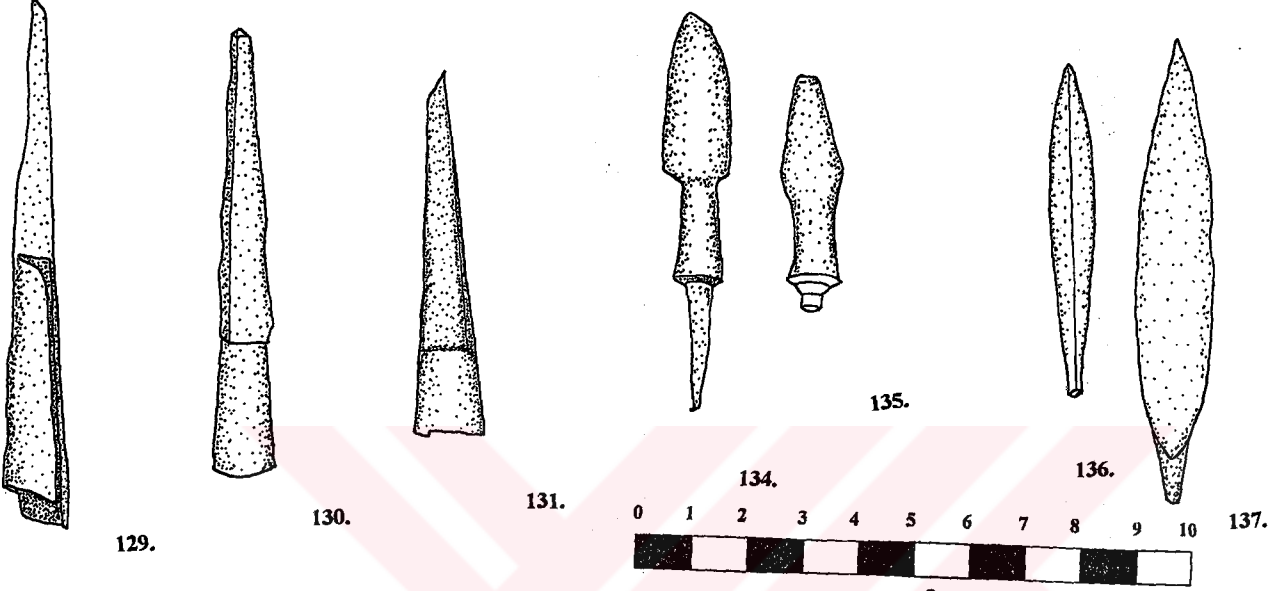
109.

106.

Süs Eşyaları: Fibula (No:107); Düğmeler (No:108,117-118)

Aletler ve Araçlar: Mermiler (No:128,129); Okuçları (No:129-131,134-138); Mızrak Uçları (No:143-145)

146.

147.

148.

150.

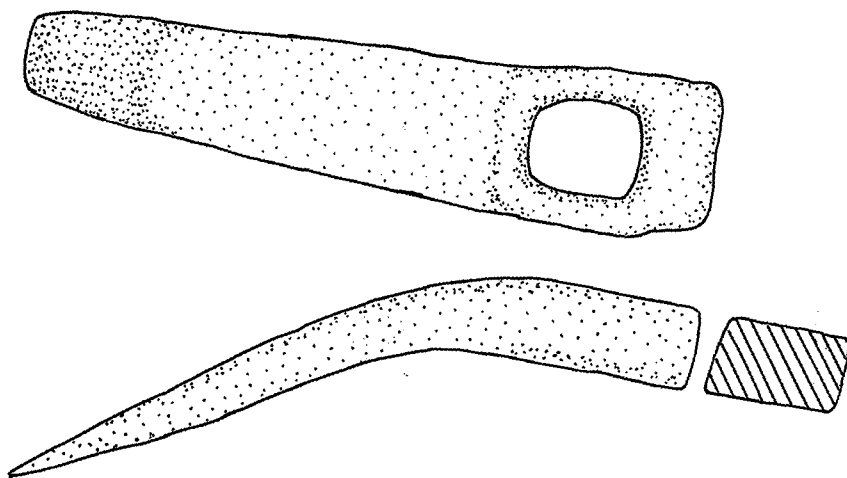
149.

142.

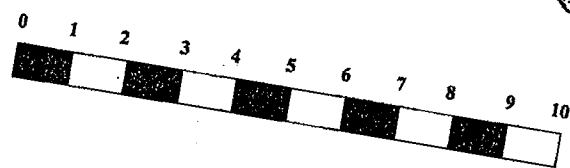
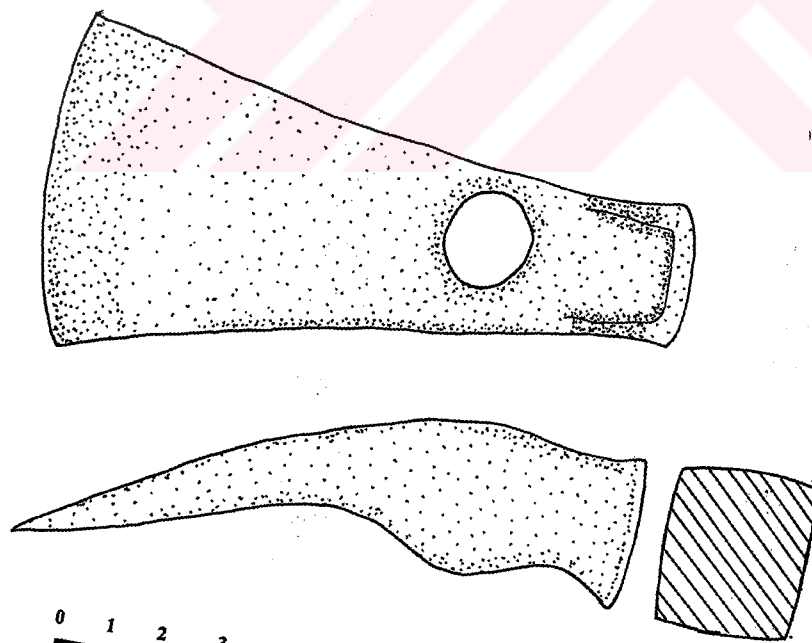
151.

Aletler ve Araçlar: Marangoz Aletleri (No:146-151)

Aletler ve Araçlar: Mızrak Uçları (No:142);

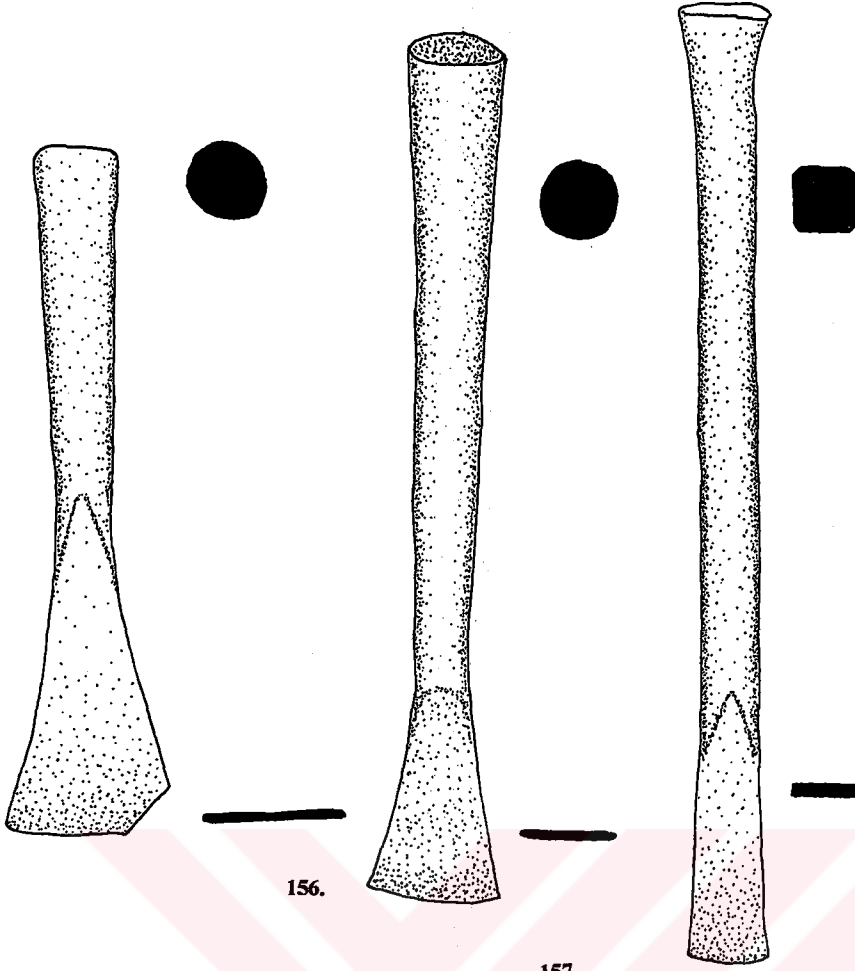

152.

Aletler ve Araçlar: Marangoz Aletleri (No:152-153)

153.

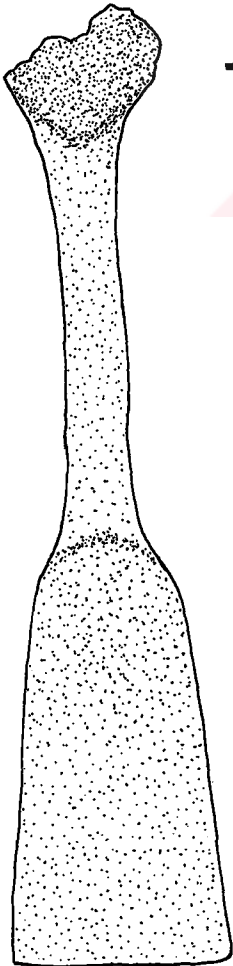

156.

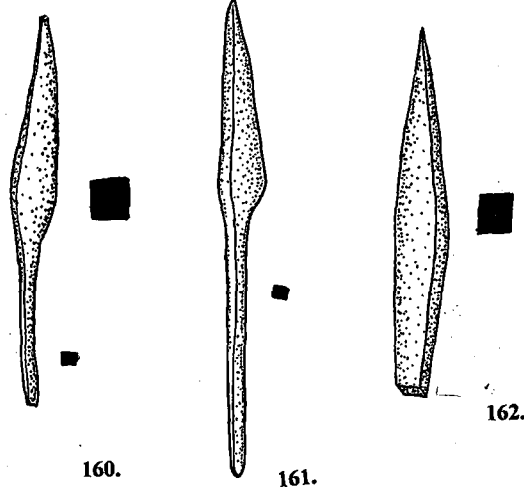
157.

158.

Aletler ve Araçlar: Taşçı Aletleri (No:156-159)

159.

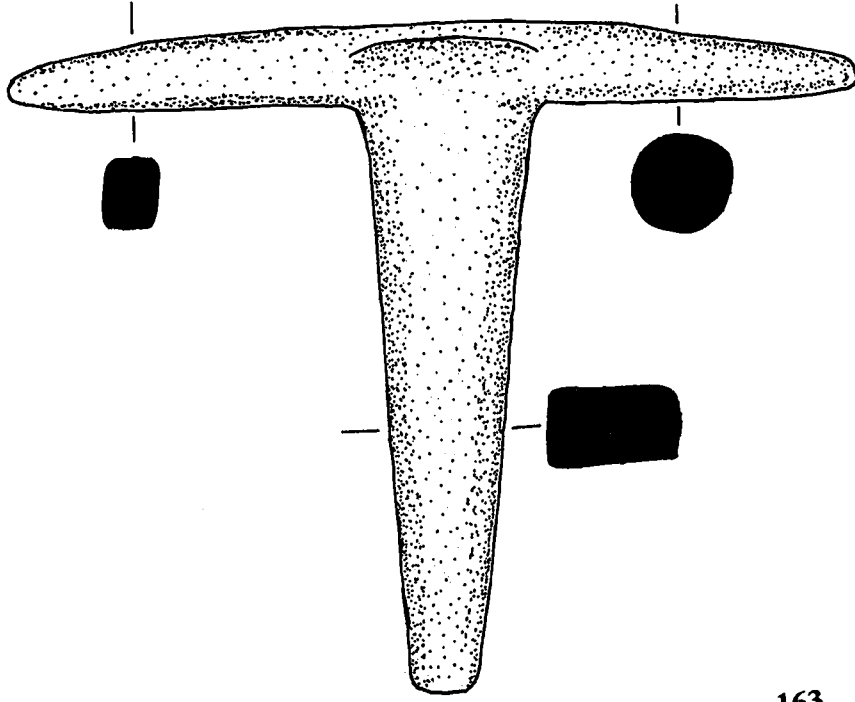

160.

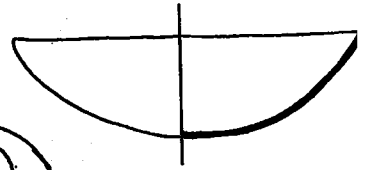
161.

162.

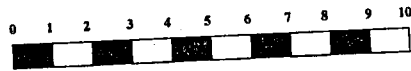
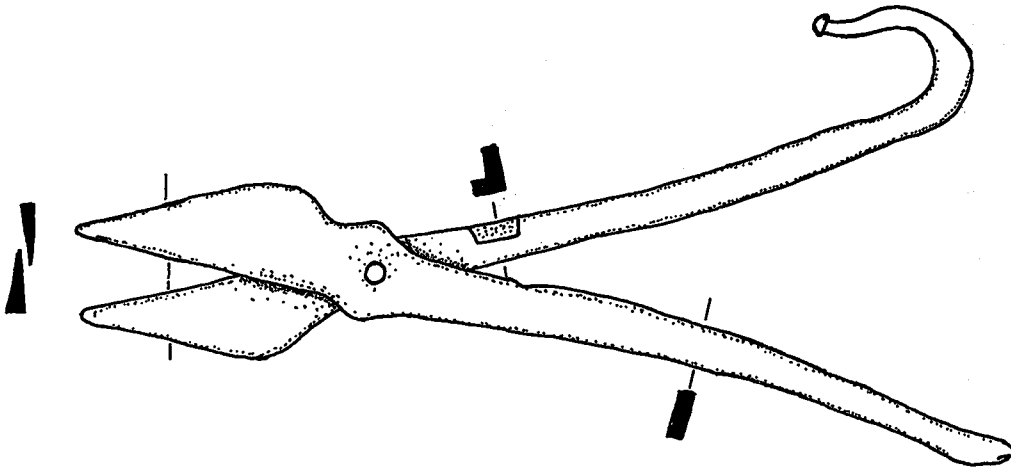
Aletler ve Araçlar: Derici Aletleri (No:160-162)

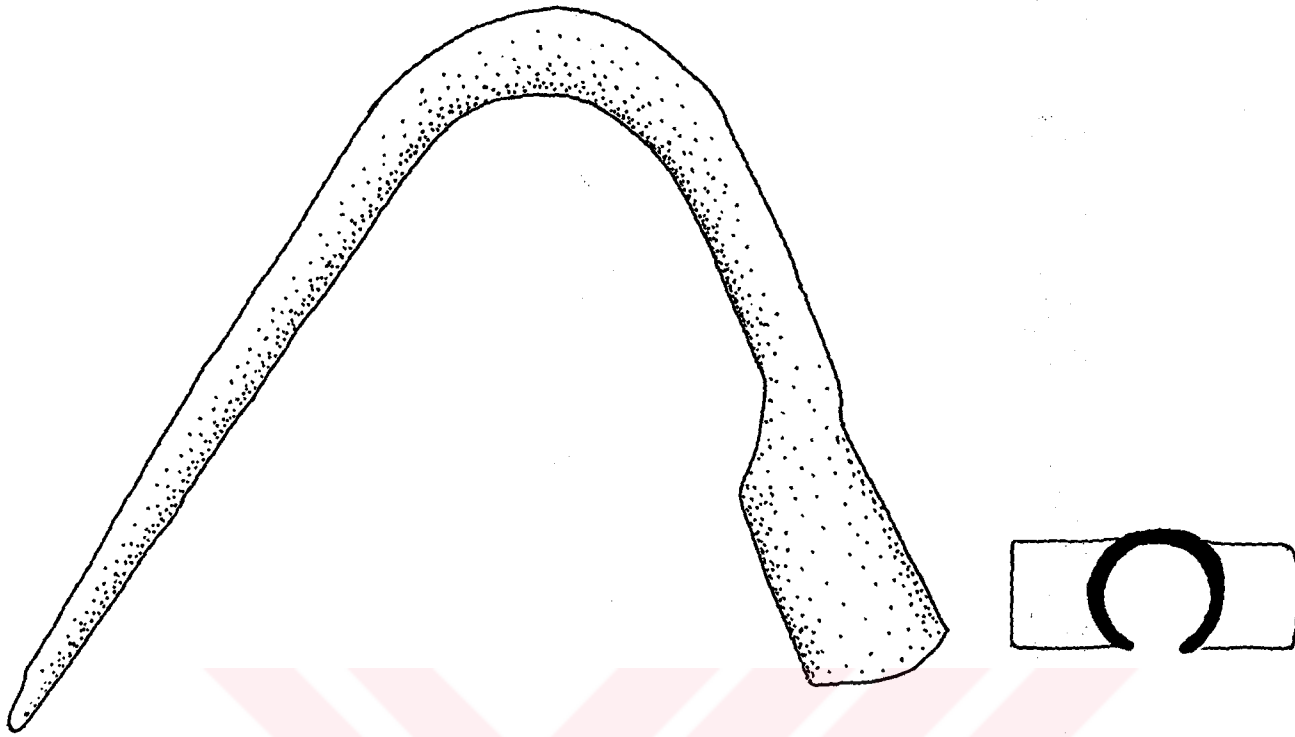

163.

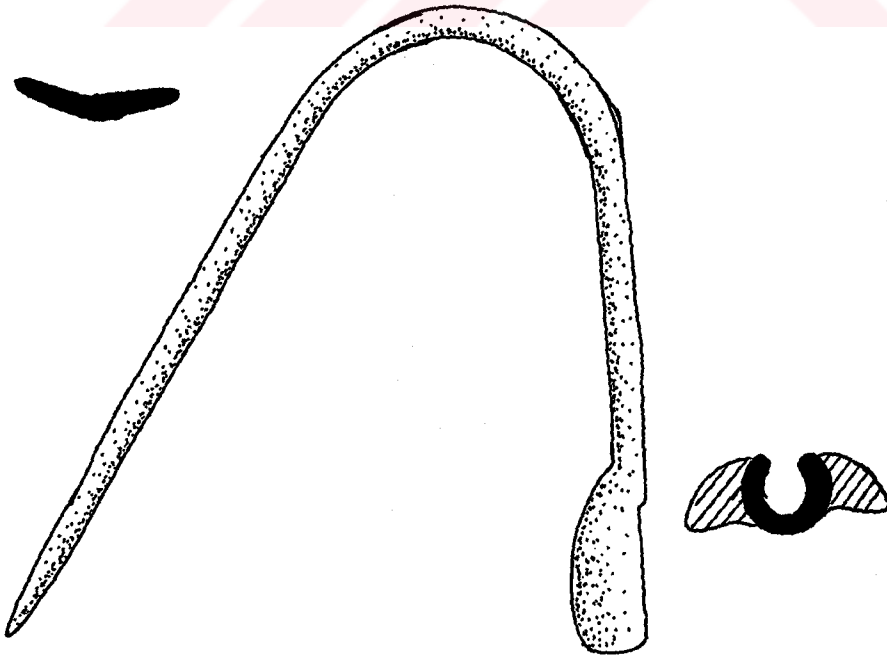

166.

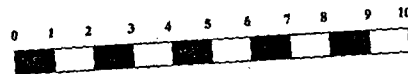

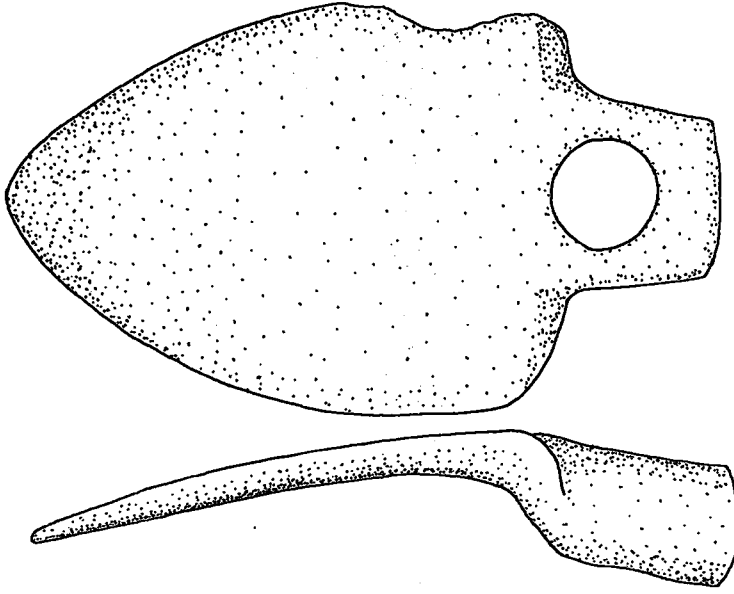
169.

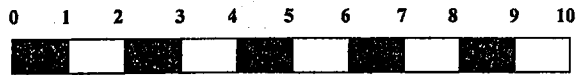
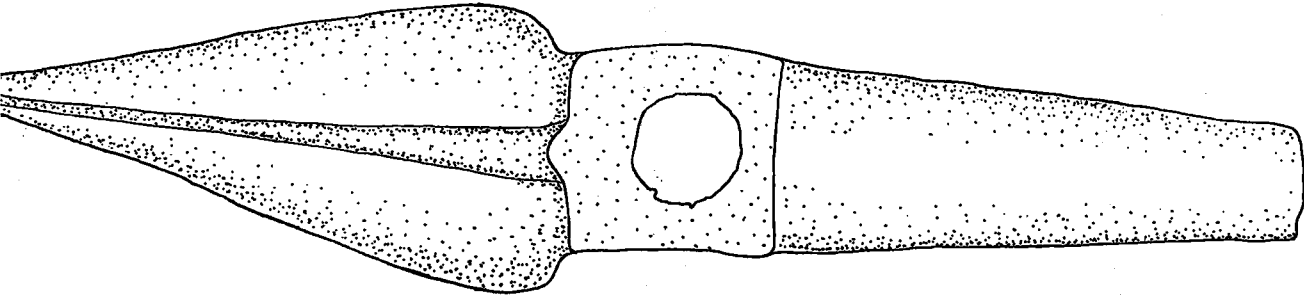
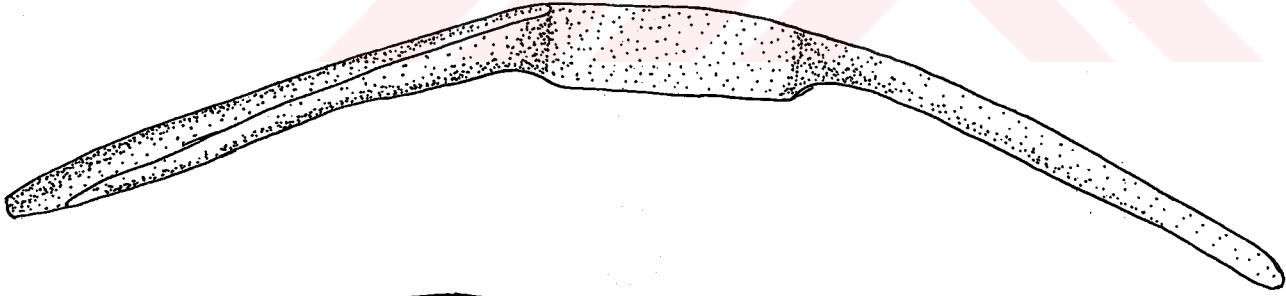
170.

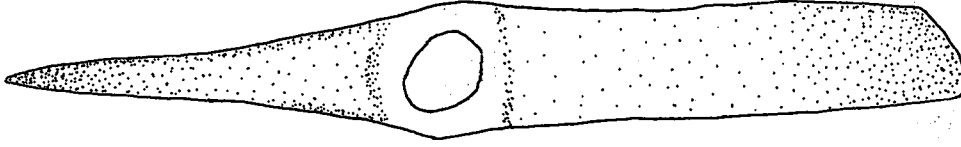
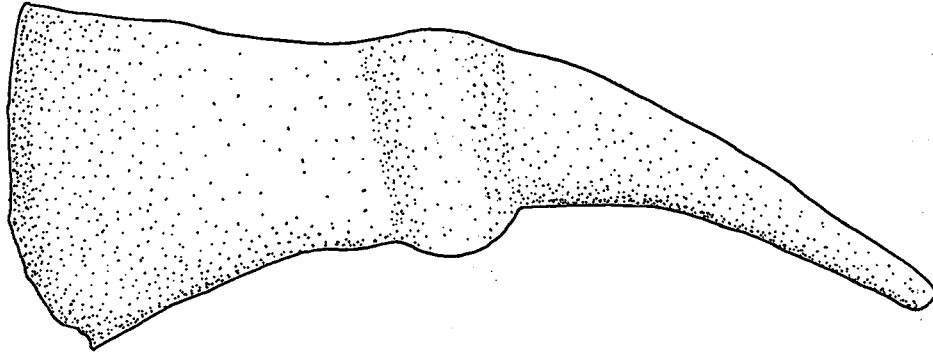
Aletler ve Araçlar: Tarım Aletleri (No:169-170)

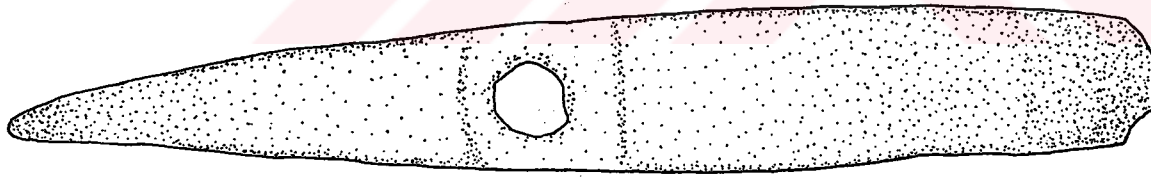
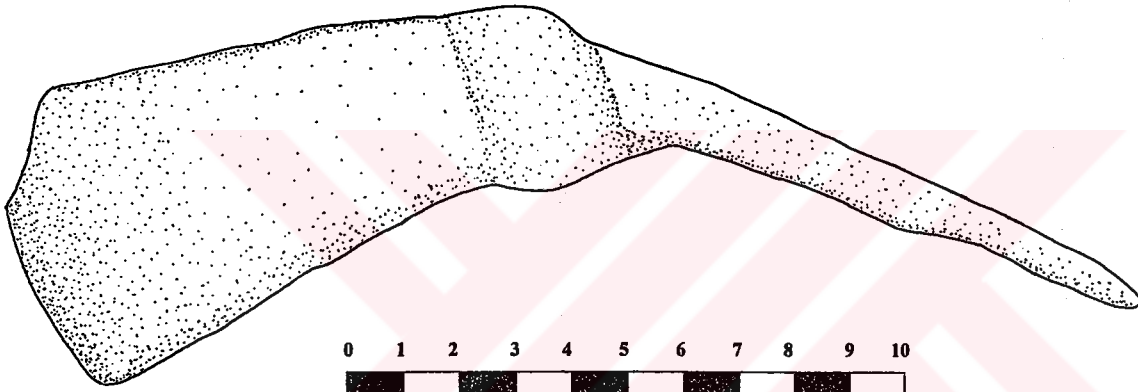
174.

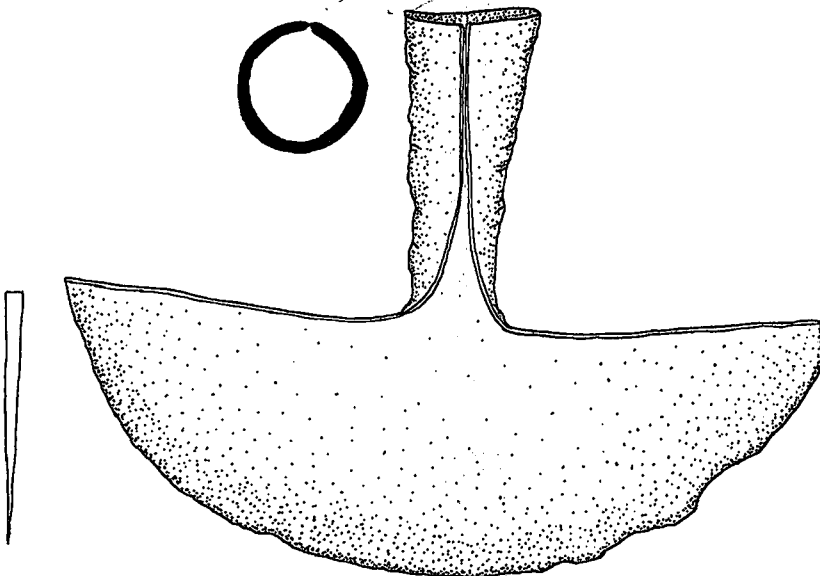
178.

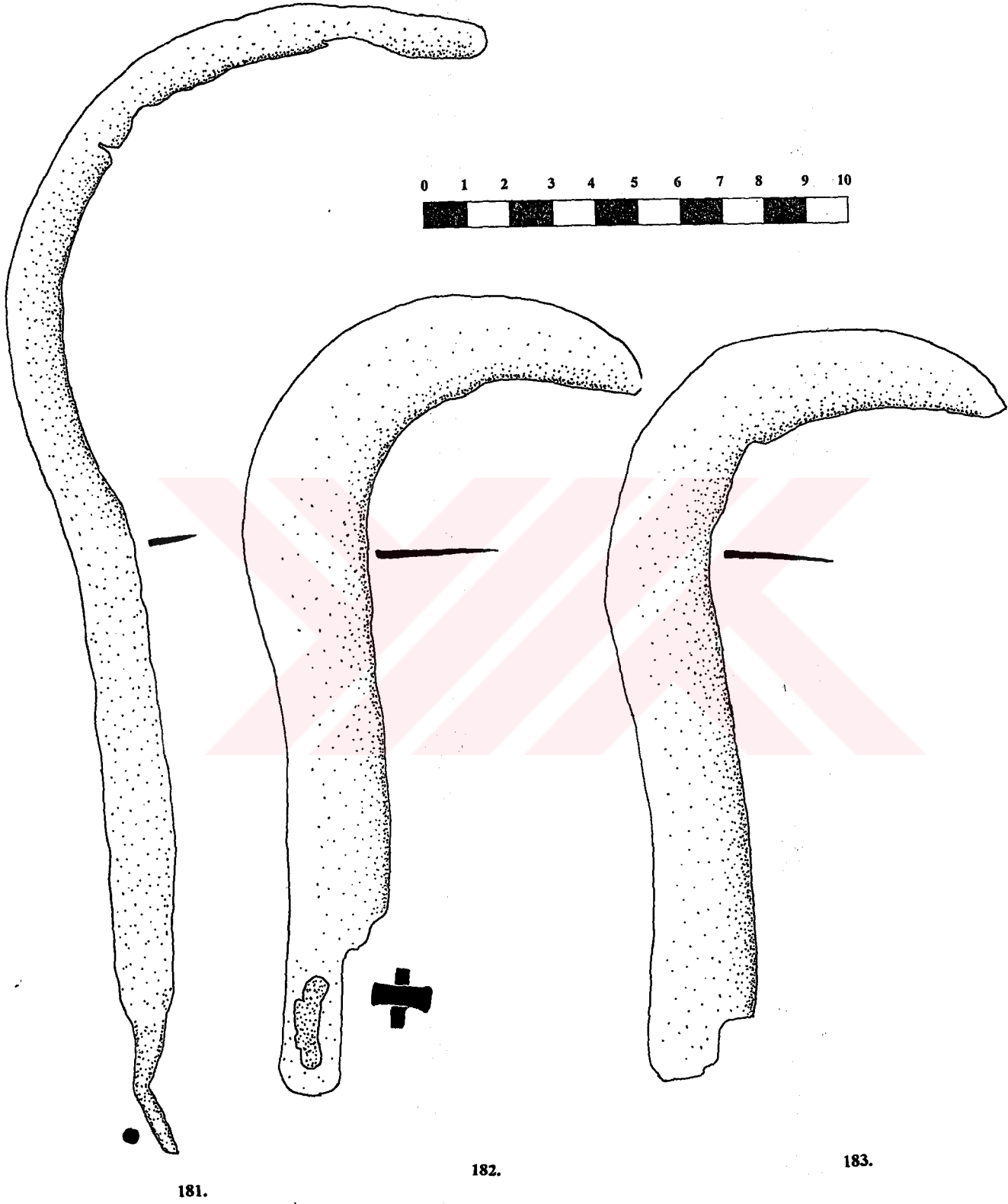

173.

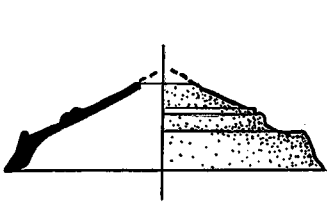

176.

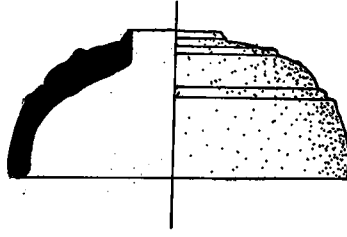

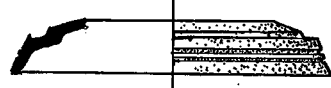
Aletler ve Araçlar: Tarım Aletleri (No:181-183)

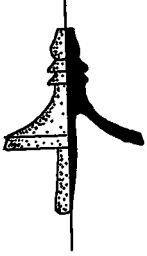
193.

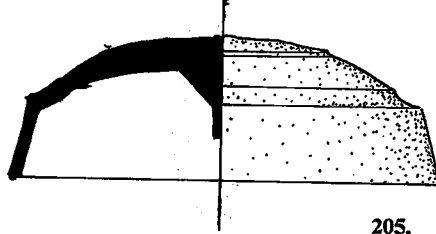
194.

195.

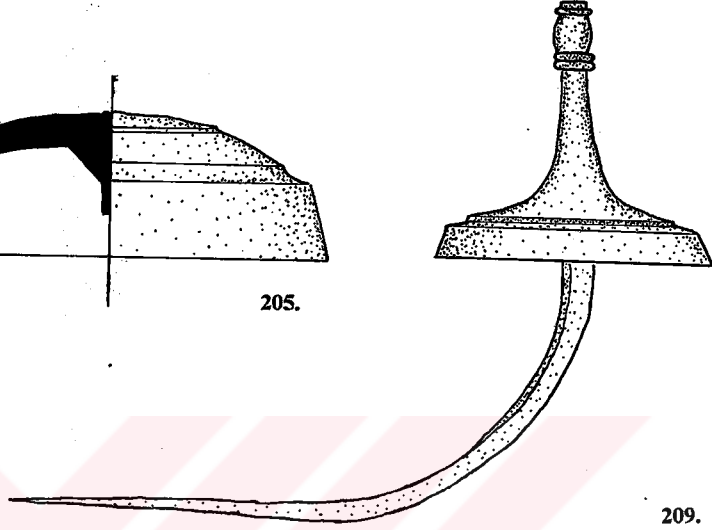
207.

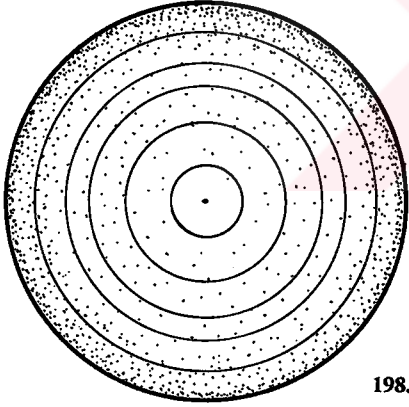
205.

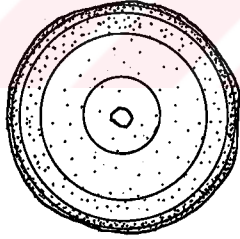
196.

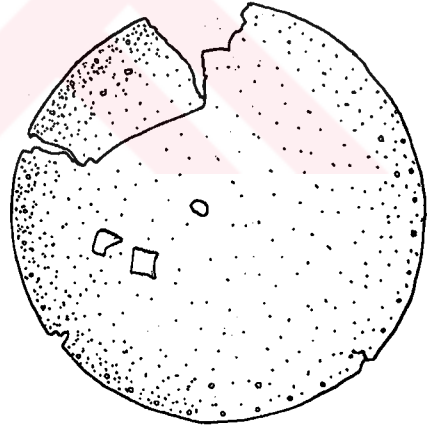
209.

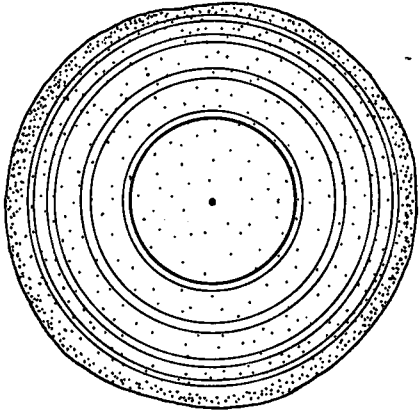
198.

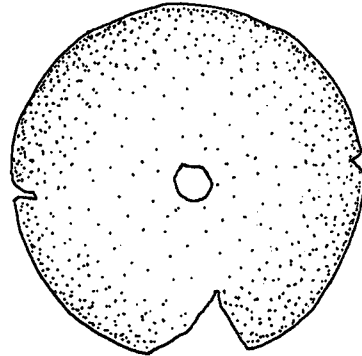
199.

203.

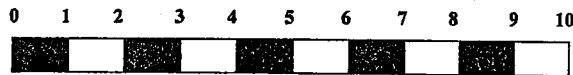

202.

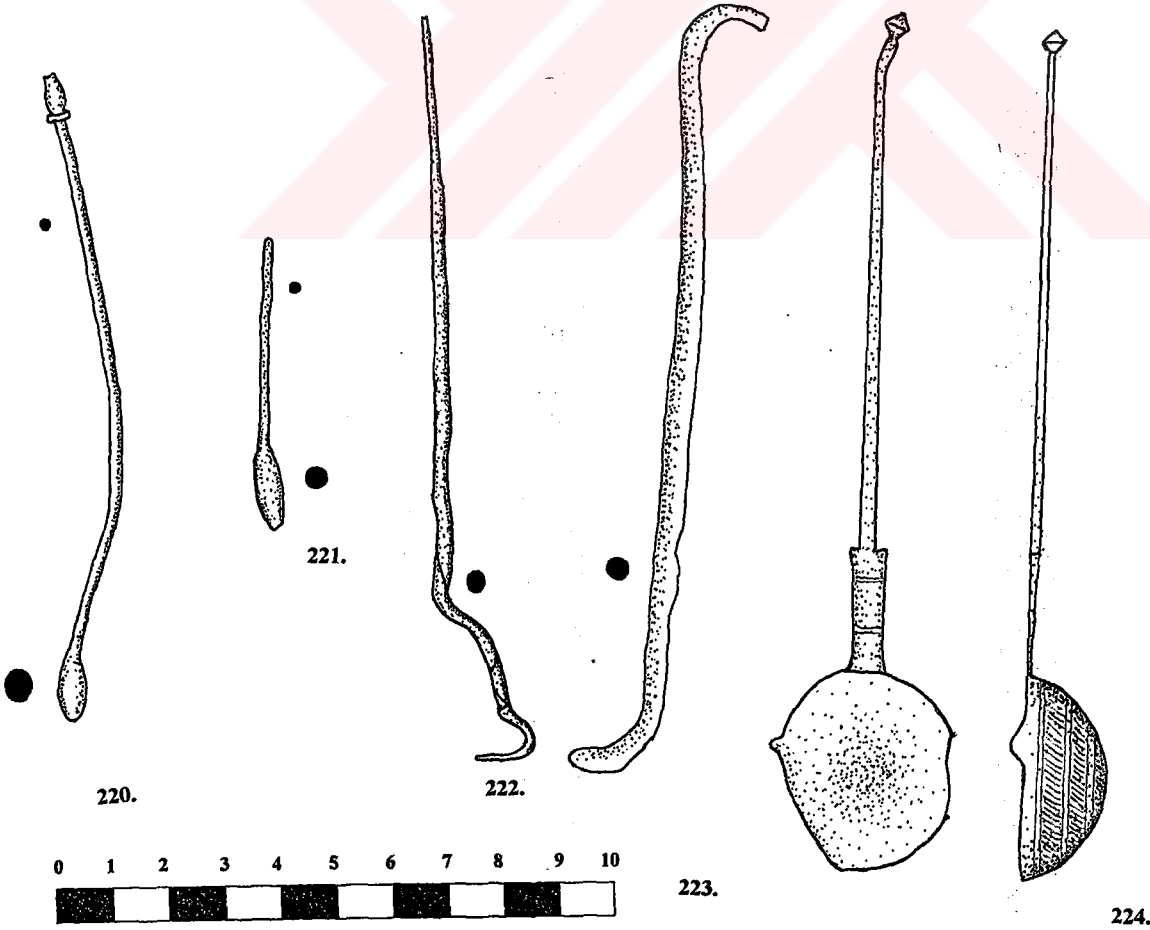
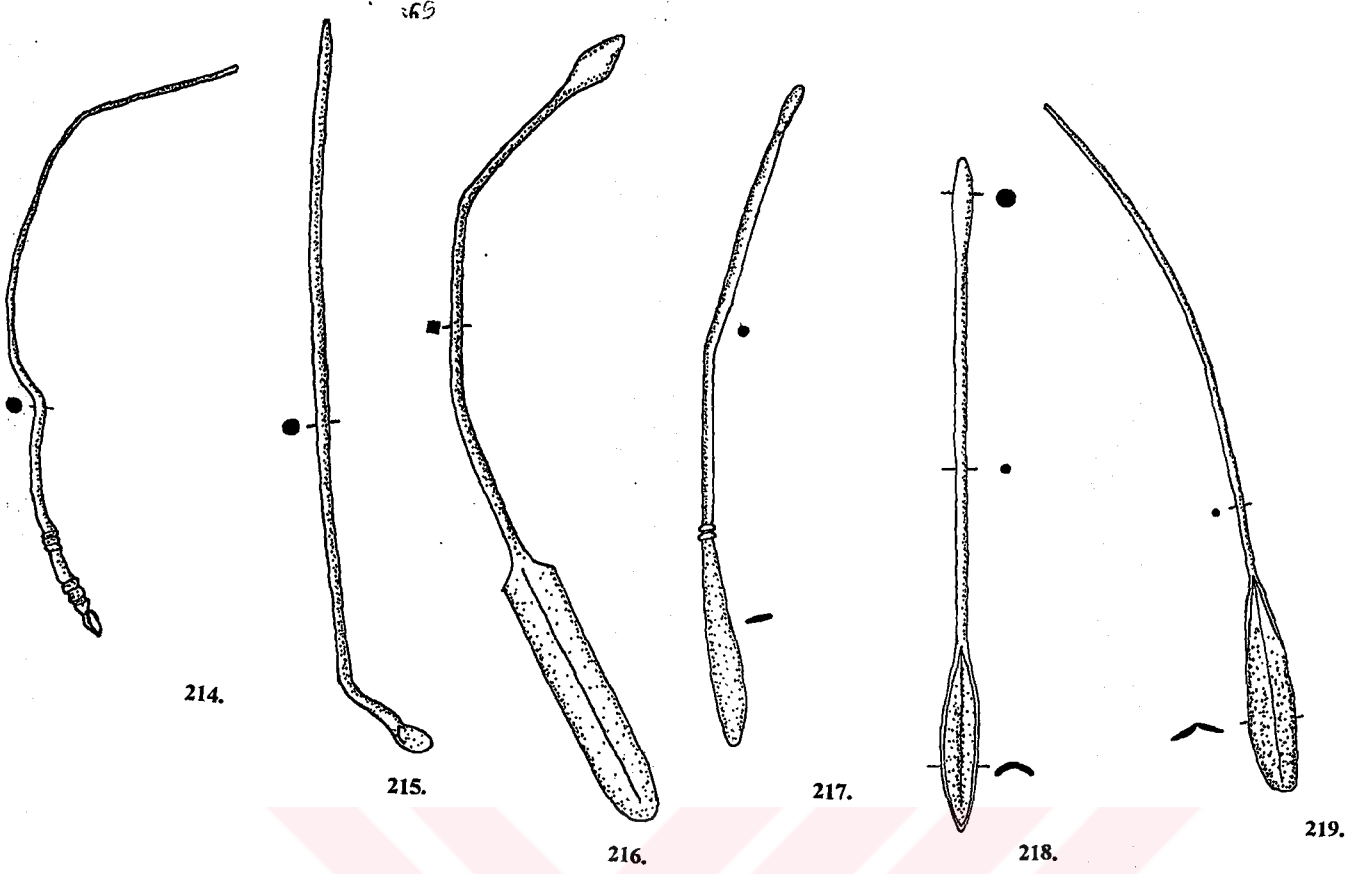

204.

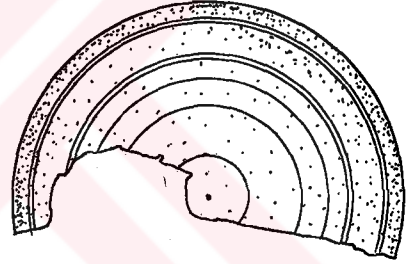
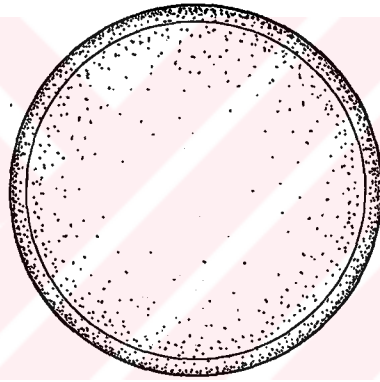
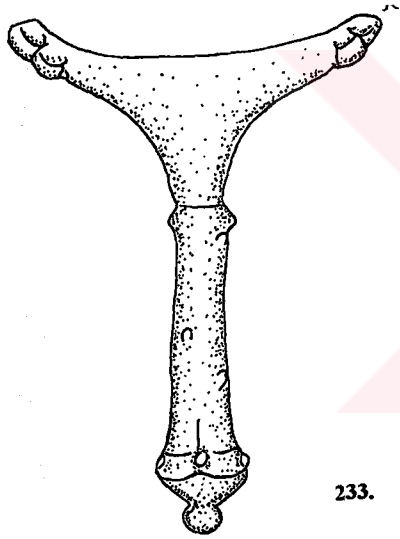
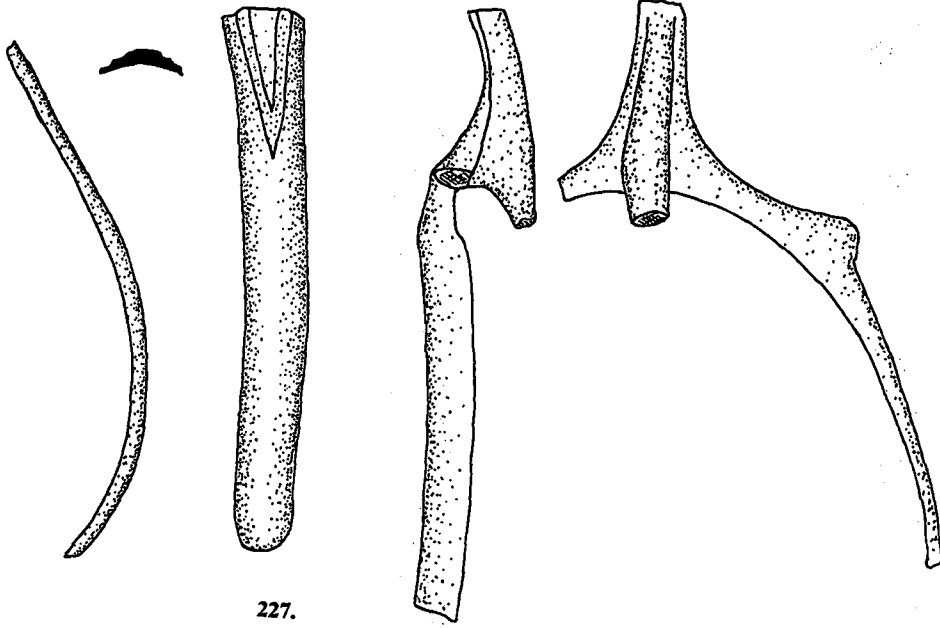
200.

Mimari ve Mobilya Aksamları: Aplikler (No: 193-196, 198-200, 202-205, 207, 209)

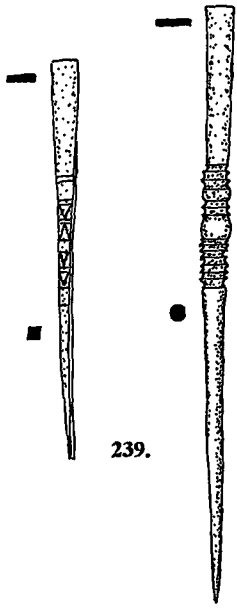
Aletler ve Araçlar: Kozmetik ve Tıp Aletleri (No:214-224)

233.

235.

237.

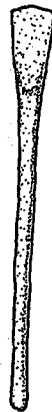

239.

240.

241.

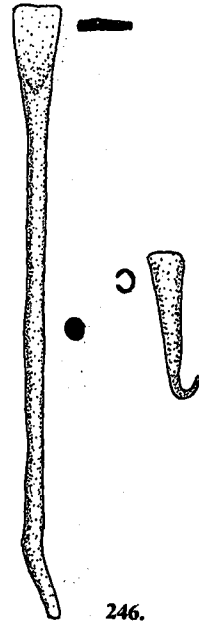
243.

244.

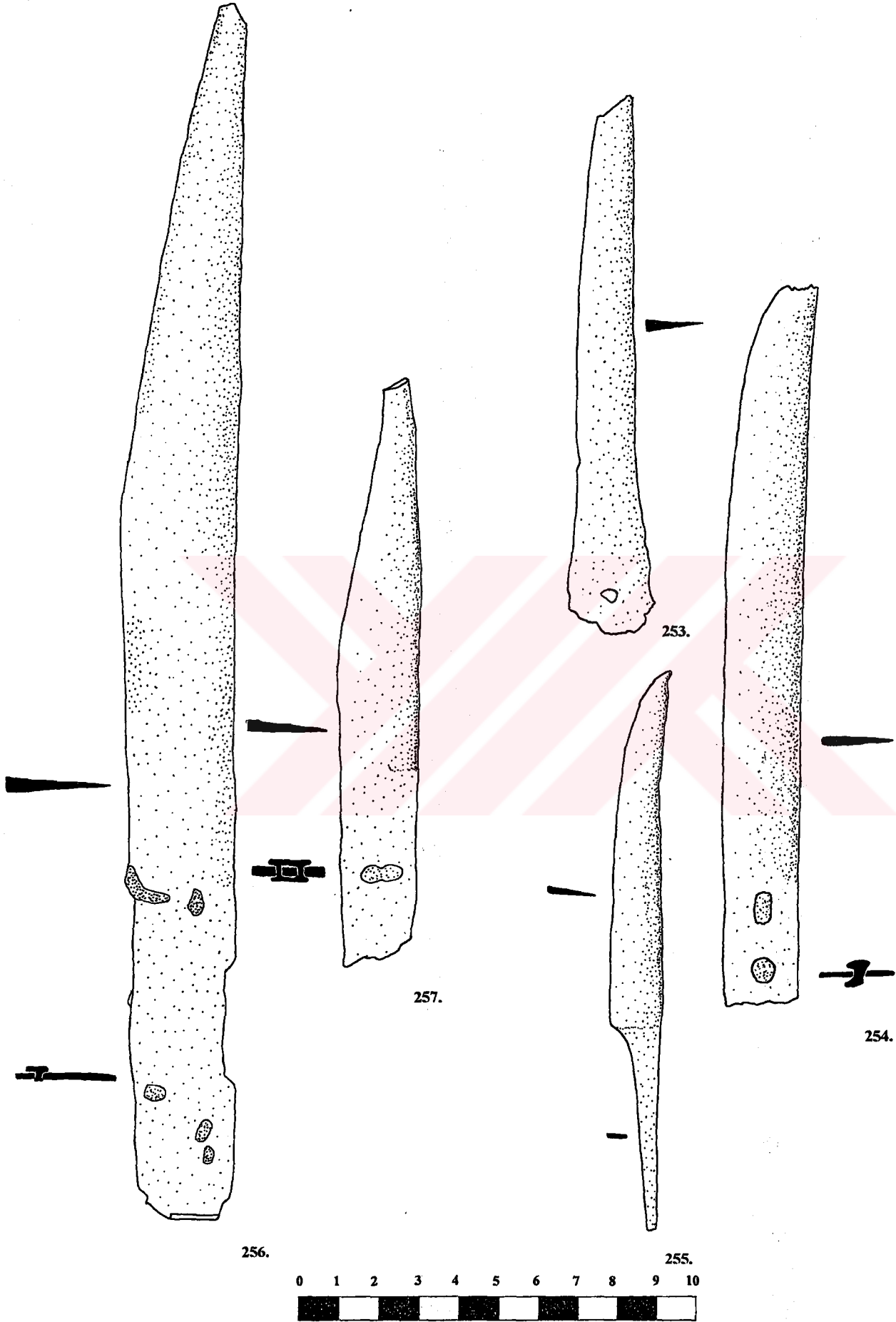
245.

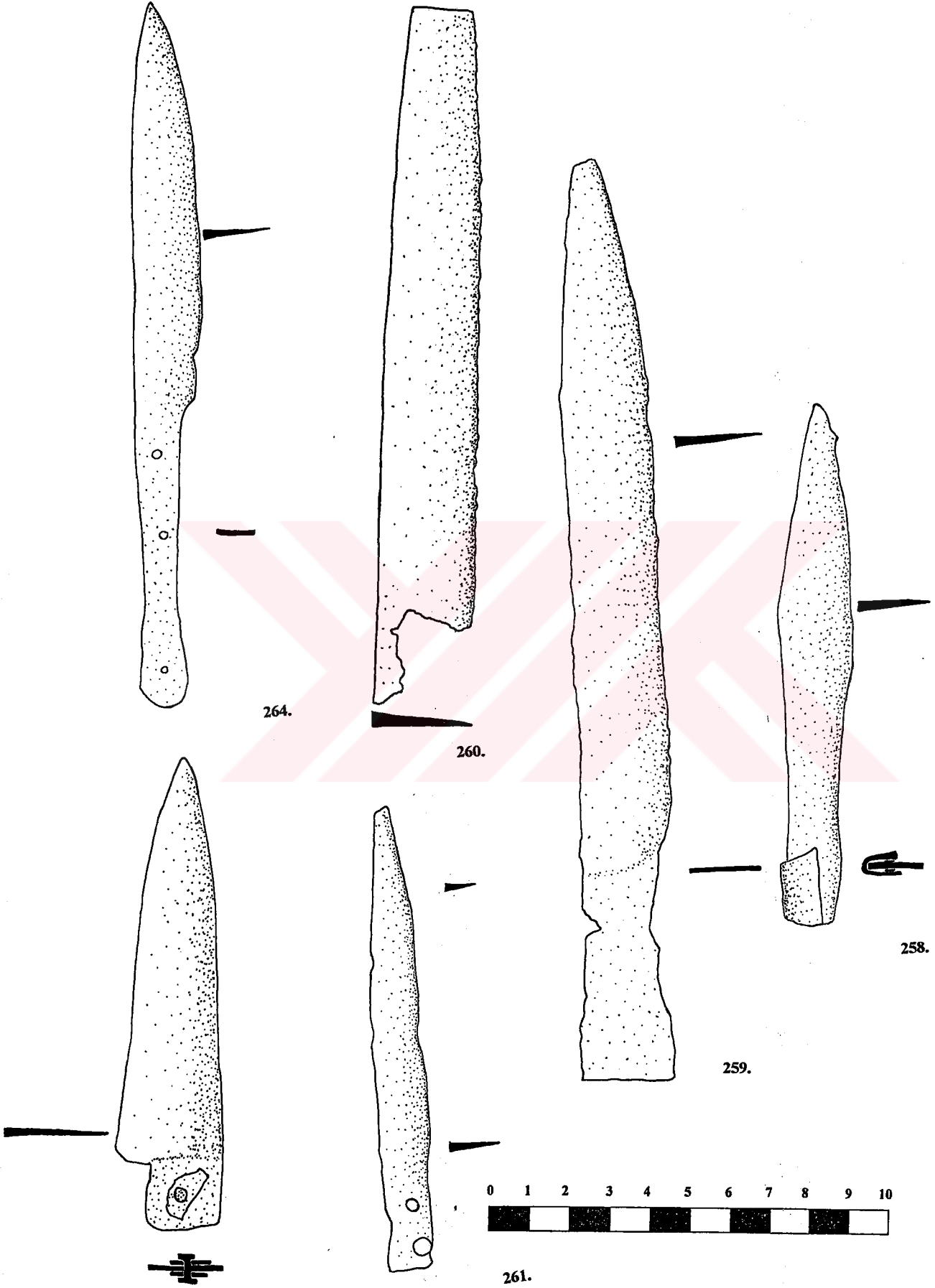
246.

248.

Aletler ve Araçlar: Strigilis (No:227); Ayna ve Ayna Saplari (No:229,233,235,237);
Yazi Araçları (No:239-241,243-246,248)

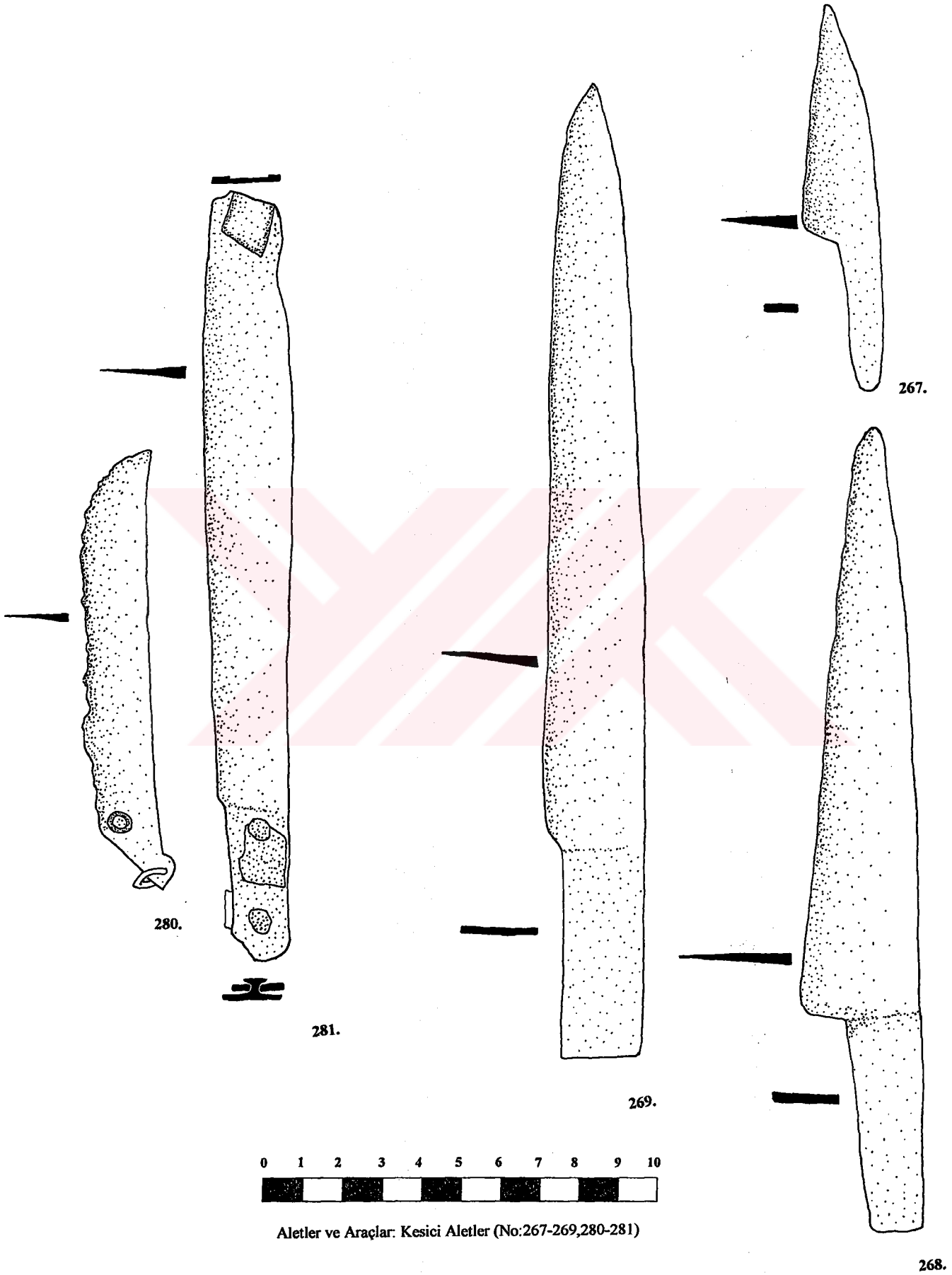

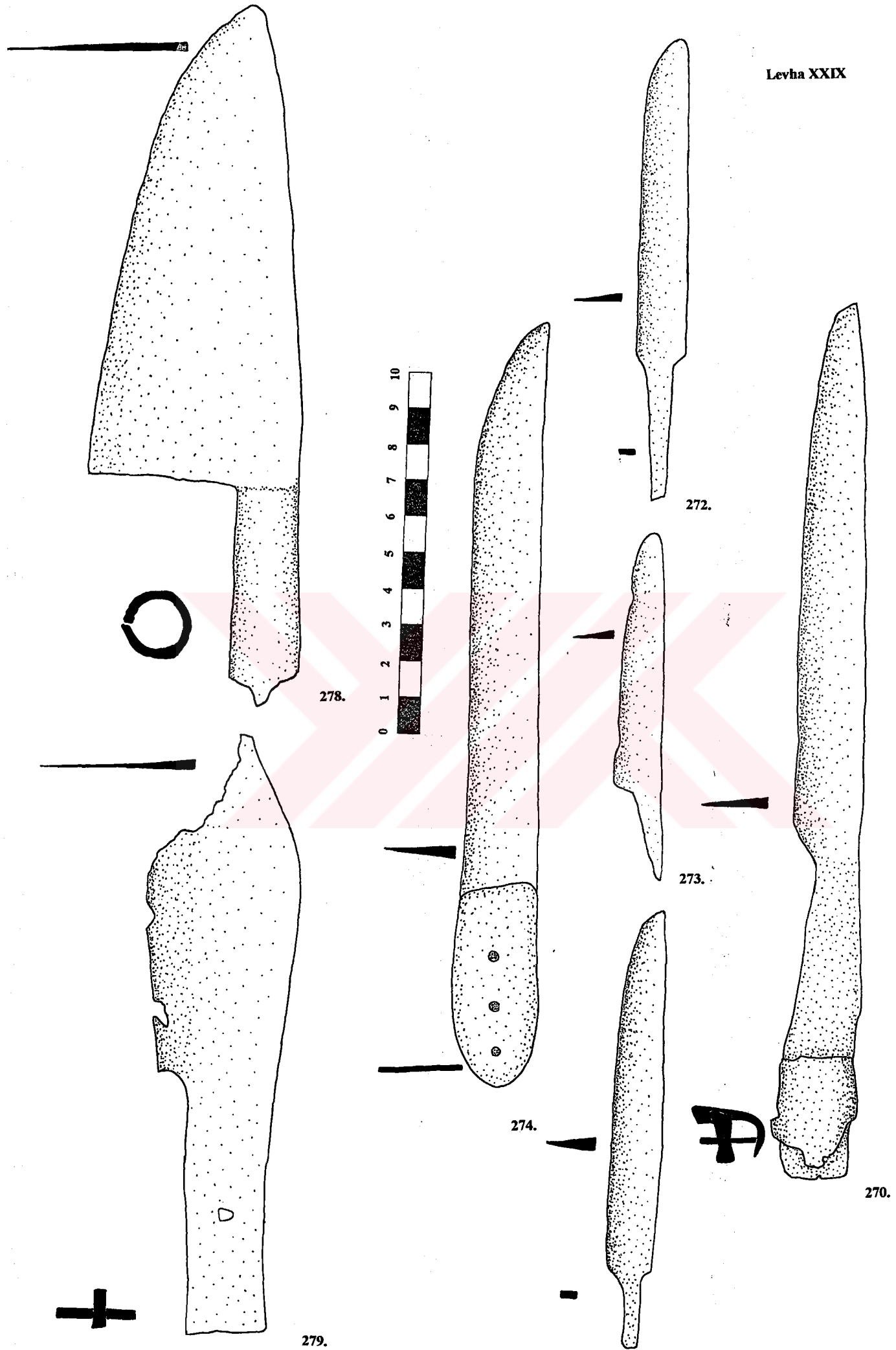
Aletler ve Araçlar: Kesici Aletler (No:253-257)

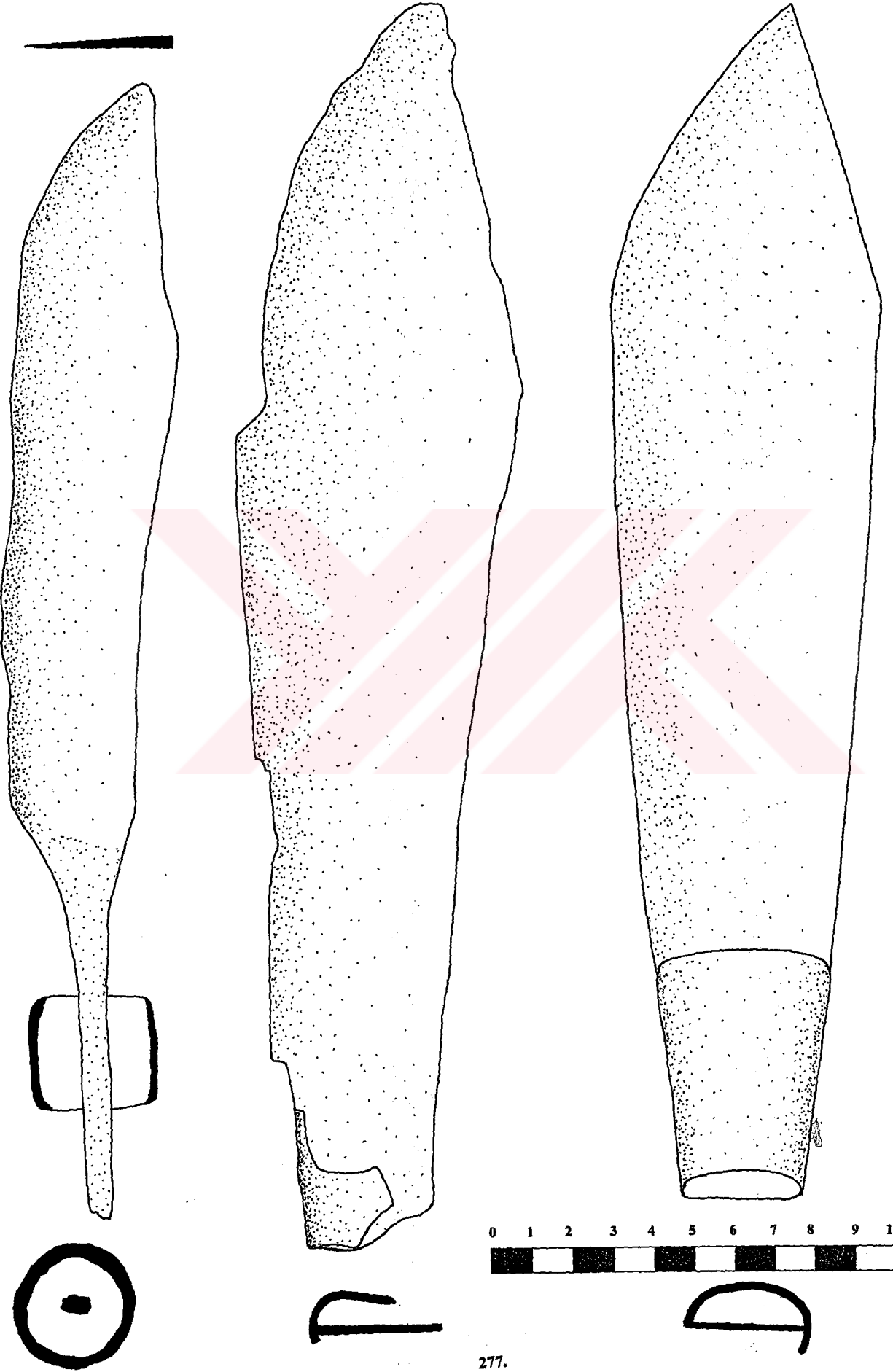

265.

Aletler ve Araçlar: Kesici Aletler (No:258-261,264-265)

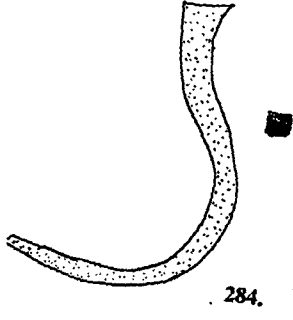

275.

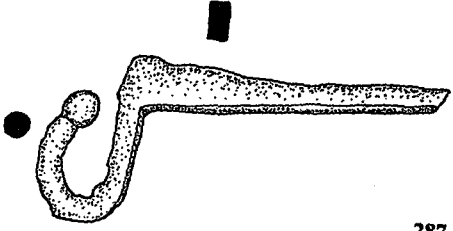
Aletler ve Araçlar: Kesici Aletler (No:275-277)

276.

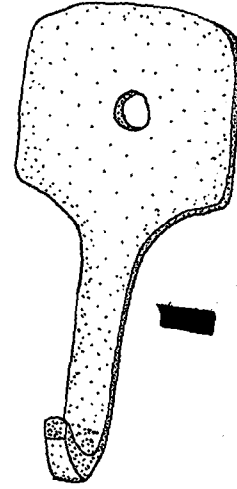
277.

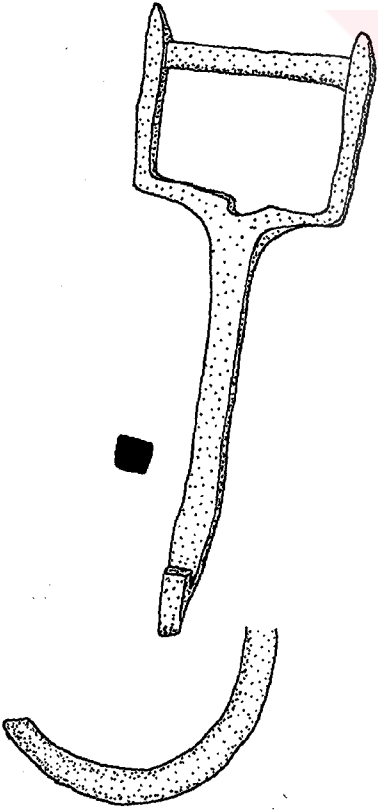
284.

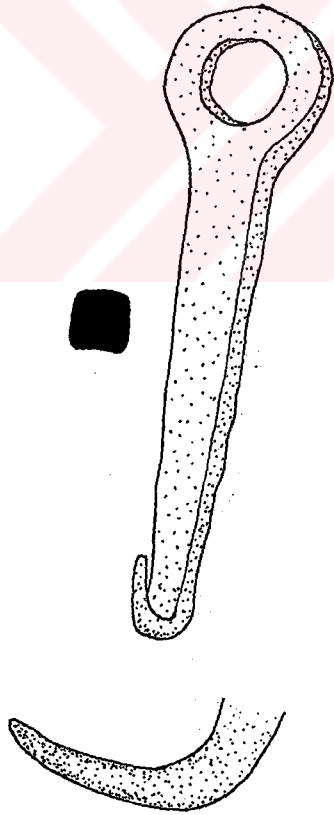
287.

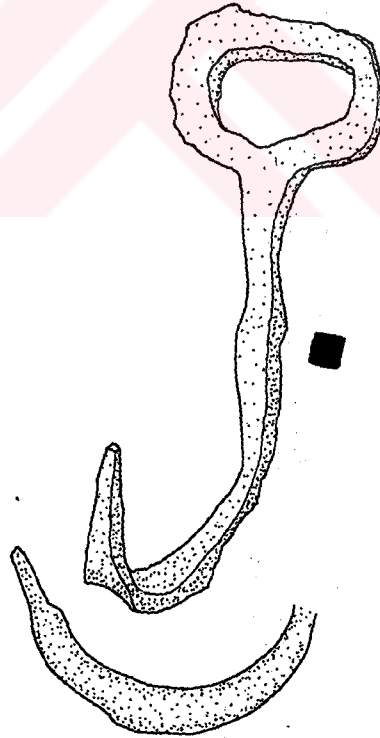
288.

290.

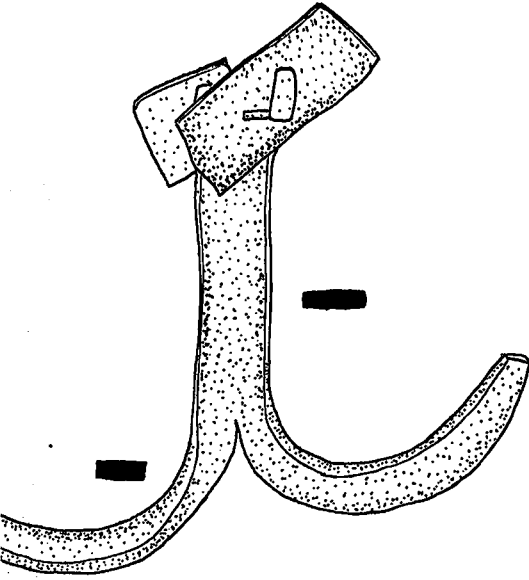
291.

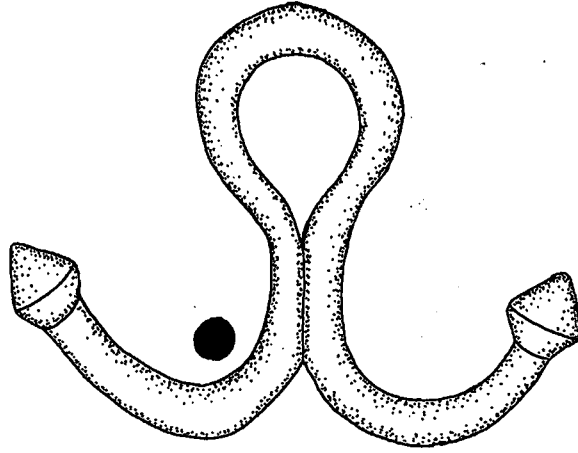
292.

Mimari ve Mobilya Aksamları: Kancalar (No:284,287-288,290-292)

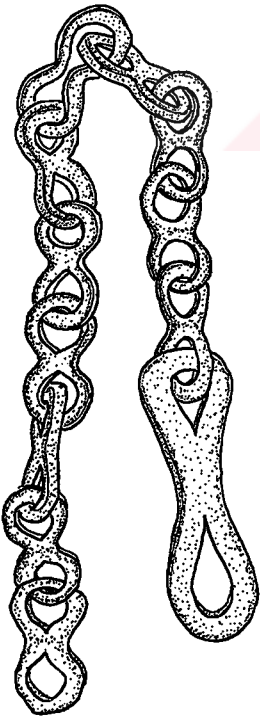

294.

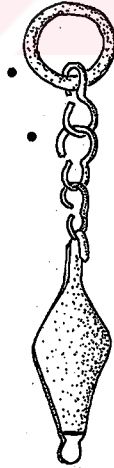

295.

Mimari ve Mobilya Aksamları: Kancalar (No:294-295)

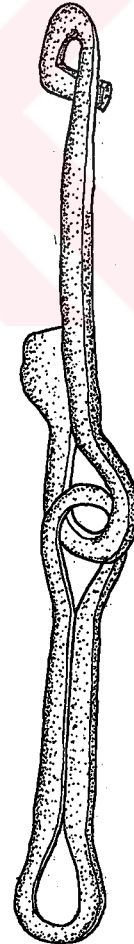
296.

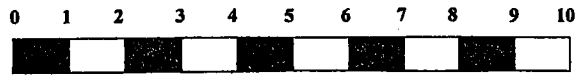
298.

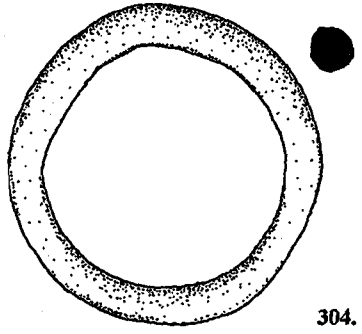
301.

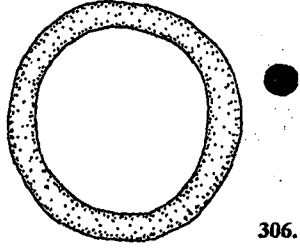
302.

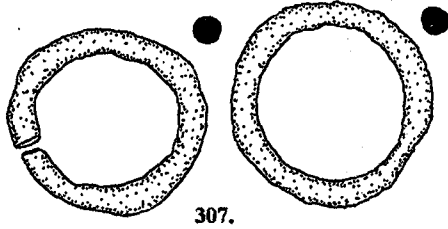
Mimari ve Mobilya Aksamları: Zincirler (No:296,298,301,302)

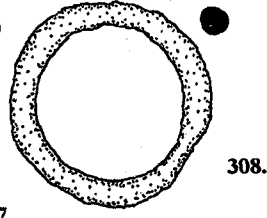
304.

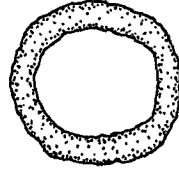
306.

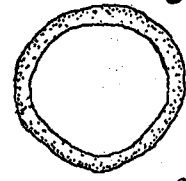
307.

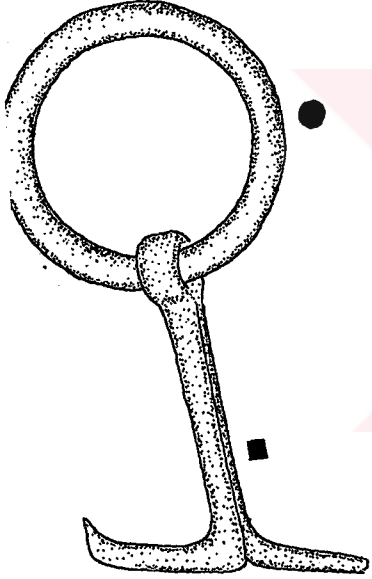
308.

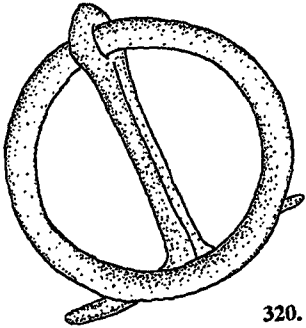
313.

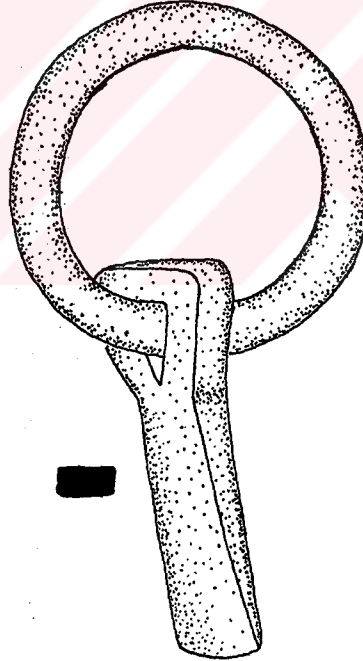
314.

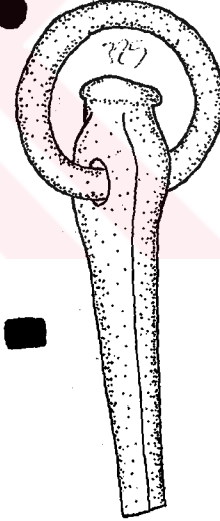
321.

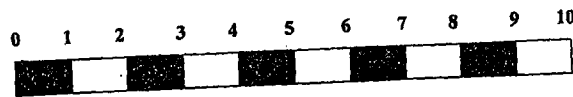
320.

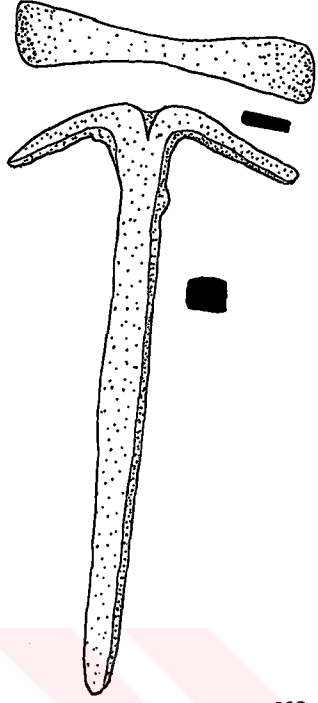
324.

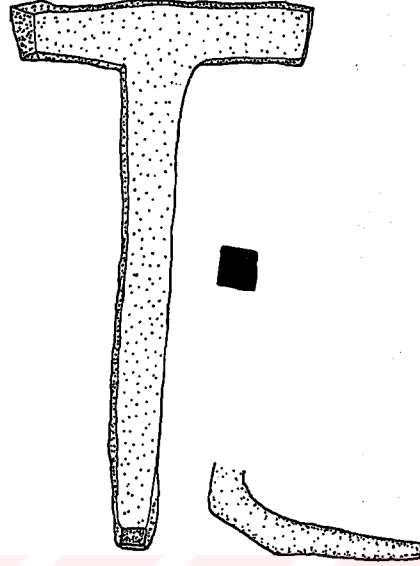
325.

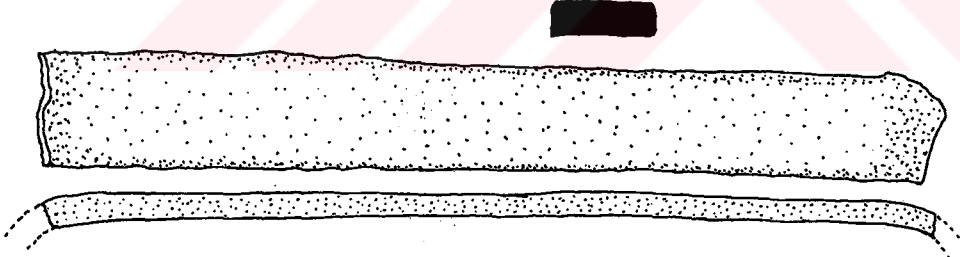
Mimari ve Mobilya Aksamları: Halkalar (No:304,306-308,313,314);
Filise (No:320-321,324-325)

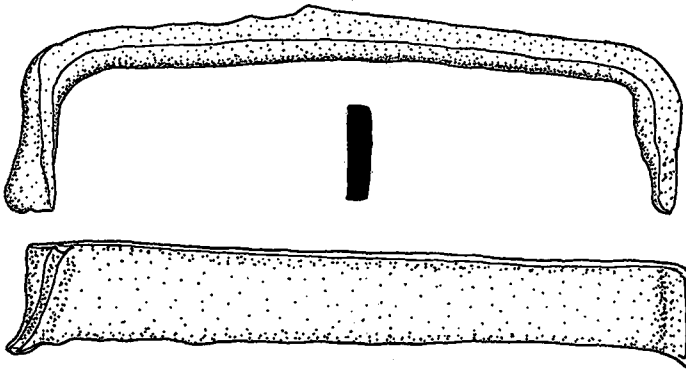
329.

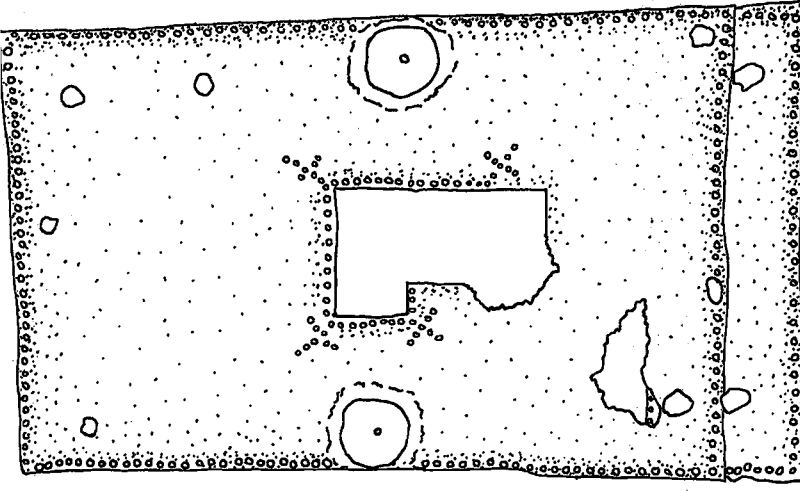
330.

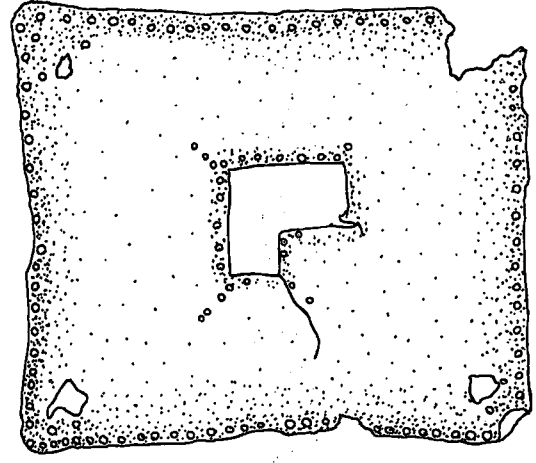
332.

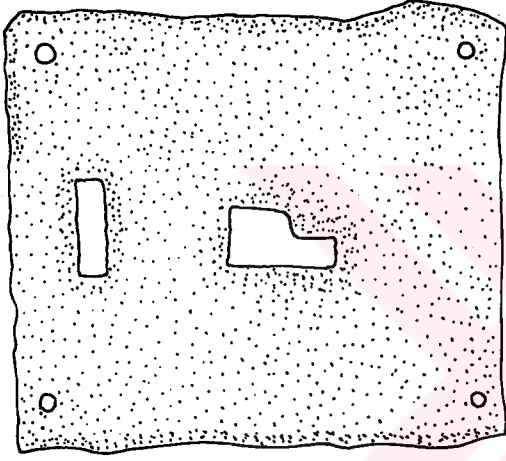
334.

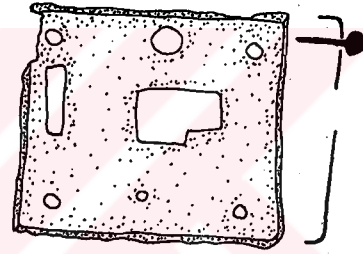
336.

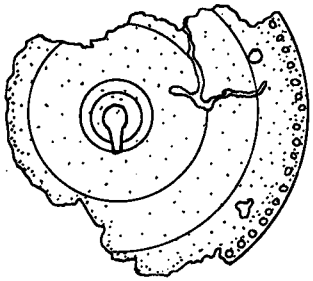
337.

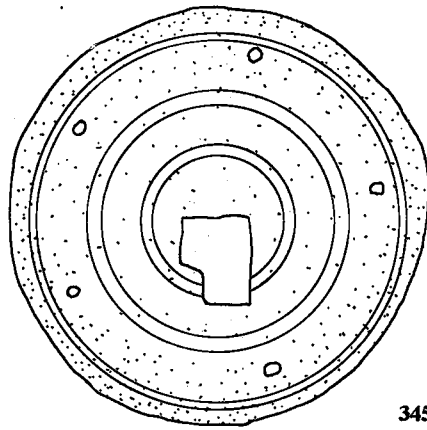
340.

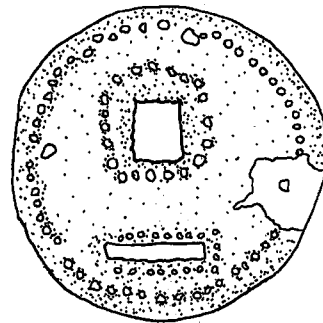
341.

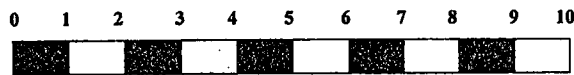
343.

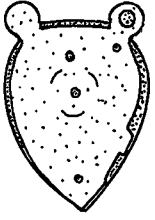
345.

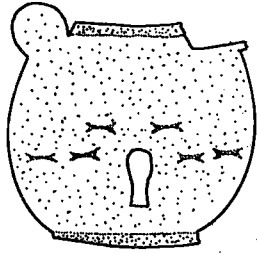
347.

Mimari ve Mobilya Aksamaları: Kilit Aynaları (No:336-337,340-341,343,345,347)

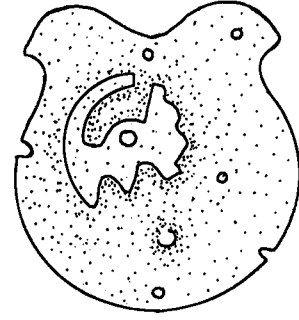
348.

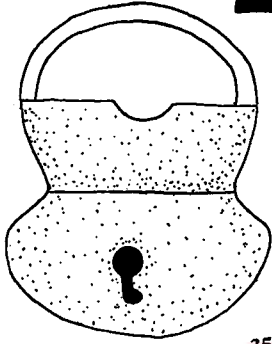
349.

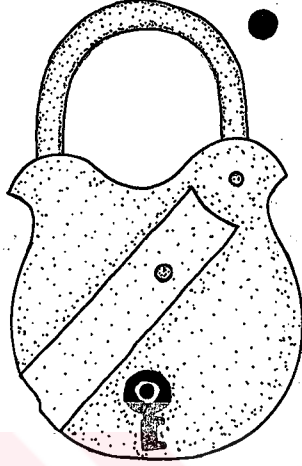
350.

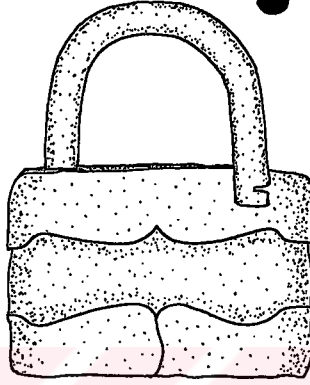
252.

353.

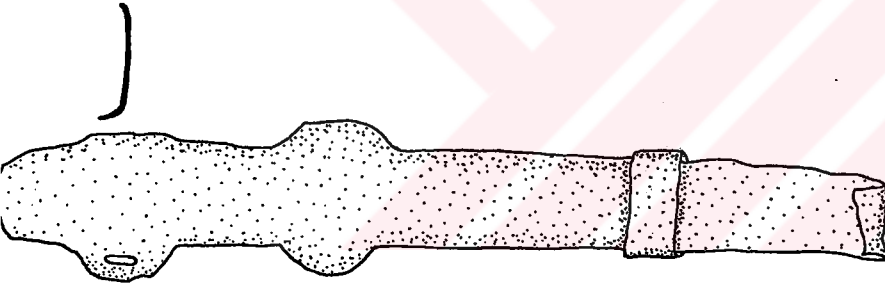
354.

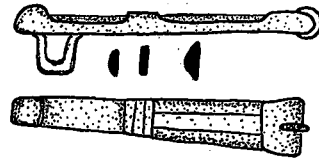
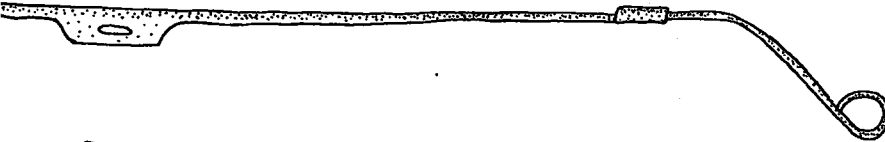
355.

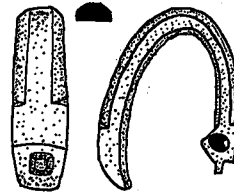
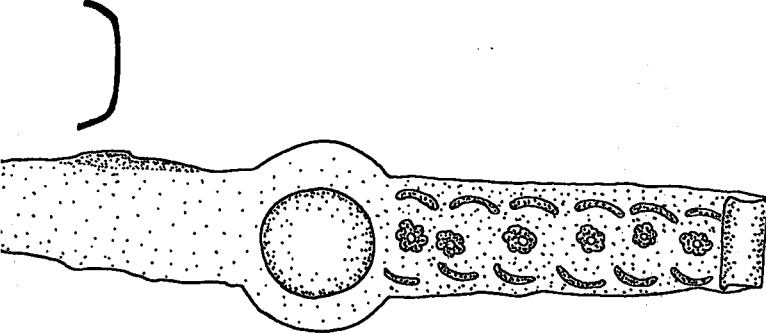
356.

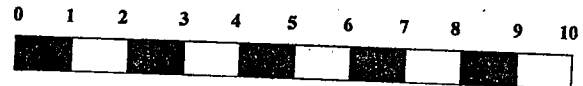
358.

359.

360.

357.